

RFSL:s kongress 2016

Malmö 6 – 8 maj

RFSL Stockholms ordförande Johanna Grant Axén i
Prideparaden Stockholm 2015. Foto: Tine Alavi.

RFSL:s kongress 2016

Malmö 6 – 8 maj

Sättning: Pontus Willebrand och Magnus Fredriksson..

Tryck: Åtta.45 Tryckeri.

Omslagsfoto: RFSL:s Funkisprojekt vänder sig till bl.a. LSS-verksamheter och ordnar hbtq-häng för personer i gruppboenden och inom LSS-verksamheter. På bilden modell från Funkismodels.

Innehåll

PRAKTISK KONGRESSINFORMATION	6
VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2014–2015	58
ÅRSREDOVISNING 2014, REVISIONSBERÄTTELSE 2014	135
ÅRSREDOVISNING 2015	
RAPPORTER	144
RIKTLINJER FÖR INSAMLING INOM RFSL	170
PROPOSITIONER	172
MOTIONER	202
VERKSAMHETSPLAN 2016–2018	216
STYRDOKUMENT	240

RFSL förbundsordförande Ulrika Westerlund inför förbundets
65-årsfirande oktober 2015. Foto: Fredrik Nilsson.

Praktisk kongress-information

Tidsramar och adresser 7

Dagordning 8

Arbetsordning 9

Så funkar RFSL:s kongress 12

Viktiga kongressbeslut 16

Ordlista för kongressförhandlingar 19

Tidsramar för RFSL:s kongress

Obs! Tiderna kan komma att justeras under kongressen.

Fredag den 6 maj

12.00–16.00	Registrering
13.30–16.00	Föreläsningar och workshops
16.00–18.30	Invigning Kongresskola Förhandlingar i plenum
18.30–19.30	Valtorg
19.30–22.00	Middag och mingel, Knutssalen, Malmö rådhus

Lördag den 7 maj

08.30–08.50	Samling i plenum
08.50–10.50	Påverkanstorg 1
11.00–13.00	Påverkanstorg 2
13.00–14.00	Lunch
14.00–15.00	Valbara spår
15.10–19.00	Kongressförhandlingar i plenum
20.00–	Middag och kongressfest

Söndag den 8 maj

09.30–12.30	Kongressförhandlingar i plenum
12.30–13.30	Lunch
13.30–15.00	Kongressförhandlingar i plenum
15.00	Kongressen avslutas

Adresser

Om ej annat framgår arrangeras
programpunkten på Scandic triang-
eln med adress Triangeln 2, Malmö

Fredagens kongressmiddag hålls
i Knutssalen, Malmö rådhus på Stor-
torget i Malmö.

Dagordning

- 1 Kongressens öppnande
- 2 Justering av röstlängd
- 3 Val av kongressordförande och kongressekreterare
- 4 Val av protokolljusterare och rösträknare
- 5 Fråga om kongressens stadgeenliga utlysande
- 6 Fastställande av dagordning
- 7 Fastställande av arbetsordning
- 8 Val av kongressutskott
 - 8.1 Beredningsutskott
 - 8.2 Valutskott
 - 8.3 Redaktionsutskott
- 9 Behandling av verksamhetsberättelse och ekonomisk berättelse
- 10 Behandling av revisorernas berättelser
- 11 Beslut om ansvarsfrihet
- 12 Behandling av propositioner
- 13 Behandling av motioner
- 14 Behandling av verksamhetsplan
- 15 Fastställande av förbundsavgift och medlemsavgift
- 16 Val av förbundsstyrelse
 - 16.1 Val av förbundsordförande
 - 16.2 Val av vice förbundsordförande
 - 16.3 Val av förbundskassör
 - 16.4 Fastställande av övriga ledamöter och suppleanter
 - 16.5 Val av övriga ledamöter
 - 16.6 Val av suppleanter
- 17 Övriga val
 - 17.1 Val av revisorer och revisorssuppleanter
 - 17.2 Val av valberedning
 - 17.3 Val av arbetsgrupper
- 18 Kongressens avslutande

Arbetsordning

Arbetsordning är de regler vi beslutar ska gälla för debatter, val med mera på kongressen.

Kongresspresidiets förslag till beslut:

att anta följande arbetsordning och regler.

Närvaro-, yttrande-, yrkande- och rösträtt

Alla medlemmar i RFSL har enligt stadgarna rätt att närvara vid kongressen samt att yttra sig i debatter och lägga fram yrkanden på påverkanstorg. Rösträtt och rätt att bifalla förslag på påverkanstorgen tillkommer avdelningarnas ombud enligt i förväg anmäld ombudslista.

Delegationsansvarig

Med delegation avses på RFSL:s kongress avdelningarnas samtliga ombudsrepresentanter. Varje delegation utser en delegationsansvarig som ansvarar för att eventuella justeringar av röstlängden anmäls till presidiet.

Röstlängd och byte av ombud

Fastställande av röstlängd sker genom avprickning i samband med upprop i plenum. Om en ersättare träder in istället för ordinarie ombud måste detta anmälas skriftligt till presidiet på blanketten "Ombudsbyte" (finns framme vid presidiet). Samma sak gäller om det ordinarie ombudet

återtar sin plats. Presidiet ansvarar för att justera inkomna ändringar i röstlängden.

Påverkanstorg

På påverkanstorgen förbereds frågor som ska beslutas om i plenum. På torgen kommer samtliga motioner och propositioner samt verksamhetsplan att finnas. Som ombud har du möjlighet att ta ställning till yrkandena, lägga nya eller ställa dig bakom andras. När du bifaller ett yrkande ska du fylla i "Jag bifaller"-blanketter som kommer att finnas i anslutning till varje yrkande. Efter det att torget stängts skrivs ett påverkanstorgsprotokoll som sedan kommer att ligga till grund för beslut i plenum. De förslag som vunnit flest bifall kommer att bli kongressens huvudförslag. Vill du att kongressen ska besluta om något av de andra yrkandena måste du aktivt lyfta detta förslag i plenum. Yrkanden måste läggas under påverkanstorg.

Yrkanden

Yrkandestopp för påverkanstorg 1 är när påverkanstorg 1 avslutas den 7 maj. Yrkandestopp för påverkanstorg 2 är när påverkanstorg 2 avslutas den 7 maj.

Behandling av ärenden

Presidiet ansvarar för att propositioner och motioner behandlas på sådant sätt att frågor kring samma typ av frågor behandlas gemensamt.

Beslut i ärenden kommer att ske utifrån de förslag som påverkanstorgen kommit fram till. Efter påverkanstorgen kommer presidiet att utgå från påverkanstorgets protokoll och dess huvudförslag och eventuella ytterligare yrkanden. Presidiet kommer att fråga om kongressen vill väcka yrkanden som inte blivit påverkanstorgets huvudförslag. Yrkanden som inte väcks i plenum faller automatiskt.

Debatt i plenum

Ordet begärs genom VoteIt. Dubbla talarlistor kommer att föras. Det innebär att de som håller sitt första anförande i en debatt har företräde framför de som tidigare talat i debatten. Alla anföranden görs från talarstolen.

Vid behandling av motioner har motionären rätt att inleda debatten. I övriga ärenden inleder förbundsstyrelsen. Förbundsstyrelsens föredragande kan beviljas förlängd talartid av presidiet.

Under plenardebatterna föreslås kongressen att införa begränsad talartid. Detta för att säkerställa att tid för debatt för alla som önskar yttra sig ska finnas även till de sista punkterna på dagordningen. Begränsningen som föreslås är 3 minuter för första inlägget varefter 1 minut för påföljande inlägg. Kongressen äger själva rätt att fatta beslut om dessa begränsningar. Hur mycket debattid varje dagordningspunkt får fastställs av kongresspresidiet.

Replik eller kontrareplik

Den som blivit särskilt omnämnd i ett anförande kan begära replik före nästa inlägg. Ingen har dock rätt att få replik, utan presidiet avgör om replik ska beviljas. Om replik beviljas ska även kontrareplik beviljas. Replik och kontrareplik kan begäras muntligt och talartiden för dessa inlägg är 1 minut.

Streck i debatten

Om en debatt drar ut på tiden utan att nya argument tillkommer kan en begära streck i debatten. Denna fråga ska då omedelbart tas upp till behandling. När streck i debatten begärts gäller följande:

- Ordet lämnas fritt för eventuella inlägg i frågan om streck i debatten.
- Beslut fattas.
- Talarlistan läses upp och möjlighet ges för nya talare att anmäla sig.
- Talarlistan justeras. Därefter kan inga nya talare anmäla sig.
- Debatten fortsätter till dess talarlistan är slut.

Omröstning

Presidiet prövar alltid en omröstning med acklamation, det vill säga att ombuden ropar ”ja” till det förslag en föredrar. (En ropar aldrig ”nej”). Förhandlingsordföranden bedömer därefter vilket förslag som fått majoritet. Den som anser att presidiet hört fel kan begära votering innan klubban faller. Vid votering prövas först försöksvotering med uppräckande av ombudskort. Den som anser att presidiet sett fel kan begära rösträkning innan klubban faller. Om det begärs rösträkning genomförs

den i första hand med nytt uppräckande av ombudskort, varefter rösträknarna räknar korten/rösterna. Votering genom upprop ur röstlängden genomförs om någon begär det.

Sluten omröstning tillämpas i personfrågor om något ombud begär det, eller i andra frågor om en tredjedel av de röstande ombuden är för det.

Enkel majoritet gäller om stadgar inte föreskriver annorlunda. Vid lika röstetal är mötesordförandens röst utslagsgivande. Vid val och sluten omröstning skiljer dock lotten.

Röstlängden kan inte justeras under pågående omröstning. Det är därför mycket viktigt att ombudsyten anmäls när de äger rum (se ”Röstlängd och byte av ombud”).

Reservation och särskilt yttrande

Röstberättigade kan reservera sig mot kongressens beslut. Reservation måste inlämnas skriftligt före kongressens avslutande. Närvarande medlem har rätt att få sin mening antecknad i protokollet i form av ett särskilt yttrande.

Så funkar RFSL:s kongress

Inledning

Sedan 2008 använder sig RFSL av påverkanstorg på sina kongresser. Mötesformen infördes för att göra kongressen mer kreativ och mer demokratisk. Kongresspresidiet föreslår att metoden även ska användas i år.

Varje ombud förutsätts redan innan kongressen vara väl insatt i de olika förslagen och ha skaffat sig en första uppfattning.

Avsikten med torgen är att sära på diskussion och beslut, och flytta fokus från talarstolens monologer till torgens dialoger.

Torgen underlättar diskussion och dialog och ger alla chansen att delta i diskussionerna. Efter varje avslutat torg finns ett framvaskat torgförslag som är det förslag som blir huvudförslag i plenum.

Upplägg

RFSL:s kongress 2016

Kongressen är upplagd i olika faser. Här följer en kort förklaring av upplägget. Mer detaljer kring varje del i kongressen hittar du nedan. Exakta tider och plats för varje programpunkt kommuniceras till ombuden inför kongressen.

Fredag

- 1 Plenum – vi väljer kongressens funktionärer och diskuterar arbetsordning för kongressen, samt går igenom förbundsstyrelsens berättelser från de gångna verksamhetsåren.
- 2 Valtorg – du får träffa de kandidater som vill bli invalda i förbundsstyrelsen.

Lördag

- 3 Påverkanstorg 1
- 4 Påverkanstorg 2
- 5 Plenum – beslut från påverkanstorg samt val av förtroendevalda inom RFSL.

Söndag

- 6 Plenum – beslut från påverkanstorg samt val av förtroendevalda inom RFSL.

Röstlängd och byte av ombud

Röstlängden fastställs genom upprop i början av plenumförhandlingarna. Då får alla ombud sina röstkort.

Om en avdelningsdelegation vill byta ombud görs detta genom att fylla i blanketten ”Byte av ombud”, som finns vid presidiet. Röstlängden kan inte justeras under pågående omröstning. Det är därför mycket viktigt att ombudsbyten anmäls när de äger rum.

Valtorg, nomineringar och valutskottets arbete

Valtorget hålls på fredag kväll under kongressen. Här får alla de som nominerats till olika förtroendeposter samt de som är valberedningens förslag presentera sig själva för kongressens deltagare.

Är du inte nominerad eller med på valberedningens förslag kan du presentera din kandidatur på plats och delta på valtorget. Detta gör du genom att kontakta valberedningen/valutskottet så snart som möjligt. Nomineringsstopp för förtroendeposter (utom valberedning) är föreslaget till lördag kl 10.00.

Klockan 12.00 på lördagen är det nomineringsstopp för att nominera personer till valberedningen. Dessa nomineringar lämnas till kongresspresidiet.

Votelt

Systemet som RFSL sedan över tio använt för att hantera talarlistor och påverkanstorg på kongressen heter Congressus och har utvecklats av Alexandra Larsson och Martin Ekerå. Congressus har tillgängliggjort och förenklat RFSL:s kongresser men är tyvärr i för stort behov av utveckling. För kongressen 2016 går RFSL över till VoteIt som är ett av andra organisationer väl beprövat system. Ytterligare information om systemet, inloggning och så vidare kommer kommuniceras till ombuden inför kongressen. Användning av systemet underlättas om smartphone, surfplatta eller dator med internetuppkoppling används. Surfstationer kommer tillhandahållas på kongressen.

Påverkanstorgen

Kongressen kommer att ha två påverkanstorg under lördag förmiddag. Båda torgen ska leda till beslut av kongressen. På varje torg kommer det att finnas minst en torgvärd. Torgvärdarna sammanställer med stöd av VoteIt ett protokoll från varje torg. Protokollet är sedan utgångspunkt för besluten som fattas av dig som ombud i plenum.

Torgvärdarnas roll

Torgvärdarna leder diskussionen på torget och stämmer av med ombuden hur diskussionerna kring de olika yrkandena går. Innan torget stänger sammanfattar torgvärdarna diskussionen och talar om vilket yrkande som har majoritet.

Torgvärden har ett särskilt ansvar för att se till att alla kommer till tals. Torgvärden har också i uppgift att hjälpa dem som vill ha hjälp att skriva yrkanden och att se till att de yrkanden som läggs är korrekt skrivna. Värden ska dessutom hjälpa deltagarna att undersöka om det går att hitta kompromisser.

Torgvärdarna ska inte ha åsikter om det sakpolitiska i diskussionerna utan ska hjälpa ombuden att komma fram till gemensamma förslag så långt det går.

Att lägga yrkanden

På torgen kommer du att kunna läsa förbundsstyrelsens propositioner och de motioner som kommit in från medlemmarna. På torget har du sedan möjlighet att utifrån de olika yrkandena, tillsammans med de andra på torget, diskutera och komma fram till nya utvecklade yrkanden.

Du kan lyfta nya yrkanden som har anknytning till motionerna och

propositionerna, yrka på ändringar i liggande yrkanden eller yrka bifall/avslag till andras yrkanden.

Det är inte tillåtet att lyfta helt nya förslag om andra politikområden på torget.

Ta gärna hjälp av torgvärden för att formulera en tydlig att-sats. Torgvärdens uppgift är att sätta upp yrkandet på lämpligt stället på torget.

Yrkanden ska i första hand göras under påverkanstorg. Yrkanden i ordningsfrågor och i frågor på dagordningen som ej behandlas av påverkanstorg görs i plenum. Tilläggsyrkanden direkt anknutna till yrkanden som ingått i påverkanstorg kan göras, på skriftlig yrkandelapp, i plenum. Yrkandestopp för påverkanstorg 1 är när påverkanstorg 1 avslutas den 7 maj.

Yrkandestopp för påverkanstorg 2 är när påverkanstorg 2 avslutas den 7 maj. Det innebär att varje deltagare har ett eget ansvar för att sätta sig in i de olika besluten och vilka argument som finns för och emot, medan påverkanstorgen pågår.

Att yrka bifall till förslag

När du vill bifalla ett yrkande ska du fylla i "Jag bifaller"-blanketten som kommer att finnas i anslutning till varje yrkande på påverkanstorgen.

På den får ordinarie ombud skriva sitt namn. Det förslag som fått flest bifall kommer att bli huvudförslag i plenum, så det är viktigt att bifalla det förslag en tycker borde vinna.

När påverkanstorget har stängt lämnar torgvärdarna över sin sammanställning av alla inkomna yrkanden och bifall. Därefter tar redaktionsutskottet över och färdigställer ett protokoll som ombuden får i sin

hand inför förhandling i plenum. I protokollet framgår påverkanstorgets huvudförslag, det vill säga de förslag som vunnit flest bifall. Dessutom framgår samtliga inkomna yrkanden. I plenum fattas sedan besluten.

Om en vill att något av de andra yrkandena som inte är påverkanstorgets huvudförslag ska kunna beslutas om måste en aktivt lyfta detta förslag i plenum. Yrkanden som inte väckts i plenum faller automatiskt.

Förhoppningen är att diskussionerna på påverkanstorgen ska leda till att du och de andra som deltar ska komma överens om ett väl bearbetat och förankrat förslag.

Debatt i plenum

Ordet begärs genom VoteIt vid samma tidpunkt som din fråga diskuteras. Dubbla talarlistor kommer att föras, det vill säga att de som håller sitt första anförande i en debatt har företräde framför de som tidigare talat i debatten. Alla anföranden görs från talarstolen eller från av kongressordföranden godkänd plats.

Vid behandling av motioner har motionären rätt att inleda debatten. I övriga ärenden inleder förbundsstyrelsen. Förbundsstyrelsens föredragande kan beviljas förlängd talartid av presidiet.

Under plenardebatterna föreslås kongressen att införa begränsad talartid och VoteIt håller reda på hur länge varje talare har talat.

Omröstning

Presidiet prövar alltid en omröstning med acklamation, det vill säga att ombuden ropar "ja" till det förslag du föredrar. (En ropar aldrig "nej"). Förhandlingsordföranden bedömer därefter vilket förslag som fått

majoritet. Den som anser att presidiet hört fel kan begära votering innan klubban faller. Vid votering prövas först försöksvotering med uppräkningskort. Den som anser att presidiet sett fel kan begära rösträkning innan klubban faller. Om det begärs rösträkning genomförs den i första hand med ny uppräkningskort, vika nu räknas av rösträkningarna. Rösträkning genom upprop ur röstlängden genomförs om någon begär det.

Enkel majoritet gäller om stadgar inte föreskriver annorlunda. Vid lika röstetal är mötesordförandens röst utslagsgivande. Vid val och slutanröstning skiljer dock lotten.

Röstlängden kan inte justeras under pågående anröstning. Det är därför mycket viktigt att ombudbyten anmäls när de äger rum (se ”Röstlängd och byte av ombud”).

Viktiga kongressbeslut

Vissa kongressbeslut som fattats har stor betydelse för RFSL:s fortsatta politiska verksamhet. En del av dessa speglas också i vårt principprogram. Här följer några beslut som har stor vikt för RFSL:s verksamhet.

Förändringar/uppdateringar av principprogram

1973

Antagande av det första handlingsprogrammet vid kongressen i Borlänge.

1980

Omfattande revidering av handlingsprogrammet vid kongressen i Skövde.

1983

Första principprogrammet antogs vid kongressen i Stockholm. Uppdateringar genomfördes 1988, 1989 och 1992.

1997

Ett helt nytt principprogram antogs vid kongressen i Örebro.

2000

Kongressen i Västerås antog två nya kapitel i principprogrammet som gjorde det mer transinklusive.

2005

Ett helt nytt principprogram antogs vid kongressen i Sundsvall.

2012

Ett helt nytt principprogram antogs vid kongressen i Gävle.

Principbeslut under de senaste 20 åren

1997

En person som blivit dömd för sexualbrott får inte representera RFSL i offentliga sammanhang.

1999

Varje människa har rätt att definiera sin könsidentitet och blir respekterad och erkänd av omvärlden som den en är.

1999

Varje människas rätt att själv definiera sin könstillhörighet ska vara vägledande vid könskvotering av förtroendeuppdrag, föreningsarrangemang enbart för det ena könet etc.

1999

Utbyte av kunskap och information mellan RFSL och transorganisationer behöver ske, så att fördomar mellan transpersoner och homo- och bisexuella inte ska förekomma.

2001

Stadgarna reviderades i ändamålsparagrafen och målgruppen för RFSL definieras från då som ”homosexuella, bisexuella och transpersoner”.

2003

Vårdnad av ett barn ska kunna delas mellan fler än två personer.

2003

Alla myndiga medborgare ska ha rätt att själva få bestämma sin juridiska könstillhörighet.

2003

RFSL ska verka för en könsneutral namnlagstiftning.

2003

Kongressen bifaller enhälligt bildandet av ett ungdomsförbund.

2006

Från 1 januari 2008 ska alla medlemmar i RFSL betala lika mycket i medlemsavgift och förbundskansliet tar ansvar för medlemsregistret.

2006

Förbundsstyrelsen får rätt att utesluta enskilda medlemmar från avdelningarna.

2006

Avdelningarna måste följa av kongressen fattade beslut. Förbundsstyrelsen får förtydligat mandat att utesluta avdelningar.

2007

Förbundet antog normalstadgar för RFSL:s avdelningar.

2007

RFSL ändrade namn till RFSL – Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter.

2008

RFSL ska verka för att surrogatmödraskap ska tillåtas.

2010

RFSL ska arbeta politiskt för att utövande av fetischism eller BDSM inte ska ligga till grund för negativ särbehandling.

2012

RFSL antog ett nytt principprogram som fastslår att ”Det övergripande syftet med RFSL:s verksamhet är att förbättra helhetssituationen för homosexuella, bisexuella, transpersoner och andra personer med queera uttryck och identiteter (hbtq-personer) i Sverige och internationellt”.

2014

Nya stadgar antogs vid kongressen i Norrtälje som bl.a. ändrade i stadgarnas ändamålsparagraf och förde in att RFSL även ska arbeta med och för personer med queera uttryck och identiteter. Genom de nya stadgarna avskaffades också den hittills rådande könskvoteringen vid val av förbundsstyrelse.

Ordlista för kongressförhandlingar

Acklamation	Muntlig omröstning, det vill säga att avgöra vad kongressombuden tycker i en fråga genom att de svarar ”ja” på det alternativ de stödjer. En svarar aldrig ”nej”. Istället är frågorna så ställda att de blir varandras motsatser. Förhandlingsordföranden förklarar vilket alternativ den hört starkast stöd för, dvs. vilket yrkande som bifallits, väntar ett par sekunder (för att ge möjligheter till protester) och fastställer beslutet med ett klubbslag. Se vidare propositionsordning respektive votering.
Ajournera	Ta paus i förhandlingarna.
Arbetsordning	Arbetsordningen är de regler vi beslutar ska gälla för debatter, val etc. på kongressen.
Avslag	Säga nej till ett förslag. Motsats: bifall. Se propositionsordning.
Avstå	Du kan avstå från att rösta i alla frågor om du är osäker eller inte vill stödja något av de aktuella yrkandena.
Begära ordet	Ordet begärs genom VoteIt.
Beredningsutskott	Kongressen brukar tillsätta en grupp som får till uppgift att fila på formuleringar, uttalanden och annat som är svåra att ”tillverka” när hela kongressen är samlad. Beredningsutskottet brukar få i uppdrag att återkomma med ett förslag som du då får ta ställning till.
Bifall	Säga ja till ett förslag. Motsats: avslag. Se propositionsordning.
Bordlägga	Uppskjuta behandlingen av en fråga till ett senare tillfälle.

Dagordning	Lista över de frågor som avses att behandlas. Samma som föredragningslista.
Enhällighet	När det är angeläget att visa att alla utan undantag ställer sig bakom ett beslut kan frågan om enhällighet väckas. Vem som helst kan fråga om huruvida enhällighet föreligger. Förhandlingsordföranden frågar då ombuden om någon är emot beslutet, om så är fallet är beslutet inte enhälligt. Viss försiktighet med att fråga om enhällighet tillråds.
Föredragningslista	Lista över de frågor som avses att behandlas. Fastställd i stadgarna och kan kompletteras av kongressen.
Förhandlingsordförande (eller bara ordförande)	Person som väljs av kongressen att fördela ordet och i övrigt leda förhandlingarna.
Förhandlingssekreterare	Person som väljs av kongressen att föra protokoll.
Justera röstlängden	Att fastställa vilka personer som är kongressombud och därmed röstberättigade. Kan variera eftersom ordinarie ombud kan vara frånvarande och suppleant kan inträda istället. Görs exempelvis inför rösträkning.
Justeringsperson	Person som väljs av kongressen att granska och godkänna protokollet.
Ordet fritt	Förhandlingsordföranden bjuder in till att anmäla sig som talare i den aktuella frågan.
Ordningsfråga	Fråga som rör kongressens praktiska arbetssätt och alltså inte direkt berör den sakfråga som just behandlas. Om en vill yttra sig i ordningsfråga talar en om detta för presidiet. Begäran om ordet i ordningsfråga bryter aktuell talarlista, varför försiktighet med att begära ordningsfråga bör iakttas. Särskild talarlista i den begärda ordningsfrågan upprättas. (Exempel på ordningsfrågor: begäran om streck, tidsbegränsning eller ändring av arbetsordningen.)
Presidium	Kongressordförandena och kongresssekreterarna leder kongressen.
Propositionsordning	Den procedur som kongressen väljer att använda för att klara ut vilka yrkanden som ska bifallas respektive avslås. Förhandlingsordföranden ställer

olika yrkanden mot varandra så att ombuden svarar ja, det vill säga röstar på det eller de yrkanden som hon vill stödja. Presidiet bör föreslå en propositionsordning som innebär att kongressen kan fatta klara och rediga beslut som inte strider mot varandra.

Påverkanstorg

Forum där du som deltar diskuterar propositioner och motioner.

Påverkanstorgsprotokoll

Består av de förslag som har funnits på torget och påverkanstorgets huvudförslag som står i protokollet är det som i plenum blir huvudförslag.

Rast

Under RFSL:s kongresser brukar vi inte avbryta förhandlingarna för kortare raster eller pauser. Den som behöver sträcka på benen, gå på toaletten, prata med någon gör det när det passar. Tänk på att inte störa förhandlingarna när du kommer och går! Principen är naturligtvis att en ska vara närvarande under hela kongressen. När det fattas beslut är det viktigt att alla är närvarande. Förhandlingarna brukar ajourneras för lunch och nattvila. Traditionen på RFSL:s kongresser bjuder att förhandlingarna efter en ajournering alltid återupptas exakt på fastställd tid.

Replik

Svar på inlägg där en är direkt omnämnd. Bryter talarlistan.

Reservation

När en vill markera att en tar avstånd från majoritetens beslut i en principiellt viktig fråga, där en under debatten klart deklarerat sitt motstånd (eller någon annan gjort det), kan en få antecknat till protokollet att en inte stödde beslutet och reserverar sig mot det. För att få reservera sig ska en ha varit närvarande och ha röstat emot det segrande beslutet.

En kan också lämna en skriftlig förklaring till varför en reserverar sig. På samma sätt kan RFSL-medlemmar som saknar rösträtt anmäla en avvikande mening. En bör då ha deltagit aktivt i debatten.

Röstkort

Ett kort som varje röstberättigat ombud får vid kongressens inledning. Det ska uppvisas på begäran exempelvis slutna val. Lämnas till alla ombud

	av presidiet.
Röslängd	Förteckning över röstberättigade kongressombud.
Rösträknare	Person som valts av kongressen att räkna röster samt övervaka rösträkningsproceduren.
Rösträkning	När något ombud är missnöjt med utfallet i voteringen kan rösträkning begäras. I allmänhet genomförs först en justering av röslängden. Därefter genomförs ett namnupprop. Varje ombud svarar då hur hen röstar.
Sakfråga	En huvudfråga som behandlas. Ses i relation till ordningsfråga.
Sakupplysning	Att begära sakupplysning innebär att en ber om tilläggsinformation för att bättre kunna förstå vad någon sagt. Får inte vara ett inlägg i debatten. Bryter talarlistan.
Sluten omröstning	Det går att begära sluten omröstning. Vid personval ska en begäran om sluten omröstning alltid verkställas. Omröstningen genomförs då med valsedlar
Streck	Om en tycker att en debatt drar ut på tiden och att inga nya argument tillförs utan samma saker upprepas gång på gång, kan en begära streck i debatten. Ordföranden förklarar då ordet fritt i frågan om streck. Om sedan kongressen bifaller förslaget om streck får de som så önskar anmäla sig till talarlistan. De yrkanden som finns läses upp (justeras). Den som har något ytterligare yrkande måste lämna in detta. Därefter sätts streck. Då kan ingen längre anmäla sig till talarlistan. Inga nya yrkanden kan framföras. När talarlistan är avverkad går mötet till beslut.
Stryka sig	Om jag anmält mig på talarlistan och märker att de som talar före mig säger det som jag tänkt säga och mitt inlägg inte skulle tillföra något nytt kan/bör jag stryka mig från talarlistan, alltså låta bli att göra mitt inlägg. Jag signalerar till presidiet att jag vill stryka mig genom att med ena handen ”skära halsen av mig”.
Talarlista	Den lista som presidiet för över personer som

	önskar ordet i den aktuella frågan.
Tidsbegränsning	Om kongressen arbetar under tidspress eller vissa talare blir långgrandiga kan en begära att varje inlägg får vara högst en viss tid. Kongressen fattar beslut om eventuell tidsbegränsning och längden på den. Presidiet tar sedan tiden på varje talare och avbryter henne om hon talar för länge.
Torgvärd	De personer som arbetar under påverkanstorget. Dessa personer sammanställer påverkanstorgets förslag i enlighet med de diskussioner som förts under påverkanstorget.
Valutskott	Kongressen brukar välja en grupp som får till uppgift att förbereda de val som valberedningen inte har förslag till.
Votering	Omröstning. Om en inte är nöjd med förhandlingsordförandens tolkning av kongressens mening i en acklamation begär en votering. "Votering!" ropar en i så fall efter det att ordföranden förklarat hur hen uppfattat acklamationen, men innan klubban fallit. Votering genomförs i första hand med försöksvotering. Ordförande läser då upp beslutsalternativen och en räcker upp handen på det alternativ en vill rösta på. Ordförande bedömer då vilket alternativ som fått flest röster utan att räkna händerna. Om du vill att röstning med namnupprop ska göras ska du ropa "rösträkning!"
Yrka	Föreslå. Detta förslag behandlas av kongressen. Måste lämnas in skriftligen.
Yrkande	Förslag till beslut i en fråga. Yrkanden på RFSL:s kongresser måste alltid vara skriftliga. Det får endast vara en "att-sats" (ett förslag) på varje papper. Detta för att underlätta vid beslut och protokollskrivande. Argumentera inte i själva yrkandet.

Foto: Mies Tahiria

Verksamhets- berättelse 2014–2015

Organisationens uppbyggnad 26

Organisatoriskt arbete 42

Internationellt arbete och asylfrågor/migration 58

Utbildning, arbetsliv och fritidsliv 77

Familjefrågor 83

Hbtq-personers hälsa

Lika rättigheter och skydd mot hat/hets 118

Bilaga – avdelningsbesök

Inom Rainbow Leaders har RFSL, med stöd från Sida och USAID, utbildat nyckelpersoner inom hbtq-rörelsen i en lång rad länder i Afrika, Asien och Sydamerika. På bilden gruppfoto från Rainbow Leaders-utbildning i Kapstaden, Sydafrika.

Organisationens uppbyggnad

Kongress

Kongressen är RFSL:s (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners och queeras rättigheter) högsta beslutande organ. Den utgörs av ombud från förbundets alla avdelningar samt RFSL Ungdom. Den ordinarie kongressen samlas, från och med 2008, vartannat år senast i maj månad på en plats i Sverige där det finns en RFSL-avdelning. De beslut som fattas under kongressen är grunden för det arbete som förbundsstyrelsen kommer att utföra under de två kommande åren. Kongressen väljer vilka förtroendevalda som ska företräda organisationen de två kommande åren.

Kongress 2014

RFSL:s kongress 2012 ägde rum den 2–4 maj i Norrtälje. Vård för kongressen var förbundets avdelning RFSL Roslagen. På 2014 års kongress deltog 123 ombud. Dessutom var flera observatörer, inbjudna talare, gäster och utställare närvarande.

Det tyngsta beslutet under RFSL:s kongress i Norrtälje gällde fastställandet av nya stadgar för RFSL och nya avdelningsstadgar för avdelningarna. I de nya stadgarna fastslås att utläsningen av RFSL:s namn ska vara Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners och queeras

rättigheter, med tillägg av ”queeras” och att förbundet arbetar ”med och för homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer med queera uttryck och identiteter”. I och med de nya stadgarna avskaffade RFSL även den dittillsvarande könskvoteringen vid val av ledamöter och ersättare till förbundsstyrelsen.

En annan fråga på kongressen var fastställande av en uppförandekod för förtroendevalda inom RFSL. En särskild lägre medlemsavgift på 10 kr om året infördes också för asylsökande, papperslösa, gömda flyktingar och EU-migranter i liknande situation.

Förtroenderåd 2015

De år RFSL inte håller kongress arrangeras ett förtroenderåd, som samlar två representanter från varje avdelning, förbundsstyrelsen, förbundspersonal, med flera. Förtroenderådet 2015 hölls den 24–26 april i Visby och omfattade totalt närmare 25 programpunkter med allt från Snuskbingo och Queerquiz till samtal med fokus på bland annat antirasism och åldrande och workshops med fokus på bland annat påverkansarbete och normkritik. Under helgen arbetade tre arbetsgrupper med att fånga in så mycket input som möjligt utifrån sin frågeställning; ”RFSL – den antirasistiska och

tillgängliga organisationen?”, ”RFSL – en växande medlemsorganisation redo för nya utmaningar?” och ”RFSL – hur får vi resurser att göra det vi vill?”. Förtroenderådet hade närmare 130 deltagare.

Partiledardebatt 2014

Under Stockholm Pride 2014 arrangerade RFSL för tredje valåret i rad en partiledardebatt. Partiledarna, eller motsvarande, för alla riksdagspartier, utom Sverigedemokraterna, samt för Piratpartiet och Feministiskt Initiativ, bjöds in. Alla valde att delta. I tur och ordning deltog därmed Fredrik Reinfeldt (M), Stefan Löfven (S), Åsa Romson (MP), Annie Lööf (C), Jan Björklund (FP), Jonas Sjöstedt (V), Göran Hägglund (KD), Anna Troberg (PP) och Sissela Nordling Blanco (FI). Moderatorer var Stefan Ingvarsson och Sonja Schwarzenberger. Debatten, som hölls i PrideHouse på Kulturhuset, var fullsatt och fick även bred mediabevakning. Bland annat svarade partiledarna på frågor om smittskyddslagen och om skadestånd till tvångssteriliserade transpersoner.

Höstkonferens 2015

Den 16–18 oktober 2015 arrangerades sex stycken konferenser samtidigt i Västerås. Med syftet att skapa en helg full av inspirerande möten med erfarenhetsutbyte, nya kontakter, givande föreläsningar, diskussioner och en 65-årsfest (med anledning av att RFSL bildades för 65 år sedan den 21 oktober 1950) bjöds närmare 130 RFSL- och Prideaktivister in. Under samma tak arrangerades en avdelningsutbildning, en ordförandekonferens, en Sexperterna utbildning och två Newcomerskonferenser samt ”Den stora Pridekonferensen”,

som lockade närmare 50 personer från över 20 Pridefestivaler.

65-årsfirande 2015

Den 21 oktober 2015 firade RFSL sitt 65-årsjubileum, med anledning av att RFSL bildades den 21 oktober 1950, med en mottagning, med en lång rad inbjudna gäster, på Hyllan i RFSL Stockholms lokaler. Kring hundra personer deltog i firandet under kvällen, under vilket RFSL passade på att dela ut fyra nya hedersregnbågar. Priset kan tilldelas en person som gjort exceptionella insatser för hbtq-personers rättigheter. De fyra nya mottagarna var: transaktivisten Maria Sundin, tidigare riksdagsledamoten och Europaparlamentarikern Jörn Svensson (V), riksdagsledamoten Barbro Westerholm (L) och VD:n för QX Förlag Jon Voss. Beslutet om att tilldela dessa personer hedersregnbågen fattades av förbundsstyrelsen.

Förbundsstyrelsen

Förbundsstyrelsen har ett övergripande ansvar att bevaka hbtq-personers situation i Sverige och internationellt samt att verkställa kongressens beslut om verksamhet för mandatperioden. Förbundsstyrelsen beslutar även om att uppta nya avdelningar inom RFSL samt fastställer budget. Till detta kan förbundsstyrelsen ta egna initiativ i enlighet med verksamhetsplan och principprogram.

Under 2014 hade förbundsstyrelsen sju protokollförda sammanträden och därutöver fattades tre beslut per capsulam över e-post. Under 2015 hade förbundsstyrelsen fem protokollförda sammanträden och därutöver fattades tre beslut per capsulam över e-post. Alla protokoll skickas, efter justering, ut på e-post-

lista för detta ändamål som når förbundsstyrelsen, förbundspersonalen, revisorerna och avdelningarna.

Vid kongressen 2014 valdes följande personer till förbundsstyrelsen:

Förbundsordförande:

Ulrika Westerlund

Vice förbundsordförande:

Christian Antoni Möllerop

Förbundskassör:

Niclas Sandin

Ledamöter:

Joakim Berlin

Felicitas Falck

Anna Galin

Lisa Olsson

Deidre Palacios

Maria Ramnehill (avgick maj 2015)

Thomas Secher (avgick juli 2015)

Maria Sundin

Helena Westin

Ersättare i turordning:

Magnus Kolsjö

Akinyi Ocholla (avgick januari 2015)

Emelie Mire Åsell

Adjungerade i förbundsstyrelsen

Johanna Grant Axén (från september 2015)

Aleksa Lundberg (från september 2015)

Därutöver tillsätter RFSL Ungdom själva en ledamot och en till ledamoten personlig ersättare. RFSL Ungdom har även rätt att tillsätta en adjungerad plats i förbundsstyrelsens fackutskott samt utse en person till

varje arbetsgrupp som inte enbart består av förbundsstyrelseledamöter.

RFSL Ungdoms ledamot:

Gisela Janis

RFSL Ungdoms personliga ersättare:

Elin Liljenblad (fram till april 2015)

Frank Berglund (från april 2015)

Arvoderingar

Förbundsordförande Ulrika Westerlund har, i enlighet med gällande arvoderingsreglemente, erhållit ett arvode om 10 prisbasbelopp under 2014 och 2015 (prisbasbeloppet för 2014 var 44 400 kr och för 2015 44 500 kr). I förbundsstyrelsen har även vice förbundsordförande Christian Antoni Möllerop varit fast arvoderad för förbundsstyrelsearbete. Hans grundarvode har, under 2014 och 2015, uppgått till 46 procent av 10 prisbasbelopp. Därutöver har han även, under hösten 2015, varit särskilt arvoderad som tillförordnad chef för enheten för hälsa och hivprevention. Stig-Åke Petersson har under 2014 och 2015 varit arvoderad på 20 procent av heltid, som flyktinghandläggare, för att bistå asylsökande.

Verkställande utskott

Verkställande utskottet (VU) väljs av förbundsstyrelsen och är en mindre grupp inom förbundsstyrelsen som främst ansvarar för frågor som berör lagstiftning, kultur och forskning, RFSL:s varumärke och kommunikation, attityder i samhället samt samverkan med näringsliv, arbetsgivare och fackförbund. Verkställande utskottet har också att fatta beslut mellan förbundsstyrelsemöten i frågor av mindre vikt eller särskilt brådskande karaktär. Under 2014

hölls 20 protokollförda VU-möten. Under 2015 hölls 19 protokollförda VU-möten. Alla protokoll skickas, efter justering, ut på e-postlista för detta ändamål som når förbundsstyrelsen, förbundspersonalen, revisorerna och avdelningarna. Lars Jonsson är förbundsstyrelsens, och VU:s, handläggare.

Verkställande utskottet bestod, fram till kongressen i maj 2014, av:

Ulrika Westerlund, ordförande
Christian Antoni Möllerop
Gisela Janis
Håkan Steenberg
Johanna D Wistedt

Verkställande utskottet bestod interimistiskt mellan 4 maj–7 juni 2014 av:

Ulrika Westerlund, ordförande
Christian Antoni Möllerop
Gisela Janis
Niclas Sandin

Verkställande utskottet har från den 7 juni 2014 bestått av:

Ulrika Westerlund, ordförande
Christian Antoni Möllerop
Gisela Janis
Magnus Kolsjö
Niclas Sandin

Hälsoutskottet

Hälsoutskottet (HU) väljs av förbundsstyrelsen och består av en mindre arbetsgrupp inom förbundsstyrelsen som främst ansvarar för frågor som berör hälsa, hiv/STI och prevention samt viss lagstiftning (främst smittskyddslagen). Jonas Jonsson har under mandatperioden först, och därefter Khalid Rashid, varit hälsoutskottets handläggare.

Hälsoutskottet har, från den 7 juni 2014, bestått av:

Christian Antoni Möllerop,
ordförande
Joakim Berlin
Lisa Olsson
Maria Ramnehill (avgick
maj 2015)
Niclas Sandin Adjungerad RFSL
Ungdom:
Mina Gäredal (fram till
januari 2015)
Magdalena Abrahamsson
(från januari 2015)

Internationella utskottet

Internationella utskottet (IntU) väljs av förbundsstyrelsen och består av en mindre arbetsgrupp inom förbundsstyrelsen som främst ansvarar för frågor som berör RFSL:s internationella arbete och internationella projekt, inklusive påverkansarbete gentemot EU och Europarådet. Mikael Jonsson har under mandatperioden först, och därefter Micah Grzywnowicz, varit internationella utskottets handläggare.

Internationella utskottet har, från den 7 juni 2014, bestått av:

Felicitas Falck, ordförande
Akinyi Ocholla, ordförande
(avgick januari 2015)
Thomas Secher (avgick juli 2015)
Maria Sundin
Helena Westin
Adjungerad: Elin Liljenblad,
RFSL Ungdom

Adjungerade i utskottet:

Magda El-Khayat (från april 2015),
Josephine Krieg (från april 2015),
Hanna Norell (från april 2015)
Jenny Sundberg (från april 2015)

Arbetsgrupper

Arbetsgrupper är en resurs för förbundsstyrelsens arbete i avgränsade områden i förbundsarbetet. Följande arbetsgrupper inom förbundsstyrelsen har varit verksamma under 2014 och 2015:

- asylarbetsgrupp,
- familjepolitisk arbetsgrupp,
- transarbetsgrupp
- kommunikationsarbetsgrupp,
- arbetslivs- och näringslivsgrupp,
- hbt-certifieringsarbetsgrupp,
- äldregrupp, och
- intersexarbetsgrupp.

Dessa arbetsgrupper har bestått av medlemmar ur förbundsstyrelsen. Intersexarbetsgruppen har varit gemensam för RFSL och RFSL Ungdom och består av förbundsstyrelsemedlemmar från båda organisationerna.

Därutöver har fyra av kongressen beslutade arbetsgrupper, med avgränsat mandat, utsedda av förbundsstyrelsen, varit verksamma:

- referensgrupp för utbildningsverksamheter,
- antirasistisk arbetsgrupp,
- insamlingsråd, och
- grupp för att utreda förutsättningarna för fortsatt tidningsutgivning.

Dessa grupper har bestått av representanter från både avdelningarna och förbundsstyrelsen. RFSL Ungdom har även rätt att utse en representant i varje grupp.

Revisorer

Vid kongressen 2014 valdes till auktoriserad revisor Stefan Norell samt Ulf Härstedt, Eva Törnegren och John Thornander till revisorer. Madelaine Vilgren valdes till revisorssuppleant. Revisorernas arbete regleras av en på kongressen 2014 fastställd arbetsordning.

Valberedning

Valberedningen är utsedd att förbereda val till olika förtroendeposter inom RFSL. RFSL:s kongress 2014 utsåg följande personer till valberedning under mandatperioden:

Johanna D Wistedt, RFSL
Stockholm (ordförande)
Robert Bylund, RFSL Sundsvall
Adrian Forssander, RFSL
Roslagen
Therese Jacobsson, RFSL
Örnsköldsvik
Felix König, RFSL Stockholm
Andreas Paulsson, RFSL Malmö
Olof Svensson, RFSL Göteborg
Agneta Tynander, RFSL
Värmland
Nadia Zabehi, RFSL Stockholm

Robert Bylund och Agneta Tynander avgick tidigt under mandatperioden och har inte i egentlig mening deltagit i valberedningens arbete.

Valberedningens arbete regleras av en på kongressen 2014 fastställd arbetsordning.

Valberedningen har under mandatperioden deltagit på förtroenderådet i Visby och där presenterat sitt arbete och samlat in tankar och idéer kring en framtida styrelse för RFSL. Möjlighet att komma med namnförslag gavs också under helgen. Vidare har valberedningen deltagit under flera möten i förbundsstyrelsen. Syftet har dels varit att informera sig om hur styrelsen arbetar och dels att hålla styrelsen uppdaterad om hur valberedningens arbete fortskrider. Samtliga i sittande styrelse har blivit intervjuade enskilt av valberedningen och också fått möjlighet att komma med synpunkter och reflektioner i enkätform.

Valberedningen har i sitt arbete utgått från vissa grundläggande värderingar och målsättningar. Vikten

av representation har varit vägledande för styrelsens arbete. Information om möjligheten att nominera till styrelsen har därför spritts så brett som möjligt via sociala medier, kontakt med avdelningar och övriga representanter. Även Rättviseförmedlingen har varit behjälplig i rekryteringsprocessen. Samtliga som visat intresse för att sitta i styrelsen, oavsett om man varit vald sedan tidigare eller inte, har fått göra nomineringar via ett mallat formulär.

Avdelningar och medlemmar

Vid årsskiftet 2015/2016 hade RFSL 37 avdelningar: RFSL Blekinge (Karlskrona), RFSL Borås (Borås), RFSL Dalarna (Falun), RFSL Eskilstuna (Eskilstuna), RFSL Fyrbodal (Trollhättan), RFSL Gotland (Visby), RFSL Gävleborg (Gävle), RFSL Göteborg (Göteborg), RFSL Halland (Halmstad), RFSL Helsingborg (Helsingborg), RFSL Hälsingland (Söderhamn), RFSL Jönköping (Jönköping), RFSL Kalmar län (Kalmar), RFSL Kiruna (Kiruna), RFSL Kristianstad (Kristianstad), RFSL Kronoberg (Växjö), RFSL Linköping (Linköping), RFSL Luleå och norra Norrbottens län (Luleå), RFSL Malmö (Malmö), RFSL Norrköping (Norrköping), RFSL Nyköping (Nyköping), RFSL Piteå älvadal och norra Västerbotten (Piteå), RFSL Regnbågen (nationell för döva), RFSL Roslagen (Norrtälje), RFSL Skaraborg (Skövde), RFSL Skellefteå (Skellefteå), RFSL Stockholm (Stockholm), RFSL Sundsvall (Sundsvall), RFSL Södertälje (Södertälje), RFSL Umeå (Umeå), RFSL Uppsala (Uppsala), RFSL Värmland (Karlstad), RFSL Västervik (Västervik), RFSL Västmanland (Västerås), RFSL Örebro (Örebro), RFSL Örnsköldsvik (Örnsköldsvik)

och RFSL Östersund (Östersund). Under 2014 och 2015 har RFSL Hälsingland, Kiruna och Västervik bildats. Av dessa 37 avdelningar ser förbundsstyrelsen RFSL Södertälje som en vilande avdelning.

Antalet medlemmar var vid årsskiftet 2014-12-31 7 151, vilket var en ökning med 459 medlemmar sedan förra årsskiftet och även fler medlemmar än vad RFSL någonsin haft tidigare. Siffrorna är baserade på underlag från RFSL:s förbundsgemensamma medlemsregister.

Antalet medlemmar var vid årsskiftet 2015-12-31 6 960 medlemmar, vilket är en minskning med 191 medlemmar sedan 2014. RFSL:s förbundsgemensamma medlemsregister har under slutet av 2015 ersatts med ett nytt, som upphandlats av, inklusive tjänster för databasstöd, och implementeras i samarbete med företaget KomMed. Nästan hälften av RFSL:s medlemmar är medlemmar i någon av de tre storstadsavdelningarna Stockholm, Göteborg eller Malmö.

Förbundskansli

Förbundskansliet är ett stöd till förbundsstyrelsen och arbetar med daglig verksamhet inom flera olika arbetsområden. Sedan början av 2015 delas kansliet in i fem enheter och en verksamhetsledning med övergripande funktioner. Verksamhetschef är Pär Viktorsson Harrby, som tillträdde sin tjänst i oktober 2014. Maria Sjödin avslutade sin tjänst som verksamhetschef under första halvan av 2014 och tillförordnad verksamhetschef under maj-oktober 2014 var Mikael Björk Blomqvist.

Medlemsenheten. Fredrik Nilsson var enhetschef under 2015. De anställda arbetar med stöd till styrelsen

och till avdelningarna, med RFSL Newcomers, juridiskt stöd till asylsökande, medlemsadministration, övrig administration och det av Postkodlotteriets kulturstiftelse finansierade Pride-projektet. Medlemmar, aktiva och förtroendevalda inom RFSL står i fokus. Inom enheten arbetar föreningsutvecklare, politisk handläggare, samordnare för Newcomers, asyljurister och administratörer.

Enheten för hälsa och hivprevention.

Carolina Orre var enhetschef under största delen av 2015 och Christian Antoni Möllerop tog ett tillfälligt chefsansvar i slutet av 2015. De anställda arbetar bl.a. med folkhälsa och hivprevention, Testpoint, Colour of Love, Brottsofferjouren och Funkisprojektet. Det breda hbtq-communityt står i fokus. Inom enheten arbetar projektledare, samordnare för Brottsofferjouren och hiv- och hälsohandläggare.

Internationella enheten. Karin Lenke var enhetschef under 2015. De anställda arbetar med internationellt arbete i allmänhet, Rainbow Leaders-projektet, EPR-projektet, med flera projekt. Syskonorganisationer och hbtq-aktivister i andra länder står i fokus. Inom enheten arbetar internationella projektledare, internationellt sakkunniga, med flera.

Utbildningsenheten / RFSL

Media & Info AB. Tom Summanen var utbildningschef under 2015. Verksamheten bedrivs inom RFSL Media & Info AB. De anställda arbetar med att utforma, genomföra och sälja utbildningar samt med RFSL:s webbshop. Kunder står i fokus. Inom enheten arbetar utbildare, administratörer och under 2014 även utbildningssamordnare.

Ekonomienheten. Mikael Björk Blomqvist var enhetschef under första halvan av 2015 och Pär Viktorsson Harrby tillförordnad enhetschef under andra halvan av 2015. Under 2015 pågick en rekrytering av en ny ekonomichef och i början av 2016 tillträdde Catrin Nilsson på den tjänsten. De anställda arbetar med ekonomistöd till enheter och verksamhetsledning. Internt stöd står i fokus. Inom enheten arbetar redovisningsekonom och ekonomiassistenter.

Verksamhetsledning. Pär Viktorsson Harrby är verksamhetschef. Mikael Björk Blomqvist var HR- och utvecklingschef under andra halvan av 2015. Verksamhetsledningen ansvarar direkt för HR (övergripande personalfrågor och arbetsmiljö), IT, strategiskt utvecklingsarbete, Insamlingsstiftelsen RFSL och kommunikation. Tjänsterna som kommunikatör och webmaster har varit direkt underställda verksamhetsledningen.

Förbundskansliet har ett brett uppdrag att arbeta med stöd och verksamhet riktad till flera olika målgrupper: styrelse, avdelningar, medlemmar, hbtq-communityt, flyktingar, brottsoffer, allmänhet, beslutsfattare, finansiärer, samarbetspartners, aktivister i andra länder med flera. Förbundskansliet tar löpande emot många frågor och spörsmål av varierande karaktär från bland annat allmänheten, medlemmar och myndigheter samt tillhandahåller egenproducerat informations- och utbildningsmaterial till enskilda, företag, myndigheter och medlemmar. På förbundskansliet finns cirka 50 olika tjänster, varav de

flesta är direkt eller indirekt finansierade genom olika projekt. Under 2014 och 2015 har den internationella verksamheten fortsatt växa, främst genom Sida-finansierade projekt.

Utbildningsverksamhet

Under 2014 genomfördes förändringar gällande RFSL:s utbildningsverksamhets uppbyggnad och struktur. Förändringarna infördes för att kunna möta marknadens ökade intresse för RFSL:s utbildningar och då främst hbtq-certifieringen, men också för att skapa en långsiktigt hållbar utbildningsverksamhet.

Utbildningsverksamheten övergick till att få en utbildningschef med övergripande ansvar för RFSL:s utbildningsverksamhet, 1,5 utbildningsadministratörer och ett antal utbildare. Utbildningschef har från juni 2014 Tom Summanen varit. Utbildarna är antingen anställda vid förbundskansliet och arbetar en viss procent av sin tjänst som utbildare, eller anställda som timanställda behovsutbildare. Behovsutbildarna är stationerade över hela Sverige.

Under 2014 genomfördes en kartläggning och analys av utbildningsverksamhetens alla delar. I denna kartläggning gjordes en översyn av utbildningsverksamhetens samtliga rutiner, allt från de ekonomiska till dokument rörande exempelvis köp av utbildningar. Syftet med kartläggningen var att se över rutinerna och skapa en effektiv organisation och säkerställa kvalitet, uppföljning och hållbarhet. I kartläggningen genomfördes också en analys av utbildningarnas kvalitet och uppföljning. Detta arbete fortsatte under 2015.

Under andra halvåret 2014 påbörjades ett arbete med att se över

utbildningsverksamhetens olika utbildningsinsatser och vad respektive utbildning innehåller. Ett omfattande kartläggningsarbete av innehållet igångsattes med målsättning att skapa ett uppdaterat utbildningsinnehåll som har relevans, känns aktuellt och matchar framtiden. Ett arbete med att arbeta med kvalitetssäkring av utbildningarna med hjälp av bl.a. utvärderingar igångsattes också.

Utvecklingen av utbildningsverksamheten under 2015 byggde på det arbete som hade påbörjats hösten 2014, med syfte att bygga en proffsig och kommersiell verksamhet som är hållbar. Ett sådant förändring kräver mycket arbete och måste ses långsiktigt. Under 2015 präglades utbildningsenhetens arbete av ett fortsatt arbete med hur utbildningsenheten kan möta marknadens krav på RFSL:s utbildningar och av ansträngningar att skapa en hållbar utbildningsenhet samt att se över strukturer och rutiner och justera dessa.

Utbildningsenheten och all utbildning samt webbshopen drivs av och är underställda RFSL Info & Media AB. RFSL Info & Media AB har en bolagsstyrelse som utbildningschefen svarar inför. Bolaget har uppsatta ägardirektiv för utbildningsenheten att uppnå. Därutöver bär utbildningsenheten och webbshopen sina egna kostnader och erhåller inte några bidrag för att finansiera sin verksamhet.

Under 2015 tillsattes en referensgrupp för utbildningsverksamheter. Referensgruppen består av Veronica Berg Hulthén, RFSL Stockholm; Christian Rehn, RFSL Örebro; Edward Summanen, RFSL Ungdom och Helena Westin från förbunds-

styrelsen. Gruppen har träffats och påbörjat diskussioner kring hur utbildningsenhetens hbtq-certifieringar kan utvecklas och vilka möjligheter samt utmaningar som finns i fråga om exempelvis konkurrens.

En utbildarhelg arrangerades under 2015 i Borås, dit avdelningar fick skicka representanter för att få utbildning i att själva utföra olika typer av utbildningar.

Under 2015 fortsatte arbetet med att se över rutinerna och skapa en effektiv organisation och säkerställa kvalitet, uppföljning och hållbarhet. Arbetet byggde på de kartläggningar och den översyn som genomfördes hösten 2014 av utbildningsverksamhetens alla delar.

Då målet med att skapa en effektiv organisation är att varje köp av utbildning ska vara så enkelt som möjligt behövdes det göras ytterligare justeringar i hur utbildningsenheten hanterar kundrelationer och kommunicerar kring utbildning. Förändringar i den administrativa kedjan genomfördes för att kundhanteringen ska ske så smidigt och enkelt som möjligt.

Utifrån feedback från kunder och från medarbetare påbörjades ett intensivt arbete med att modernisera innehållet och processledningen för hbtq-certifieringen. Arbetet inleddes med att innehåll utvecklades för hbtq-certifieringen. Innehållet gick från att vara generellt till att bli skraddarsytt och anpassat utefter olika verksamhetsområden och uppdragsgivarnas behov och önskemål. Det togs fram innehåll specifikt för att hbtq-certifiera idrottsföreningar, skolor, vårdenheter, kommunala verksamheter, bibliotek, museum och andra verksamheter som är

bärare av kultur etc. I anslutning till det arbetet påbörjades ett arbete med att se över hbtq-certifieringens mål och syfte och skapa en utbildningsstruktur som är enkel, processinriktad och som utgår från målen att utbildningen syftar till att på sikt förbättra hälsan för hbtq-personer och att förbättra arbetsmiljö och bemötande. Detta arbete kommer att fortsätta under 2016 och förväntas vara färdigt i april.

För att ytterligare skapa en professionell utbildningsenhet som levererar god kvalitet, från kundens första kontakt med RFSL till dess att hela utbildningsinsatsen är genomförd, inleddes en satsning på att fortbilda utbildningsenhetens medarbetare. Utbildningsenhetens medarbetare har fått utbildning och handledning i att leda svåra processer i utbildningssammanhang med särskilt fokus på hur man kan arbeta i miljöer där det finns uttalad homofobi, transfobi och rasism och stort motstånd till att arbeta med hbtq-frågor. En utvärdering bland medarbetarna visar att dessa handledningstillfällen varit mycket värdefulla och gett en ökad trygghet och säkerhet i att utbilda grupper med motstånd. Det i sin tur har gett positiv feedback från uppdragsgivare. Utöver denna fortbildning har medarbetarna fått fortbildning inom de olika projekten som drivs av RFSL, RFSL Ungdom och RFSL Stockholm. Detta för att motsvara uppdragsgivarnas ställda krav på utbildarnas kompetenser och kunskaper inom olika områden som RFSL arbetar med. Såväl processhandledningen som fortbildningstillfällena kommer att fortsätta under 2016.

Under 2014 och 2015 framkom många önskemål från kunder om en

webbaserad utbildning. Under våren 2015 fattades beslut i förbundsstyrelsen om att skapa en webbaserad utbildning. Syftet med webbutbildningen är att ge en första steg mot ett fortsatt arbete med hbtq-frågor. Utbildningen är grundlig och riktar sig bl.a. till personer som inte tidigare har arbetat med hbtq-frågor eller frågor om likabehandling och normer. En projektledare ansvarade för den webbaserade utbildningen. Arbetet med utbildningen avslutas i februari 2016.

I slutet av 2015 påbörjades ett arbete med att genomföra en kommunikationsplan för utbildningsenheten. I den kommunikationsplanen kommer all utbildning, och även webbshopen, att rymmas. Arbetet med kommunikationsplanen kommer att fortsätta och pågå under våren 2016.

Under 2015 påbörjade 50 stycken verksamheter en hbtq-certifiering, fördelat på 102 grupper. Detta kan jämföras med 2014 då 21 stycken verksamheter certifierades. Förutom detta genomfördes 52 stycken kortutbildningar omfattande ett utbildningstillfälle à 1–8 timmar. Detta kan jämföras med 2014 då 33 stycken kortutbildningar genomfördes. Utbildningarna som hölls hade fokus på processhandledning, utbildning i arbetsmiljö och specifika utbildningsinsatser riktade till förskolor, vård och skola.

Medlemsorganisationer

RFSL är medlemsorganisation i:

- Arbetarnas bildningsförbund (ABF),
- Centrum mot rasism (CMR),
- CONCORD Sverige,
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN),
- Flyktinggruppernas riksråd (FARR),

- Forum Syd,
- Ideell Arena,
- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA),
- Lika Rätt,
- Network of European LGBT Families Association (NELFA),
- Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU),
- Stockholm Pride, och
- Transgender Europe (TGEU).

Representation

Nämnden mot diskriminering

Mikael Claesson Eriksson har fram till december 2014 representerat RFSL i Nämnden mot diskriminering. Från december 2014 representeras RFSL i Nämnden mot diskriminering av Lisa Olsson.

ILGA

Maria Sjödin representerade ILGA Europa i ILGA Worlds styrelse fram till oktober 2014.

Micah Grzywnowicz är ledamot i ILGA Europas styrelse och, sedan oktober 2014, även co-secretary.

Ulrika Westerlund har representerat RFSL i ILGA Europas nätverk för EU-frågor.

EU

Ulrika Westerlund är, sedan 2015, ledamot från Sverige i Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Hon nominerades av den svenska regeringen och utsågs formellt av Europeiska unionens råd.

Nationellt samverkansorgan för hiv och STI

Christian Antoni Möllerop är ledamot i det nationella samverkansorganet för hiv och STI.

Partsgemensamt forum

Christian Antoni Möllerop har varit ledamot, nominerad av RFSL, i Partsgemensamt forum, ett rådgivande samverkansorgan för det civila samhället inrättat av MUCF.

Stockholms stads MR-råd

Ulrika Westerlund är, sedan hösten 2015, ledamot i Stockholms stads MR-råd.

Arbetsgivaralliansen

Mikael Björk Blomqvist har varit ledamot, nominerad av RFSL, i Arbetsgivaralliansens branschkommitté för ideella och idéburna organisationer. Branschkommittén har ansvar för central förhandling av kollektivavtal och löneavtal med TCO-förbundet Unionen, vilket är den fackförening som RFSL i egenskap av arbetsgivare, genom medlemskapet i Arbetsgivaralliansen, tecknat kollektivavtal med på arbetsplatsen.

Externa kommunikationskanaler

Remissyttranden

RFSL har lämnat in tolv remissyttranden under 2014 och fem under 2015. Yttrandena avser dels offentliga utredningar och dels förslag med regering eller myndighet som avsändare. I de flesta fall där RFSL yttrar sig har RFSL varit inbegripen som en remissinstans som bjudits in att inkomma med ett yttrande, men det förekommer även att RFSL på eget initiativ beslutar sig för att sända in yttrande. Samtliga remissyttranden läggs ut på hemsidan efter att de har fastställts och skickats in. Remissyttranden fastställs, om möjligt, av förbundsstyrelsen och i övriga fall av verkställande utskottet eller förbundsordförande.

De tolv remissyttrandena under 2014 rörde:

- *Genomförande av det omarbetade skyddsgrundsdirektivet* (Ds 2013:72),
- Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer,
- Regeringens biståndspolitiska plattform,
- *Särskilt ömmande omständigheter* (Ds 2014:5),
- Skolverkets allmänna råd med kommentarer för fritidshem,
- Socialstyrelsens förslag till nationellt kunskapsstöd för vård och behandling av personer med könsdysfori,
- *Genomförande av brottsofferdirektivet* (Ds 2014:14),
- SKL:s uppföljningsrapport om assisterad befruktning,
- *Nya regler om aktiva åtgärder mot diskriminering* (SOU 2014:41),
- *Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor* (SOU 2014:29),
- *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga* (SOU 2014:49), och
- *Offentlighet och sekretess för uppgifter i domstolsavgöranden* (Ds 2014:33).

De fem remissyttrandena under 2015 rörde:

- *Ytterligare en månad inom föräldrapenningen reserveras för vardera föräldern* (Ds 2015:8),
- *Juridiskt kön och medicinsk könskorrigering* (SOU 2014:91),
- *Statligt stöd till det civila samhället* (Ds 2015:38),
- Socialstyrelsens förslag till nationellt kunskapsstöd för vård och behandling av personer med könsdysfori, och
- *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och bedersrelaterat våld och förtryck* (SOU 2015:55).

Pressmeddelanden

Under 2014 har RFSL skickat ut 47 pressmeddelanden. Under 2015 har RFSL skickat ut 50 pressmeddelanden. Alla pressmeddelanden läggs ut på hemsidan efter att de skickats ut.

Övergripande politiska projekt

RFSL beviljades i början av 2014 ett delprojektbidrag på 650 tkr av PostkodLotteriets kulturstiftelse. Detta inom ramen för ett större projekt som beviljats till organisationen CinemaQueer. RFSL:s roll i projektet har dels bestått av medverkan i de aktiviteter CinemaQueer beviljats stöd för, och dels av framtagande av tre stycken rapporter: en inför EU-valet, en inför riksdagsvalet och en kommunundersökning med fokus på kommunala hbtq-frågor. Även skapandet av en valrelaterad hemsida, www.hbtqval.se ingick inom ramen för projektet.

Därefter har PostkodLotteriets kulturstiftelse även beviljat RFSL medel för genomförande av projektet *En blommande Priderörelse*. Projektet är pågående och RFSL har sammanlagt erhållit 2,9 miljoner för att genomföra det.

Dåvarande Ungdomsstyrelsen, nu Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor – MUCF, beviljade i november 2013 RFSL ett projektbidrag för utförande av ett jämställdhetsprojekt under 2014. Det beviljade bidraget uppgick till 250 tkr. RFSL döpte projektet till *Queerpolitik versus jämställdhet*. Syftet med projektet har varit att lyfta en diskussion om vad jämställdhetspolitik innebär för hbtq-personer och hur jämställdhetspolitik kan bedrivas på ett sätt som inkluderar alla, oavsett kön, könsidentitet och sexuell läggning.

En målsättning har varit att stärka ett feministiskt synsätt inom hbtq-rörelsen och samtidigt försöka etablera ett mer normkritiskt och intersektionellt synsätt inom den svenska kvinnorörelsen/ feministiska rörelsen. Ett tema som RFSL särskilt har velat lyfta inom ramen för projektet har varit hur också transpersoners rättigheter kan främjas inom ramen för jämställdhetspolitiken. Målgrupp för projektet har främst varit personer som är engagerade i kvinnofrågor/ feministiska frågor och/eller hbtq-frågor.

Verksamhet finansierad av PostkodLotteriets kulturstiftelse

Det huvudprojekt CinemaQueer bedrev bestod av en turné genom Sverige kallad Queerbussen, som under sommaren 2014, mellan den 2–31 juli, besökte nio orter i landet. På turnéstoppen anordnade CinemaQueer en rad programpunkter. RFSL har varit CinemaQueer behjälpliga med idéer, råd och synpunkter vid planeringen av turnén. RFSL:s medverkan under själva turnén med Queerbussen bestod av deltagande, bl.a. som moderator av samtal och debatter, i ett antal av dessa programpunkter. RFSL hjälpte CinemaQueer med att skapa en innehållsmässig struktur åt olika samtal och debatter som genomfördes. RFSL försåg CinemaQueer också med bakgrundskunskaper i form av den expertis RFSL innehar i hbtq-politiska frågor.

Europaval under regnbågen

Den 13 maj 2014 släppte RFSL rapporten *Europaval under regnbågen*. Rapporten undersökte de svenska partiernas inställning i hbtq-frågor som beslutas på EU-nivå. Detta dels utifrån en utskickad enkät till de

översta kandidaterna för alla partier (elva stycken) som fick mer än 1 procent av rösterna i EU-valet 2009, och dels utifrån hur de 20 svenska Europaparlamentarikerna röstat i tio utvalda omröstningar i Europaparlamentet mellan 2009–2014 som helt eller delvis berört hbtq-frågor. De frågor som ställdes i en webbaserad enkät till kandidaterna var sex till antalet och de möjliga svarsalternativen var ja, nej eller möjligen/inte tagit ställning. Sammanlagt skickades enkäten till 108 kandidater. Den sammanlagda svarsfrekvensen uppgick till 75 procent (81 st). Exempel på en fråga som ställdes är: ”Är du för antagande av ett EU-direktiv om förbud mot diskriminering på grund av bland annat sexuell läggning inom områdena socialt skydd, utbildning och tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster?” På alla de sex frågor RFSL ställde svarade en betydande majoritet av kandidaterna ja. Lägst antal ja-svar på en fråga var 66,7 procent och högst antal ja-svar på en fråga var 90,1 procent. Resultatet bedömdes vara i linje med förväntningarna. Flera av kandidaterna utnyttjade en möjlighet att förmedla kommentarer och ett urval av dessa kommentarer redovisas i rapporten. När det gäller de granskade omröstningarna visade det sig att de svenska Europaparlamentarikerna genomgående i hög utsträckning valt att rösta till stöd för hbtq-personers rättigheter. Av 150 avlagda röster i de tio omröstningarna var det endast i 10 procent av fallen som en svensk ledamot hade valt att inte stödja en resolution som innehöll förslag om förbättringar av hbtq-personers rättigheter. RFSL förmedlade i rapporten avslutningsvis ett omdöme om varje parti; detta utifrån hur partiets kandidater svarat på enkätfrå-

gorna och utifrån (för de partier som hade varit representerade i Europaparlamentet) hur partiets ledamöter röstat i de utvalda omröstningarna. Rapporten uppmärksammades i flera rikstäckande massmedia i samband med att den släpptes.

Riksdagsval under regnbågen

Den 28 juli 2014 släppte RFSL

rapporten *Riksdagsval under regnbågen*.

Rapporten undersöker de svenska partiernas inställning i hbtq-frågor som beslutas av riksdagen. 620 riksdagskandidater från de tio största partierna (de översta kandidaterna på partiernas listor i varje riksdagsvalkrets samt de upp till 30 översta kandidaterna på de tre partiers listor som använde sig av samma rikslista i varje riksdagsvalkrets) uppmanades att svara på tolv frågor i en webbaserad enkät de fick sig tillsänd. Den sammanlagda svarsfrekvensen uppgick till 54,2 procent (336 st).

Exempel på två frågor som ställdes är:

- ”Är du för en lagändring som gör det möjligt att på ett rättssäkert sätt bli förälder genom surrogatmödraskap, under förutsättning att kvinnors rättigheter inte hotas?”
- ”Är du för att åldersgränsen på 18 år för att ändra juridiskt kön tas bort i lagen om fastställande av könstillhörighet?”

De möjliga svarsalternativen på enkätfrågorna var ja, nej eller möjligen/inte tagit ställning. På alla de ställda frågorna var det vanligast förekommande svaret ja. Den fråga flest riksdagskandidater svarade ja på var den om lagen om hets mot folkgrupp borde förstärkas så att den även förbjuder hets på grund av könsidentitet och könsuttryck, på vilken 83,6 pro-

cent svarade ja. RFSL:s bedömning var att enkätsvaren pekade på att inställningen till hbtq-frågor bland riksdagskandidaterna var relativt positiv, men att inställningen varierar mycket mellan partierna och även till viss del inom partierna. Flera av kandidaterna utnyttjade en möjlighet att förmedla kommentarer och ett urval av dessa kommentarer redovisas i rapporten. Därutöver granskades, utifrån åtta riksdagsomröstningar, riksdagens hantering av hbtq-frågor under mandatperioden 2010–2014. I ett fall fattade riksdagen under 2010–2014 ett avgörande beslut som stärker hbtq-personers rättigheter. Det gäller beslutet att reformera lagen om fastställande av könstillhörighet på så sätt att dittillsvarande krav på att den sökande ska vara ogift, svensk medborgare och steril avskaffades. RFSL förmedlade i rapporten avslutningsvis ett omdöme om varje parti; detta utifrån hur partiets kandidater svarat på enkätfrågorna och utifrån (för de partier som hade varit representerade i riksdagen) hur partiets ledamöter röstat i de utvalda omröstningarna. Rapporten uppmärksammades i flera rikstäckande massmedia i samband med att den släpptes. Samma dag rapporten släpptes presenterades den också under ett seminarium som var en programpunkt under Stockholm Pride. Deltog under seminariet gjorde förbundsordförande Ulrika Westerlund och politisk handläggare Lars Jonsson från RFSL samt en panel med nio politiker: Hillevi Larsson (S), Margareta Cederfelt (M), Gunvor G Ericson (MP), Erik Ullenhag (FP), Johan Hedin (C), Hans Linde (V), Emma Henriksson (KD), Sissela Nordling Blanco (FI) och Anna Troberg (PP).

RFSL:s kommunundersökning 2014

Den 31 augusti 2014 släppte RFSL rapporten *RFSL:s kommunundersökning 2014*. Ett viktigt syfte med rapporten var att uppmärksamma landets kommuner på det ansvar de har för att alla deras invånare ska kunna tillgodogöra sig kommunens verksamhet på ett likvärdigt sätt oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. RFSL gav också i rapporten kommunerna rekommendationer på konkreta åtgärder de kan vidta för att förbättra sin verksamhet. I rapporten kartläggs olika mätbara yttre faktorer i landets 290 kommuner som är relevanta för att mäta skillnader i förutsättningar för de invånare som är hbtq-personer. Bedömningsfaktorerna indelades i sex olika områden: kommunens verksamhet, skolan, utbildningsinsatser, hbtq-samhällets infrastruktur, utsatthet för hatbrott och attityden till hbtq-personer. Underlaget till de tre första områdena bestod huvudsakligen av en enkät med 13 frågor till landets alla kommuner. Enkäten till kommunerna genomfördes i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting – SKL. 241 av landets 290 kommuner svarade på enkäten, vilket utgör en svarsfrekvens på 83,1 procent. Underlaget till området hbtq-samhällets infrastruktur bestod dels av statistik från Statistiska Centralbyrån, SCB, över antalet invånare per kommun som lever i samkönat äktenskap eller registrerat partnerskap, och dels av insamlad information om i vilka kommuner det finns en förening för hbtq-personer respektive i vilka kommuner det under de senaste fyra åren förekommit att något samkönat par ansökt om att bli prövade som adoptivföräldrar eller någon person ansökt om att bli juridisk förälder till sin samkönade partners barn. Under-

laget till området utsatthet för hatbrott bestod av statistik från Brottsförebyggande Rådet, BRÅ, gällande anmälda hatbrott länsvis under 2013 begångna på grund av offrets sexuella läggning, publicerad i rapporten *Hatbrott 2013 – Statistik över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv och självrapporterad utsatthet för hatbrott*. Underlaget till området attityden till hbtq-personer bestod av en av researchföretaget NEPA, på uppdrag av RFSL, utförd attitydmätning i vilken attityden till var för sig homosexuella, bisexuella och transpersoner uppmättes efter län/region. På vart och ett av de sex områdena räknades det, utifrån poängsättning av olika faktorer, fram ett betyg mellan 1–5 för varje kommun. Slutligen slogs betygen på de sex olika områdena samman i syfte att räkna fram ett medelbetyg för varje kommun. Resultatet blev att 46 kommuner, 15,9 procent, tilldelades ett godkänt betyg totalt på minst 3. De fem kommuner som fick bäst betyg var Göteborg (4,13), Växjö (4,07), Malmö (3,78), Norrköping (3,72) och Falun (3,71). Den samlade bild rapporten gav av hur läget ser ut i landets kommuner när det gäller att inkludera ett hbtq-perspektiv i den omsorg, service och skolgång, med mera, kommunerna har ansvar för är att ett antal kommuner arbetar mer målmedvetet med detta men att det stora flertalet av landets kommuner inte har något pågående arbete alls för att inkludera ett hbtq-perspektiv i någon del av sin verksamhet. Rankningen av landets kommuner utifrån de sex olika bedömningsområdena ska ses som ett försök att ge en ungefärlig bild, utifrån kvantitativa faktorer, av skillnader mellan kommunerna. Rapporten uppmärksammades i flera rikstäckan-

de massmedia i samband med att den släpptes. Samma dag rapporten släpptes presenterades den också under ett seminarium i Helsingborg. Presentationen följdes av en politikerdebatt med lokala politiker, bl.a. kommunalrådet i Helsingborg Peter Danielsson (M). Från RFSL deltog förbundsordförande Ulrika Westerlund och politisk handläggare Lars Jonsson. Redan innan rapporten släpptes diskuterades kommunernas enkätsvar (som RFSL, i samarbete med SKL, presenterade en sammanfattning av den 4 juli under Almedalsveckan i Visby) vid två olika tillfällen. Den 4 juli 2014 hölls ett panelsamtal i Visby där Bodil Båvner (SKL), Emil Broberg (landstingsråd (V) Östergötlands län och ledamot i SKL:s styrelse) och Jessica Ericsson (ledamot landstingsfullmäktige (FP) Stockholms län) deltog. Från RFSL deltog Ulrika Westerlund och Lars Jonsson. Den 29 juli 2014 hölls ett panelsamtal i Stockholm, under Stockholm Pride, där Helene Hellmark Knutsson (landstingsråd (S) Stockholms län), Fredrik Saweståhl (kommunalråd (M) Tyresö kommun), Petter Forkstam (fullmäktigeledamot (MP) Lunds kommun), Mats Nordström (fullmäktigeledamot (FP) Täby kommun) och Ilona Waldau (kommunalråd (V) Uppsala kommun) deltog. Från RFSL deltog vice förbundsordförande Christian Antoni Möllerop och Lars Jonsson.

Projektet gjorde det möjligt för RFSL att tillsätta en tjänst som valsamordnare. Sandra Schwartz arbetade som valsamordnare under perioden 16 juni–30 september. Lars Jonsson var projektledare och hade som sådan huvudansvar för färdigställandet av de tre rapporterna.

Rapporten uppdaterades med ny-

inkomna uppgifter sommaren 2015 och återlanserades under Stockholm Pride 2015.

En blommande Priderörelse

Med stöd från PostkodLotteriets kulturstiftelse har RFSL under 2015 drivit projektet *En blommande Priderörelse*, som syftar till att stärka kapaciteten hos och öka erfarenhetsutbytet emellan olika Pridearrangörer i hela Sverige. RFSL har genom projektet gett ett direkt ekonomiskt stöd, på sammanlagt 1,8 miljoner, till fem Pridefestivaler och arrangerat två nationella träffar för erfarenhetsutbyte. Direkt kopplat till det ekonomiska stödet från RFSL är bland annat följande två framsteg värda att lyfta fram: Växjö Pride kunde 2015 skapa fler antal mötesplatser och ytor för samtal och bildning genom att arrangera hela hundra programpunkter. Westpride kunde 2015 utöka tillgängligheten ur ett funktionalitetsperspektiv på sin festival. Genom projektet har RFSL haft möjlighet att närvara med programpunkter på fler Pridefestivaler än tidigare år. Insamlingskonceptet "Jag är fri" har utformats med stöd från projektet och det har även möjliggjort närvaro för asylsökande hbtq-personer på flera Pridefestivaler. Projektledare har Fredrik Nilsson varit.

Queerpolitik versus jämställdhet

RFSL genomförde inom ramen för projektet Queerpolitisk versus jämställdhet ett antal seminarier under arrangemang som främst samlar hbtq-personer eller främst samlar kvinnorörelsen/feministiska aktivister.

Seminarier hölls 2014 under: Feministiskt Forum i Stockholm 10 maj, West Pride i Göteborg 28 maj–1 juni, Nordiskt Forum i Malmö

12–15 juni, Almedalsveckan i Visby 30 juni–6 juli, och Stockholm Pride 28 juli–2 augusti. Dessutom hölls ett panelsamtal vid Södertörns högskola inom ramen för projektet. Under Nordiskt Forum deltog RFSL även med en informationsmonter som var bemannad med representanter från RFSL. RFSL har därutöver under 2014 deltagit i debatt kring agerande inom kvinnorörelsen/den feministiska rörelsen vid två tillfällen som kan sägas ansluta till den diskussion som projektet velat uppmärksamma. RFSL-företrädare var med och undertecknade en debattartikel i *Aftonbladet*, publicerad den 16 juni, med rubriken "Nordiskt Forum normaliserar rasism". Tillsammans med RFSU och Femmis (Frivilligt ensamstående mammor med insemination/IVF) skrev RFSL en debattartikel i *Svenska Dagbladet*, publicerad den 7 oktober, med rubriken "Barnets bästa är inte alltid det genetiska". Även inlägg på den valblogg som RFSL lanserade under våren 2014 rör den diskussion om normkritik och intersektionalitet, i relation till bl.a. synen på kön och transpersoners rättigheter, som RFSL med projektet velat lyfta fram.

På RFSL arbetade främst Mathilda Piehl och Sandra Schwartz med projektet. Därutöver har förbundsordförande Ulrika Westerlund arbetat aktivt med att genomföra aktiviteter inom ramen för projektet.

Organisatoriskt arbete

RFSL arbetar för att vara en inkluderande organisation som i sitt arbete tar till vara på alla erfarenheter och perspektiv som finns inom hbtq-samhället. Alla, oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, sexualitet, sexuell läggning, sexuella praktiker, etnicitet/nationalitet/ursprung, klass, geografisk position, funktionalitet, ålder, samlevnadsform och hivstatus, ska känna sig välkomna och respekterade inom RFSL och ges samma rättigheter, förutsättningar och möjligheter. RFSL ska i sitt arbete visa medvetenhet om att en människas position inom alla dessa maktordningar har stor betydelse för möjligheten att utforma sitt liv och påverka sin omgivning och arbetar därför aktivt mot diskriminering inom organisationen.

RFSL:s arbete mot diskriminering

Verksamheten inom RFSL ska också i praktiken vara tillgänglig för alla medlemmar och RFSL ska inkludera hela hbtq-samhället i sitt politiska påverkansarbete. I syfte att uppnå detta ska RFSL bland annat erbjuda internutbildningar för att stärka antidiskrimineringsarbetet och öka kompetensen, samt regelbundet utvärdera den egna verksamheten för att säkerställa att verksamheten som

bedrivs tillgodoser alla medlemmars behov och att RFSL uppfattas som en relevant och intressant organisation för alla hbtq-personer.

RFSL ska arbeta med att utveckla nya metoder för att förbättra representativiteten inom organisationen när det gäller till exempel styrelseledamöter. Bland annat skulle mentorsprogram kunna utvecklas, där personer som är nya medlemmar, eller nyligen har börjat engagera sig aktivt, kan uppmuntras och stödjas för att utveckla sitt engagemang. Sådana individinriktade insatser kan dock aldrig ersätta åtgärder som handlar om att förändra strukturer i organisationen.

RFSL:s material är inkluderande och tillgängligt. RFSL ska eftersträva att tillhandahålla till exempel bilder och en grafisk profil som alla avdelningar kan använda sig av.

RFSL har beslutat att vara såväl en feministisk som antirasistisk organisation. Detta ställer krav på att vi kontinuerligt arbetar internt med att bekämpa rasistiska och sexistiska strukturer, att vi arbetar med kompetenshöjning och att vi regelbundet ser över vår verksamhet och våra styrdokument, samt hur representativiteten ser ut i organisationen, för att säkerställa att RFSL är inkluderande för alla. Rasistiska och sexistiska

tiska yttringar är oacceptabla och ska motverkas.

RFSL ska också externt bemöta rasistiska och sexistiska organisationer och partier och delta i samhällsdebatten i dessa frågor. Det är strategiskt viktigt för RFSL att visa att hbtq-rörelsen aldrig kan gå med på att utnyttjas i rasistiska syften.

I RFSL:s antidiskrimineringsarbete ska ingå samarbeten med organisationer som driver frågor som till exempel antirasism och crip- och funkisfrågor, för att säkerställa att RFSL:s kompetens i dessa frågor kontinuerligt uppdateras.

Förbundsstyrelsen har under mandatperioden fortsatt arbetet med att förstärka arbetet mot diskriminering. Vid kongressen i maj 2014 fattades, efter en proposition från förbundsstyrelsen, beslut om att nästa steg i det antirasistiska arbetet är att tillsätta en antirasistisk arbetsgrupp, i huvudsak bestående av personer med egen erfarenhet av att rasifieras. Under hösten 2014 rekryterades personer till gruppen och samtal om syftet med gruppen fördes av och med förbundsstyrelsens ansvariga Deidre Palacios och förbundsordförande Ulrika Westerlund. Arbetsgruppen har arbetat under hela mandatperioden (se Rapport 1: Antirasistiskt arbete 2014–2016) och till denna kongress lägger förbundsstyrelsen fram en proposition baserat på gruppens arbete. Vid kongressen 2014 antogs också, efter en proposition från förbundsstyrelsen, en uppförandekod, som tydliggjorde att det aldrig är acceptabelt att representanter för RFSL till exempel ”skämtar” rasistiskt eller transfobiskt i sociala medier.

Under mandatperioden har förbundsstyrelsen fortbildat sig i frågor om antirasism, bland annat genom att delta på RFSL Stockholms antirasistiska temadag 2014, och i BDSM-frågor genom att 2015 delta på ett evenemang genomfört av BDSM Community Stockholm.

Under Stockholm Pride 2014 genomfördes ett panelsamtal om hbtq-rörelsens antirasistiska ansvar, med deltagare både från RFSL och från andra organisationer. Ulrika Westerlund har också fortsatt utveckla RFSL:s kontakter med den antirasistiska rörelsen, bland annat genom kontakter med organisationerna SIOS och Interfem. SIOS har organiserat ett flertal möten och seminarier där RFSL varit representerade. Under Stockholm Pride 2014 debatterade RFSL även i en mängd mediala forum det faktum att Sverigedemokraterna inte var inbjudna till den partiledardebatt som hölls. Framträdandena var bra tillfällen att utveckla RFSL:s syn på hbtq-rörelsens särskilda antirasistiska ansvar och vikten av att inte låta sig utnyttjas i rasistiska syften.

Under Stockholm Pride 2015 genomfördes ett seminarium med rubriken ”Antirasistiskt arbete i hbtq-rörelsen – erfarenheter så här långt”, där bland andra Deidre Palacios medverkade. RFSL var också arrangör för ett seminarium om vithetsnormer i transcommunityt. Under festivalen ordnades en separatistisk workshop av hbtq-nätverket inom Black Coffee, där RFSL bistod med lokaler och hjälp med anmälan till programmet.

Eftersom medarbetare på den rasistiska sajten Avpixlat anordnade ett evenemang som de kallade ”Pride

Järva” under Stockholm Pride gick mycket tid under Stockholm Pride 2015 åt till att framträda i medier för att kommentera och förklara RFSL:s hållning gentemot dessa personer och deras arrangemang. Vårt gemensamma uttalande med Stockholm Pride och RFSL Ungdom i frågan fick stor spridning och ledde också till att vi fick ha mycket aktiv bevakning på vår Facebook-sida för att inte tillåta publicering av hetsande kommentarer. Detta blev ytterligare ett tillfälle då RFSL fick möjlighet att tydliggöra vikten av att hbtq-rörelsen inte säljer ut sig för rasistiska syften.

Under den feministiska festivalen Nordiskt forum i Malmö i juni 2014 och i samband med Europride i Oslo i slutet av juni 2014 debatterade Ulrika Westerlund det från RFSL:s synsätt problematiska med att låta representanter från främlingsfientliga partier (i det här fallet det norska Fremskrittspartiet) delta. Bland annat undertecknade vi en debattartikel tillsammans med en stor mängd representanter från den antirasistiska rörelsen. Inför Nordiskt forum drev RFSL, tillsammans med representanter för till exempel den antirasistiska feministiska rörelsen och transaktivister, frågor om bristen på inkludering i arbetet med forumet. Många aktörer utestängdes från forumet på grund av höga kostnader och ett icke-inkluderande förberedelsearbete i arbetet med det politiska dokumentet.

I Almedalen och under Stockholm Pride 2015 arrangerade RFSL seminarier om jämlikhetsstatistik med forskaren Tobias Hübinette och funkisaktivisten Jonas Franksson, respektive Christine Bylund från STIL, Stiftelsen inde-

pendent living. Seminarierna jämförde erfarenheter och metoder från hbtq-rörelsen, den antirasistiska rörelsen och funkisrörelsen.

Arbetet med att stärka RFSL Newcomers, grupper för asylsökande, papperslösa och nyanlända hbtq-personer, har varit en av mandatperiodens mest prioriterade frågor från förbundsledningens sida. Stödet från kansliet har förstärkts och under hösten 2014 inleddes arbetet med att säkra möjligheterna att anställa såväl jurist som annan personal för att stödja Newcomer-grupperna och asylsökande hbtq-personer. Under 2015 anställdes en asyljurist, och senare dessutom en assistent till denna. Två personer jobbar nu också som samordnare på förbundskansliet för att leda det nationella arbetet med Newcomers. Under både Westpride i Göteborg och Stockholm Pride genomfördes både 2014 och 2015 Asylforum, med medverkan av såväl Newcomers-medlemmar själva som andra aktivister och beslutsfattare. Vid dessa evenemang har RFSL också samarbetat med andra organisationer på området. Även på andra Pridefestivaler och evenemang har medlemmar i Newcomers varit och föreläst om asylfrågor och Newcomers verksamhet. På kongressen 2014 beslutades också om sänkt medlemsavgift för asylsökande, i syfte att öka tillgängligheten till organisationen. Under Europride i Riga 2015 deltog Newcomers-samordnarna i en programpunkt som handlade om asylsökande hbtq-personers situation i olika europeiska länder. På ILGA Europas årskonferens i Aten under hösten 2015 deltog RFSL med två punkter som

handlade om asylrättsfrågor och genomförde också ett möte med andra nordiska organisationer som jobbar med asylsökande hbtq-personer.

Under hösten 2015 inleddes planeringen av en aktivistkurs för Newcomers-medlemmar som vill fortbilda sig i frågor som rör det svenska politiska systemet, RFSL:s politiska frågor, och hur en kan jobba med politiskt påverkansarbete i den svenska kontexten. Kursen inleddes under början av 2016 och förhoppningen är att kursdeltagarna ska kunna bli mer aktiva inom RFSL:s politiska arbete.

Det politiska samarbetet med olika transorganisationer och förankringen av RFSL:s transpolitik såväl inom som utanför organisationen har också fortsatt under mandatperioden, bland annat genom samarbetet med RFSL Ungdom, KIM, Transföreningen FPES och Diskrimineringsbyrån Uppsala vad gäller arbetet med skadestånd för tvångsteriliserade transpersoner. RFSL samarbetade nära alla dessa organisationer i arbetet med att förändra könstillhörighetslagen och den nära kontakten i diskussionerna om hur transpolitiken ska vidareutvecklas har fortsatt. Under mandatperioden har ett nära samarbete med de andra organisationerna förekommit när det gäller Socialstyrelsens arbete med kunskapsstöden gällande den könskorrigeringens vården och arbetet med den statliga utredning som såg över hets- och delar av diskrimineringslagstiftningen. Representationen av personer med transexfarenhet ökade i förbundsstyrelsen efter kongressen 2014.

Kontakterna med funkisrörelsen har fortsatt. Representanter för för-

bundsstyrelsen har bland annat deltagit i den fortbildning inom ramen för Funkisprojektet som genomförts av RFSL:s, RFSL Stockholms och RFSL Ungdoms personal, samt i ett seminarium ordnat av projektet under Stockholm Pride 2014. Under Stockholm Pride 2014 samarrangerade RFSL också seminarier med projektet Hjärnkoll, som drivs av Handisam, om bland annat representation av människor med psykisk ohälsa.

Under såväl Westpride, Stockholm Pride och Almedalen som vid den feministiska festivalen Nordiskt forum i Malmö ordnade RFSL 2014 seminarier om intersektionalitet och inkluderande strategier inom feminismen och hbtq-rörelsen med aktivister från olika organisationer.

Förbundsordförande Ulrika Westerlund har under mandatperioden varit ordförande i interimstyrelsen för organisationen Lika Rätt, en nystartad organisation som syftar till att stärka talerätten för personer som utsätts för diskriminering. I interimstyrelsen ingår också representanter för bland annat antidiskrimineringsbyråer och muslimska organisationer. RFSL medverkade också vid uppstarten av en annan, snarlik organisation, Med lagen som verktyg, vars fokus är tillgänglighetsfrågor. RFSL medlemsorganisation i Lika Rätt respektive stödmedlem i Med lagen som verktyg.

Vad gäller grafisk profil fattade förbundsstyrelsen under hösten 2015 beslutat om en sådan som alla avdelningar kan använda sig av. Som en del av profilen finns också bilder som är fria att använda för alla. Profilen togs fram och justerades bland annat efter input från Funkisprojektet.

Funkisprojektet

Den 1 juni 2014 startade RFSL Stockholm och RFSL i samarbete projektet Funkisprojektet, med medel från Allmänna Arvsfonden. Projektet är treårigt och nationellt. Anställda på RFSL för att arbeta med projektet under 2014 och 2015 har varit Emma Rasmusson som projektledare och Kristina Ullgren och Johanna Nyberg som projektmedarbetare.

Funkisprojektet handlar om normer kopplat till funktionsförmåga, hbtq och rättigheter. Bakgrunden till projektet är förstudien *Funkisrapporten – ”och aldrig mötas de två”* som RFSL Stockholm släppte 2013 samt tidigare studier och erfarenheter kring hur normer tar sig uttryck inom i synnerhet olika LSS-verksamheter (LSS står för lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade) och funktionshindersorganisationer samt i samhället i stort.

RFSL samarbetar inom ramen för projektet med en ett stort antal personer med erfarenheter av olika normbrytande funktionsvariationer. Samarbete sker även med åtskilliga funktionshinderorganisationer, LSS-verksamheter och aktivister. Projektet består av flera olika delar, varav störst fokus ligger på på normkritiska utbildningsinsatser och sociala mötesplatser för hbtq-personer som arbetar på daglig verksamhet och/eller bor på gruppboenden.

RFSL vill med Funkisprojektet skapa bättre förutsättningar och bemötande för hbtq-personer med erfarenheter av olika funktionsvariationer, såväl inom RFSL:s verksamheter och funktionshindersorganisationer som inom LSS-verksamheter.

Delmål för projektet:

- att RFSL:s, RFSL Stockholms och RFSL Ungdoms kanslipersonal ökar sin kunskap och förståelse kring normer om funktionsvariationer och tillgänglighet.
- att normbrytande personer som är verksamma inom, eller har rätt till, LSS, RFSL och funktionshindersorganisationer har ökade möjligheter att vara öppna på sin arbetsplats oavsett sexuell läggning, könsidentitet, funktionsförmåga, hudfärg/ethnicitet eller religion.
- att översyn görs av RFSL:s lokaler, metoder och material i syfte att förbättra tillgängligheten.

Utbildning för LSS-personal

Fokus på de normkritiska utbildningarna är normer och rättigheter kopplat till hbtq och funktionsvariationer, med utgångspunkt i LSS-lagen och FNs deklaration om mänskliga rättigheter för personer med erfarenheter av funktionsnedsättningar. Under 2015 har projektet slutfört det referensgruppsarbete som påbörjades 2014 och även påbörjat arbetet med utbildningarna. Först pilotutbildades tre verksamheter från våra referensgrupper. Därefter reviderades uppläggen och de utbildningsinsatser vi har haft inbokade under hösten 2015 påbörjades. Referensgruppen har bestått av verksamhetschefer, personliga assistenter, arbetsterapeuter, kuratorer och stödpersoner. Gruppen bestod av åtta personer. Under våren 2015 genomfördes fyra träffar med referensgruppen. Under hösten 2015 har sex olika LSS verksamheter utbildats,

varav vi träffat grupperna under två tillfällen i fyra timmar. Det har varit olika stora arbetsgrupper, allt från personliga assistenter om en grupp på åtta anställda, till större grupper med personal från dagliga verksamheter, boenden och assistansföretag.

Utifrån de svar vi fått i våra utvärderingar av utbildningsinsatser så är målgruppen mycket nöjda med insatserna. Den stora majoriteten upplever att de har fått ny och förbättrad kunskap kring hbtq-frågor om normer samt verktyg att använda inom den egna verksamheten efter genomförd utbildning.

Av de 55 som svarat på frågan ”kan du rekommendera utbildningen till andra?” så svarade 50 att de skulle göra det.

Under hösten 2015 har en metodhandbok tagits fram som är ett komplement till utbildningen. Metodhandboken är faktagranskad av våra referensgrupper och kommer tryckas i januari 2016.

Utbildning för funktionshindersorganisationer

Utbildningarna är i första hand riktade till funktionshinderorganisationers kanslipersonal och medlemmar. Fokus på utbildningarna är normer och rättigheter kopplat till hbtq.

Hösten 2014 påbörjades ett referensgruppsarbete med representanter från DHR, Forum för funktionshindrade kvinnor, Synskadas riksförbund, Attention, Sveriges dövas ungdomsförbund, RSMH och STIL. Under 2015 har referensgruppsarbetet slutförts och arbetet med de utbildningar som, i samarbete med referensgruppen har tagit fram, har påbörjats. Först pilotutbildades två verksamheter från vår

referensgrupp. Därefter reviderades uppläggen och de utbildningsinsatser vi har haft inbokade under hösten 2015 påbörjades.

Under hösten 2015 har projektet utbildat tre olika funktionshinderorganisationer, varav utbildarna träffat grupperna två tillfällen var i fyra timmar per gång.

Utifrån de svar vi fått i våra utvärderingar av utbildningsinsatser så är målgruppen mycket nöjda med insatserna. Den stora majoriteten upplever att de har fått ny och förbättrad kunskap kring hbtq-frågor om normer samt verktyg att använda inom den egna verksamheten efter genomförd utbildning. Av de 29 som svarat på frågan ”kan du rekommendera utbildningen till andra?” så svarade alla 29 att de skulle göra det.

Under hösten 2015 har en metodhandbok för även denna utbildning tagits fram som är ett komplement till utbildningen. Metodhandboken är faktagranskad av våra referensgrupper och kommer att tryckas i januari 2016.

Hbtq-hänget. social mötesplats för personer med kognitiv funktionsnedsättning som har rätt till insatser genom LSS

Under hösten 2014 och våren 2015 arbetade projektet även med en referensgrupp där alla var hbtq-personer med rätt till insatser genom LSS. Det var sju personer i den gruppen.

På referensgruppens önskan startades under hösten 2015 Hbtq-hänget. Det är för personer som har rätt till LSS-insatser och som vill ha en plats att snacka hbtq och träffa andra med liknade erfarenheter. Vi fokuserar på rättigheter, hbtq-frågor och empowerment.

Under hösten 2015 har vi haft tre

Hbtq-häng i Södermalms dagliga verksamhets lokaler på Reimersholme. Det är fler och fler deltagare som hittar dit. Under sista träffen i december var det sex deltagare som fikade och snackade om rättigheter och hbtq. Många uttrycker att träffa andra hbtq-personer är något man verkligen behöver. Vi har ett bra samarbete för spridning genom Fritidsförvaltningen i Stockholms Stad. Hbtq-hänget hålls en gång i månaden.

Hbtq-handboken

Under hösten 2015 har det utarbetats en tipshandbok för att LSS-verksamheter så som dagliga verksamheter och gruppboenden ska kunna starta samtalsgrupper där fokus är på hbtq, normer och rättigheter. Boken är skriven på lättläst svenska och riktar sig framför allt till de personer som bor på gruppboenden eller arbetar på dagliga verksamheter. Det har varit ett omfattande och viktigt arbete som också har sitt ursprung ur referensgruppen för hbtq-personer med rätt till LSS-insatser. Boken kommer släppas i februari 2016.

Interna utbildningsinsatser

De tjänstepersoner som arbetar på RFSL, RFSL Stockholm och RFSL Ungdom har under hösten 2014 och våren 2015 genomgått en intern utbildning kring funktionsfrågor. Detta för att höja kunskapen, kompetensen och skapa mer tillgängliga verksamheter. Föreläsare och utbildare som anlitas var från olika organisationer och verksamheter inom funktionshinderrörelsen. Två halvdagar genomfördes hösten 2014, vilka följdes upp våren 2015 med en

halvdag med fokus på workshops och granskning av RFSL:s interna tillgänglighetsdokument. Under sommaren och hösten 2015 har arbetet med RFSL:s tillgänglighetspolicy och handlingsplan fortsatt. Arbetet har presenterats på RFSL Stockholms medlemsdag och för RFSL:s förbundsstyrelse.

I projektet ingår även att sprida denna kunskap till avdelningar. Under hösten 2015 har vi besökt fem olika avdelningar och pratat om normer kring funktion samt om tillgänglighet. Det arbetet fortsätter under våren 2016 med besök hos åtta avdelningar.

Hemsida och sociala medier

Under hösten 2014 arbetade en formgivare fram en logga för projektet, som sedan gick på remiss hos referensgrupperna som godkände den. Vi har en Facebooksida för projektet, där det kommuniceras kring vad som händer inom projektet och andra relevanta händelser kopplat till våra målgrupper. Facebooksidan är kopplad till vår hemsida www.funkisprojektet.se där all information om projektets olika delar finns, samt en ord- och begreppslista. Hela hemsidan är tillgänglig för uppläsningsverktyg, den finns på lättläst svenska och med teckenspråksfilmer. Hbtq-hänget har ett Instagram-konto som heter [hbtq_hanget](https://www.instagram.com/hbtq_hanget) där vi lägger upp bilder inför våra träffar samt bilder från våra träffar.

Övriga aktiviteter och externa möten

Under projektiden har projektet deltagit på en rad olika referensgruppsmöten, konferenser, hearings och andra nätverksträffar, samt haft andra egna utåtriktade aktiviteter.

Bland övriga aktiviteter och externa möten kan nämnas:

- NACS-konferens i sexologi med tema funkis,
- möte med NSPH (Nationellt styre för psykisk hälsa),
- möte med RSMH (Riksförbundet för mental hälsa),
- dialogmöte på Handisam med DATE,
- seminarium på Skolverket om deras nya sex och samlevnadsmaterial för särskolan, och
- möten med STIL och DHR,
- workshop och föreläsning för LSS-personal på Forum Carpe,
- föreläsning för Stockholms habilitering, en öppen föreläsning med fokus på anhöriga och en för deras personal,
- föreläsning om projektet på Örebro MR-dagar
- föreläsning om projektet på Studieförbundet Vuxenskolan i Partille
- föreläsning om projektet vid flera svenska Pridefiranden,
- panelsamtal under Stockholm Pride 2015, samt ett prova på hbtq-häng och deltagande med egen sektion i Prideparaden,
- deltagande i olika referensgrupper som experter, bland annat vid Linnéuniversitet i Växjö, inom Date-projektet och inom Forum SKILL:s projekt Så funkar sex,
- deltagande i SLL-konferens om funktionshinder,
- möte med projektet Rätten att leva mitt liv,
- deltagande på Hiv-konferens för barn med kognitiva funktionsvariationer,

- möten med UNG
- Samtalsgrupper på Habiliteringen i Stockholm,
- deltagit på seminarium anordnat av Volontärbyrån om funktionsnormen,
- deltagande under Internationella funktionshinderdagen.

Medlemmar och avdelningar

RFSL är till för sina medlemmar och vill vara en viktig och relevant aktör för hbtq-personer i hela Sverige. Därför ska RFSL kontinuerligt arbeta för att medlemmarna och avdelningarna ska bli fler. Medlemsvärvningskampanjer ska genomföras såväl enskilt som gemensamt av förbundet och avdelningarna, och medlemskapets betydelse ska framhållas. Regelbundet ska utvärderas till exempel varför personer väljer att avsluta sitt medlemskap, varför en viss kampanj var extra lyckad eller vilka hinder som medlemmar upplever finns för att starta en ny avdelning.

RFSL ska kontinuerligt informera medlemmarna om organisationens arbete och utveckla olika metoder för hur medlemmar ska kunna engagera sig i organisationen och ta del av RFSL:s kunskap och utbildningar och hur deras egen kunskap i detta arbete kan tas tillvara.

RFSL ska arbeta för att etablera en volontärresurs, bestående av personer som med kort varsel kan tänka sig att ställa upp och genomföra till exempel en samlingsinsats eller en kampanj. En förutsättning är bland annat att volontärerna har fått ta del av kunskap om RFSL:s arbete och hbtq-frågor.

Förbundsstyrelsen, förbundskansliet och avdelningarna ska ha ett bra

samarbete och avdelningarna ska få det stöd de behöver av förbundet centralt för att kunna bedriva en bred kvalitativ hbtq-verksamhet och effektivt påverkansarbete gällande såväl politiska frågor som ekonomiskt stöd. Bland annat kan samarbetet förbättras genom regionalpolitiska fora.

Den nationella verksamheten i RFSL:s namn ska ske i enlighet med de fastslagna riktlinjerna för nationella projekt.

RFSL har under 2014 och 2015 växt sett såväl till medlemsantal som antal avdelningar. Med 7 151 medlemmar vid årsskiftet 2014 hade RFSL fler medlemmar än någonsin. En marginell minskning skedde 2015 till 6 960 medlemmar.

Medlemsvärvning har pågått i såväl riktade som allmänna insatser grundade på utvärderingar av tidigare arbete. Kommunikation med medlemmarna har skett genom nationella utskick, men främst genom avdelningarnas kommunikation som går såväl per post som e-post och andra forum.

Under perioden bildades RFSL Hälsingland (2014), RFSL Kiruna (2014) och RFSL Västervik (2015). RFSL arbetar systematiskt med ett stärkande avdelningsarbete. Detta sker bland annat genom avdelningsbesök vid viktigare möten (årsmöten etc), deltagande vid avdelningarnas temakvällar, styrelseutbildningar/styrelsehelger och besök av akutare slag för att lösa olika situationer i avdelningarna. Utöver besök har olika former av kontakt förekommit mellan förbundet och samtliga dess avdelningar och det har till exempel pågått riktade kommunikationsin-

satser för att stärka avdelningarna i deras arbete med medlemsvård och medlemsvärvning.

För att ytterligare stärka avdelningarnas verksamhet finns en framtagna handbok för avdelningsarbete - *Handbok för RFSL:s avdelningar*. Handboken står inför att uppdateras men finns tills vidare tillgänglig på avdelningssidorna på förbundets hemsida.

Samarbetet mellan RFSL och RFSL Ungdom

RFSL och RFSL Ungdom ska vara varandras närmaste samarbetspartners, ha god kännedom om varandras arbete, samarbeta konkret kring flera frågor och gemensamt driva aktiviteter och opinionsbildning, lokalt, nationellt och internationellt, när så bedöms lämpligt. Formerna för samverkan ska formuleras i ett samverkansavtal.

RFSL Ungdom bildades som riks-täckande avdelning under RFSL våren 1999. Avsikten var att kunna skapa en bättre plats av och för ungdomar, och för att RFSL skulle bli bättre på att nå yngre målgrupper.

2003 blev RFSL Ungdom formellt en självständig organisation. Sedan dess har RFSL och RFSL Ungdom samverkat kring gemensamma frågor och utvecklat fler och bättre vägar att använda varandras kompetens i olika delar av respektive organisations verksamhet. Samtidigt har rent organisatoriska frågor ständigt varit aktuella. Under 2007 strukturerades medlemssystemet om så att RFSL Ungdom kunde ta in egna medlemmar, vilket lett till en ökning av RFSL Ungdoms medlemsantal. Medlemsadministrationen sköts av RFSL Förbundet.

Under 2010 utvecklade organisationerna ett treårigt samarbetsavtal. Då samarbetsavtalet gick ut i februari 2013 påbörjades ett arbete med att ta fram ett reviderat avtal under hösten 2013. Ett nytt treårigt avtal blev klart under 2014.

RFSL:s ledning har regelbundna avstämningsmöten med RFSL Ungdoms förbundsledning och ett antal debattartiklar och pressmeddelanden har också författats gemensamt under mandatperioden.

Under valrörelsen 2014 genomförde RFSL Ungdom och RFSL gemensamt den politiska kampanjen ”Rösta för allas lika rätt”. RFSL Ungdom och RFSL har också under 2014 och 2015 samarbetat om arrangemang vid Almedalen och deltagit på varandras uppvaktningar med myndigheter, ministrar och politiker.

Utbildningar och föreläsningar i RFSL:s regi

RFSL arbetar för att genomföra förbundets utbildningsstrategi och regelverket för all utbildningsverksamhet inom RFSL, inklusive skolinformationer och föreläsningar i RFSL:s regi. Dessa ska kunna användas för att ge stadga på lokal och nationell nivå och garantera en kvalitetssäkring av verksamheten och de ska uppdateras kontinuerligt. Aktiva utbildare, samordnare och informörer är viktiga resurser i upprätthållandet och vidareutvecklandet av strategin och regelverket.

RFSL arbetar för att genomföra förbundets utbildningsstrategi och regelverket för all utbildningsverksamhet inom RFSL. För att säkerställa att så sker är samtliga som arbetar inom utbildningsverksamheten vik-

tiga resurser i såväl upprätthållandet som vidareutvecklandet av strategin.

Under mandatperioden har förutsättningar för medlemsutbildning undersökts och i samarbete med ABF håller en sådan på att tas fram med beräknat färdigställande under våren 2016.

RFSL:s varumärke och kommunikation

RFSL eftersträvar en så stor och varierad synlighet som möjligt för både förbundets politiska påverkansarbete och övriga arbete. RFSL ska arbeta konsekvent med att synliggöra organisationen på så sätt att våra grundvärderingar och vår identitet tydligt framgår i extern och intern kommunikation.

RFSL deltar i debatten och kommunicerar på andra sätt ut organisationens budskap genom såväl debattartiklar och pressmeddelanden som medverkan i sociala och traditionella medier. Vi ska vara den självklara organisationen för journalister, och andra som vill belysa olika hbtq-politiska frågor, att vända sig till.

RFSL arbetar för att hålla våra egna hemsidor, rfsl.se och soginews.com, liksom olika tillfälliga kampanj- och projektbloggar uppdaterade, aktuella och relevanta. RFSL ska eftersträva att vara den viktigaste källan för information och kommunikation om hbtq-frågor i Sverige och våra åsikter och vår verksamhet ska vara enkla att hitta.

RFSL är ett välkänt varumärke, en symbol för expertis i hbtq-frågor och en stark röst för hbtq-personers rättigheter. Vi deltar flitigt i debatt och tillfrågas både om information och åsikter. Dagligen hör journalis-

ter och andra av sig till RFSL och förbundet anlitas i allt högre grad för utbildningar. Att medlemsantalet har ökat kraftigt de senaste åren är ett bevis på varumärket RFSL:s styrka.

Det finns en bred verksamhet att kommunicera, internationellt, nationellt och lokalt och vi har mycket att förmedla. Grundvärderingarna har synts tydligt i allt från uttalanden om en främlingsfientlig grupperings försök att hålla ett Pridefirande under Stockholm Pride 2015 till hur vi lyft lokala aktivisters perspektiv och situationen för hbtq-personer i andra länder.

Politisk kommunikation och i många fall expertutlåtanden har hanterats av förbundsordförande, vice förbundsordförande och talespersoner ut förbundsstyrelsen och RFSL har synts såväl i traditionell radio, TV och tidningar som i sociala medier och andra kanaler. Från förbundskansliet har utbildare, sakkunniga, projektledare och andra uttalat sig i faktafrågor och berättat om RFSL:s verksamhet och analyser.

I slutet av december 2015 lanserades en helt ny hemsida på rfsl.se. Projektet med att bygga en helt ny hemsida initierades under 2015 av utvecklingschef Mikael Björk Blomqvist och medlemschef Fredrik Nilsson. Från hösten 2015 var kommunikator Mathilda Piehl projektledare för projektet. Uppdraget att bygga hemsidan utfördes av företaget Spoon med löpande input från RFSL. Mathilda Piehl ansvarade för processen att flytta över material och samla in nytt material för den nya sajten. Denna process kommer att fortgå under 2016. Sidan finns på svenska och på engelska och har utrymme för annonser. Varje en-

hetschef är ansvarig för det material som ligger under respektive enhet på hemsidan, medan Mathilda Piehl är ansvarig för helhetsintrycket och fungerar som hemsidans redaktör gällande publicering och bildval. Lars Jonsson fungerar som hemsidans biträdande redaktör med andrahandsansvar gällande publicering. Varje enhet uppdaterar sitt material, men när nya undersidor ska skapas går man via kommunikatorn för att det nya innehållet ska korrespondera väl med övrigt innehåll. Sharon Wagiella arbetar, som korrläsare och översättare, också med hemsidan. Övergripande skapar den nya hemsidan nya möjligheter till modern kommunikation och förbättrar RFSL:s möjligheter att nå ut till och hjälpa fler.

För att utveckla förbundets visuella kommunikation och för att utmana kreativt nytänkande har RFSL tecknat ett learning partneravtal med kommunikatorsskolan Hyper Island i Stockholm.

RFSL har tagit fram en grafisk manual som bland annat inkluderar riktlinjer kring typsnitt, hur våra loggor får användas, med mera. Även nya mallar för brev och visitkort och en rapportmall har tagits fram. RFSL har en mångfacetterad verksamhet och det är viktigt att det alltid är tydligt att RFSL är avsändare av vår kommunikation.

Nya IT-lösningar ska underlätta kommunikationen. Ett nytt verktyg för medlemsregister och givarregister ska underlätta en starkare och mer grafiskt tilltalande kommunikation med medlemmar och givare. RFSL har också kunnat avsätta mer personalresurser till kommunikationsarbetet som ska fortsätta stärkas.

RFSL har också arbetat med att

synliggöra vår verksamhet genom deltagande på Pridefränden runt om i landet och olika typer av annonskampanjer, till exempel kring World Aids Day.

Kom Ut

RFSL ska eftersträva att ha en medlemstidning, som ska vara fristående och självständig.

RFSL ska arbeta för att finna långsiktiga lösningar gällande finansieringen av en medlemstidning.

RFSL:s tidning *Kom Ut* har en lång historia och gavs ut mellan åren 1981 och 2013. Tidningen levererade under dessa år både djuplodande reportage och drev opinion både inom RFSL och inom resten av communityt och inom samhället i stort. Tidningen har varit redaktionellt fristående, med en av de anställda redaktörerna som ansvarig utgivare, och i och med det varken styrts av RFSL:s förbundsstyrelse eller av ledningen för RFSL:s kansli. Det innebär att tidningen även kunde granska RFSL:s egen verksamhet, kansli och styrelse och självständigt driva opinion utanför kongressbeslut.

Kom Ut har sedan halvårsskiftet 2013 inte kunnat ges ut. Detta av ekonomiska skäl, efter beslut av RFSL:s förbundsstyrelse, med anledning av att RFSL erhöll en sänknig av sitt statliga verksamhetsbidrag under 2013 för tredje året i rad. RFSL:s kongress fattade 2014 beslut om att förutsättningarna för fortsatt tidningsutgivning skulle utredas av en särskild arbetsgrupp som kongressen gav förbundsstyrelsen i uppdrag att tillsätta. Arbetsgruppen skulle bl.a. utreda i vilken form, eller vilka former, en tidning ska ges ut och på vilka sätt

RFSL kan finansiera tidningsutgivning. Under hösten 2014 skickade förbundsstyrelsen ut uppmaningar till avdelningarna att nominera personer till tidningsutgivningsgruppen. Valet av arbetsgrupp delegerades av förbundsstyrelsen till verkställande utskottet som slutligen fick fastställa gruppens sammansättning.

Till arbetsgrupp valdes följande personer:

Anna Galin, förbundsstyrelsen (sammankallande)

Mathilda Piehl, förbundskansliet

Magnus Kolsjö, förbundsstyrelsen

Finn Hellman, RFSL Göteborg

Majk Michaelsdotter, RFSL

Ungdom (avgick augusti 2015)

Thomas Secher, förbundsstyrelsen (avgick juli 2015)

Då Majk Michaelsdotter och Thomas Secher avgick från sina poster i RFSL Ungdoms respektive RFSL:s förbundsstyrelse, i augusti respektive juli 2015, fyllnadsvälades Aleksa Lundberg, adjungerad i RFSL:s förbundsstyrelse, i september 2015.

För att få in ytterligare synpunkter arrangerades under RFSL:s förtroenderåd i april 2015 ett särskilt pass på temat "en framtida tidningsutgivning", där deltagarna fick diskutera allt från önskvärda format till förslag och idéer för finansiering. Tre olika förslag presenterades på det välbesökta passet: utgivning av endast en webbtidning, utgivning av endast en papperstidning och utgivning av både papperstidning och webbtidning. Deltagarna uttryckte en önskan om en papperstidning, gärna i kombination med webbtidning. Detta framför allt på grund av att en papperstidning får större synlighet när den kan ligga framme samt att

medlemmar inte behöver söka efter den själv utan får den hemskickad. Efter förtroenderådet bereddes förslagen i tidningsutgivningsgruppen.

Tidningsutgivningsgruppen sammanställde i slutet av 2015 sitt förslag till förbundsstyrelsen och redogjorde för det förslag som förordades med utgångspunkt i vad avdelningsrepresentanterna på förtroenderådet uttryckt, vilket kan sammanfattas enligt följande:

Tre starka motiv för en fortsatt utgivning av en papperstidning identifierades vara att redaktionellt material sprids utanför organisationen och skapar ett starkare varumärke, att en ökad transparens och delaktighet ger en mer demokratisk organisation och ett upplevt ökat medlemsvärde.

Visionen för en framtida utgivning är att:

- tidningen blir den enda tidningen med ett globalt perspektiv på hbtq-frågor,
- tidningen ger fördjupad kunskap i hbtq-relaterade ämnen,
- tidningen informerar om aktuella projekt och verksamheter inom RFSL och i communityt,
- tidningen stärker RFSL:s position som Sveriges mest framstående organisation gällande hbtq-frågor ,
- tidningen blir en anledning till att vara medlem och ger mervärde, och
- tidningen skapar sammanhållning och gemenskap inom RFSL.

Tidningsutgivningsgruppens förslag till förbundsstyrelsen var att RFSL återupptar utgivningen av *Kom Ut* och att detta ska ske i form av två

pappersnummer per år samt en webbtidning som är integrerad i den nya hemsidan. De två tryckta utgåvorna av tidningen, med en upplaga på ca 10 000 ex, innehåller lite djupare och längre material och skickas ut till medlemmar, certifierade verksamheter, politiker, med flera och kan prenumereras på av t.ex. bibliotek.

Förbundsstyrelsen fattade därefter beslut om att uppdra till kansliet ta fram en ekonomisk plan för en framtida tidningsutgivning med en digital del och en del med en papperstidning. Den ekonomiska planen skulle ta sin utgångspunkt i de förslag som tidningsutgivningsgruppen lagt fram och förbundskansliet ska löpande rapportera till förbundsstyrelsen under 2016 om det pågående arbetet. Ett konkret förslag på finansiering var att rapportering om RFSL:s många verksamheter kan finansieras av medel för marknadsföring i respektive verksamhet.

Tidningsutgivningsgruppen hade inga fysiska möten förutom under förtroenderådet. All övrig kommunikation skedde framför allt via e-post.

RFSL:s bibliotek

RFSL ska säkerställa att de historiska samlingarna av litteratur och pressklipp är en tillgänglig resurs för forskare och studenter.

RFSL svarar regelbundet på förfrågningar från forskare och studenter som önskar tillgång till RFSL:s pressarkiv och övriga förbundsarkiv och försöker ställa arkivet till dessa personers förfogande. Ansvarig för arkivet är Stig-Åke Petersson. Kännedom om att RFSL också förfogar över ett bibliotek med historiska samlingar är lägre, vilket gör att förfrågningar om

att få tillgång till denna samling är mer sällsynta. Tillgången till bibliotekets samling av litteratur är inte tillfredsställande, utan är något förbundet under kommande år behöver utvärdera hur den kan förbättras.

Utvärdering och uppföljning

RFSL:s verksamhet ska vara transparent och RFSL:s förbundsstyrelse ska utvärdera sin verksamhet i samband med den ekonomiska uppföljningen. En noggrann ekonomisk uppföljning och avstämning görs fortlöpande och avrapportering ske till kongressen, samt till bidragsgivare, på de sätt som dessa efterfrågar.

Förbundets ekonomi har löpande rapporterats till förbundsstyrelsen. Arbetet med att förbättra rapporteringarna sker kontinuerligt.

Flera anställda på förbundskansliet innehar kompetens att moderera och planera utifrån metoden LFA (logical framework approach), en målstyrd projektplaneringsmetod. Metoden kan användas i alla faser av ett projektarbete: i projektplanering, uppföljning och rapportering, resultatredovisningar och utvärderingar. En nyhet är att Theory of Change har börjat användas för projektplanering med att sätta mål och följa upp. På förbundskansliet krävs en hög grad av kompetens inom projektledning och det pågår ett kontinuerligt arbete med att hålla kompetensen aktuell.

Samtliga RFSL:s projekt genomgår utvärdering och rapporteras skriftligt. Förbundets ekonomi har löpande rapporterats till förbundsstyrelsen. Arbetet med att förbättra rapporteringen sker kontinuerligt. Verksamheten, förvaltningen och räkenskaperna har granskats av

RFSL:s revisorer. Det har funnits eftersläpningar i bokföringen som rättats till.

RFSL har gått igenom externa systemrevisioner, granskningar av intern styrning och kontroll och fått rekommendationer för att dokumentera och i viss utsträckning förbättra sina rutiner. Som en följd av detta har RFSL fastställt nya styrdokument: en inköps- och upphandlingspolicy, en antikorrupsionspolicy, en whistle blower-policy, en ekonomihandbok och en uppdaterad projekthandbok.

Under 2015 har en skatteutredning genomförts, med resultatet att RFSL registrerat en del av sin verksamhet som näringsdrivande och skattepliktig och ytterligare formaliserat sitt ägarförhållande till RFSL Media & Info AB. Av detta skäl är RFSL också skyldig att betala och redovisa mervärdesskatt och har gjort rättelser avseende detta bakåt i tiden. Rutinerna har förbättrats för att löpande hantera mervärdesskatt.

Finansiering och insamling

Att stärka RFSL:s ekonomi är ett prioriterat arbetsområde för förbundet under de två kommande åren, framför allt när det kommer till icke öronmärkta pengar från privatpersoner och företag. RFSL har därför som mål att kraftigt öka insamlingen under mandatperioden. Ett led i detta arbete är etablerandet av RFSL:s insamlingsstiftelse, som ska ha ett professionellt insamlingsarbete till förmån för RFSL:s verksamhet.

För att underlätta insamlingsarbetet bildas ett insamlingsråd. Insamlingsrådet består av tre personer från RFSL:s förbundsstyrelse och tre representanter från avdelningarna. Avdelningarnas representanter väljs av RFSL:s

förbundsstyrelse efter nomineringar av avdelningarna. Insamlingsrådets uppgift är att ta fram riktlinjer för hur organisationens insamlingsarbete bör bedrivas. Dessa kommer sedan att presenteras på nästa kongress tillsammans med resultatet av det ökade fokuset på insamling.

RFSL driver, sedan 2013, Insamlingsstiftelsen RFSL, som innehar ett 90-konto. Insamlingsstiftelsens ändamål är att samla in medel till förmån för att alla, oavsett sexuell läggning, sexualitet, könsidentitet och könsuttryck, ska erkännas samma rättigheter och möjligheter i Sverige och internationellt. Arbetet ska ske genom bland annat opinionsbildning, informationsspridning, utbildning, internationella utvecklingssamarbeten och hjälpverksamhet. Målet med stiftelsen är att RFSL och RFSL Ungdom ska kunna verka utifrån de mål och riktlinjer som respektive organisations kongresser har beslutat.

Under 2014 fick RFSL:s insamlingsstiftelse sitt 90-konto, vilket tjänar som en garant för att visa att våra insamlade medel används korrekt. Under 2014 inledde insamlingsstiftelsen samarbete med publiceringsföretaget Spoon som byggt vår nya insamlingssajt insamlingsstiftelsen.se. Samarbete inleddes också med företaget Izettle som erbjuder möjligheter att skänka pengar till RFSL med mobila kortterminaler. Detta användes under Stockholm Pride 2014 och bidrog i hög grad till insamlingen under detta event. Insamlingsstiftelsen har också ökat möjligheterna att skänka pengar genom att införskaffa mobilen Swish och gjort det möjligt att skänka pengar via kortbetalningar på

vår hemsida. Det blev också möjligt att vara autogirogivare till stiftelsen. Under 2014 skickades två brev ut till RFSL:s medlemmar, vilket genererade 119 månadsgivare och ca 10 000 kr per månad. Information om insamlingsstiftelsen har gått ut till samtliga medlemmar och stiftelsen har presenterats på RFSL:s kongress.

Under 2014 genomförde företaget Webhallen en auktion av en speciallackerad spelkonsol, en "Gaystation", vilket genererade ca 30 000 kr till vårt nätverk för asylsökande och nyanlända Newcomers. Företaget King donerade 100 000 kr, efter kontakter med bland annat personal på RFSL:s Brottsofferjour.

RFSL:s insamlingsstiftelse lämnade under 2014 in en ansökan om att få projektstöd från Postkodlotteriet och kunna bli antagen som så kallad förmånstagare. RFSL valdes ut bland de organisationer som Postkodlotteriet slutligen valde mellan som förmånstagare för 2015, men blev inte antagna. Förutsättningarna bedöms dock som goda att bli antagna som förmånstagare ett kommande år och påverksansarbete för detta pågår. Insamlingsstiftelsen har även beslutat att ansöka om medlemskap i Frivilligorganisationernas insamlingsråd – FRII.

RFSL:s insamlingsstiftelse förmedlade under 2014 ekonomiskt stöd till RFSL:s projekt i Uganda och Indonesien. Dessa projekt stärker organiseringen bland hbtq-aktivisterna i dessa länder och stöttar i det utvecklingsarbete som dessa gör. Vidare används insamlingsstiftelsens medel till att stödja Newcomers. Totalt inkom gåvor och bidrag till insamlingsstiftelsen inkommit under 2014 på 314 000 kr. Utbetalda medel

Foto: Tine Aavi

från stiftelsen uppgick till 270 000 kr.

Under 2015 har stiftelsen mottagit gåvor på 456 660 kr och betalat ut 522 484 kr. Förutom att stötta våra projekt i Uganda och Indonesien har våra insamlade medel också gått till att delfinansiera RFSL Newcomers verksamhet. En av årets största kampanjer var ”Jag är fri”, som genomfördes tillsammans med asylsökande hbtq-personer.

Under 2015 påbörjades arbetet med ett CRM-system som kommer att göra det möjligt att bedriva ett mer strukturerat insamlingsarbete med RFSL:s medlemmar och andra. Vi har också förberett att stiftelsen hemsida ska flyttas över till RFSL:s huvudsida och tagit fram möjligheter att registrera sig som månadsgivare genom Bank-ID.

Insamlingsstiftelsen har därutöver för första gången genomfört en insamlingsmiddag. Detta till förmån den ugandiska hbtq-rörelsen. Det skedde i samband med hbtqaktivisten Kasha Jaqueline Nabagesera, från

Uganda, tilldelades utmärkelsen Right Livelihood Awards i december 2015.

Styrelsen för Insamlingsstiftelsen består av Helena Westin (ordförande), Mikael Björk Blomqvist (ledamot), Gisela Janis, (ledamot) Maria Sjödin (ledamot), Pär Viktorsson Harrby (ledamot) och Fredrik Nilsson (suppleant).

RFSL:s kongress 2014 beslöt om inrättande av ett insamlingsråd med representanter från avdelningarna. Avdelningarna ombads två gånger att inkomma med nomineringar till insamlingsrådet. Då inga nomineringar inkom valde förbundsstyrelsen att handplocka personer till insamlingsrådet. Av olika anledningar har valda personer inte fullt ut kunnat delta med att ta fram riktlinjer för insamlingsarbetet. Istället har riktlinjer tagits fram och diskuterats med verksamma inom avdelningarna. Dessa presenteras för kongressen i form av en rapport. (Se Rapport 3: Riktlinjer för insamling inom RFSL.)

Internationellt arbete och asyl-frågor/migration

RFSL arbetar för att ha en ledande position i det internationella arbetet med hbtq-frågor och där verka för alla hbtq-personers rätt till ett fullvärdigt och tryggt liv och ett samhälle präglat av mångfald och respekt för människors olikheter. Vi motverkar aktivt diskriminering, heteronormativitet, särbehandling, utanförskap och osynliggörande i vårt internationella arbete. RFSL utgår från ett rättighetsbaserat arbete där feminism, antirasism, solidaritet och stärkande av egenmakt är viktiga förhållningssätt och metoder. Vi låter de som är berörda vara de som sätter agendan, påtvingar ingen ett visst arbetssätt eller en viss hbtq-kultur och har respekt för att synen på sexualitet, kön och identitet varierar i olika länder. RFSL arbetar också för att alla hbtq-personer som flyr undan förföljelse ska ha rätt till asyl i Sverige. För att det ska bli verklighet måste utlänningslagen ses över, och migrationsmyndigheternas praxis förändras. Den rådande rättsosäkerheten måste försvinna.

Internationell samverkan

RFSL ska vara aktiva medlemmar i organisationer som till exempel

ILGA (International Lesbian, Gay, Trans and Intersex Association), ILGA Europa, TGEU (Transgender Europe) och NELFA (Network of European LGBT Families Associations) RFSL ska också arbeta aktivt för att stödja uppbyggnaden av dessa organisationer.

RFSL ska verka för att Sverige avsätter medel för internationella samarbeten med hbtq-inriktning och för att arbetet för hbtq-personers mänskliga rättigheter stöds ekonomiskt. RFSL ska vara en aktör med ekonomiska förutsättningar för ett hållbart och långsiktigt internationellt engagemang, också genom att bedriva egen samlingsverksamhet.

RFSL ska använda sig av sin uppbyggda internationella kompetens för genomförande av rättighetsbaserade utvecklingssamarbeten.

RFSL ska också verka för att frågor kring hbtq-personers hälsa integreras i svensk och internationell utvecklings- och utrikespolitik samt ska delta i internationella nätverk och sammanhang där hbtq-personers hälsa lyfts upp. RFSL ska initiera och verka för att utvecklingssamarbeten med inriktning på eller med en stark komponent av hivpreven-

tion, som utvecklar RFSL:s interna kompetens för detta, genomförs.

RFSL har varit en aktiv medlem i flera internationella organisationer såsom t.ex. ILGA, ILGA Europa och TGEU. Under 2014-2015 har Akinyi Ocholla, ledamot i RFSL:s förbundsstyrelse, ingått i ILGA Worlds styrelse. Micah Grzywnowicz, som är anställd som internationellt sakkunig på förbundskansliet, har ingått i ILGA Europas styrelse 2014 som representant för RFSL och blev omvald 2015. Förbundet har även haft kontakt med och besök av företrädare från ILGA Europas styrelse.

RFSL har deltagit i ILGA och ILGA Europas konferenser som talare och arrangörer av flera workshops.

ILGA Europas årskonferens i Riga 2014

Vid ILGA Europas årskonferens i Riga den 9-11 oktober 2014 representerades RFSL av Ulrika Westerlund, Thomas Secher, Akinyi Ocholla och Maria Sundin från förbundsstyrelsen samt verksamhetschef Pär Wiktorsson och projektledare Klara Lundholm från RFSL:s förbundskansli. Vid konferensen var Ulrika Westerlund talare vid workshops om hiv, familjefrågor och transfrågor.

ILGA Europas årskonferens i Aten 2015

Vid ILGA Europas årskonferens i Aten den 28-31 oktober 2015 representerades förbundsstyrelsen av Ulrika Westerlund, Christian Antoni Möllerop och Felicitas Falck. Mikael Jonsson, Micah Grzywnowicz, Aino Gröndahl, Klara Lundholm, Senka Juzbasic, Jenny Sundberg samt Tine Alavi deltog från förbundskansliet.

RFSL arrangerade och deltog i flera seminarier under konferensen, bland annat om asyl för hbtq personer, antiracistiskt arbete samt samarbete med allierade rörelser såsom den feministiska rörelsen och religiösa organisationer. RFSL nominerade även Micah Grzywnowicz, verksam vid kansliet, till styrelsen för ILGA Europa och hen blev omvald.

Vidare erbjöd vi möjligheten att förvalta andra organisationers så kallade "proxy votes", det vill säga möjliggöra för organisationer som inte haft möjlighet att delta i konferensen att rösta via RFSL. RFSL möjliggjorde även för de organisationer som ingår i projektet Eastern Coalition for LGBT equality att delta i konferensen för att påverka ILGA Europas arbete och bibehålla och knyta nya kontakter. Detta bidrog även till att öka representationen och mångfalden av erfarenheter vid konferensen.

ILGA Worlds världskonferens i Mexico City 2014

Vid ILGA Worlds världskonferens i Mexico City den 27-31 oktober 2014 representerades förbundsstyrelsen av Maria Sundin och Akinyi Ocholla. Från förbundskansliet var Pär Wiktorsson, Fredrik Nisson och Miles Tanhira närvarande. Under konferensen modererade Akinyi Ocholla en panel om hälsa och skydd för hbtq-personers rättigheter och var även moderator vid kvinnosekretariatets förkonferens där regionala utmaningar lyftes. RFSL:s sajt SOGI-news bloggade från konferensen.

Transgender Europe

Under perioden har RFSL även fortsatt vara medlem i paraplyorga-

nisationerna Transgender Europe – TGEU, som arbetar med att stödja och stärka transrörelsen och främja transpersoners rättigheter i och utanför Europa, och Network of European LGBT Families Associations – NELFA, som arbetar specifikt med familjefrågor gällande hbtq-personer.

Allmänt arbete

RFSL har verkat för att Sverige ska avsätta medel för internationella samarbeten med hbtq-inriktning. Felicitas Falck, förbundsstyrelseledamot och ordförande i internationella utskottet, har, tillsammans med flertalet anställda på kansliet, påtalat vikten av att hbtq-personers rättigheter ses som en prioriterad fråga inom svenskt utvecklingssamarbete i samtal med Utrikesdepartementet och Sida. Ett prioriterat ämne i arbetet har varit att lyfta fram vikten av att hbtq-personer själva får leda denna typ av arbete. RFSL har också deltagit aktivt i arbetet med att ta fram nya utvecklingsmål på global nivå, för att säkerställa att hbtq personers behov och rättigheter inkluderas i dessa. Vidare har RFSL deltagit i Amsterdarnätverket som verkar för en ansvarsfull, rättighetsbaserad och långsiktig finansiering av hbtq personers rättigheter. RFSL har förmedlat konkreta råd om hur hbtq-personers rättigheter kan inkluderas i flera av de resultatstrategier som styr svenskt bistånd och har tagit fram underlag till vissa av dessa.

För att ytterligare stärka RFSL:s roll som en strategisk biståndsaktör har en översyn av de styrdokument som reglerar RFSL:s internationella arbete genomförts. Arbetet har lett fram till en ny strategi för RFSL:s internationella arbete samt en ansökan

om kärnstöd hos Sida i och med att verksamheten samlas inom ett sammanhållet internationellt program. RFSL har också bedrivit egen insamlingsverksamhet under året, bland annat vid seminarier samt under Stockholm Pride. Kopplat till insamlingsverksamheten finns numera även Insamlingsstiftelsen RFSL och dess 90-konto.

RFSL är idag en aktiv part i utvecklingssamarbeten och har byggt upp kompetens om sådana inom organisationen, framförallt på kansliet men på en övergripande nivå även inom förbundsstyrelsen.

Under 2014 och 2015 har RFSL fortsatt bedriva samarbetsprojekt med finansiellt stöd från Sida genom Forum Syd. Vårt fleråriga samarbete i Uganda har fortsatt liksom ett projekt med Arus Pelangi i Indonesien. Under 2014–2015 har även två nya större projekt med medel från Sida startat eller fortgått: Rainbow Leaders och Eastern Coalition for LGBT equality.

Uganda

RFSL stöttar hbtq-rörelsen i Uganda genom ett samarbetsprojekt finansierat av Forum Syd. Projektet PAL (Planning, Advocacy and Learning) har pågått sedan 2009 och syftar till att stärka och ena rörelsen genom att driva gemensamma folkbildande projekt. I projektet genomförs utbildningar som ger deltagarna färdigheter att bedriva påverkansarbete, dokumentera genom fotografering och film, eller yrkeskunskaper som möjliggör för personerna att driva inkomstbringande projekt.

2014 och 2015 var turbulenta år. Lagen ”Anti-homosexuality Act” trädde i kraft i början av 2014. Lagen

kriminaliserade informationsspridning av hbtq-frågor och därigenom hbtq-organisationernas arbete. Organisationer och aktivister fick lägga mycket tid på säkerhetsarbete och det var svårt att bedriva verksamhet som vanligt. Lagen ogiltigförklarades, på tekniska grunder, av landets författningsdomstol i augusti 2014, efter påverkansarbete från hbtq-organisationer för att häva lagen. Under hösten kunde därefter några av aktiviteterna återupptas. 2015 antogs dock en så kallad NGO-Bill, som har hela det civila samhället i fokus. Lagen innebär bland annat att organisationer måste registrera sig årligen och att organisationer kan stängas ner om de anses vara icke önskvärda vilket är en utveckling som kan påverka rörelsen.

En fantastisk händelse för RFSL under 2015 var att Kasha Jaqueline Nabagasera (som grundade Farug), efter RFSL:s nominering, utsågs till en av mottagarna av "det alternativa Nobelpriset", Right Livelihood Award. Detta med följande motivering: " ... för hennes mod och uthållighet, trots våld och hot, i arbetet för rätten för hbtq-personer att leva sina liv fria från fördomar och förtryck". I samband med ceremonin arrangerade RFSL en rad aktiviteter för att sprida information om situationen för hbtq-personer i Uganda. Bland annat så arrangerade RFSL tillsammans med andra organisationer ett frukostsamtal med Kasha Jaqueline Nabagasera.

Projektledaren Johsua Muhangazi och verksamhetsledaren Biggie Nambiriga besökte RFSL under hösten 2014, och RFSL reste till Uganda i december 2014 för att bland annat hålla ekonomiutbildningar och göra

partnerbesök.

Under 2015 var FARUG:s ordförande Diane Sydney Bakuraira deltagare i en av projektet Rainbow Leaders utbildningar och besökte Sverige i samband med det. Johsua Muhangazi besökte RFSL i samband med prisutdelningen av Right Livelihood Award.

Under 2014 har de internationella projektledarna Vanja Braathen, Mikael Jonsson, och Klara Lundholm samt redovisningsekonom Kristin Nilsson arbetat med projektet och under 2015 Klara Lundholm och internationellt sakkunniga Jenny Sundberg arbetat med projektet.

Indonesien

RFSL driver sedan 2010 ett utvecklingssamarbete i Indonesien med organisationen Arus Pelangi, en hbtq-federation baserad i Jakarta. Detta med stöd av Forum Syd. Projektet involverar två av federationens medlemsorganisationer People Like Us Satu Hati (PLUSH) i Yogyakarta och Komunitas Sehati Makassar (KSM) i Makassar. Under projektperioden 2014-2015 fokuserade organisationerna i projektet sig på intern kapacitetsstärkning, att etablera samarbeten med andra organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter, och att öka kunskapen inom rättsväsenet och rättshjälpsinstanser när det gäller hbtq-frågor. Under de båda åren har organisationerna slutit en rad samarbetsavtal med andra MR-organisationer och hållit i flera utbildningar. Ett uppföljningsbesök gjordes i december 2014 då projektåret utvärderades och en ny projektperiod, 2016-2017, planerades. Under ett möte i december 2015 utvärderades projektet.

En ny projektperiod 2016-2017 har beviljats med medel från Forum Syd. Från RFSL har Katarina Stenkvisst arbetat med projektet.

Rainbow Leaders

RFSL har under 2014 och 2015 genomfört två utbildningsomgångar av det internationella ledarskapsprogrammet Rainbow Leaders samt påbörjat den fjärde och sista omgången. Programmet vänder sig till aktivister med en ledande funktion inom hbtq-rörelsen världen över. Rainbow Leaders är en del av ett globalt partnerskap mellan svenska Sida och amerikanska USAID. RFSL implementerar den svenska delen av partnerskapet i samverkan med den amerikanska organisationen Astraea Foundation.

Utbildningen är uppbyggd så att aktivister ansöker och bjuds in till Stockholm för att i tre veckor genomgå en intensiv ledarskapsutbildning blandat med studiebesök och sociala aktiviteter. Efter detta återvänder deltagarna till sina respektive organisationer för att praktisera sina nya kunskaper. Ett halvår senare ges en uppföljande vecka förlagd i Kapstaden, Sydafrika. Denna uppföljningsvecka har genomförts i viss samverkan med CAL – Coalition of African Lesbians, och andra sydafrikanska hbtq-organisationer.

Utbildningarna har skett i fyra omgångar med totalt fem kullar deltagare, med start 2013 och avslut under våren 2016. Ledarskapsprogrammet riktar sig främst till personer från Bosnien Hercegovina, Colombia, Ecuador, Honduras, Indien, Kenya, Peru, Serbien, Sydafrika, Zambia och Zimbabwe. För de spansktalande länderna hölls under

2014 en särskild spanskspråkig kurs vilket innebar att två kullar gick utbildningen parallellt.

Under 2014 och 2015 har hela den andra och tredje omgången av ledarskapsutbildningen genomförts med totalt 74 deltagare. Under hösten 2015 påbörjades den fjärde och sista omgången, vilken avslutas under våren 2016. Under den fjärde omgången deltog 23 deltagare. Inför kurserna har ett flertal personer från Uganda och Zimbabwe hindrats från att delta på utbildningen då visum för inresa i Sverige inte beviljats. Detta trots överklaganden hos förvaltningsrätten av Migrationsverkets beslut att avslå visumansökan. Sedan årsskiftet 2014/2015 är det den norska ambassaden i Kampala som bedömer visumansökningar till Sverige för medborgare i Uganda och Zimbabwe. RFSL har vid ett flertal tillfällen lyft problematiken med visumavslag i möte med bland andra UD och Migrationsverket.

Från RFSL har Karin Lenke, Mikael Jonsson, Katarina Stenkvisst, Miles Tanhira, Maria Tillquist, Carlos Diaz, Christina Mora, Senka Juzbasic, Micah Grzywnowicz och Klara Lundholm arbetat inom projektet.

Eastern Coalition for LGBT equality

RFSL bedriver sedan 2014 med projektmedel från Sida projektet Eastern Coalition for LGBT equality, med tio organisationer i länderna i det så kallade Östliga partnerskapet samt Ryssland, med ILGA Europa som samarbetspartner.

Projektet syftar till att motverka spridning av så kallade antipropagandalagar genom strategisk samverkan,

synliggörande av situationen för hbtq-personer i respektive land samt kapacitetstärkande av organisationerna. Samtliga länder i öststatsregionen präglas av omfattande diskriminering mot hbtq-personer, vars mänskliga rättigheter till stor utsträckning inte erkänns av myndigheter eller det civila samhället. Hatbrott och diskriminering är vanligt och något organisationerna särskilt arbetar mot. Regionen är inte homogen, utan den politiska kontexten påverkas av ländernas samarbete med EU å ena sidan och Ryssland å andra sidan. De avtal som Ukraina, Georgien och Moldavien ingått med EU har betytt framsteg i arbetet med anti-diskrimineringslagstiftning och är ett område som följs noga i projektet.

Under 2014 samverkade organisationerna genom strategiska nätverksmöten i Stockholm, Bryssel och under ILGA Europas årskonferens i Aten och RFSL har stöttat organisationerna i deras kapacitet att bland annat bedriva påverkansarbete och analysera situationen, bland annat genom vidareförmedling av bidrag men också genom möten och utbildningar.

Genom projektet möjliggjordes att såväl under 2014 som 2015 samtliga organisationer, med totalt 46 deltagare, kunde delta på ILGA Europas konferenser, först i Riga och sedan i Aten. Detta möjliggjorde utöver deltagande även byggande av nätverk mellan organisationerna och andra länder.

RFSL är också medlem i ett nätverk av svenska organisationer som arbetar i regionen och har genom nätverket deltagit i Eastern Partnership Civil Society Forum som hölls i Batumi, Georgien, 2014 och Kiev, Ukraina, 2015. I Kiev arrang-

erades ett seminarium om att arbeta med anti-diskriminering i regionen för intresserade organisationer på forumet. I Sverige arrangerade RFSL i april 2015 tillsammans med nätverket ett välbesökt seminarium, "LGBT rights in the Eastern Partnership countries – the way forward", om hbtq-rättigheter i regionen.

Projektet lyfter fram betydelsen av kapacitetstärkning av unga aktivister i regionen. I november 2015 gick 23 personer en två veckor lång kurs kring "community leader training", där ledarskap, projektledning och studiebesök ingick i programmet.

Under Stockholm Pride 2014 presenterades projektet, i samarbete med Sida, genom en panel med inbjudna deltagare från deltagande länder och 2015 hölls ett seminarium med två av organisationerna för att diskutera vikten av samverkan och regionalt nätverksbyggande.

Från RFSL har främst Mikael Jonsson, Klara Lundholm och Senka Juzbasic arbetat i projektet samt även Karin Lenke, Severin Filonov och ekonomipersonal på RFSL.

Soginews.com

I september 2013 lanserades den internationella nyhetssajten Soginews.com, som på engelska publicerar redaktionellt material med koppling till hbtq-rättigheter i olika länder samt bevakar hur hbtq-frågor behandlas i internationella fora såsom FN.

Soginews fick ett ganska stort nätverk. Världsbanken kontaktade RFSL för att få publicera debattartiklar på sajten, och det gjordes även ett samarbete med UNDP. De små, lokala organisationer Soginews

skrivit om hänvisade ofta till artiklarna i andra sammanhang. Med tanke på hur liten Soginews redaktion var lyckades den väldigt bra med att nå ut.

Under perioden 2014–2015 låg fokus på att förbättra och göra sajten mer tillgänglig. På sajten publicerades nyheter från FN, omvärldsnheter, aktivistporträtt, debattartiklar från andra aktivister eller personer som arbetade med hbtqi-frågor i sina respektive länder. Under fliken ”In Focus” rapporterades om kulturella evenemang, såsom festivaler, utgivning av böcker och filmfestivaler från olika delar av världen.

Efter att sajten gjorts om fanns fyra tematiska områden: ”News”, ”Opinion”, ”Activist Profiles” och ”UN News”. På grund av att finansieringen, från Sida, till projektet upphörde lades sajten ner i slutet av 2015. Redaktör för sajten har, fram till juni 2014, Mathilda Piehl varit och därefter Miles Tanhira.

Amsterdamnätverket

Sedan 2011 medverkar RFSL i det så kallade Amsterdamnätverket, bestående av organisationer baserade i globala nord som på olika sätt arbetar för hbtq-personers rättigheter i globala syd. Syftet med nätverket är att diskutera hur detta arbete kan ske ansvarsfullt och solidariskt, och utan att riskera att ens agerande blir kontraproduktivt i händelse av kriser och allvarliga situationer i andra länder. Nätverket har tagit fram *The Amsterdam Network Guiding Principles*, ett dokument med underlag och rekommendationer till aktörer som vill verka ansvarsfullt för hbtq-rättigheter utanför sin egen geografiska, politiska och kulturella kontext. En

första version av riktlinjerna publicerades i november 2013. Amsterdamnätverket fortsätter diskutera och utveckla de resonemang som förs i dokumentet. Amsterdamnätverket hade sitt årsmöte i London i oktober 2015 och två RFSL-anställda deltog i mötet. Nätverket har också månatliga möten där RFSL-anställda deltar aktivt. Nätverket jobbar även aktivt med planeringen inför den givarkonferens som kommer att hållas i Montevideo, Uruguay, i april 2016.

Övriga möten och nätverk

I december 2014 deltog Micah Grzywnowicz, internationellt sakkunnig, i ett strategiskt möte i New York runt dagen för mänskliga rättigheter i FN (10 december). Mötet arrangerades av International Gay and Lesbian Human Rights Commission (IGLHRC).

The OutSummit i New York

Toppmötet OutSummit i New York, som hölls den 12 december 2015, var det första i sitt slag. Det var en hel dag med konferenser som hade organiserats av OutRight Action International, där fokus låg på hbtq-rörelsen, dess historia, framgångar, och vad vi har framför oss i form av mål. RFSL:s internationellt sakkunniga Micah Grzywnowicz deltog i en paneldiskussion om hur man använder FN-mekanismer på ett nationellt plan, och talade även om målen för en hållbar utveckling, processen bakom dem och hur hbtq-rörelsen kan använda dem.

UNDP Inclusion Index

The United Nations Development Programme (UNDP) och UN Off-

ice of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR) har påbörjat ett gemensamt program med målet att minska ojämlikheten för, och utestängandet av, hbtq-personer, samt att bekämpa homo- och trans-fobi. Som en del i det arbetet samlar man information och data som berör ojämlikhet och utestängning av hbtq-personer när det gäller hållbar utveckling. RFSL:s internationellt sakkunniga Micah Grzywnowicz bjöds tillsammans med andra experter från CSO och FN in för att delta i sammanställningsprocessen.

Rakurs, Arkhangelsk

Under första helgen i november 2014 genomförde hbtq-organisationen Rakurs ett seminarium för att belysa utmaningar och möjligheter för att motverka den utsatthet som hbtq-personer kan uppleva i Ryssland. Rakurs är verksam i den nordvästra delen av Ryssland i staden Arkhangelsk. Kina Sjöström från RFSL:s brottsofferjour och Mikael Jonsson var inbjudna att delta i seminariet för att utbyta kunskap och erfarenheter. Seminariet genomfördes i samarbete med Moscow Helsinki Group och uppbringade ett stort engagemang och en vilja att etablera ett arbete för att fånga upp utsatta personer och motarbeta den negativa utveckling vad gäller situationen för mänskliga rättigheter som skett i Ryssland. Rakurs var vid genomförandet av seminariet en av tre officiellt registrerade hbtq-organisationer i Ryssland, en ställning som de senare, i december 2014, förlorade.

Påverkansarbete

RFSL ska påverka aktörer i Sverige, EU, Nordiska Rådet, Europarå-

det och FN så att fler arbetar för hbtq-personers mänskliga rättigheter. I påverkansarbetet ingår att uppmärksamma kränkningar av hbtq-personers rättigheter liksom att verka för att internationella dokument om rättigheter för hbtq-personer ska antas.

RFSL ska använda sin ECOSOC-status (konsultativ ECOSOC-status ger organisationer rätt att uttala sig i FN och delta i FN:s olika organ) för att synliggöra och driva hbtq-frågor i FN-sammanhang.

Under 2014 och 2015 har påverkansarbetet gentemot Utrikesdepartementet letts från förbundsstyrelsen av Felicitas Falck, som också är ordförande i det internationella utskottet. Från kanliets sida har Micah Grzywnowicz haft en central roll. RFSL har deltagit i de möten som Utrikesdepartementet anordnar inför Sveriges deltagande i FN:s Människorättsråd samt Generalförsamlingen. RFSL har verkat för att Sverige ska lyfta kränkningar av hbtq-personers rättigheter i ett flertal länder inom ramen för Universal Periodic Review i FN och har bistått UD med information om situationen i ett flertal länder samt rekommendationer till hur detta kan förbättras. Arbetet har skett baserat på lokala organisationers prioriteringar. Svenska ambassader har också kontaktats med information och uppmaningar om att agera då hbtq-personers rättigheter har kränkts i olika länder. RFSL har även varit involverad i arbetet för att säkerställa lika rättigheter för personal anställd inom FN oavsett sexuell läggning. En central fråga för RFSL har varit inkluderingen av hbtq-personers behov och rättigheter i de nya globala-

la utvecklingsmålen. Här har RFSL arbetat nära Sveriges utrikesförvaltning. Under perioden har RFSL även verkat på flera sätt för att hbtq-frågor ska lyftas inom EU och Europarådet.

RFSL deltog också i utfrågningar i FN:s generalförsamling med frivilligorganisationer, samhällsorganisationer, större grupper och den privata sektorn i förberedandet inför FN:s antagande av post 2015-utvecklingsplanen i maj 2015. Under sammanträdet gjorde RFSL ett uttalande som underströk vikten av inkluderandet av hbtq-individer i planen för hållbar utveckling, behovet av icke-segregering och säker data, liksom riskerna av selektiv utestängning av marginaliserade grupper.

Kvinnokommissionen, CSW

I samband med den årliga sessionen i FN:s kvinnokommission arrangerade RFSL den 14 mars 2014 ett seminarium i New York på temat ”Traditional Values and Cultural Practices – Not at the expense of women and LGBT people”.

RFSL arrangerade under CSW 2015 panelen “Rainbow Leaders at the Forefront of Change”, som ägde rum den 17 mars 2015 i New York, och som fokuserade på ledarskap för hbtq-personer. Med medverkan av hbtq-personer från hela världen visade panelen hur dessa kvinnors ledarskap bidrar till hbtq-rörelsen och samhället i stort och hur detta stärker jämlikheten. Det fanns också rum för kritisk analys av hbtq-rörelsen och den plats hbtq-ledare har inom den. Panelen diskuterade det viktiga i hbtq-frågornas synlighet och att rörelsen ges en röst i internationella forum. Panelen diskuterade också möjligheten att uppnå jämlikhet mellan könen och att

främja kvinnors egenmakt mot bakgrund av planen för hållbar utveckling, samt hur hbtq-ledare kunde ha en nyckelroll i det.

Periodiska Granskningar

RFSL gjorde ett flertal inlämningar till olika FN-organ rörande Sveriges skyldigheter gällande de mänskliga rättigheterna. Bland annat lämnade RFSL i juni 2014 in ett granskande bidrag till FN:s människorättskommitté inför granskningen av Sverige inom ramen för den så kallade UPR-mekanismen (Universal Periodic Review). Inlämningarna inkluderade även den så kallade ”List of Issues for Sweden’s review” till ICESCR (International Committee on Economic, Social and Cultural Rights), en skuggrapport för granskning av Sveriges skyldigheter gällande de mänskliga rättigheterna till ICCPR samt en lista över frågor och en alternativ rapport till CEDAW (Committee on Elimination of All Forms of Discrimination against Women). RFSL höll också ett muntligt anförande under det 29:e sammanträdet av Human Rights Council gällande Sveriges UPR-resultat den 26 juni 2015.

Hållbara utvecklingsmålen (Sustainable Development Goals, SDG:s)

Sedan januari 2015 har RFSL deltagit i flera möten med Utrikesdepartementet rörande utvecklingsarbetet efter 2015. RFSL:s internationellt sakkunniga Micah Grzywnowicz deltog i två möten i Stockholm för att bidra med kunskap och idéer rörande särskilda mål. På grund av vår aktiva roll i konsultationsprocessen blev Micah Grzywnowicz inbjuden att utgöra en del av Sveriges delegation

i Intergovernmental Negotiations i New York i maj 2015. RFSL:s syfte var att säkerställa att hbtq-frågor lyftes fram. Efter ett intensivt uppvaktande inkluderades ”annan status” i det slutgiltiga dokumentet och flera aktörer nämnde uttryckligen att ”annan status” (EU-representanter och även enskilda stater) inkluderar SOGI (sexuell lägnings och könsidentitet). Att ”annan status” inkluderas betyder att det finns en ingång att arbeta med SOGI inom hållbar utvecklings ramverk. Micah Grzywnowicz blev också inbjuden av UD att delta i en paneldiskussion, som enda svenska representant, under Utvecklingsforum 2015, som lanserade målen för hållbar utveckling i Sverige. RFSL kommenterade under paneldiskussionen Sveriges roll och skyldigheter i utvecklingsplanen.

Landbriefier

RFSL har, på uppdrag av Sida, genom konsultgruppen NIDS, skrivit en rad så kallade landbriefier som har till syfte att informera svensk ambassadpersonal i ett antal länder i Afrika om situationen för hbtq-personer. Brieferna täcker de länder som Sverige bedriver utvecklingssamarbete med. Brieferna innehåller rekommendationer om vad ambassaderna kan göra för att förbättra situationen för hbtq-personer i respektive länder.

Asylfrågor och migration

RFSL ska verka för att hbtq-personer som flyr undan förföljelse beviljas asyl och får ett bra mottagande. RFSL ska arbeta för att migrationsmyndigheterna, samt även UD (i frågan om de så kallade landinformationsdokumenten), har relevant kompetens och uppdaterad kunskap

i hbtq-frågor, samt om de länder som asylsökande kommer ifrån. Att Migrationsverkets boenden är trygga och säkra för hbtq-personer är en viktig fråga.

RFSL ska arbeta för att utlänningslagen ska ses över så att motstridig tillämpning, vilket det ges stöd till i lagens förarbeten, av lagen, som idag möjliggör en rättsosäker situation, undanröjs. Avslagsbeslut med motiveringar som till exempel att det finns ett internflyktsalternativ eller att personen tidigare levtt ”dolt” är inte acceptabla.

RFSL ska erbjuda stöd till asylsökande och papperslösa som förföljs för att de är hbtq-personer, bland annat genom juridisk rådgivning och sociala arenor. Detta arbete ska integreras i förbundets verksamhet och vidareföras kontinuerligt inom organisationen. Informationen om detta ska finnas tillgänglig på flera språk. Varje avdelning i landet ska eftersträva att rekrytera eller utse en grupp eller person som ska fungera som kontaktperson till nyanlända och som bland annat ska se till att varje flyktingförläggning har information om denna resurs för nyanlända.

RFSL ska arbeta för att asylsökande, personer som fått avslag på ansökan om uppehållstillstånd och papperslösa som vistas i landet ska ha rätt till all nödvändig hälso- och sjukvård på lika villkor över hela landet. Asylsökande transpersoner, transpersoner som fått avslag på ansökan om uppehållstillstånd och papperslösa transpersoner ska kunna påbörja eller fortsätta påbörjad könskorrigering vård.

RFSL ska arbeta för att undantag ska göras från Dublinkonventionen när det gäller länder som inte erkän-

ner hbtq-personers asylskäl. RFSL ska också arbeta för att EU:s asyldirektiv efterlevs av Sverige.

RFSL:s flyktingpolitiska arbete kan sägas bestå av två delar. Den ena handlar om att på olika sätt hjälpa enskilda asylsökande, medan den andra delen innebär ett politiskt påverkansarbete för att förändra lagstiftningen och dess tillämpning.

När det gäller hjälp i enskilda asylärenden fortsatte antalet ärenden att öka under 2014. Detsamma gäller för 2015 då ansvaret hade flyttats över till en heltidsanställd asyljurist. RFSL:s flyktinghandläggare Stig Åke Petersson var under 2014 engagerad i ca 150 asylärenden. Samtidigt har ärendena blivit mer arbetskrävande och komplicerade. Verksamheten består av olika insatser: allt från att skriva en inlaga i ett enskilt ärende, via överklagande till migrationsdomstol, till att anmäla Sverige till Europadomstolen för mänskliga rättigheter. Utöver sådana insatser kommer det ett stort antal förfrågningar från enskilda om gällande asylregler liksom om möjligheterna att komma till Sverige om man har en partner här (så kallade anknytningsärenden). Flyktinghandläggare Stig-Åke Petersson var under 2014 arvoderad på 20 procent av heltid. Vid årsskiftet 2014/15 gick han i pension och rekrytering av en tjänst som asyljurist pågick under slutet av året. Stig-Åke Petersson fortsatte under 2015 att handlägga alla sina pågående ärenden och avvecklingen av hans mångåriga insats som ansvarig för rådgivningsdelen av RFSL:s flyktingarbete skedde gradvis. Hans arvodering förlängdes därför till att även fortgå under hela 2015. En

välbesökt avtackning, med utifrån inbjudna gäster, av Stig-Åke Petersson skedde den 17 april 2015 på Hyllan i RFSL Stockholms lokaler.

I början av 2015 anställdes Aino Gröndahl som asyljurist på heltid. Detta efter att tidigare ha arbetat ideellt med asylfrågor för RFSL. Sedan i mitten av november 2015 är även Patrick Bazanye anställd på RFSL som asyljurist. Aino Gröndahl kan tillförordnas som offentligt biträde för asylsökande hbtq-personer, vilket innebär att Migrationsverket och migrationsdomstolarna har möjlighet att förordna henne åt asylsökande för att företräda dem under asylprocessen. Arbetet som offentligt biträde går ut på att juridiskt föra den asylsökandes talan i inlagor till Migrationsverket, samt bistå och företräda den asylsökande hbtq-personen t.ex. vid asylutredningen på Migrationsverket och föra dennes talan vid ett eventuellt överklagande till migrationsdomstolen. I så kallade verkställighetsärenden där en asylsökande fått avslag i alla instanser och ska utvisas, men det finns nya omständigheter som kan åberopas som hinder mot utvisningen, går asyljuristen in som juridiskt ombud åt den asylsökande genom att framföra de nya omständigheterna till Migrationsverket i syfte att få uppehållstillstånd direkt eller få en ny prövning av ärendet som kan leda till att uppehållstillstånd beviljas. Utöver de ärenden som asyljuristen tar sig an själv, i egenskap av offentligt biträde, går asyljuristens arbete, precis som tidigare med flyktinghandläggaren, ut på att ge juridisk rådgivning till de många asylsökande hbtq-personer som hör av sig till RFSL och som befinner sig i olika skeden före, un-

der eller efter asylprocessen. Det kan också handla om att gå in som ombud i andra juristers ärenden, skriva yttranden eller konsultera de allt fler jurister och advokatbyråer som hör av sig till RFSL för att få råd i asylärenden de har, då klienten åberopar hbtq-skäl. Inom ramen för flyktingarbetet representerar RFSL också i olika sammanhang, under t.ex. politikerveckan i Almedalen, Asylforum under Stockholm Pride, samt i olika nätverk som RFSL är medlem i, så som FOSIF, FARR, och i möten med politiker och Migrationsverket. Påverkansarbetet genomförs också genom olika utbildningsinsatser, för bl.a. organisationer i civilsamhället och myndigheter som möter asylsökande och flyktingar.

Under 2015 ökade antalet asylsökande som åberopar sexuell läggning eller könsidentitet som asylskäl vilka RFSL kommer i kontakt med ytterligare. Det gäller såväl ärenden där RFSL:s asyljurist själv varit förordnad som offentligt biträde eller gått in som ombud, som i fall där asylsökande eller deras juridiska ombud kontaktar RFSL för juridisk rådgivning eller annan hjälp i ärendena.

Majoriteten av de asylsökande som asyljuristen på olika sätt har kommit i kontakt med kommer från olika länder i Afrika, med en majoritet från Uganda, men även länder i Mellanöstern är ett vanligt ursprung. Under 2014 och 2015 ökade antalet hbtq-flyktingar från länder i Afrika. Förutom från Uganda kommer också många från Nigeria, Kenya, Gambia, Senegal, Sudan och Kamerun. Att antalet asylsökande ökat från olika länder i Afrika hänger samman med att förföljelsen av hbtq-personer har ökat dramatiskt i dessa

länder. Antalet asylsökande från Mena-länderna och Nordafrika har ökat efter den arabiska våren. Allt fler hbtq-personer flyr från Egypten, Tunisien, Marocko och Algeriet. Antalet asylsökande har också ökat från Irak, Iran, Jordanien, Syrien, Palestina och Afghanistan. Under 2015 har ett ökat antal asylsökande kommit från Ryssland, i takt med att landet antagit olika lagar, bl.a. en propagandalag, som på olika sätt gör att hbtq-personers aktivism kriminaliseras. RFSL har även haft klienter och bistått i andras asylärenden från länder och områden som gränsar till EU, så som Albanien, Bosnien Hercegovina, Kosovo, Serbien och Ukraina.

Under mandatperioden har RFSL hjälpt asylsökande från följande länder och områden: Afghanistan, Albanien, Algeriet, Azerbajdzjan, Bahrain, Bangladesh, Bosnien Hercegovina, Chile, Colombia, Djibouti, Ecuador, Egypten, Elfenbenskusten, El Salvador, Eritrea, Etiopien, Gambia, Georgien, Ghana, Guinea, Indien, Indonesien, Irak, Iran, Jamaica, Jemen, Jordanien, Kamerun, Kazakstan, Kenya, Kirgizistan, DR Kongo, Kosovo, Kuba, Libanon, Liberia, Libyen, Makedonien, Malawi, Maldiverna, Mali, Marocko, Mexiko, Mongoliet, Nepal, Nigeria, Pakistan, Palestina, Ryssland, Saudiarabien, Senegal, Serbien, Sierra Leone, Somalia, Sri Lanka, Sudan, Syrien, Tanzania, Tunisien, Turkiet, Uganda, Ukraina, Uzbekistan, Vitryssland, Zambia och Zimbabwe.

Under 2012 lämnades en anmälan till Europadomstolen för mänskliga rättigheter in. Den gällde en homosexuell man från Libyen som nekats asyl i Sverige. Sedan Europa-

domstolen har beslutat att inleda ett förfarande mot Sverige yttrade sig regeringen över anmälan under 2013 varvid regeringen vidhöll att beslutet att neka flyktingen asyl var korrekt. Domstolen beslutade i juni 2014 att Sverige inte hade brutit mot någon artikel i Europakonventionen för mänskliga rättigheter (den irländske ledamoten var skiljaktig). RFSL begärde dock att domen skulle prövas av Grand Chamber och under hösten 2014 beviljades detta. I det läget beslutade Migrationsverket att bevilja flyktingen uppehållstillstånd i Sverige.

Under 2014 lämnades också bl.a. en JO-anmälan mot Stockholmspolisen in. Den avsåg att polisen felaktigt utvisat en hbtq-flykting från Uganda trots att migrationsdomstolen återförvisat ärendet till Migrationsverket för förnyad handläggning. JO beslutade att överlämna anmälan till åklagarmyndigheten för utredning av frågan om tjänstefel. Sedan åklagare beslutat att inte inleda någon förundersökning beslöt JO att själv inleda en förundersökning om misstänkt tjänstefel. I en debattartikel i *Expressen* den 24 december 2014 av RFSL:s förbundsordförande och flyktinghandläggare kritiserades det första beslutet att inte inleda en förundersökning.

Under 2015 hade RFSL:s asyljurist 41 hbtq-asylärenden som hon var förordnad i som offentligt biträde, inklusive verkställighetsärenden som hon tog sig an som juridiskt ombud. Ett flertal av ärendena var fortfarande pågående vid årsskiftet. Utöver det kom hon i kontakt med ett stort antal asylsökande som redan hade ett offentligt biträde eller ombud, som hon gav individuell juridisk rådgiv-

ning till. Uppskattningsvis rörde det sig om ungefär hundra olika ärenden med individuell juridisk rådgivning. Även många advokater och offentliga biträden kontaktade RFSL:s asyljurist för att få råd i sina hbtq-asylärenden, oftast efter att deras klient fått avslag av Migrationsverket. Att antalet flyktingar och asylsökande i Sverige ökade kraftigt under 2015, på grund av krig och konflikter i världen, märktes även i RFSL:s asylarbete.

RFSL:s asyljurist kom i kontakt med flera asylsökande från bl.a. Irak och Syrien, som uppgav att den främsta anledningen till deras skyddsbehov var deras sexuella läggning eller könsidentitet, och i andra hand striderna i landet. De långa handläggningstiderna på Migrationsverket märktes också i hbtq-ärendena. Det tog i snitt sex månader för en asylsökande att få tid för en asylutredning efter att denne lämnat in sin asylansökan. Efter att asyljuristen lämnat in sitt skriftliga yttrande efter asylutredningen tog det ytterligare ca sex-tolv månader för Migrationsverket att fatta beslut i ärendet.

RFSL har fortsatt haft regelbunden kontakt med företrädare från Migrationsverket. RFSL deltar regelbundet i de överläggningar som olika frivilligorganisationer har med jämna mellanrum (FOSIF). Vid dessa träffar sker ett erfarenhetsutbyte om olika principiella frågor i flyktingärenden liksom utväxling av information om kommande aktiviteter. Några gånger per år träffar FOSIF också Migrationsverkets företrädare och en eller två gånger per år har samma grupp också möte med migrationsministern.

I april 2014 reste Aino Gröndahl för RFSL:s räkning till Amsterdam i

Nederländerna med projektet Göra Plats! och träffade bland annat nederländska hbt-organisationen COC. Under besöket hölls ett möte med Sabine Jansen som tagit fram rapporten *Fleeing Homophobia*. Aino Gröndahl har medverkat i den uppföljande rapporten *Good practices related to LGBTI asylum applicants in Europe* (september 2014), som finns tillgänglig på ILGA Europas hemsida.

Aino Gröndahl representerade RFSL under politikerveckan i Almedalen både under 2014 och 2015. Under båda åren höll hon en föreläsning om asylprocessen för hbtq-personer och de problem som RFSL ser i Migrationsverkets och domstolarnas bedömningar.

I likhet med tidigare år har RFSL under Stockholm Pride både under 2014 och 2015 arrangerat ett Asylforum, en heldag kring asylfrågor med ett omfattande program. Under Stockholm Pride 2014 träffade Aino Gröndahl representanter från ICJ – International Commission of Jurists, och diskuterade internationella regelverk och ny praxis gällande hbtq-flyktingar. Aino Gröndahl och Miles Tanhira träffade även förerådare för amerikanska Utrikesdepartementet på den amerikanska ambassaden i Stockholm och diskuterade uppdateringar av deras landinformationsrapporter.

I november 2014 föreläste Aino Gröndahl på Migrationsverkets planeringsdagar. Där deltog handläggare, utredare, beslutsfattare, teamledare och hbtq-specialister, främst från asylprövningsenheten i Uppsala.

I slutet av 2014 höll Aino Gröndahl sin andra utbildning för Migrationsverkets nyaste hbtq-specialister. Vid tillfället diskuterades problem

som kvarstår i utredningsmetoden som används av Migrationsverket. Migrationsverkets rättschef Fredrik Beijer medverkade och diskuterade uppdaterandet av det rättsliga ställningstagandet RCI 03/2011. Även UNHCR medverkade under dagen.

I september 2015 höll Aino Gröndahl och Karin Lenke, från internationella enheten, en föreläsning för Domstolsakademin. Det är första gången migrationsdomstolarna har tagit initiativ till att kompetenshöja domares kunskaper i hbtq-frågor. Karin Lenke gick igenom hbtq-termer och landinformation, och Aino Gröndahl gick igenom problematiken i de trovärdighetsbedömningar som görs av Migrationsverket och migrationsdomstolarna i hbtq-ärenden.

Förbundsordförande Ulrika Westerlund och Aino Gröndahl uppvaktade Migrationsverkets generaldirektör Anders Danielsson den 11 februari 2015 och diskuterade de problem som RFSL ser i myndighetens prövning av hbtq-asylskäl. Migrationsverket utfärdade ett nytt rättsligt ställningstagande, SR 38/2015, i oktober 2015, som ersatte det gamla rättsliga ställningstagandet RCI 03/2011, och som ska tillämpas i ärenden där den asylsökande åberopar sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck som asylskäl. En rad förbättringar har gjorts i det nya rättsliga ställningstagandet i jämförelse med det gamla. T.ex. har hänvisningen till möjligheten till skydd från organisationer i hemlandet tagits bort. Nu ska bara undersökas om den asylsökande kan få skydd av hemlandets myndigheter. Steg 6 och 7 har tagits bort helt i det nya rättsliga ställningstagandet, som tidigare föreskrev att Migrationsver-

ket skulle göra en bedömning av hur den asylsökande kunde leva "dolt eller öppet" med sin sexuella läggning vid ett återvändande till hemlandet, eller skulle "manifestera" sin sexuella läggning samt hur omgivningen skulle reagera på detta. Det har också tydliggjorts att den asylsökande inte kan förväntas söka skydd av hemlandets myndigheter innan flykten, samt att Migrationsverket ska anta att hemlandets myndigheter saknar vilja och förmåga att skydda en hbtq-person från förföljelse på grund av dennes sexuella läggning eller könsidentitet i länder där den sexuella läggningen eller könsidentiteten är kriminaliserad. Det återstår dock förbättringar att göra vad gäller trovärdighetsbedömningarna eftersom det oftast är dessa som ligger till grund för Migrationsverkets avlagsmotiveringar. Migrationsverket ställer fortfarande orimliga krav på att den asylsökande ska kunna och vilja leverera en detaljerad, verbal redogörelse inför myndigheter om hur hen kom till insikt om sin identitet som hbtq-person.

RFSL gav under 2014 även ut nyhetsbrevet *Nytt om hbt-flyktingar* med tre nummer. I nyhetsbrevet redovisades både olika händelser av betydelse för hbtq-flyktingar och information om beslut och domar i enskilda asylärenden.

Göra Plats!

Projektet *Göra Plats! Hbt-kompetens och Empowerment* avslutades under 2014 och var finansierat av Europeiska flyktingfonden. Det bestod av två delar som hade det gemensamma målet att öka stödet för nyanlända hbtq-personer. Detta genom att öka kompetensen genom

utbildning av personal som arbetar inom mottagning och etableringen av kommunplacerade flyktingar samt skapa sociala mötesplatser för hbtq-personer som är i, eller har varit i, asylprocessen. Inom projektet har metoder och material arbetats fram för att lyfta frågor om normkritik, normsamverkan, diskriminering, hbtq-kunskap samt specifikt om situationen för nyanlända hbtq-personer.

Projektet utvecklade en webbsida samt en Facebookgrupp för att sprida information om utbildningarna och om mötesplatsen. Samverkanspartners i projektet har bland annat varit Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Centrum för samhällsorientering i Stockholms län, Umeå Kommun, Malmö Invandrarservice, Huddinge Kommun, Sundsvalls Kommun, Arbetsförmedlingen i Botkyrka och Salem och Ungdomsboende Åkersberga.

Virginia Peix har varit projektledare, Emma Rasmusson projektmedarbetare, Carlos Diaz utbildare och Miles Tanhira delprojektledare för de sociala träffarna. Det har varit en stor efterfrågan på utbildningar och tillhörande material.

Målgruppen för utbildningarna var personal ifrån hela etableringsverksamheten, bland annat länsstyrelsernas integrationssamordnare, kommunala biståndshandläggare, etablerings-handläggare på arbetsförmedlingen, personal från asyl och integrationshälsan på länsnivå, SFI-lärare, samhällskommunikatörer samt boendepersonal som arbetar med ensamkommande barn. Personalen har, genom utbildningarna, fått grundläggande kunskap kring

normkritik, normsamverkan och hbtq-kunskap som kan användas i mötet med flyktingar och skyddsbehövande som är hbtq-personer. Utbildningarna har varit uppskattade. 99 procent av deltagarna på utbildningarna uppger att de skulle rekommendera utbildningen till andra.

De sociala mötesplatserna skapades av, med och för hbtq-personer som har varit eller är i asylprocessen. Syftet med mötesplatserna var att öka nyanlända hbtq-personers förmåga att råda över sina egna liv genom samhällsinformation samt underlätta kontakten med myndigheter, kommuner, landsting, sjukvården samt intresse- och frivilligorganisationer.

Det hölls ett flertal träffar under våren 2014 (projektet avslutades våren/sommaren 2014). Mellan 20 och 25 nyanlända hbtq-personer har deltagit i varje möte. Deltagarna har kommit från flera olika orter i landet, från Malmö i söder till Boden i norr. Genom de olika träffarna har deltagarna fått relevant samhällsinformation, umgås, dela med sig av erfarenheter och kunskaper och interagera med andra nyanlända hbtq-personer. Varje träff kretsar kring ett tema och utifrån det arrangeras workshops, diskussioner, föreläsningar och studiebesök. Vi har bland annat haft kunskapsintensiva diskussioner kring hiv- och hälsofrågor, rättigheter och skyldigheter, samt situationen på arbetsmarknaden. Träffarna har varit väldigt omtyckta, antalet deltagare har ständigt ökat och 100 procent av deltagarna uppger att informationen de har fått genom träffarna har varit användbar.

Som ett sätt att knyta ihop säcken för projektet åkte fyra personer till Amsterdam i april för att ha ett kun-

skapsutbyte med COC (den nederländska motsvarigheten till RFSL). Förutom projektgruppen, Virginia Peix, Emma Rasmusson och Miles Tanhira, så följde Aino Gröndahl med. Under vistelsen gavs möjlighet att träffa olika syskonorganisationer till COC som exempelvis specifikt arbetade för och med icke-vita transpersoner.

RFSL har fortsatt med en kontaktpersonsgrupp bestående av volontärer som träffas sista måndagen varje månad. Målet är att kontaktpersonerna ska fungera som en spindel i nätet och att varje asylsökande/person i behov av stöd ska komma i kontakt med en kontaktperson. Ansvar för kontaktpersonsgruppen ligger nu hos Newcomer, med stöd av Emma Rasmusson. Kontaktpersonsskapet innebär att vara ett stöd inom de områden där stöd behövs och kan ges, exempelvis i kontakt med myndigheter och sjukvård. Det innebär också att finnas till hands som medmänniska att samtala och rådgöra med. Varje kontaktpersonsskap anpassas utifrån medlemmens behov och önskemål och utifrån kontaktpersonens möjligheter.

På mötena för kontaktpersoner så diskuteras bland annat privilegier och maktposition i relationen till medlemmen och hur medlemmen kan stöttas i att hitta egna nätverk. Vidare är gruppen till för att personerna som är kontaktpersoner ska kunna stötta varandra.

Newcomers

RFSL Newcomers är ett nätverk inom RFSL för och med asylsökande, papperslösa och nyanlända hbtq-personer i Sverige. Medlemmarna kommer från alla delar av

världen och har ofta flytt förföljelse i sitt hemland på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Newcomers skapades som en reaktion på ett behov av aktiviteter, stöd och vägledning då många asylsökande och nyanlända hbtq-personer upplever att de varken får stöd eller information om sina rättigheter. Idag är Newcomers såväl en stödgrupp som en social mötesplats. Newcomers organiserar regelbundna medlemsträffar och stödtillfällen med aktiviteter, språkundervisning, hälso- och sjukvårdsupplysning, samtalsterapi och social och juridisk rådgivning. Under 2014 och 2015 har RFSL Newcomers expanderat och finns nu på 15 orter i Sverige där RFSL har en avdelning, med varierande stödmöjligheter och sociala mötesplatser. Under 2015 startades fem nya lokala Newcomers grupper: i Borås, Karlstad, Linköping, Luleå/Boden och Östersund. Under mandatperioden har Newcomers också etablerat närmare kontakt och samverkan med Amnesty International, Svenska Kyrkan, Refugees Welcome, Rainbowtastic, Sensus, Ingen Människa Är Illegal, Asylrätten, FARR, med flera.

Projekttledare för Newcomers under 2014 var Jasminé Mehho och Sooz Romero. Nationella samordnare för RFSL Newcomers sedan mars 2015 är Jasminé Mehho och Tine Alavi. RFSL Newcomers samverkar med RFSL:s asyljurister Aino Gröndahl och Patrick Bazanye för juridisk rådgivning åt RFSL Newcomers medlemmar.

Under 2014 och 2015 hade RFSL Newcomers i Stockholm regelbundna möten varje onsdag. Mötenas innehåll har varit varierande med oli-

ka teman och aktiviteter. En aktivitet som kan nämnas bestod i att dansaren och koreografen Tove Sahlin bjöd in Newcomers att uppträda i ett dansnummer under Festival 17, som hölls i augusti 2014. RFSL Newcomers i Stockholm drivs av RFSL Förbundet med förhoppning om att flytta ansvaret för verksamheten till RFSL Stockholm under 2016. Aktiviteterna och stödverksamheten utvecklades under 2015 med drop-in juridisk rådgivning och förbättringar i erbjuden svenskundervisning. Veckomötenas utbud bestod fortsatt av föreläsningar, workshops och diskussionsforum. Newcomers fick för andra året i rad besök av poeten Athena Farrokhzad. Hon besökte Newcomers i Stockholm för att prata om poesi i november 2015. RFSL Newcomers stödverksamhet i Stockholm erbjuder även gruppkurativa möten med terapeut Jan Erlandsson en gång i veckan. Vidare har verksamheten under året engagerat nya drivna volontärer som driver verksamheten framåt. RFSL Newcomers i Stockholm har under 2015 också startat ett söndagskafé en gång i månaden, Coffee, Cake and Politics, med gäster såsom Lawen Mohtadi, Sara Parkman och Andrés Esteche. Unga Klara på Stockholms stadsteater arrangerade den 14 december 2015 programmet "Unga Klara möter RFSL Newcomers – Samtal om hbtq-personers rättigheter i Ryssland samt asylsökande hbtq-personers situation i Sverige". Adolf Fredriks församling i Stockholm har fortsatt sitt samarbete med RFSL Newcomers med att ha veckoluncher varje torsdag, utflykter och stödjande verksamhet för Newcomers med-

lemmar i Stockholm. RFSL Newcomers blev också av församlingen beviljade en ansökan på 10 000 kr som skulle finansiera köp av SL-kort till de medlemmar som själva inte kunde bekosta sina SL-kort.

2014 och 2015 deltog Newcomers under Westpride i Göteborg. Under båda åren anordnades programpunkter i form av ett Asylforum. Under Stockholm Pride deltog Newcomers både under 2014 och 2015 med en egen sektion i Prideparaden. För många av våra deltagare var Stockholm Pride deras allra första Pride. 66 RFSL-medlemmar från hela Sverige anslutna till Newcomers fick 2014 möjlighet att delta i Stockholm Pride. Asylforum under Stockholm Pride 2014 och 2015 bestod av asylpolitiska programpunkter där asylsökande hbtq-personer, organisationer, myndigheter och journalister medverkade för att diskutera förändringsarbete och nödvändiga åtgärden. Under Stockholm Pride 2015 hade Asylforum cirka 500 besökare under två dagars seminarier.

”Jag är fri”-kampanjen lanserades i juni 2015, där sju av RFSL Newcomers medlemmar genom videoklipp på hemsidan jagarfri.nu berättade om sin situation och där en musikvideo med Sean Kelly och Magnus Tear togs fram inför en nationell insamlingskampanj. Vidare utvecklades det ett samarbete med Plick kring onlineförsäljning av kända personers kläder. Denna insamling har resulterat i både uppmärksammande av RFSL Newcomers i media under året, med ett flertal artiklar, och i en insamling som ska ligga till grund för verksamheten under 2016. I samband med ”Jag är fri”-kampanjen uppträdde även en RFSL

Newcomers-medlem, Fifi Janevski, i Stockholm Pride Park tillsammans med Rainbow Gospel för att uppmärksamma kampanjen.

RFSL Newcomers arbete har under 2014 och 2015 uppmärksammats i media av *Sveriges Radio* samt i *Expressen*, *Aftonbladet*, *Metro*, *ETC*, *Feministisk Perspektiv* och *Sesam* om arbetet som RFSL Newcomers gör och om den bristande boendesituationen för asylsökande hbtq-personer som bor på Migrationsverkets asylboenden.

Den 13–14 december 2014 arrangerade Newcomers, tillsammans med Rainbowtastic och Homan, en gemensam konferens, i Stockholm, i syfte att utveckla ett närmare samarbete sinsemellan och diskutera sätt att förbättra situationen för hbtq-personer med utländsk bakgrund. Deltagarna, ungefär 40 personer, kom från hela landet, bland annat Göteborg, Örebro, Gävle, Umeå, Malmö och Dalarna. Under konferensen, som finansierades genom medel från arbetsmarknadsdepartementet, föreläste också Aino Gröndahl om den juridiska processen att söka asyl och RFSL:s Brottsofferjour om hedersvåld.

RFSL Newcomers har under 2015 nominerats till eller mottagit två priser: Vänsterpartiets Jörn Svensson-pris 2015 på 10 000 kr och nominering till QX-galans pris ”Keep up the good work” (RFSL Newcomers blev också vinnare av priset vid utdelningen på galan i februari 2016.)

Under 2014 och 2015 har RFSL Newcomers erhållit flera donationer och bidrag. Under Stockholm Pride 2014 auktionerade Webbhallen ut en specialdesignad Playstation 4 kall-

lad ”Gaystation”. Slutsumman på auktionen landade på 28 300 kr. Under 2015 skänkte sångaren Rickard Söderberg vinstpengarna i TV4-programmet *Hela Sverige bakar* på 50 000 kr till Newcomers och Ali Ahmadi från Asylstafetten skänkte 10 000 kr från en t-shirt kampanj. Under Stockholm Pride 2015 auktionerade RFSL, genom Tradera, ut ett signerat foto ur utställningen *Jerusalem* av Elisabeth Ohlson Wallin till förmån för Newcomers och denna auktion landade på 10 300 kr.

Utbildning, arbetsliv och fritidsliv

Utbildning och forskning

Skolan är en av de viktigaste platserna för att förhindra att kränkande och diskriminerande attityder och beteenden förs vidare. Skolan ska ha en genomgående inriktning som främjar ett demokratiskt synsätt. En trygg skolmiljö är en motvikt till andra miljöer, exempelvis hemmiljöer, där kränkningar mot unga hbtq-personer förekommer. Den forskning som bedrivs om hbtq-personer ska ha ett normkritiskt perspektiv som inte bidrar till att heteronormativa föreställningar lever kvar. Forskningen om hbtq-personers livsvillkor ska öka så att de åtgärder som föreslås för att förbättra hbtq-personers liv baseras på fakta.

RFSL arbetar för att skolorna använder material och läromedel som inkluderar hbtq-frågor och intersexualitet på ett icke-heteronormativt sätt.

RFSL arbetar för att lärare och personal som har till uppgift att vara stödpersoner för elever som utsätts för kränkningar, diskriminering eller har andra kurativa behov har hbtq-kompetens, bland annat genom att erbjuda utbildningar till redan yrkesverksamma personer, och

genom att driva frågan om att denna kompetens skrivs in i examensföreläsningen.

RFSL jobbar för att säkerställa att skolornas likabehandlingsplaner är dokument som används på ett konkret sätt för att skapa en inkluderande och icke-diskriminerande skolmiljö fri från kränkningar.

RFSL arbetar för att kartläggningar görs av hur skolans undervisning i hbtq-frågor bedrivs.

RFSL arbetar för att säkerställa att namn och personnummer i skolbeleg och utbildningsbevis kan ändras retroaktivt.

RFSL arbetar för att studier, rapporter och forskning har ett hbtq-perspektiv i samtliga fall där det är relevant.

RFSL arbetar för att kunskapen om hbtq-personers livsvillkor i Sverige ökar genom att mer relevant forskning genomförs.

I den av RFSL under 2014 lanserade kommunundersökningen ingick de skolfrågor som är kommunens ansvar, bland annat en fråga om säkerställande av att varje skolenhet varje år, vilket lagen kräver, fastställer en likabehandlingsplan. 44,1 procent

av de kommuner som svarade på frågan uppgav att de på central nivå följer upp att kommunens skolenheter inom åtminstone en av de skolformer (förskola, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning) som finns i kommunen upprättar en likabehandlingsplan som inkluderar hur likabehandling främjas respektive hur kränkande behandling förebyggs på grund av sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. Endast 10,3 procent av kommunerna uppgav att de på central nivå avsatt särskilda resurser inom skolans område för genomförande av särskilda informationsinsatser kring hbtq-frågor.

Det utbildningsmaterial som tidigare har tagits fram inom det avslutade projektet *Barn i regnbågsfamiljer* har fortsatt spridas.

Förbundsstyrelseledamot Anna Galin, ansvarig för utbildnings- och forskningsfrågor inom förbundsstyrelsen, upprättade under 2014 en dialog med forskare vid Umeå universitet kring icke-heterosexuella personers erfarenhet kring att vara öppna på internet. Under 2015 togs initiativ för att få till stånd ett nationellt nätverk för queerforskning, med förhoppningen att ett sådant kommer att inrättas under 2016.

I september 2015 deltog Anna Galin på den europeiska forskarkonferensen *Geographies of Sexualities* i Rom. Hon fick där ta del av den nyaste forskningen kring sexualitet kopplad till geografisk och digital plats. Under konferensen lyftes bland annat frågor om hiv-prevention i queera communitys, om urbanisering hos hbtq-personer, om de olika europeiska förutsättningarna för hbtq-personer och om öppenhet på nätet. Många seminarier berörde

även behovet att kartlägga queera utrymmen och platser i både urbana och nationella kontexter.

I oktober 2015 deltog Anna Galin på Universitets och högskolerådets diskussionsforum om breddad rekrytering till högskolan. Under dagen deltog både ideella föreningar och myndigheter. Gemensamt diskuterades utmaningar och hinder som finns för att söka, delta och examineras vid svenska högskolor och universitet. Även förutsättningarna för forskarstuderanden och forskare lyftes liksom de problem som kan uppkomma efter en högskoleutbildning, exempelvis att få examensbevis ändrade efter att ha bytt juridiskt kön.

Arbetsliv och näringsliv

Hbtq-frågor ska ha en hållbar och etablerad ställning i arbetslivet. Diskriminering och särbehandling ska upphöra. RFSL arbetar för att ha ett brett kontaktnät inom näringslivet, för att kunna bedriva ett effektivt påverkansarbete.

RFSL arbetar för att våra utbildningar och hbt-certifieringar är efterfrågade av till exempel företag, offentlig sektor, skola, hemtjänst och organisationer. De ska vara etablerade, kända och självförsörjande, tillgängliga i hela landet och bedrivs på ett kvalitetssäkrat sätt.

RFSL verkar för att ha ett gott samarbete kring likabehandlingsfrågor med arbetsmarknadens parter, så att kompetensen om hbtq-frågor ökar och motverkandet av diskriminering kan förbättras.

Alla former av intyg från arbetsgivare ska kunna ändras retroaktivt, så att de överensstämmer med en

persons aktuella namn och personnummer.

RFSL initierar projekt och samarbeten som riktar sig till nyckelpersoner och nyckelorganisationer i det privata näringslivet.

RFSL är pådrivande för att sprida kunskap om de olika fördelar som finns med en bred mångfald också i näringslivet.

Under mandatperioden har arbetet med att fortsätta sprida den av branschorganisationen Företagarna och RFSL framtagna *En hbt-handbok för företagare* pågått.

Under Stockholm Pride 2014 anordnades, i samverkan med Företagarna, ett panelsamtal med företrädare för näringslivet, lett av Helena Westin från RFSL:s förbundsstyrelse.

Under Snow Pride 2014 i Skellefteå hölls föreläsningar och en workshop om fördelarna med ett tillåtande klimat och en öppen kultur inom arbetslivet i samverkan med Skellefteå kommun där Ulrika Westerlund och Helena Westin medverkade.

I samband Apples VD Tim Cook kom ut offentligt hösten 2014 blev det tydligt att det fortfarande är långt kvar tills det råder öppenhet på de högsta nivåerna inom svenskt och internationellt näringsliv, och detta fick en hel del mediatäckning (bl.a. i P1-morgon och nyhetsinslag på TV4).

Under våren 2015 deltog Helena Westin i runda bordssamtal på den amerikanska ambassaden med företrädare för stora internationella företag. Flera bra kontakter knöts och arbetet med att få de svenska storbolagen att arbeta för hbtq-rättigheter runt om i världen, där

de verkar, tog sin början. På Stockholm Pride under 2015 anordnade RFSL och Företagarna det mest välbesökta seminariet någonsin avseende näringslivsfrågor. Klarascenen var fullsatt under seminariet "Svenska företag i en homofob värld", vilket blev startskottet för ett nytt projektområde. Arbetet går fortsatt framåt, även om det är i sakta mak, med dessa svenska storbolag.

RFSL:s hbtq-certifiering fortsätter att vara efterfrågad av företag, offentlig sektor och organisationer. Under 2014 och 2015 certifierades och omcertifierades ett stort antal verksamheter. Se mer om hbtq-certifieringen under stycket Utbildningsverksamhet i kapitlet Organisationens uppbyggnad.

Den 29 oktober 2015 genomfördes en uppvaktning av arbetsmarknadsminister Ylva Johansson. Deltog från RFSL gjorde förbundsstyrelseledamot Lisa Olsson och verksamhetschef Pär Viktorsson Harrby. Bland de saker som lyftes under mötet med arbetsmarknadsministern hörde etableringsuppdraget inom Arbetsförmedlingen, där RFSL framförde hur angeläget det är att deltagande nyanlända hbtq-personers rättigheter säkerställs.

Den 1 december 2015 hölls ett möte med LO:s förbundsordförande Karl-Petter Thorwaldsson. Deltog från RFSL gjorde förbundsordförande Ulrika Westerlund och verksamhetschef Pär Viktorsson Harrby. Bland saker som diskuterades kan nämnas LO:s fortsatta engagemang för att motverka diskriminering i arbetslivet och gemensamt intresse av att motverka de värderingar kring normer och etnicitet som sprids av Sverigedemokraterna.

Fritidsliv

RFSL arbetar för att alla hbtq-personer ska kunna ha en fritid utformad som personen själv önskar, fri från diskriminering och kränkande behandling. Deltagande på olika arenor och i aktiviteter ska kunna ske på lika villkor för alla hbtq-personer.

RFSL arbetar för att få kommuner och landsting att avsätta medel för att säkerställa trygga mötesplatser för unga hbtq-personer. På platser där RFSL och/eller andra hbtq-organisationer finns ska dessa involveras i detta arbete.

RFSL arbetar för att minst en offentligt finansierad aktivitet för unga transpersoner, eller annan grupp med särskilt behov av detta, genomförs årligen på nationell eller regional nivå.

RFSL arbetar, i samarbete med andra hbtq-organisationer och med organisationer för äldres rättigheter, för att kommuner och landsting avsätter medel för att säkerställa mötesplatser för äldre hbtq-personer, med fokus på egenmakt och gärna i samarbete med RFSL och/eller andra hbtq-organisationer eller pensionärsorganisationer.

RFSL arbetar för att möjliggöra för avdelningarna att utveckla egna verksamheter/sociala arenor som riktar sig mot äldre hbtq-personer, utvecklade av äldre själva. RFSL stödjer egenorganisering bland äldre hbtq-personer.

RFSL initierar projekt och samarbeten som riktar sig till nyckelpersoner och nyckelorganisationer inom idrottsrörelsen, samt samarbetar med befintliga hbtq-inriktade idrottsklubbar. Frågor som kan lyftas är till exempel könsneutralt idrottande på juniornivå och andra frågor som

särskilt berör transpersoner och intersexuella.

RFSL verkar för att de kommunala idrottsanläggningarnas och -arenornas samtliga lokaler, inklusive omklädnings-rummen, är fullt tillgängliga för alla, inklusive transpersoner.

RFSL arbetar för att samhällets stöd till hbtq-organisationer prioriteras på såväl nationell och regional som lokal nivå.

RFSL har ett fortsatt konstruktivt och väl fungerande samarbete med andra hbtq-organisationer och arbetar för att hela hbtq-communityt inkluderas i de satsningar som görs från såväl offentligt håll som från organisationerna själva. RFSL ska också delta aktivt i pridefiranden och liknande evenemang över hela landet, och också då säkerställa att hela communityt inkluderas i det som organiseras. Ett särskilt fokus kan ibland behövas på till exempel frågor som rör bisexuella eller transpersoner.

RFSL är en religiöst obunden organisation, men ska eftersträva att samarbeta med religiösa samfund i syfte att säkerställa att hbtq-personer som önskar delta i samfundens verksamhet har möjlighet att göra det utan att diskrimineras.

RFSL uppmuntrar dokumentation av hbtq-historia och hbtq-kultur, samt en livskraftig samtida hbtq-kultur.

Under 2014 har RFSL vid ett flertal tillfällen föreläst runt om i landet om äldre hbtq-personers levnadsvillkor. Föreläsningen har visat sig mycket populär och tematiken äldre, sexualitet, identitet och levnadsvillkor är ett tema som berör, engagerar och intresserar. Föreläsningarna har visat

sig vara en viktig ingång till beslutsfattare och personer som jobbar inom äldreomsorgen. RFSL:s vice förbundsordförande Christian Antoni Möllerop har också varit medförfattare i en nordisk antologi om äldre hbtq-personers levnadsvillkor. Antologin består av olika kapitel, där forskare och aktivister från Finland, Norge, Sverige och Danmark skriver om olika aspekter samt erfarenheter med de utmaningar som äldre hbtq-personer har i Norden idag. RFSL har bidragit till att sprida information om antologin.

RFSL har ett löpande samarbete med RFSL Ungdom kring ungas levnadsvillkor och livssituation med särskilt fokus på skolan. Dessa teman lyftes som ett av flera prioriterade områden under 2014 års politiska kampanj ”Rösta för allas lika rätt”.

RFSL har under 2014 fortsatt att sprida resultaten av det projekt RFSL har genomfört i samarbete med Riksidrottsförbundet där en kvalitativ studie kring hbtq-personers situation inom idrotten genomfördes. RFSL har efter detta försökt få till ytterligare samarbete med Riksidrottsförbundet som en uppföljning av den rapport som togs fram. Ett sådant samarbete har ännu inte kommit på plats.

I februari 2014 arrangerades vinter-OS i Sotji, Ryssland, vilket skapade mycket debatt om landets hbtq-fientliga lagstiftning. RFSL deltog i mediadebatter, skrev pressmeddelanden samt uppvaktade även den svenska OS-delegationens ordförande. Uppvaktningen ledde till ett fördjupat samarbete där ett informationspaket om situationen i Ryssland togs fram som distribuerades till de svenska OS-idrottarna. RFSL

samarbetade inför OS i Sotji med Swedwatch, RFSU och LO-TCO Biståndsnämnd kring lanseringen av rapporten *De olympiska kränkningarna*, som släpptes i januari 2014. Förbundsordförande Ulrika Westerlund reste inför invigningen av OS i Sotji till Moskva för att stödja den ryska hbtq-rörelsen i deras intention att försöka uppmärksamma den förvärrade situationen för hbtq-personer i Ryssland. Tillsammans med Kerstin Burman från Sverige och ryska aktivister befann hon sig på Röda torget i Moskva under kvällen den 7 februari 2014 då vinter-OS invigdes. I samband med att aktivisterna försökte veckla ut en regnbågsflagga blev de alla arresterade av rysk polis, men därefter, för svenskarnas del, släppta redan under samma kväll. Direkt efter OS i Sotji deltog Mathilda Piehl från RFSL, tillsammans med Emy Åstrand, i arrangemanget Russian Open Games i Moskva, som var ett försök från den ryska hbtq-rörelsen att, i idrottens form, uppmärksamma hbtq-personers situation. Arrangemanget stördes och saboterades flera gånger av ryska myndigheter men kunde trots detta i någon mån genomföras.

I december 2013 lanserade Svensk Hockey och RFSL gemensamt Poweplaykampanjen, i syfte att uppmärksamma allas lika rätt att utöva idrott oavsett exempelvis sexuell läggning och könsidentitet. Kampanjen pågick även under början av 2014.

Stockholm var under 2015 värd för Eurogames. RFSL samarbetade tätt med arrangörerna och bidrog med kunskap och vårt deltagande i synnerhet kring de delar av programmet som rörde politik och kultur.

RFSL genomförde till exempel en utfrågning med folkhälso- och idrottsminister Gabriel Wikström.

RFSL har ett löpande samarbete med andra hbtq-organisationer. RFSL:s främsta samarbetspartner under 2014 och 2015 har, som tidigare år, varit RFSL Ungdom. Utöver detta har RFSL samarbetat tätt med transorganisationer som FPE-S och KIM i frågor som rör transpersoners hälsa, vård och rättigheter. Under 2014 har RFSL haft ett fördjupat samarbete med Hbt-liberalerna där RFSL föreläste om svensk smittskyddslagstiftning kring hur denna borde ändras, samt var behjälplig som kunskapsstöd när Hbt-Liberalerna tog fram motioner till Folkpartiets landsmöte om behovet av ändringar i smittskyddslagen. I övrigt har RFSL fört en löpande dialog med de olika partiernas hbtq-nätverk och samarbetar löpande i olika saksfrågor med dessa.

RFSL har under mandatperioden haft ett fördjupat samarbete med RFSU och Hiv-Sverige om förändringar i svensk hivpolitik. Samarbetet ledde bland annat till en gemensam skrivelse där vi kommer med förslag på hur smittskyddslagen borde förändras. Vi har även gjort andra gemensamma utspel, som till exempel kravet om att alla, inte bara tjejer, ska kunna hpv-vaccineras.

RFSL bedrev under 2014 ett omfattande arbete för att påverka förutsättningarna för det så kallade hbtq-bidraget – det bidrag som anslås i statsbudgeten till hbtq-organisationers verksamhet i Sverige och som fördelas av Myndigheten för ungdoms- och civil-samhällsfrågor (MUCF). MUCF genomförde en utredning om bidragets omfattning

och kriterier för bidragsgivning där RFSL har kommit med input på hur förbundet tycker bidraget borde ändras kriteriemässigt. Utifrån bl.a. MUCF:s utredning gick regeringen under 2015 vidare och föreslog i departementspromemorian *Statligt stöd till det civila samhället – en översyn av fyra bidragsförordningar samt stödet till Exit* (Ds 2015:38) vissa ändringar i utformningen av stödet till hbtq-organisationer, som att det ska delas upp i ett organisationsbidrag och ett verksamhetsbidrag. RFSL välkomnade i ett remissyttrande över promemorian, som lämnades in i slutet av september 2015, stora delar av utredningens förslag.

Familjefrågor

Varje människa har rätt att själv definiera sin familj. Samhället ska underlätta för hbtq-personer att bilda familj på det sätt de själva önskar också när medicinska insatser behövs, samt säkerställa att alla kan leva tryggt i den familj de valt. RFSL ska uppmärksamma och arbeta för att ett hbtq-perspektiv finns med i den svenska familjepolitiken, exempelvis vad gäller reproduktiva rättigheter, barn och ungas, och äldre och anhörigas situation.

Reproduktiv hälsa

RFSL arbetar för att alla hbtq-personer, oavsett relationsstatus, ges samma möjlighet till assisterad befruktning som den övriga befolkningen, också i praktiken. Regioner/landsting ska ha regelverk som inte i praktiken diskriminerar hbtq-personer och reglerna för patientavgift, antal försök, möjligheten att överlåta försök till partnern, syskonbehandling med mera ska vara lika över hela landet. RFSL ska också verka för att de privata vårdgivarna ska erbjuda behandlingar med donerade könsceller och att barnmorskor själva ska få genomföra insemination med donerad sperma.

RFSL ska arbeta för att personer ska ges tillgång till assisterad befruktning med både donerad sperma och donerat ägg, så kallad embryodonation. Det ska också vara möjligt att donera inom en relation.

Personer som önskar lagra könsceller före eller under könskorrigering ska ges rättighet och möjlighet att göra det. Önskan om att bevara den reproduktiva förmågan ska inte påverka tillgången till könskorrigering.

RFSL ska verka för att surrogatmödraskap, även kallat värdmödraskap, blir en juridiskt trygg möjlig väg till familjebildning i Sverige. I arbetet med att få en lagstiftning på plats finns det många aspekter kring makt, rättigheter och skyldigheter som måste beaktas för att skydda såväl surrogat-/värdmodern och barnet som de föräldrar som önskar ta emot barnet. RFSL följer noga det pågående utredningsarbetet i frågan.

Äktenskap, adoption och juridiskt föräldraskap

RFSL ska arbeta för att hbtq-personer också i praktiken har möjlighet att adoptera barn. Adoptionsorganisationerna och Myndigheten för internationella adoptioner, MIA, ska ha god hbtq-kunskap. Vid lämplighetsprövning för föräldraskap och familjehem från socialtjänsten ska tillräckliga kunskaper finnas för att sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och samlevnadsform inte påverkar beslutet.

RFSL ska samarbeta med andra relevanta aktörer i frågan om inhemska adoptioner och verka för att inhemska adoptioner bör över-

vägas i högre utsträckning framför många och långa familjehemsplaceringar. RFSL sprider också kunskap inom hbtq-communityt om adoption.

Det ska finnas möjlighet för barn att ha fler än två juridiska vårdnadshavare.

Barnens rätt till umgänge med medföräldrar ska stärkas. Föräldraledighetsdagar ska kunna överlåtas till närstående, på samma sätt som tillfällig föräldrapenning kan överlåtas vid vård av sjukt barn.

RFSL arbetar för att en könsneutral föräldraskapspresumtion införs, vilken innebär att barn som föds inom äktenskap i första hand tilldelas den person den som föder barnet är gift med som sin andra juridiska förälder, oavsett vilket kön den personen har.

RFSL ska arbeta för att säkerställa att alla föräldrar blir registrerade med den föräldrakoppling de önskar till sitt barn, också efter byte av juridiskt kön.

RFSL ska verka för att 1 kap, 1 §, andra stycket i Lagen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap upphävs, vilket skulle möjliggöra för alla utländska par, utan hemvist i Sverige, att ingå äktenskap i Sverige utan att rätten att ingå äktenskap behöver prövas mot rätten att ingå äktenskap enligt lagen där personen är medborgare eller har hemvist.

RFSL ska verka för att även hbtq-personer och personer som inte lever i heteronormativa förhållanden ska ha en reell rätt till fri rörlighet inom den Europeiska Unionen.

Under mandatperioden har förbundsstyrelseledamöterna Anna

Galin, Lisa Olsson och Emelie Mire Åsell utgjort förbundsstyrelsens familjepolitiska arbetsgrupp.

Den 25 mars 2015 uppvaktades justitieminister Morgan Johansson av RFSL kring bland annat ett antal familjepolitiska frågor. Från RFSL deltog Ulrika Westerlund och Christian Antoni Möllerop i uppvaktningen.

Under 2014 deltog RFSL intensivt i arbetet för att ensamstående ska få tillgång till assisterad befruktning i Sverige. Förbundsordförande Ulrika Westerlund hade tät kontakt med Femmis, Barnlängtan och RFSU i frågan, och vi skrev också två gemensamma debattartiklar efter det att Sveriges kvinnolobby i sitt remissyttrande till utredningsförslaget om detta och i en debattartikel argumenterat för att ensamstående inte skulle erbjudas assisterad befruktning. RFSL fortsatte också påtryckningarna gällande att skrivningarna i lagen som reglerar tillgång till assisterad befruktning ska vara könsneutrala. Detta blev inte verklighet, men det har från politiskt håll uttalats att lagtexten ska tolkas analogt och att alla som har förmågan att bära ett barn ska erbjudas möjligheten till behandling, oavsett juridiskt kön. RFSL skrev även ett remissyttrande på SKL:s förslag till riktlinjer för landets landsting och regioner, där vi välkomnade SKL:s strävan att riktlinjerna skulle bli mer samstämmiga, men också bland annat argumenterade för vikten av att alla individer som önskar få tillgång till behandlingarna ska få det, snarare än att alla ska erbjudas behandlingarna som par. RFSL har också, i kontakter med politiker i pressmeddelanden, drivit frågan om att även vänner som vill bli föräldrar tillsam-

mans ska erbjudas möjligheten till medicinsk hjälp om detta krävs.

Sedan december 2013 finns inte längre några prisskillnader i något landsting för samkönade och olikkönade par när det gäller inseminationsbehandlingar. Tyvärr finns ändå exempel på diskriminerande regelverk. I Stockholms läns landsting har RFSL, med hjälp av juristen Kerstin Burman, därför drivit ett fall med ett kvinnligt samkönat par som inte fick byta mottagare av behandlingarna inom paret när den person försöken inletts på blev för gammal enligt landstingets regelverk. RFSL har ambitionen att kunna driva fler sådana fall och fortsätta arbetet med att säkerställa att regelverken är icke-diskriminerande i praktiken över hela landet. Under hela mandatperioden har fler exempel på regelverk som drabbar till exempel kvinnliga samkönade par dykt upp. Förbundsordförande Ulrika Westerlund har haft tät kontakt med bland annat Stockholms läns landsting gällande regler som omöjliggör att den kvinna som inte bar det första barnet kan få tillgång till insemination när det redan finns frysta befruktade ägg i frysen från ivf-behandlingar som partnern genomgick och som ledde till att parets första barn föddes. Vi har också uppmärksammat på att par hindras i sin vilja att ”byta bärare” när ett antal försök på den person som paret först tänkte sig skulle bära barnet inte fungerat. Kontakterna med politiker fortsätter och vi fortsätter också med planerna på att kunna driva fler fall i förvaltningsdomstolar.

RFSL fortsatte också under mandatperioden att uppmärksamma problemet med bristen på privata ak-

törer som erbjuder behandlingar med donerade könsceller. I augusti 2015 kom det glädjande beskedet att Fertilitetscentrum i Stockholm som den första privata kliniken i Sverige nu erbjuder behandlingar med donerade spermier. RFSL fortsätter arbetet för att fler som har de ekonomiska möjligheterna till detta ska kunna få tillgång till privata kliniker över hela landet, samtidigt som det är viktigt att det offentliga fortsatt står för kostnaderna för ett rimligt antal behandlingar så att det inte blir en ekonomisk fråga att kunna bli förälder.

Mellan juni 2013 och februari 2016 pågick en statlig utredning om bland annat embryodonation, surrogatmödraskap, föräldraskapsbekräftelse och konsekvenser av borttagandet av tvångssteriliseringarna. RFSL följde detta arbete noga och hade kontakt med utredarna vid ett flertal tillfällen. Bland annat hade Ulrika Westerlund och juristen Kerstin Burman i mars 2015 ett möte med utredningssekreterarna gällande situationen för transpersoner som blivit föräldrar och getts en föräldraskapsbeteckning av Skatteverket som de ej önskar. Också frågan om embryodonation lyftes särskilt, med förtydliganden om vilka behov som finns av donation inom parrelationen. I maj 2015 deltog Ulrika Westerlund i en heldagshearing med utredningen. Inför hearingen hade ett antal förberedande möten hållits, bland annat med Föreningen för surrogatmödraskap, Femmis och RFSU.

Under Stockholm Pride 2014 ordnade RFSL ett panelsamtal om surrogatmödraskap med forskare och politiska debattörer. Detta i syfte att försöka fördjupa samtalet och försöka undvika skyttegravsdebatter.

Samtalet var mycket välbesökt och uppskattat. Vi ordnade också samtal om familjepolitiska frågor i allmänhet tillsammans med RFSU och Femmis där vi gemensamt försökte enas om de prioriterade frågorna framåt. På Stockholm Pride 2015 hade RFSL och RFSU en gemensam frågestund om surrogatmödraskap, där publiken inbjöds att ställa frågor till förbundsordförandena för båda organisationerna i syfte att klarlägga vad organisationernas ställningstaganden innebär. På RFSU:s kongress 2015, där organisationen beslöt att ställa sig positiva till en svensk reglering av surrogatmödraskap, och också introducerade det nya ordet ”värdgraviditet”, deltog RFSL aktivt i debatten. Också under Westpride hade RFSL familjepolitiska punkter om bland annat surrogatmödraskap och tillgång till assisterad befruktning.

Under 2015 hade Ulrika Westerlund ett stort antal kontakter med bland annat medier och andra organisationer gällande en kampanj som Sveriges kvinnolobby dragit igång tillsammans med andra organisationer och privatpersoner. Många av de deltagande aktörerna var motståndare till frågor som abort, samkönade äktenskap och sexualundervisning. RFSL ställde sig frågande till att ge legitimitet till den typen av aktörer, även om man är överens i en viss fråga.

Ulrika Westerlund hade också under mandatperioden kontakt med ett stort antal politiker i frågan om reglering av surrogatmödraskap. Bland annat träffade hon Gulan Avci, ordförande Liberala kvinnor, Maj Karlsson, riksdagsledamot (V), Barbro Westerholm, riksdagsledamot (L), Annika Hirvonen, riksdagsleda-

mot (MP), Linnea Björnstam, Carin Jämtin, Jonas Gunnarsson, Carina Ohlsson och Hannah Bergstedt från Socialdemokraterna och Elinor Odeberg, ordförande Unga S-kvinnor Rebellia. Fokus låg på socialdemokratiska representanter på grund av partiets regeringsställning och bristen på ställningstagande i partiet i frågan. I juni 2015 deltog Ulrika Westerlund också i ett samtal om frågan på Miljöpartiets kongress. I december 2015 ordnade RFSL tillsammans med MP och L ett riksdagsseminarium i frågan.

Tyvärr valde utredningen om bland annat surrogatmödraskap att i februari 2016 lägga fram ett förslag som i stort går ut på att inte föreslå någon förändring av lagstiftningen i Sverige gällande detta. Gällande embryodonation föreslog utredningen att detta ska bli tillåtet, men inte inom en relation om det inte finns medicinska skäl till detta. RFSL kommer att fortsätta att driva frågorna.

I november 2015 tog Skatteverket tillbaka en överklagan till högsta förvaltningsrätten gällande ett fall som RFSL, med hjälp av juristen Kerstin Burman, drivit och vunnit i Kammarrätten i Stockholm. Den tillbakadragna överklagan fick också bäring på ett liknande fall från Kammarrätten i Göteborg, som samma jurist drivit för RFSL:s räkning. Den tillbakadragna överklagan innebär att Kammarrätternas utslag gäller: transmän som fött barn har rätt att registreras som sina barns fäder. I sitt regleringsbrev för 2016 fick Skatteverket ett uppdrag att redovisa hur de jobbar för att komma tillrätta med några andra liknande problem, bland annat transkvinnors föräldraskapsbeteckningar

och hur relationen mellan föräldrar och barn som ändrat juridiskt kön ska upprätthållas. RFSL har också haft kontakt med Skatteverket om detta upprepade gånger, bland annat genom en uppvaktning i april 2015 av Skatteverkets rättschef Gunilla Hedwall då RFSL företrädde av Ulrika Westerlund och Lars Jansson. Kontakt har också tagits bland annat med riksdagsledamoten Sara Karlsson (S) i frågan. Utredningen om bland annat surrogatmödraskap föreslår att alla ska ha föräldraskapsbeteckningar som går i linje med det egna juridiska könet.

RFSL har även haft kontakt med läkare som arbetar vid de könskorrigerande teamen. Detta för att diskutera vikten av möjligheten att bevara könsceller, eller reproduktiv förmåga i allmänhet, för personer som genomgår könsbekräftande behandlingar. Detta ingår också nu i Socialstyrelsens kunskapsstöd för den könsbekräftande vården och RFSL följer upp tillämpningen av detta. Tyvärr har vi under 2015 nåtts av signaler om olika problem vad gäller möjligheten att spara könsceller. Bland annat har det vid RMC i Malmö förekommit oklarheter om hur personer som sparat celler ska kunna få tillgång till dessa efter byte av personnummer. Det är också generellt förmodligen en ganska lång väg att gå innan informationen om rättigheter och möjligheter på området verkligen når alla berörda.

Under mandatperioden har Ulrika Westerlund haft upprepade kontakter med representanter för Adoptionscentrum för att diskutera vilka möjligheter som finns att förbättra hbtq-personers möjligheter att kunna adoptera barn. Bland annat disku-

terades möjligheter med givarländer som Brasilien och Sydafrika, särskilt efter det att ett danskt samkönat par genomfört en adoption från Sydafrika. Vi konstaterade också att organisationerna har en samsyn när det gäller frågan om inhemsk adoption och att sådan många gånger är att föredra framför många och långa familjehemsplaceringar när det gäller barn vars ursprungliga föräldrar saknar förmåga att ta hand om dem. Frågan om vikten av att ha ett barnperspektiv i frågan om adoptioner har lyfts ett flertal gånger i olika offentliga debatter av RFSL. Detta borde enligt RFSL (och också Adoptionscentrum) bland annat resultera i ett ökande antal inhemska adoptioner. Den mediala uppmärksamheten i frågan återkommer med jämna mellanrum, särskilt när något samkönat par vill lyfta frågan med anledning av den egna situationen. Under mandatperioden har förbundsordföranden bland annat intervjuats av *QX* och ett flertal radiokanaler i frågan.

RFSL agerar också ofta rådgivare till enskilda hbtq-personer som hör av sig i frågor som rör adoption och adoptionsutredningar eller möjligheten att bli familjehem. Under de senaste åren har vi noterat ett ökande intresse.

När det gäller frågan om införande av en könsneutral föräldraskapspresumtion i stället för nuvarande faderskapspresumtion har RFSL fortsatt att verka för att förslagen i den 2007 presenterade statliga utredningen *Föräldraskap vid assisterad befruktning* (SOU 2007:3) ska förverkligas. Införande av detta regelverk skulle avsevärt förbättra den juridiska situationen för barn

som tillkommer genom assisterad befruktning, såväl inom den svenska sjukvården som utomlands och i egen regi. RFSL hade tidigare intrycket att frågan ingick i uppdraget till utredaren som utredde också bland annat surrogatmödraskap, men uppmärksammades under utredningens gång på att så inte är fallet. I utredningens betänkande finns nu förslag om att på vissa sätt förändra regleringen av föräldraskap när barn tillkommit genom assisterad befruktning, men inte alls i alla situationer och inte på ett sätt som skulle förenkla för alla typer av familjer, eller tillvarata alla barns rätt till sina föräldrar. RFSL kommer att fortsätta driva frågan om könsneutral föräldraskapspresumtion för att säkra fler barns rätt till sina föräldrar direkt vid födseln. I februari 2016 publicerades en debattartikel av ett flertal ministrar där det framgick att bland annat denna fråga kommer att bli föremål för ytterligare en utredning. När denna ska tillsättas är ännu oklart. Det är uppenbart för RFSL att frågan är mycket högt prioriterad inom hbtq-communityt. Frågor som handlar om denna brist tillhör en av de vanligare som ställs till RFSL per till exempel e-post. Många kvinnliga samkönade par är inte heller medvetna om att den mamma som inte föder barnet inte omedelbart blir barnets andra rättsliga förälder. Detta faktum leder till en stor rättslig osäkerhet för många familjer och skapar personliga tragedier när en relation upphör och det visar sig att den ena mamman inte var rättslig förälder till sitt barn.

Under hösten 2015 hade RFSL kontakt med socialförsäkringsminister Annika Strandhäll i frågan om

hur föräldraledighetsdagar ska kunna fördelas mellan fler föräldrar än två också i framtiden, mot bakgrund att allt fler av föräldraledighetsdagarna knyts till de två rättsliga föräldrarna. Bland annat deltog Veronica Berg Hulthén från RFSL Stockholms projekt "Barn av vår tid" och förbundsstyrelseledamot Anna Galin i november i ett rundabordssamtal på Socialdepartementet för att diskutera den framtida föräldraförsäkringen. Med på rundabordssamtalet var ytterligare ett antal ideella föreningar och RFSL framförde särskilt de utmaningar som familjer med flera föräldrar möter med den nuvarande föräldraförsäkringen. RFSL framförde att det kan finnas risker just för dessa vid en helt individualiserad föräldraförsäkring och avrådde från att föreslå en sådan lösning eftersom den utgår från en kärnfamiljsnorm. I april 2015 inkom RFSL med ett remissyttrande över regeringens departementspromemoria *Ytterligare en månad inom föräldrapenningen reserveras till vardera föräldern* (Ds 2015:8) i vilket RFSL framförde att en framtida föräldraförsäkring måste ta bättre hänsyn till en mångfald av familjeformer utöver två personer som gemensamt innehar föräldraskap för, och uppfostrar, ett barn. I yttrandet uttryckte RFSL också oro inför utvecklingen mot en mellan två vårdnadshavare helt individualiserad föräldraförsäkring och menade att, utan att uttryckligt motsätta sig regeringens förslag, som nu också genomförts och trätt i kraft, om en tredje reserverad månad till vardera vårdnadshavaren att det ytterligare riskerade förstärka den heterosexuella tvåsamhetsnormen i familjelagstiftningen. Även denna fråga

är högt prioriterad av communityt och under hösten 2015 startades ett informellt nätverk upp av personer som vill jobba för att driva på i frågan om fler vårdnadshavare än två och för möjligheten att fördela föräldradagar mellan fler föräldrar.

Under 2014 och 2015 har RFSL också drivit ett fall, i samarbete med jur.kand Jenny Arnberg, med ett irländskt manligt samkönat par som ville ingå äktenskap i Sverige, men nekades hindersprövning av Skatteverket trots att paret kunde visa upp bekräftelse på att ett i Sverige ingånget äktenskap skulle bli juridiskt giltigt som partnerskap i Irland. I november 2014 kom kammarrätten i Stockholm med sin dom i fallet som innebär att paret gavs rätt i sak, då det konstateras att Skatteverket hade kunnat bevilja hindersprövning med hjälp av en undantagsparagraf i lagen som gör det möjligt att pröva rätten att ingå äktenskap i Sverige enbart mot svensk lag och inte även mot lagen i medborgarskaps- eller hemviststaten. Domen innebär att Skatteverket i liknande fall i framtiden kan bevilja hindersprövning för samkönade par utan hemvist i Sverige från länder som har infört partnerskap. Detta bekräftades vid den uppvaktning av Skatteverkets som genomfördes i april 2015.

I valrörelsekampanjen 2014, ”Rösta för allas lika rätt”, ingick familjepolitik som ett av de prioriterade områdena. I den enkät som skickades ut till riksdagskandidater inför valet frågade RFSL kandidater om hur de ställde sig till könsneutral föräldraskapspresumtion, surrogat-mödraskap, fler vårdnadshavare än två, embryodonation och donation inom par. I enkäten som skickades

ut inför valet till Europaparlamentet 2014 ingick frågan om fri rörlighet i praktiken för personer som lever i samkönade äktenskap och registrerade partnerskap. Under Stockholm Pride 2015 anordnade RFSL ett välbesökt seminarium om fri rörlighet inom EU för hbtq-familjer där EU-politiker, den europeiska familjeorganisationen NELFA samt TGEU medverkade. Temat var huruvida EU verkligen har fri rörlighet även för hbtq-personer.

Hbtq-personers hälsa

Hbtq-personer ska vara jämlika i hälsa jämfört med befolkningen i allmänhet. Hbtq-personer ska ha tillgång till vård på samma villkor som alla andra och känna trygghet i vården. Hbtq-personer ska inte diskrimineras, bemötandet ska vara bra och negativa attityder ska motverkas. Hälsofrågor där hbtq-personer kan behöva särskild uppmärksamhet, särskilda villkor eller resurser ska uppmärksammas av ansvariga för vården. RFSL ska också arbeta i nära samarbete med intersexuella organisationer för att förbättra vården och bemötandet av intersexuella.

Folkhälsa och vård och omsorg

I Sveriges folkhälsoarbete ska finnas ett tydligt hbtq-perspektiv och RFSL ska delta i arbetet med utarbetandet och uppföljningen av de nationella folkhälsomålen och annat arbete för en bättre hälsa, samt ställa kontinuerliga krav på uppföljningar av fattade beslut bland annat på folkhälsoområdet. RFSL ska inkluderas i referensgrupper och uppvaktar regelbundet beslutsfattare inom området.

RFSL ska framföra krav på en särskild folkhälso lag i syfte att stärka samhällets arbete för en förbättrad folkhälsa.

RFSL ska arbeta för att det ska finnas en välfungerande och pro-

fessionell nationell hbtq-jour med resurser att ägna sig åt praktiskt stöd i vård- och myndighetskontakt.

RFSL ska arbeta för att alla relevanta personalkategorier inom vård och omsorg, inklusive bland annat psykiatri, familjerådgivningen och skolhälsovården, har nödvändig hbtq-kompetens för att rätt kunna bemöta hbtq-personer på ett korrekt sätt. Hbtq-personers livsvillkor och delar av gruppens ökade risk för utsatthet genom trakasserier, våld, exkludering och diskriminering ska vara välkända hos yrkesverksamma inom vården.

RFSL ska arbeta med att hbt-certifiera verksamheter inom vården och omsorgen. RFSL välkomnar att minst en vårdcentral i varje län (och flera i stora län) är hbt-certifierade eller på annat sätt tillgodogör sig hbtq-kompetens. I den nödvändiga kompetensen ingår bland annat transkompetent gynekolog

RFSL kräver att alla transpersoner får tillgång till den vård och behandling de behöver och att denna bekostas av offentliga medel samt utgår från WPATH:s Standards of Care version 7, 2011. (En rekommenderad standard för vården av transpersoner som World Professional Association för Transgender Health, WPATH, har utformat). Vården ska bygga på

respekt och utgå från den enskilda individens behov och rätt till inflytande över vårdens genomförande.

RFSL arbetar för att Socialstyrelsen förändrar de diagnoser i den svenska sjukdoms-klassifikationen ICD10SE som berör transpersoner. Samtliga diagnoser som stigmatiserar hbtq-personer ska tas bort ur psykiatriavsnittet och befrias från ett språk präglat av sjukdomssyn och stigma. Ett borttagande av den psykiska sjukdomsklassifikationen får dock inte ske till priset av försämrad tillgång till vård och behandling för transpersoner. I samarbete med internationella organisationer, som till exempel TGEU, STP2012 och GATE, görs ett liknande arbete på internationell nivå.

RFSL arbetar för att regelbundet genomföra projekt som främjar hälsan för olika grupper inom hbtq-communityt. Vid beslut om projekt ska stor hänsyn tas till behov och bredd i vilka som gynnas av projektet.

RFSL arbetar för att stat, kommuner och landsting inkluderar ett hbtq-perspektiv i revideringar av, och utvecklandet av nya, lagförslag, strategier och handlingsplaner gällande till exempel äldreomsorgen, barnomsorgen, mödrahälsovården och ungdomsmottagningar.

RFSL ska utöka sitt engagemang i intersexfrågor och, i samarbete med såväl svenska som internationella organisationer på området, säkerställa att den svenska politiken och praxisen ligger i linje med de krav som intersexrörelsen ställer internationellt. RFSL ska särskilt följa de diskussioner som förs bland intersexaktivister för att hålla kunskapen om vilka krav som ställs uppdaterad inom organisationen.

Folkhälsopolitiken spänner över flera samhällssektorer. I *En förnyad folkhälsopolitik Prop. 2007/08:110* konstaterar regeringen att det finns systematiska skillnader i den självupplevda hälsan mellan utrikes och inrikes födda, mellan personer med funktionshinder och befolkningen i sin helhet samt mellan personer med olika sexuell läggning. Vidare konstateras att medan hälsan för befolkningen i sin helhet har förbättrats under de senaste decennierna har de relativa skillnaderna i hälsa mellan olika samhällsgrupper förblivit oförändrat stora eller i några fall även ökat. Det konstateras även i propositionen att homo- och bisexuella samt transpersoner har en sämre självrapporterad hälsa, både fysiskt och psykiskt, än befolkningen i övrigt. Det är dock RFSL:s uppfattning att hbtq-personers utsatthet inte tas på allvar av politiker och offentliga myndigheter.

RFSL:s hälsoutsnitt har med utgångspunkt i regeringens slutsatser arbetat med att kartlägga hur kommuner och landstings folkhälsoarbete faktisk ser ut. Till denna kartläggning fick RFSL hjälp av praktikanten Johanna Hofsten, som tog på sig att samla in folkhälsoplaner och folkhälsopolicys från Sveriges olika landsting/regioner. RFSL har vid ett flertal tillfällen under 2014 föreläst runt om i Sverige om resultaten från denna undersökning. Något som kan påpekas är att svensk folkhälsopolitik är mycket bristfällig. Det ser mycket olika ut hur landsting arbetar med folkhälsa, och i synnerhet hur de jobbar med hbtq-frågor, om nu detta perspektiv är inkluderat i landstingets/regionens folkhälsoarbete överhuvudtaget.

Regeringen lade, under hösten 2012, fram en proposition med förslag om att slå ihop Folkhälsoinstitutet och Smittskyddsinstitutet, samt delar av Socialstyrelsen. RFSL yttrade i sitt remissvar på den statliga SOU-utredning som föregick regeringens proposition att vi instämde med förslaget om att slå ihop myndigheterna. Detta mot bakgrund i att vi anser det föreligger en mycket bristfällig styrning av svensk folkhälsopolitik, samt en bristande koordination mellan folkhälsopolitiken och smittskyddsarbetet. RFSL har i detta arbete även lagt vikt vid att Sverige framöver får på plats en folkhälsolagstiftning som tydliggör folkhälsoarbetets organisation och ansvarsfördelning.

RFSL har, efter att sammanslagningen blev en realitet, uppvaktat Folkhälsomyndigheten under 2014 syfte att diskutera det vidare samarbetet, samt på vilka olika områden vi eventuellt kan utöka samarbetet. Ett samtal mellan RFSL:s vice förbundsordförande Christian Antoni Möllerop och Folkhälsomyndighetens generaldirektör Johan Carlsson om utmaningarna för hbtq-personer på folkhälsoområdet arrangerades också under Stockholm Pride.

RFSL har vid ett flertal tillfällen påpekat vikten av tydligare samordning och bättre styrning av svensk folkhälsopolitik samt det bristfälliga fokus på hbtq-personers folkhälsa som folkhälsopolitiken tyvärr präglas av. RFSL har under 2014 och 2015 löpande kommenterat olika levnadsundersökningar och rapporter som rör befolkningens folkhälsa.

Gällande den könskorrigering vården för transpersoner har arbetet med ett kunskapsstöd inom vården

för den könskorrigering vården pågått under hela 2014. RFSL har suttit med i referensgrupper och också skrivit omfattande remissyttranden på de förslag som presenterats av Socialstyrelsen. Kunskapsstödet presenterades av Socialstyrelsen i maj 2015. Ändringar i vården kommer att innebära stora förbättringar för transpersoner i Sverige om de implementeras. RFSL kommer fortsätta arbetet med att följa och påverka implementering av kunskapsstödet.

RFSL har regelbundna möten med Socialstyrelsens generaldirektör, samt de som arbetar specifikt med hbtq-frågor på myndigheten. Vid dessa avstämningsmöten fokuseras det även på relevanta hälsofrågor för hbtq-personer. Bland annat har behovet av förbättringar av vården för hivpositiva och för transpersoner diskuterats, insatser inom psykisk hälsa och suicid, liksom behovet av en samordning av de regler som gäller för assisterad befruktning, avskaffandet av transdiagnoserna, regler för blodgivning och vård och rättigheter för intersexpersoner.

Folkhälsomyndigheten har fått ett uppdrag av regeringen att samordna det suicidpreventiva arbetet, och efter aktivt påverkansarbete blev RFSL inbjudna att delta i en samverkansgrupp med andra frivilligorganisationer kring detta. Vi har även haft möte med Nationellt Center för Suicidforskning för att diskutera möjligheter att börja jobba riktat med självmordsprevention till våra målgrupper.

RFSL har under 2015 deltagit vid ett antal möten och seminarier rörande psykisk hälsa, för att inhämta kunskap nationellt och internationellt samt knyta kontakter för framtida samarbeten och projekt.

Under 2014–2015 deltog RFSL också den grupp bestående av forskare från Karolinska institutet och Folkhälsomyndigheten som planerade och genomförde folkhälsoenkäten riktad till transpersoner. Cirka 800 personer svarade på denna. Enkäten resulterade i en rapport som släpptes i juni 2015: *Hälsan och hälsans bestämningsfaktorer för transpersoner*. Rapporten har använts för påverkansarbete gällande suicidprevention och transpersoners psykiska hälsa sedan dess. Arbetet med enkäten fortsatte sedan med att Carolina Orre under hösten fortsatte arbetet med att producera vetenskapliga artiklar om folkhälsa och suicid i samarbete med forskargruppen.

Under 2015 har arbetet med intersexfrågor intensifierats. En intersexarbetsgrupp innehållande representanter både från RFSL och RFSL Ungdom formerades och började arbeta. Gruppen har deltagit i ett seminarium som Sveriges Medicinetsiska råd arrangerade om intersexvården i Sverige. Gruppen har gett input på utredningen om juridiskt kön och medicinsk könskorrigering samt i samråd med INIS skickat in ett brev till Socialstyrelsen om att en ny utredning specifikt om vård för intersexpersoner krävs för att säkerställa rättigheter och kroppslig integritet för alla med intersexvariationer.

Kriminalvården

RFSL ska arbeta för att alla relevanta personalkategorier inom polisen, kriminalvården, Statens institutionsstyrelse, rättspsykiatri, psykiatriska tvångsvården och förvaret inom Migrationsverket har tillräcklig hbtq- och hiv/STI-kunskap för att kunna

ge ett optimalt bemötande och rätts-säkert omhändertagande.

RFSL ska uppmärksamma problem med ett ensidigt fokus på nolltolerans mot till exempel droger och motverka ökningen av hiv/STI genom skadereduktionsarbete och krav på tillgång på till exempel kondomer.

RFSL ska arbeta för att det vid placering på enkönade institutioner tas hänsyn till individens könsidentitet, samt att alla hbtq-personers säkerhet måste garanteras vid placering. Visitation och kroppsbesiktning måste utföras av personal vars könskategori är bekväm för personen som kontrolleras. Transpersoner ska garanteras rätten att fullfölja påbörjade könskorrigeringar vid placering på institution.

RFSL var tidigare, liksom kriminalvården, representerat i det nu nedlagda Nationella Hivrådet (ett rådgivande organ vid Smittskyddsinstitutet i smittskyddsfrågor som rör hiv och andra sexuellt överförbara infektioner). I och med sammanslagningen av Smittskyddsinstitutet och Folkhälsomyndigheten blev det Nationella hivrådet under 2014 omdöpt till att i stället vara ett Nationellt samverkansorgan för hiv och STI. I rådet har Christian Antoni Möllerop representerat RFSL. I samverkansrådet finns representanter ifrån kriminalvården och RFSL och kriminalvårdens representanter har haft en kontinuerlig dialog om potentiella samarbeten. Under Stockholm Pride 2015 arrangerade även RFSL, i samarbete med Justitieombudsmannen, ett seminarium om den utredning som myndigheten har påbörjat om frihetsberövade hbtq-personer.

Alkohol och droger

RFSL ska ha ett handlingsprogram för hur organisationen ska arbeta med alkohol och andra droger både externt och internt, med utgångspunkt i ett skadereduktionsperspektiv. Som konsekvens av detta perspektiv stödjer RFSL exempelvis sprututbytesprogram, inklusive för transpersoner som injicerar hormoner på egen hand.

RFSL ska arbeta politiskt för att uppmärksamma hbtq-relaterad problematik på alkohol- och drogområdet. Arbetet ska bland annat bedrivas i samarbete med organisationer som arbetar med att förebygga alkohol- och drogmissbruk.

Det övergripande målet för regeringens alkoholpolitik är att främja folkhälsan genom att minska alkoholen medicinska och sociala skadeverkningar. Under den senaste tioårsperioden har andelen riskkonsumenter ökat och berusningsdrickandet har speciellt ökat bland ungdomar bland populationen i sin helhet. Regeringens statistik gör ingen analys av riskgrupper bland hbtq-personer eller andra minoritetsgrupper i samhället, den fokuserar endast på ålder och kön. RFSL anser detta som problematiskt då forskningens slutsatser är att antalet hbtq-personer med alkohol- eller drogproblem är större än befolkningen i övrigt. En annan slutsats är att missbruk inom målgruppen måste ses i samband med särskilda riskfaktorer så som svaga sociala nätverk, psykisk ohälsa, långvarig stigmatisering etc.

RFSL:s handlingsplan för förbundets alkohol och drogarbete lyfter både det interna och det externa arbetet RFSL ska göra i syfte att lyfta

frågan om alkohol- och drogrelaterade problem inom målgruppen. I en av förbundsstyrelsen antagen alkohol- och drogpolicy förtydligas att RFSL har en restriktiv syn på alkohol och specificeras vilka åtgärder som ska genomföras i fall där personer missbrukar alkohol eller droger.

Inom säkrare sex-projektet Colour of Love är alla aktiviteter alkoholfria under schemalagd tid. Detsamma gäller RFSL:s skolinformatörsutbildningar.

Projektet *Alkohol och hbt-kvinnor i riskzonen II*, finansierat med medel från Socialstyrelsen, hade under 2014 sitt fjärde och sista år. Projektledare var Suzann Larsdotter.

I början av april 2014 lanserades rapporten *Alkohol spelar roll – en studie i hbt-kvinnors alkoholbruk*. Rapporten påvisar att hbt-kvinnor betydligt oftare är riskkonsumenter av alkohol än unga kvinnor i den övriga befolkningen och att behov av särskilda insatser gentemot gruppen finns.

Projektet och dess resultat har under 2014 bl.a. presenterats för professionella och aktivister genom:

- SIS brukarråd och personal på Statens Institutionsstyrelse fick i samband med Brukarrådet en kort presentation den 10 februari.
- Under RFSL:s kongress hölls den 2 maj en workshop runt alkohol och normer för RFSL:s medlemmar. 31 personer deltog. Workshopen leddes av psykolog Kristina Sperkova från IOGT-NTO och Mathilda Piehl från RFSL.
- Under Nordiskt Forum i Malmö i mitten av juni hade projektet, tillsammans med RFSL, en monterpresentation där många

inom socialtjänst, skola, kvinnojourer och andra visade stort intresse för våra resultat och ca 100 rapporter distribuerades till intresserade deltagare.

- Uppsala kommun den 20 november. Utbildning och workshop för personal inom socialtjänsten hölls. 20 personer deltog, där samtliga tyckte att utbildningspasset var bra eller mycket bra. Många önskade sig ytterligare kunskap i ämnet.
- Utbildning för hbt-hälsans psykoterapeutiska mottagning och Sesam den 26 november. 14 anställda på Södersjukhuset i Stockholm deltog. Samtliga uttryckte en större kompetens runt alkohollnormen efter avslutad utbildningspass.
- Utbildningshalvdag om hbt-kvinnor och alkohol den 1 december. Syftet var att informera yrkesverksamma inom missbruks- och beroendevård i Stockholm om projektet och om resultatet av den genomförda studien, för ökad hbt-kompetens och för att främja ett gott bemötande. Inbjudna var Stockholm Beroende Centrum, Vuxenenheter i Stockholm Stad, HBT-hälsan och Stockholm Stads Behandlingsenhet, Stadsmissionen, Q-jouren, IOGT-NTO, Länkarna, Socionomstudenter vid Ersta Sköndal högskola samt Uppsala Kommun.

Projektet har även under 2014 deltagit med seminarier under West Pride i Göteborg i slutet av maj, Sundsvall Pride i början av juli och Stockholm Pride.

Den organisationsanalys som genomförts, tillsammans med IOGT-

NTO, av RFSL:s förbundskansli avseende attityd och förhållningssätt till alkohol följdes upp under 2014 och medvetenheten har ökat om alkohollnormer och vikten av alkoholfria tillställningar och alternativ.

Under hösten 2014 riktades erbjudande om informations- och utbildningsinsatser avseende alkoholprevention till alla RFSL-avdelningar. En workshop runt alkoholens betydelse vid flirt, ragg och sex har hållits på några RFSL-avdelningar med fokus på hbt-kvinnor och alkoholprevention. Kontakt har tagits med avdelningarna genom RFSL:s egna kanaler (hemsidan, Facebook, mejl). Information om alkoholprojektet och erbjudande om deltagande i workshops har framförts.

Särskilda utbildningsinsatser avseende ansvarsfylld alkoholservering har erbjudits.

Suzann Larsdotter och medarbetare i projektet höll den 17 november en utbildningsdag för tio anställda inom RFSL som därigenom tillägnade sig kunskaper och metoder för att kunna utbilda och genomföra workshops i alkoholprevention.

I början av 2015 mynnade ett samarbete med RFSL Stockholm ut i en ny webbsida med riktad alkoholprevention mot hbtq-personer. Sajten har namnet Alkoholsmart.se. RFSL har gjort försök att påverka regeringens nya strategi för ANDT-arbetet, vi har haft kontakt med CAN för att påverka deras enkät om skolelevers drogvanor, samt även haft ett möte med Folkhälsomyndigheten för att diskutera hbtq-personers utsatthet gällande alkohol och droger och riktade insatser som behövs till målgruppen.

Våld i nära relationer, hedersnormativt våld och förtryck och RFSL:s brottsofferjour

RFSL ska arbeta för att hbtq-personer som utsätts för våld i en nära relation, hatbrott eller hedersnormativt våld och förtryck har tillgång till hjälp och stöd. RFSL:s brottsofferjour ska ge stöd till alla våldsutsatta hbtq-personer, också med skyddat boende, och samtidigt arbeta för att öka hbtq-kompetensen vid landets brottsofferjourer och kvinnojourer. Transpersoners tillgång till skyddat boende kräver fortfarande särskilt fokus.

RFSL ska arbeta såväl inom hbtq-samhället som externt, mot exempelvis polis och rättsväsende, för att öka kunskapen och kännedomen om de olika former av våld och andra särskilda brott som drabbar hbtq-personer.

Vid RFSL:s brottsofferjour har följande personer varit anställda under 2014 och 2015. Under 2014: Kina Sjöström (föräldraledig januari-juni, arbetat 100 procent juli-december), Maria Tillquist (75 procent), Suzann Larsdotter (50 procent) och Khalid Rashid (100 procent april-december). Under 2015: Kina Sjöström (100 procent), Maria Tillquist (75 procent januari-maj, föräldraledig maj-december), Oliver Strander (100 procent juni – juli, 50 procent augusti-december), Carina Wrangbo (100 procent augusti-december), Suzann Larsdotter (10 procent januari-februari). Brottsofferjourens personal går regelbundet i handledning hos handledarutbildad psykoterapeut, i syfte att säkerställa en hög kvalitet i arbetet.

Det brottsofferstödande arbetet har bestått i klientsamtal i form av

personliga möten och kontakt via e-post och telefon. Under 2014 har RFSL:s brottsofferjour mött minst 185 personer och under 2015 minst 172 personer, alltifrån ett enstaka tillfälle till längre samtalsserier. De som söker stöd kommer från hela landet. Förutom samtal så erbjuds mer praktiskt stöd vid behov, som kontakt med polis, jurist, socialtjänst eller andra instanser.

Brottsofferjouren tillhandahåller ett skyddat boende som rymmer två platser. Under 2014 bodde fyra personer i boendet, under 427 boendedygn. Under 2015 bodde tre personer i boendet, under 470 boendedygn.

Vi minst 57 tillfällen under 2014 och minst 20 tillfällen under 2015 har yrkesverksamma/ instanser hört av sig till RFSL:s brottsofferjour för rådgivning i klientärenden. Samverkan har under 2014 och 2015 också fortgått med hatbrottsgruppen inom Stockholmspolisen. Särskilt stöd har tillhandahållits till RFSL-avdelningar vid kriser som berört hela avdelningar. RFSL:s brottsofferjour samarbetar också med RFSL:s asyljurist och Newcomers i klientärenden som rör stöd för personer som flytt till Sverige.

Föreläsning/information/handledning har getts till RFSL-verksamheterna Newcomers i Stockholm, Testpoint i Stockholm, Checkpoint i Göteborg och flera av RFSL:s kuratorer.

RFSL:s brottsofferjour har ett informationsutbyte med RFSL Ungdom.

RFSL:s brottsofferjour har deltagit i flera utbildningar och konferenser under 2014 och 2015, bl.a., under 2014, i konferensen Nohate arrangerad av MUCF och Statens medieråd,

en utbildning i utredningsverktygen Sara och Patriark arrangerad av polisen, en konferens om män utsatta för våldtäkt arrangerad av Skyddsvärnet och en halvdagskonferens om sambandet mellan alkohol och våld arrangerad av Systembolaget, samt under 2015 en internutbildning om funktionalitet, handledarutbildning på Socialhögskolan i Stockholm, fem dagars workshop i Berlin i ett EU-projekt om stöd till hatbrottsoffer och vid en nationell konferens om sexuell exploatering och människohandel.

RFSL är, i samverkan med Brottsoffermyndigheten och andra aktörer, en av medarrangörerna till den årliga Internationella Brottsofferdagen.

RFSL:s brottsofferjour har medverkat i planeringsarbetet, genom att hålla i ett seminarium och även med informationsbord under denna dag.

2012 startade RFSL:s brottsofferjour ett nationellt nätverk mot våld i hbtq-relationer. Under vardera 2014 och 2015 har nätverket anordnat två heldagsträffar. Medverkar gör bl.a. ett antal hbtq-certifierade verksamheter, RFSL Örebro, RFSL Göteborg, RFSL Rådgivningen Skåne och Frideborg i Norrköping. Andra nätverk jouren deltog i under 2014 och 2015 är E-stödsnätverket, Preventell, Nätverk för arbete med män utsatta för sexuellt våld och Origos nätverk för arbete mot hedersrelaterat våld. Under 2015 startades en samverkansgrupp för organisationer som driver skyddat boende för hbtq-personer.

Under 2014 och 2015 har den nationella samverkan fortgått med UNIZON och Brottsofferjouren Sverige (BOJ). En grundutbildning arrangerades under en hel helg

både 2014 och 2015 om våld mot hbtq-personer för riksorganisationernas medlemmar. Sammanlagt deltog 54 jouraktiva från hela landet 2014 och 50 2015. En heldags fördjupningsutbildning om sexuellt våld mot hbtq-personer arrangerades också under både 2014 och 2015, med 91 deltagare från hela landet 2014 och 60 deltagare 2015.

RFSL:s brottsofferjour hade ett samarbete med ledningen för Eurogames Stockholm 2015 i säkerhetsfrågor. Vi gav information om krishantering, hatbrott och brottsofferjouren till alla Eurogames volontärer. Vi hade utökade öppettider och fanns representerade i RFSL:s tält under invigningen.

Brottsofferjouren bjuds regelbundet in till olika referensgrupper. Brottsofferjouren har ingått referensgruppen angående den av regeringen tillsatta offentliga utredningen om ökat straffrättsligt skydd för transpersoner. Vi har också ingått i referensgruppen för en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld. Brottsofferjouren har vidare ingått i en referensgrupp vid Nationellt centrum för kvinnofrid och i en referensgrupp för Origo (Stockholms läns resurscentrum för hedersrelaterat förtryck och våld). RFSL, i form av Brottsofferjouren, har även varit samarbetspart i projektet Nätvaro, som drevs av Diskrimineringsbyrån i Uppsala. Brottsofferjouren har slutligen representerat RFSL i Jämställdhetsrådet.

Brottsofferjouren har både 2014 och 2015 rapporterat in hatbrottsstatistik och fall av hatbrott mot hbtq-personer till ODIHR, genom Brottsförebyggande rådet och ILGA Europa.

Brottsofferjouren har arbetat med framtagande av följande remissyttranden från RFSL under 2014 och 2015:

- Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer,
- *Genomförande av brottsofferdirektivet* (Ds 2014:14),
- Betänkandet SOU 2014:49 – *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga*, och
- Betänkandet SOU 2015:55 – *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck*.

Brottsofferjouren har under 2014 hållit tio utbildningar och under 2015 tolv utbildningar om våld mot hbtq-personer för olika verksamheter: socialtjänst, brottsofferjourer, kvinnojourer, polisen med flera. Brottsofferjouren är återkommande efterfrågad på högskoleutbildningar om våld i nära relationer. Vi har dessutom utbildat hbtq-certifieringens utbildare om våld mot hbtq-personer. Brottsofferjouren har under både 2014 och 2015 deltagit i och arrangerat föreläsningar och panelsamtal om våld under Pride-arrangemang runtom i landet, t.ex. Stockholm Pride och Westpride i Göteborg. Sammanlagt var brottsofferjouren representerad på tolv programpunkter under Pride-arrangemang under 2014. Under 2015 deltog brottsofferjouren vid fyra programpunkter under Stockholm Pride. RFSL:s brottsofferjour har under Stockholm Pride både 2014 och 2015 funnits representerad i RFSL:s tält med informationsmaterial, affischer och tältduk. Detta med fokus på den primära målgruppen våldsutsatta hbtq-personer.

RFSL:s brottsofferjour har under 2015 tagit emot minst sju studiebesök och svarat på minst tio ytterligare frågor från studenter och yrkesverksamma om information och fakta på området våldsutsatta hbtq-personer. Brottsofferjouren har under 2015 tagit emot och handlett två socionomstudenter från Socialhögskolan i Stockholm.

Brottsofferjouren har vid ett flertal tillfällen under 2014 medverkat i reportage i media, exempelvis i en intervju i *Nyheterna* TV4 om utsatthet för homofobiska hatbrott, ett panelsamtal i Sveriges Radios *Ligga med P3* och en intervju i Sveriges Radios *Ekot* om att regeringen tillsatt en utredning om ökat straffrättsligt skydd för transpersoner. Under 2015 medverkade brottsofferjouren i media vid minst nio tillfällen. Bland annat i Sveriges Radios *P1 morgon*, *P3 nyheter* och *P4 Extra*. Det har även skrivits om brottsofferjouren i tidningarna *ETC*, *Östgöta Correspondenten*, *Feministiskt perspektiv* och *Alkohol och narkotika*.

Sexarbete

När sexarbete sker utifrån ett ekonomiskt, socialt, psykosocialt eller fysiskt tvång innehåller det en rad riskfaktorer som kan skada. RFSL anser inte att kriminaliserande lagstiftning är en lösning på dessa problem. Kriminalisering förstärker stigmatiseringen, utsattheten och utanförskapet för den som säljer sexuella tjänster. Detta gäller inte minst migranter. RFSL förordar istället en utveckling av det sociala arbetet inom området och ett aktivt motverkande av den sociala exkluderingen av dem som säljer sexuella tjänster samt stöd till sexarbetare

egna organisationer. Samtidigt ska det aldrig råda något tvivel om att RFSL självklart anser att det alltid är oacceptabelt att tvinga andra personer att sexarbeta.

RFSL ska arbeta för att stigmatiseringen, utsattheten och utanförskapet för den som säljer sexuella tjänster ska brytas, genom insatser för social inkludering av sexarbetare och genom att den lag som förbjuder köp av sexuella tjänster har reformerats på så sätt att köp av sexuella tjänster inte längre under alla omständigheter är kriminaliserat.

RFSL ska bedriva ett hälsofrämjande och hivpreventivt arbete gentemot säljare och köpare av sexuella tjänster.

RFSL ska verka för en utveckling av det sociala arbetet inom området, och för social inkludering av sexarbetare och de som säljer sexuella tjänster, i individstärkande syfte. RFSL ska också arbeta för att samhället ger stöd till sexarbeters egna organisationer och tar de erfarenheter av sexarbete sådana organisationer förmedlar på allvar.

RFSL ska arbeta för att motverka skadliga effekter av sexarbete, såsom övergrepp, och uppmuntrar en kraftig ökning och diversifiering av samhälleliga stödinsatser som hjälper ofrivilliga sexarbetare att upphöra med sexarbete.

RFSL ska verka för en mer nyanserad och icke-heteronormativ debatt kring sexarbete.

RFSL ska, inom området sex mot ersättning, samverka med RFSL Ungdom i frågor som rör unga hbtq-personers särskilda utsatthet och insatser för att motverka detta.

RFSL ska arbeta för att en oberoende och objektiv utvärdering

görs av den svenska lagstiftningen på området, för att allsidigt granska lagstiftningens konsekvenser och sätta in dessa konsekvenser i ett internationellt perspektiv. RFSL ska också arbeta för att mer kunskap om sexarbete i Sverige tas fram.

Under 2014 fick RFSL ett uppdrag av Länsstyrelsen Stockholms län och Socialstyrelsen som innebar att göra om den kartläggning av antalet hbtq-personer som annonserar på nätet avseende omfattning som utfördes i rapporten *Osynliga synliga aktörer: hbt-personer med erfarenhet av att sälja och/eller köpa sexuella tjänster*. Undersökningen genomfördes av Suzann Larsdotter och Jonas Jonsson och redovisades till Länsstyrelsen Stockholm/Socialstyrelsen genom rapporten *Kartläggning av sex mot ersättning bland hbtq-personer, kvinnor som har sex med kvinnor och män som har sex med män* i oktober 2014.

Ulrika Westerlund och Jonas Jonsson har gett avdelningsstöd till föreningar som bedrivit verksamhet riktad till personer med erfarenhet av sex mot ersättning.

Flera anställda på RFSL:s förbundskansli deltog på ett seminarium om sexarbete och hiv/STI-prevention den 4 april 2014. Dagen arrangerades av Hiv Sverige och Rose Alliance. De släppte då tillsammans rapporten *En annan horisont – sexarbete och hiv/STI-prevention ur ett peer-perspektiv*, vilken är en del av ett projekt i ett samarbete mellan Hiv-Sverige och Rose Alliance. Suzann Larsdotter modererade dagen.

RFSL har tagit emot fyra studenter från Ersta Sköndal högskola som skrivit en B-uppsats runt olika verksamheters syn på prostitution

och hur socialt arbete mot gruppen bör bedrivas.

Under Världsaidskonferensen i Melbourne den 14-27 juli 2014 övervakade Jonas Jonsson rådande forskningsläge, vilket inbegrep ett flertal programpunkter där sexarbetare själva kom till tals. Tidskriften *The Lancet* lanserade temanumret ”Hiv and sex workers”, där samtliga inblandade forskare lyfte vikten av att inte kriminalisera sexarbete.

Den 27 augusti 2014 anordnade RFSL Stockholm en utbildningsdag för Venhälsans personal med fokus på bemötande av personer som har sex mot ersättning. Suzann Larsdotter deltog från förbundet och hade även ett utbildningspass om gränsdragning och personlig säkerhet tillsammans med Pye Jakobsson från Rose Alliance.

I september gick P3 nyheter ut med kritik från polisen mot RFSL:s säkrare sex-råd riktade till sexköpare på RFSL:s hemsida. Kritiken handlade i stort om att RFSL skulle uppmuntra till sexköp. Den främsta kritiken riktade sig mot de delar av texten som handlar om säkerhet och bemötande. Suzann Larsdotter uttalade sig från RFSL i olika medier: förutom P3 nyheter även till TT med flera. Riktlinjerna togs ned för revidering då bland annat föräldrade uppgifter fanns med.

Den 29-30 september 2014 deltog Suzann Larsdotter och Jonas Jonsson i ett expertmöte om utvecklingstendenserna inom prostitutionen där översiktliga resultat presenterades från de som då arbetade med uppdrag från Länsstyrelsen Stockholm och Socialstyrelsen. Suzann Larsdotter och Jonas Jonsson presenterade preliminära resultat från den rapport

som senare inlämnades till Länsstyrelsen Stockholm och Socialstyrelsen.

Suzann Larsdotter var under 2014 och Carolina Orre under 2015 RFSL:s representant i Länsstyrelsen Stockholms informationsnätverk och de har deltagit i nätverkets samverkansmöten om prostitution och människohandel.

I maj 2014 arrangerade RFSL ett mycket välbesökt panelsamtal om sexarbetares rättigheter under Feministiskt forum i Stockholm. Under Feministiskt forum 2015 arrangerade RFSL, tillsammans med RFSL Ungdom, ett samtal om RFSL Ungdoms projekt Pegasus kring sex mot ersättning bland ungdomar.

RFSL:s kunskap kring hbtq-personer och sex mot ersättning har även uppmärksammats internationellt. Bland annat har franska journalister varit intresserade av vår ståndpunkt, då debatten i Frankrike kring kriminalisering av sexköp var intensiv under 2014.

Under 2015 har RFSL deltagit i olika sammanhang för att bidra med kompetens gällande hbtq-personer och sex mot ersättning. Intensiva kontakter fördes med RFSU i samband med att deras rapport *Förbud mot köp av sexuell tjänst i Sverige – avsedda effekter och oavsedda konsekvenser* släpptes i februari 2015. Bland annat genomfördes strategimöten med forskaren och författaren Petra Östergren, med flera, om hur debatten skulle kunna förbättras. I mars lanserades Länsstyrelsen i Stockholms rapport *Prostitutionen i Sverige*, där RFSL varit med och bidragit till den del som handlar om hbtq-personer som säljer sex. I samband med detta skrev vi tillsammans med RFSL Ungdom en debattartikel som

publiceras i *Expressen* om bristen på stöd till unga hbtq-personer som säljer sex, samt deltog i konferensen samt spridningsworkshopen som Länsstyrelsen ordnade för att sprida kunskaperna från rapporten. RFSL har också deltagit i ett forskningsnätverk som handlar om prostitution samt deltagit i ett samverkansmöte med MUCF för att diskutera sex mot ersättning i relation till deras arbete kring ungas sexuella och reproduktiva rättigheter. RFSL kom slutligen under våren 2015 med input till RFSL Stockholms manual för kondom- och hälsosamtal riktat till personer som säljer sex.

Hiv/STI och prevention

RFSL arbetar för en minskad spridning av hiv/STI inom gruppen homosexuella och bisexuella män samt andra män som har sex med män (msm), ökad kännedom om personlig hiv-status samt ökat välbefinnande hos personer som lever med hiv.

RFSL arbetar också med hiv-prevention för andra utsatta grupper, såsom hbtq-personer som köper och säljer sex, transpersoner och msm som lever med hiv, och bidrar till att öka kunskapen om till exempel hiv-prevalensen i dessa grupper. Genom bland annat Newcomer-grupperna arbetar RFSL för att nå hbtq-personer med utländsk bakgrund med interventioner.

RFSL stärker kapaciteten i hela organisationen på alla nivåer för en god hiv/STI-prevention och stärkta förutsättningar att effektivt kunna främja god sexuell hälsa hos målgruppen homosexuella och bisexuella män och andra män som har sex med män samt transpersoner.

RFSL arbetar för att msm och transpersoner som nås av RFSL:s verksamhet har erhållit ökad kunskap om hiv/STI och säkrare sex. Antal oskyddade samlag där någons hiv-status är okänd minskar bland msm.

RFSL arbetar för att förutsättningarna för målgruppen att testa sig för hiv/STI förbättras, antalet testningsaktörer med hbtq-kompetens ökar och antalet msm som testar sig regelbundet ökar.

RFSL bedriver effektivt påverkansarbete inom bland annat hbtq-kompetens i vården, smittskyddslagen och tillämpningen av brottsbalken, transpersoners sexuella hälsa, sexköp, hivpositivas levnadssituation med mera.

RFSL arbetar för effektivare kunskaps- och erfarenhetsutbyten inom hivprevention och sexuell hälsa, både nationellt och internationellt.

Avdelningsarbete

RFSL:s avdelningar är mycket viktiga aktörer för att hivpreventionen ute i landet riktad mot män som har sex med män ska vara effektiv och fungera. RFSL ser det som mycket viktigt att erbjuda kompetensutveckling och stöd för att underlätta avdelningarnas arbete. Det kommer kontinuerligt nya aktivister till avdelningarna, och nya avdelningar uppstår, vilket gör att detta arbete behöver göras varje år med stor intensitet. Därför utbildar vi aktivister, träffar avdelningar på plats på sina orter och arrangerar träffar för hivpreventörer varje år.

Under 2014 har minst 43 avdelningsbesök gjorts. Även under 2015 har minst 43 avdelningsbesök gjorts. Många av dessa har handlat direkt om hivprevention medan andra har

handlat om att skapa den stabilitet i en avdelning som behövs för att avdelningen ska kunna bedriva en bra verksamhet. Möten och resor har gjorts av hiv- och hälsohandläggarna, medlemschef Fredrik Nilsson, föreningsutvecklare Linnea Risinger samt av vice förbundsordförande Christian Antoni Möllerop och förbundsordförande Ulrika Westerlund. Även andra förbundsstyrelseledamöter har gjort avdelningsbesök då det varit relevant.

För att underlätta avdelningarnas arbete med hivprevention har RFSL gjort större inköp av broschyrer, kondomer, glidmedel och kondomkitskonvolut för försäljning via RFSL:s webbshop till avdelningarna.

Under 2014 arrangerades fyra egna träffar/utbildningar med fokus på hivprevention. På RFSL:s kongress 2014 respektive på RFSL:s förtroenderåd 2015 samlades många av de aktivister som är involverade i hivpreventionen lokalt, samt nyare aktivister som behöver få mer kunskap och inspiration för att jobba med hivprevention. Under kongressen i Norrtälje den 2-4 maj 2014 arrangerades dels Snuskbingo för aktivisterna, vilket är ett underhållande sätt att ge mycket fakta om sexualitet, hiv och säkrare sex på. Sexperterna och Colour of Love fanns också på plats för att peppa avdelningar att använda sig av metoderna. Under förtroenderådet i Visby den 24-26 april 2015 hölls en föreläsning om hivprevention i avdelningarna samt nyheter inom hivpreventionen för avdelningsrepresentanter. Förutom detta erbjöds även hivtest på plats via Testpoint.

Vi arrangerade även Snuskbingo för förtroenderådets deltagare på fredagskvällen, i vilken ca 30 personer deltog.

Under 2014 har det arrangerats två

stycken helgutbildningar för avdelningarna, med fokus på avdelningsarbete och hivprevention. I april 2014 hölls en i Umeå med sju deltagare. Under hösten 2014 hölls en i Alvesta med 20 deltagare. Utvärderingen visade att 80 procent av deltagarna tyckte att de fått mer kunskap om hur hivprevention kan bedrivas av en RFSL-avdelning. 100 procent uppgav att fick inspiration till att arbeta mer med hivprevention.

Under hösten 2014 arrangerades en Sexperterna-utbildning i samarbete med RFSL Stockholm i Göteborg. Nio personer, från RFSL Göteborg, RFSL Gävleborg och RFSL Örebro, deltog.

En utbildningsdag för RFSL:s avdelningar anordnades i september 2015 gällande hivtestningsverksamhet, där tio representanter från sex avdelningar deltog, med syfte att sprida kunskaper om Testpoint till fler delar av landet.

På World Aids Day den 1 december 2015 hölls två föreläsningar om hiv i avdelningarnas regi: en i Söderhamn på förfrågan från RFSL Hälsingland och en i Linköping för vårdstudenter i RFSL Linköpings regi.

I oktober 2015 arrangerade RFSL en höstkonferens i Västerås, där avdelningsrepresentanter deltog. Under denna helg arrangerades föreläsningar om hivpreventivt arbete för alla deltagare från avdelningarna. Även en Sexperterna-utbildning hölls, i samarbete med RFSL Stockholm, i Västerås. Sju personer deltog, vilka var från RFSL Göteborg och RFSL Örebro.

Metodmanualer

Vi har tagit fram metodmanualer för att underlätta avdelningarnas hivpreventiva arbete. Dessa manu-

aler handlar om de hivpreventiva verksamheter som RFSL har tagit fram och som visat sig fungera bra. Tidigare år har vi tagit fram sådana för Sexperternas kondomar och Colour of Love. Under 2014 togs även tagit fram en metodmanual kring Kompassen, som färdigställdes i februari 2015. Metodmanual för Testpoint finns också i och med att den dokumentation som finns kring Testpoint är mycket utförlig och kan delas till de avdelningar som är intresserade. Vi har spridit metodmanualerna på våra avdelningsutbildningar, såsom under förtroenderådet och på höstkonferensen 2015 fick alla avdelningsrepresentanter ta med sig ett varsitt exemplar hem.

Informationsspridning inom RFSL

Vi sprider information regelbundet i kommunikation med våra avdelningar och genom de många kontakter och besök som genomförs årligen. Nyhetsbrev till RFSL:s avdelningar skickas ut med jämna mellanrum, och våra pressmeddelanden går ut till alla avdelningar.

Under 2015 har en särskild e-postlista skapats med de som är ansvariga för hivpreventionen i sina avdelningar, där extra mycket information har gått ut, både om ny forskning, aktuella händelser och RFSL:s egen hivprevention.

Alfresco är det system RFSL har utvecklat för att lätt kunna dela information inom förbundet. Målet är att alla anställda och alla aktivister ska ha tillgång till Alfresco, vilket skulle underlätta kommunikation och arbete avsevärt. Då knappa resurser gör att vi har begränsat med möjligheter att ta in konsulter så har

arbetet portionerats ut under åren. I och med att förtroendevalda och anställda runtom i landet får successiv tillgång till systemet kommer möjligheterna till lokal bevakning att öka avsevärt.

Hälsosajten och Facebook

Under 2014 hade RFSL:s hälsosajt (rfsl.se/halsa) sammanlagt 259 150 besök. 213 522 var helt unika besökare. I genomsnitt besöktes 1,84 sidor och genomsnittlig tid på webbplatsen var 1,13 minuter. Under 2015 (1 jan-16 dec) hade RFSL:s hälsosajt sammanlagt 209 580 besök. 172 988 var helt unika besökare. I genomsnitt besöktes 1,68 sidor och genomsnittlig tid på webbplatsen var 1,04 minuter.

RFSL har fortsatt att använda hälsosajten som en spridare av aktuell forskning och kunskap, genom att göra kortare inlägg på förstasidan skrivet på ett populärvetenskapligt sätt. Bland annat har hemsidan använts för att sprida information om ökningen av gonorré bland män som har sex med män i Stockholm, samt kunskaper om att en inte behöver vänta tre månader efter en osäker sexuell kontakt med att hivtesta sig.

Under 2015 lades mycket arbete ner på att utforma hälsodelen på RFSL:s nya hemsida, genom att uppdatera all information och sälla vad som ska finnas kvar och ej, samt skriva helt nya texter. Alla texter har också översatts till engelska, så hela sajten finns både på svenska och engelska. RFSL Hälsosajt lades, i samband med lanseringen av RFSL:s nya hemsida, ner och hiv/STI-informationen flyttades till RFSL:s ordinarie hemsida. Den nya hemsidan lanserades den 23 december.

Vi har även använt RFSL:s Facebooksida för att sprida information till målgruppen, vilket vi ser som en potentiellt väldigt viktig kanal. Vi har valt att inte skapa en egen sida för hivprevention utan ser en poäng med att använda RFSL:s officiella kanal, vilket dock gör att vi inte kan använda den riktigt lika frekvent som vi skulle kunna göra med en egen sida.

Sexperterna Chatt

Verksamheten Sexperterna Chatt är en nationell uppsökande verksamhet på internet som drivs av RFSL Stockholm, med RFSL som huvudman och med finansiering från Folkhälsomyndigheten via verksamhetsbidraget.

Sexperterna Chatt arbetar precis som RFSL Stockholms övriga uppsökande hiv och STI-verksamheter enligt metoden Peer Education. Metoden innebär att informatörer ur målgruppen aktivt försöker kommunicera och påverka andra personer som befinner sig i eller har befunnit sig i samma situation. Metoden utgår från att en målgrupp lättare lyssnar på, och tar till sig information från, någon som själv tillhör målgruppen. Peer Education som metod används ofta inom det hivpreventiva arbetet riktat till män som har sex med män.

Informatörerna är verksamma online under kvällstid och helger och för samtal kring sex och säkrare sex med främst med msm och transpersoner. Under 2014 och 2015 har vi varit verksamma på huvudsakligen två arenor, internetcommunityt QX quiser och RFSL-chatten, med en frågelåda på RFSL Stockholms lokala sexhälsosajt sexperterna.org som komplement, vilken erbjuder möjligheten att ställa frågor direkt utan

att registrera profil på de nämnda internettjänsterna. Från hösten 2014 tar Sexperterna Chatt även emot frågor på gilla-sidan "Sexperterna" på Facebook. RFSL-chatten lades ner i maj 2015 och verksamheten förlorade därmed en viktig arena, där informatörerna genom åren haft många kontakter. Inför 2015 fick Sexperterna Chatt för andra året i rad förstärkta medel vilket möjliggjorde en ökning av antalet tillfällen verksamheten finns online.

Under 2014 var Sexperterna Chatt online vid 139 tillfällen. Totalt hade Sexperterna Chatt under 2014 närmare 1 450 kontakter. Under 2015 var Sexperterna Chatt online vid runt 155 tillfällen och hade 1 380 kontakter. Förlusten av RFSL-chatten som arena har inte lett till den dramatiska nedgång i totala antalet kontakter som kunde ha förväntats, men en viss effekt ses i det lägre genomsnittet kontakter per pass.

449 respektive 535 personer har fått kondomutskick av Sexperterna under 2014 och 2015.

Informationsmaterial

RFSL producerar kampanjmaterial som skickas ut till avdelningarna minst två gånger per år. Under våren 2014 var kampanjaterialet inriktat på information om primärinfektion. Anledningen var att det vid ett samverkansmöte med Venhälsan framkom att de upplevde att målgruppen saknade kunskap om att testning är möjlig redan vid en primärinfektion. Därför producerade vi annonser (se nedan avsnittet om annonsering), kondomkit, små broschyrer samt affischer som vi skickade ut till avdelningarna. Ett blogginlägg på [Sexperterna.se](http://sexperterna.se) samt på vår egen hälsosajt

skapades också på detta ämne.

Inför World Aids Day 2014 producerades ett mycket uppskattat material som fokuserade på att alla människor är så mycket mer än sin hivstatus. Budskapet var "Vad är din status?" och handlade om att det är viktigt att veta sin hivstatus, men att det inte avgör vem du är som person. Kampanjen skickades ut till avdelningarna med affischer, vykort och kondomkit. Vi annonserade även i olika medier för att nå ut med vårt budskap (se nedan avsnittet om annonsering).

Under våren och sommaren 2015 togs ett kampanjmaterial för hiv-prevention på Pride-festivaler fram. Kampanjen hette "Stolt och Säker" och omfattade kondomkit, tröjor och väskor som avdelningar som har hivpreventionsmedel kunde köpa av oss och använda på sitt lokala Pride-firande. Kampanjmaterialen användes också i vår Pride-kampanj för att prova att utföra hivprevention där RFSL inte finns. I slutet av året fick de avdelningar som ville ta del av överblivet material utan kostnad.

RFSL erbjuder att hjälpa till med inköp och distribution av material för avdelningarnas arbete med Sexperterna Klubb. Det är tre avdelningar som driver Sexperterna Klubb: Örebro, Göteborg och Stockholm. I Örebro är de ute på klubb ungefär var tredje vecka och har fyra aktiva informatörer. Göteborg och Stockholm är aktiva regelbundet på veckobasis, och har över tio st aktiva informatörer var.

Vi har producerat en broschyr som riktar sig till nyanlända hbtq-personer. Broschyren innehåller grundläggande kunskaper kring säkrare sex, olika könssjukdomar,

testning samt rättigheter och skyldigheter kring sexuell hälsa. Vi har arbetat aktivt med att skriva en enkel och lättförståeligt text på engelska. En arbetsgrupp bestående av sex personer ur målgruppen har träffat författarna för att både kvalitetssäkra innehållet, och för att göra dem delaktiga i arbetet. Broschyren kommer tryckas i början av 2016 och skickas ut till RFSL-avdelningar, samt delas ut i samband med workshops som riktar sig till nyanlända.

Inför European Testing Week 2015, som i princip sammanföll med World Aids Day, producerade RFSL kondomkit och affischer som vi skickade ut till tolv avdelningar (de som hade anmält intresse av kampanjen). Materialet fokuserade på att uppmärksamma testning och göra reklam för den nya hivtestfinnaren som Aidsmap har utvecklat. Vi gjorde också ett gemensamt event på Facebook för alla RFSL:s testningsverksamheter som hade extra öppet under European Testing Week. Detta event boostades och nådde 7 700 personer i hela landet.

Under 2014 och 2015 har vi fortsatt sprida broschyrerna "Sex och hälsa för dig som är hbtq" samt "Om sex och hiv för dig som har sex med andra killar och män" till avdelningarna. Dessa finns också tillgängliga i väntrummet på Testpoint.

Colour of Love

Inför 2013 omvandlades Colour of Love från att vara ett projekt till en nationell informationsinsats från Folkhälsomyndigheten. Colour of Love är ett samarbete mellan RFSL, RFSL Ungdom och RFSU och bedriver uppsökande verksamhet med utbildade säkrare sex-informa-

törer. Målgruppen för samtal om sex, säkrare sex och hiv/STI är unga, unga vuxna samt män som har sex med män mellan 15–25 år. Colour of Love sker i samarbete med hiv/STI-kunskapsnätverken i landets sex olika regioner. Under 2014 arrangerades elva regionala kampanjer i hela Sverige. Antal samtal som fördes var cirka 9 919 stycken och drygt 36 000 kondomkit delades ut. Tio informatörsutbildningar samt två webbutbildningar för landstingsanställda hölls. Totalt utbildades 80 informatörer under 2014. Under 2015 arrangerades elva regionala kampanjer i hela Sverige. Antal samtal som fördes var cirka 4 900 stycken och drygt 17 950 kondomkit delades ut. En anledning till att vi inte nådde upp till förväntade mål var att vi testade flera nya arenor. Detta innebär att vi inte nådde målgruppen som tidigare år. Vi ser kampanjsommaren 2015 som en värdefull lärdom och kommer framöver satsa på likande arenor som tidigare år. 13 informatörsutbildningar hölls under 2015. Totalt utbildades 102 informatörer. Sammanlagt deltog 49 informatörer på sommarens kampanjer. 31 av de 49 informatörerna utbildades under 2015.

Gruppinterventioner och föreläsningar

RFSL har deltagit i olika arrangemang med workshops innehållande olika gruppinterventioner och föreläsningar.

Under 2014 har tre workshops hållits med Newcomers i Stockholm (två tillfällen) och i Göteborg. På dessa träffar har fokus varit på fakta om sex, hiv och säkrare sex, men också på sexuella rättigheter i Sverige som hbtq-person. Sammanlagt

har cirka 45 personer deltagit. De flesta har varit män (77 procent) från olika delar av världen, såsom Uganda, Pakistan, Bangladesh, Ryssland, Nigeria, Bolivia och Malawi. Enligt utvärderingen var deltagarna väldigt nöjda. 90 procent tyckte att de hade fått mer kunskaper om hiv och säkrare sex. Lika många tyckte att workshopen var bra eller mycket bra.

Som en fortsättning på detta inspirerade arbete i Newcomersgrupper skapades ett nytt projekt under 2014, som erhöll medel för att fortsätta under 2015, där vi utbildar peers som själva är nyanlända för att kunna delta och hålla dessa typer av workshops. Utbildningen består av två hela helger och de som deltar är Newcomers från olika länder (Ryssland, Uganda, Malawi, Palestina med flera länder) och från olika platser i Sverige. En första helg hölls för 15 deltagare under november 2014. Deltagarna gav mycket goda utvärderingar och tyckte att de hade lärt sig väldigt mycket under den första helgen. Inom denna verksamhet har vi även producerat kortfilmer som kan användas vid framtida workshops.

RFSL har medverkat vid en ”Kurs för (L)hivet” arrangerad av Positiva Gruppen Väst för personer som lever med hiv. Suzann Larsdotter har deltagit vid två tillfällen, den 18 maj och den 16 november 2014, och hållit en föreläsning och workshop kring att leva med hiv och ha säkrare sex med sig själv och andra. Samtliga skulle rekommendera någon annan att vara med på samma workshop, och samtliga trodde att de kommer att ha nytta av den information som de fått på workshopen.

Under både 2014 och 2015 har arbetet med koncepten Snuskbingo

och sexleksaksworkshop vidareutvecklats med inriktning på kuk och röv. En utmaning genom åren har varit att locka män till våra interventioner. De flesta som är intresserade av att på detta sätt diskutera sex och lust brukar vara kvinnor. Workshop kring sexleksaker för kuk och röv har varit ett bra sätt att locka männen att komma, och i samband med sexleksaksprat för vi in information om hiv, testning och säkrare sex. Snuskbingo vidareutvecklades genom uppdatering av bingobrickorna, hur spelet presenteras och vad vi säger vid de olika momenten.

Sexleksaksworkshop hölls 2014 på West Pride och på Stockholm Pride. 18 personer deltog på West Pride och ett 40-tal på Stockholm Pride. Tiden var för knapp på Stockholm Pride för att kunna utvärdera, men utvärderingen från West Pride visar att 72 procent av deltagarna var män, samt att 87 procent anger att de kommer ha nytta av den information de fått under workshoppen och samtliga skulle rekommendera workshoppen till någon annan. Sexleksaksworkshop hölls 2015 på Stockholm Pride. Ett 40-tal personer deltog på Stockholm Pride. Utvärderingen visar att 60 procent av deltagarna var män, samt att 100 procent anger att de kommer ha nytta av den information de fått under seminariet och samtliga skulle rekommendera workshoppen till någon annan.

Snuskbingo hölls 2014 på West Pride (40 personer), Stockholm Pride (89 personer) och Luleå Pride (15 personer). Vi höll även Snuskbingo på RFSL:s kongress. Cirka 25 procent av de som nåddes var män. Den stora majoriteten deltagare är mellan

16–35 år. Snuskbingo hölls 2015 på RFSL Linköpings årsmöte (8 personer), Åre Pride (22 personer), West Pride (ca 90 personer), Hudik Pride (20 personer), Stockholm Pride (150 personer), på engelska på Asylforum på Stockholm Pride (ca 100 personer) samt på engelska för Newcomers på höstkonferensen i Västerås (6 personer). Vi höll även Snuskbingo på RFSL:s förtroenderåd för deltagarna (ca 40 deltagare). 16 procent av de som nåddes var män.

Under Stockholm Pride både 2014 och 2015 har seminarier kring hivprevention anordnats. Ett seminarium 2014 handlade om Världsaidskonferensen i Melbourne och ett annat var ett panelsamtal om PrEP som cirka 40 personer deltog på. Ett seminarium 2015 handlade om testning med snabbt provsvar och gjordes i samarbete med Hiv-Sverige. Tyvärr deltog endast fyra personer på detta arrangemang. Under Stockholm Pride 2015 arrangerades också, i samarbete med Newcomers, ”Get to know your pussy, dick and anus”, en anatomiföreläsning på engelska som hölls av en av våra utbildade Newcomersinformatörer. På denna föreläsning deltog cirka 20 personer, varav många med bakgrund utanför Sverige.

Även föreläsningen ”Stjärten i fokus”, som har fokus på analsex och att göra den typen av sex skönt och säkert, har hållits. På Åre Pride 2015 höll vi föreläsningen för fem personer.

På World Aids Day den 1 december 2014 arrangerade RFSL tillsammans med RFSL Stockholm en föreläsningsskväll som handlade om transpersoner och hiv. Detta var första gången som ett arrangemang i Sverige fokuserade enkom på dessa frågor.

Sammanlagt 205 personer har 2014 svarat på vår utvärderingsenkät på svenska, och 31 personer på utvärderingsenkäten på engelska. Av dessa är 78 st (38 procent) män och 11 st (5 procent) transpersoner. 43 procent tror sig komma ha stor nytta av den information de har fått under seminariet/föreläsningen/workshopen, och ytterligare 53 procent tror sig komma ha nytta av informationen. Vi har inte utvärderat exakt alla tillfällen, på grund av tidsbrist eller logistiska svårigheter. Sammanlagt har 115 personer under 2015 svarat på vår utvärderingsenkät på svenska, och 20 personer på utvärderingsenkäten på engelska. Av dessa är 32 st (24 procent) män och 11 st (8 procent) transpersoner. 21 procent tror sig komma ha stor nytta av den information de har fått under seminariet/föreläsningen/workshopen, och ytterligare 66 procent tror sig komma ha nytta av informationen. Vi har inte utvärderat alla tillfällen, på grund av tidsbrist eller logistiska svårigheter.

Annonsering

Under 2014 har vi haft annonser på qx.se och quiser.com samt på våra egna hemsidor, samt i pappersform i *QX*. World Aids Day-kampanjen spreds även via Facebook och Grindr.

Den första kampanjen handlade om primärinfektion, med syfte att ge information om symptom och att man kan testa sig tidigt vid symptom. Kampanjen följdes upp genom en annonsmätning på qx.se som 1 577 personer svarade på. 54 procent hade uppmärksammat kampanjen på quiser (en vanlig siffra för liknande mätningar är 33 procent). Färre hade sett annonsen

i papperstidningen. Generellt sett är mottagandet positivt av kampanjen och många förstår även budskapet i annonserna, även om vissa tycker att annonsen är tråkig.

Inför World Aids Day 2014 gjorde vi ytterligare en annonskampanj, med tillhörande kampanjmaterial till avdelningarna, med budskapet "Vad är din status?", för att lyfta att alla personer är så mycket mer än sin hiv-status. Vi spred kampanjen genom en annons i *QX*, en banner på Grindr samt kampanj via RFSL:s sida på Facebook. Kampanjen på Facebook var mycket lyckad - den genererade nästan 2000 besök på rfsl.se/halsa, 14 744 personer såg inlägget på Facebook, 200 gillade och 34 delade. Vi gjorde annonsmätning även på denna kampanj på quiser. Denna annons fick tyvärr inte lika stort genomslag där som primärinfektionskampanjen fick. Enbart 13 procent av de svarande hade sett kampanjen, vilket ju till viss del kan förklaras med att vi inte annonserade på quiser, men det var där mätningen gjordes. Detta visar att vi inte når quiser-användarna när vi fokuserar på Grindr eller Facebook. Budskapet var heller inte lika klart för målgruppen som i primärinfektionskampanjen.

Under 2015 har vi haft annonser på qx.se och quiser.com, samt på Facebook, Grindr och Scruff.

Den första kampanjen handlade om Folkhälsomyndighetens nya riktlinjer för uppföljningstid efter hivexponering och att man kan testa sig tidigare än man tror. Annonsen riktades till en bloggpost på svenska och engelska på Sexperterna.org där det fanns information om när efter ett risktillfälle ett hivtest är helt säkert. Kampanjtiden var 28 septem-

ber – 9 november. På Scruff pågick annonseringen ända till januari 2016, då det är gratis för frivilligorganisationer att annonsera där. Grindr: 908 339 visningar, varav 5 490 klick. Scruff: 3 562 633 visningar, varav 2 993 klick. qruiser.com: 1888 klick. Blogginläggen, texterna på svenska och engelska på sexperterna.org, har fått nästan lika många besökare under den tiden. Det svenska blogginlägget fick 5 214 besökare och det engelska 5 094. Användarna spenderade i genomsnitt 2:35 minuter på sidan och de engelska besökarna stannade kvar på sidan tio sekunder längre. Det har varit svårt att spåra källan till alla besökare, men vi kan konstatera att Qruiser stod för 980 besök på den svenska sidan och 908 besök på den engelska. Totalt hade det svenska inlägget 5 214 besökare, varav 980 träffar från Qruiser och 4 029 träffar från direktlänkar. Totalt hade det engelska inlägget 5 094 besökare, varav 908 träffar från Qruiser och 4 054 träffar från direktlänkar.

Frågor från målgruppen

Under 2014 och 2015 har RFSL:s hiv- och hälsohandläggare funnits tillgängliga för att svara på frågor som kommit via mail eller telefon. Detta är ingen verksamhet som aktivt marknadsförs utan frågeställarna söker upp våra kontaktuppgifter via vår hemsida. Sexperterna Chatt är den verksamhet som svarat på flest frågor från målgruppen.

Hivprevention till transpersoner

En broschyr om trans och sex, framtagen i samarbete med RFSU och RFSL Ungdom, färdigställdes och lanserades i maj 2015, i samband med RFSL Ungdoms konferens om

unga transpersoner och sexualitet. Avdelningarna erbjöds att få 20 exemplar var gratis. Flera anställda och förbundsstyrelseledamöter från RFSL deltog på konferensdagen för kunskapsinhämtning.

RFSL anordnade 2015 (i huvudsak finansierat av ett annat projekt) en internationell konferensdag om transhälsa med gäster från hela Europa. En del av denna dag handlade om transpersoners sexuella hälsa i Sverige och i Europa. Ca 60 personer deltog, varav 40 från Sverige och 20 från övriga Europa. De allra flesta hade någon typ av transerfarenhet. Konferensen live-streamades också och de filmade föreläsningarna ligger nu uppe på RFSL:s kanal på Youtube.

Som ett led i att utforma workshops för transpersoner om sex inför 2016 har två kvällsmöten med kunniga transaktivister genomförts för att utforma hur workshops skulle kunna läggas upp och ett förslag på upplägg av workshops har tagits fram och ska testas i början av 2016.

Säkrare sex-workshops vid Newcomers

Under 2015 har RFSL arrangerat workshops om hiv, testning, säkrare sex och sexuella rättigheter i fem Newcomers-grupper. Detta initiativ togs eftersom denna grupp inte får målgruppsanpassad information i tillräcklig utsträckning. Vi erbjuder relevant information på ett sätt som är målgruppsanpassat och våra informatörer kan flera språk, vilket möjliggör för dem att undervisa på sitt hemspråk om deltagarna så önskar. Dessa workshops är en serie där det för varje Newcomersgrupp hålls tre workshops med olika teman: lust-

anatom, säkrare sex och STI-prevention, sexuella rättigheter, normkritik och ett antal olika praktiska övningar, som kondompåsättning. Workshoptillfällerna kan innehålla flera teman och innehållet anpassas beroende på deltagarnas delaktighet, nyfikenhet och tidsåtgång.

Vi baserar projektet på en peer to peer-modell, där workshopledaren tillhör samma målgrupp som deltagarna. Tanken är att workshopledarna ska nå deltagare och att både workshopledarna och deltagarna ska kunna sprida informationen utanför workshoparenan, likt ringar på vatten. Workshopledarna har utbildats av RFSL:s personal under tre olika helger med moment inom anatomi, STI-prevention, normkritisk sexualundervisning och pedagogiska övningar för att kunna hålla i egna workshops. I början följer alltid någon från förbundskansliet med för att ge stöd till workshopledaren om svåra frågor eller situationer dyker upp, men tanken är att de ska kunna genomföra det själva, alternativt med en annan workshopledare.

Kvinnor som har sex med kvinnor

I samband med att WISH startade upp som förening och verksamhet i Malmö sökte de samarbete med RFSL rådgivningen Skåne gällande kvinnor som har sex med kvinnor, säkrare sex och slickklappar. Detta utmynnade i en gemensam workshop den 11 mars 2014 där Suzann Larsdotter och Malinda Flodman deltog som workshopledare på en kväll om säkrare sex för kvinnor som har sex med kvinnor på sexleksaksbutiken Justin&Juliette tillsammans med Elisabet Nidsjö vid RFSL Rådgivningen Skåne. Den 12 mars deltog

Suzann Larsdotter på en expertlunch med RFSL rådgivningen Skåne, Smittskydd Skåne och Centrum för sexuell hälsa. Det som framkom i båda dessa sammanhang var dels det stora behovet av kunskap på området, både bland kvinnor som har sex med kvinnor och vårdinrättningar, och dels avsaknaden av språk för sexuella praktiker, som medför en svårighet att prata sex med partners, och en likartad svårighet mellan vårdgivare och vårdtagare. Suzann Larsdotter deltog även i ett uppföljande möte på Smittskydd Skåne den 3 september 2014.

Utbildning av hälso- och sjukvård

I hbtq-certifieringens arbete med kliniker och mottagningar som kommer i kontakt med målgruppen män som har sex med män har någon av hiv- och hälsohandläggarna medverkat med ett pass om övergripande hivkunskap, överföring, anamneshistorietagning i samband med hiv/STI-provtagning, sexuell hälsa för personer som lever med hiv samt sex mot ersättning. Under 2014 mötte vi sju sådana verksamheter. Delen om hivkunskap övergick 2015 till att enbart vara utbildningsenhetens ansvar.

Vi utvärderade vårdpersonalens upplevelse av hivföreläsningen specifikt vid samtliga tillfällen under 2014. 103 personer, som jobbar på vårdcentral, lasarett, landstinget och på sex- och samlevnads-mottagningar, svarade på enkäten. Nästan alla (92 procent) svarade att föreläsningen var bra eller mycket bra. I princip samtliga (99 procent) ansåg att de hade fått mer kunskap om hiv/STI och sexualitet i relation till hbtq-frågor. 94 procent ansåg att föreläsningen gett verktyg

för att utveckla sitt bemötande av hbtq-personer.

Kravet att fler landsting erbjuder hiv-test med snabbt provsvar

Under 2014 jobbade vi mycket aktivt med detta krav, framför allt genom uppstarten av det testningsprojekt som RFSL driver i samarbete med RFSL Stockholm. Vi har deltagit i olika sammanhang, exempelvis på en Hivpreventionskonferens som Stockholms läns landsting anordnade i december samt på Folkhälsomyndighetens Organisationsforum och lyft denna fråga som en av de mest prioriterade punkterna för vården att fokusera på.

Under 2015 har ett fokus varit att sprida kunskap om hivtestningsverksamhet till andra delar av RFSL. Både RFSL Örebro och RFSL Sundsvall har fått stöd i att ansöka om pengar till testningsverksamhet i sina regioner. En representant från RFSL deltog och presenterade Testpoints verksamhet när RFSL Örebro skulle ha ett möte med landstinget i Örebro län för att prata om att implementera Testpoint i Örebro. En utbildningsdag för RFSL:s avdelningar anordnades i september gällande hivtestningsverksamhet, där representanter från fem avdelningar (RFSL Örebro, RFSL Sundsvall, RFSL Borås, RFSL Linköping och RFSL Umeå) deltog.

Testning på Stockholm Pride 2014 och 2015 och under Eurogames 2015

Under Stockholm Pride 2014 genomfördes återigen hiv- och syfilistestning i samarbete med Stop Hiv-gruppen. Budskapet för året var "You never walk alone". Kampanjen gav ut blin-

kande armband till alla som testat sig eller pratat med en preventör i Pride Park. Kampanjen blev mycket uppskattad i målgruppen. 280 personer testade sig i parken under 2014, vilket är 121 personer fler än 2013 och ett rekord för Stop Hiv.

Även under Stockholm Pride 2015 genomfördes hiv- och syfilistestning i samarbete med Stop Hiv-gruppen. Budskapet för året var "Been there done that". Kampanjen gav ut blin-kande armband till alla som testat sig eller pratat med en preventör i Pride Park. Kampanjen blev mycket uppskattad i målgruppen. Det arrangerades även testning i Pride Ung Park. Efter påtryckningar från bland annat RFSL erbjöd Stop Hiv-gruppen för första gången hivtest med snabbt provsvar i Pride park.

Under Eurogames 2015 i Stockholm samarbetade RFSL och RFSL Stockholm med att marknadsföra testning till deltagarna genom att dela ut kondomkit med testningsbudskap till alla deltagarna. Testpoint hade väldigt många besök av Eurogames-deltagare, så det föreföll vara effektivt.

Testpoint

Under 2014 genomförde RFSL, i samarbete med RFSL Stockholm en förstudie för att utreda möjligheterna att erbjuda snabbtest för hiv utanför vården, i miljöer där män som har sex med män möts och i våra egna lokaler. Projektet utmynnade i en projektansökan. Från mars 2015 erbjuder RFSL, i samarbete med RFSL Stockholm, inom pilotprojektet Testpoint snabbtest för hiv till män som har sex med män och transpersoner oavsett sexuell praktik. Målet under projektets två första

år är att bedöma om, hur och var on site-testning för hiv och frivillig rådgivning är effektivt och önskvärt i målgruppen. Projektet syftar främst till att hitta odiagnostiserade personer som lever med hiv, främja regelbunden testning i målgruppen samt erbjuda målgruppen motiverande samtal om sexualitet och säkrare sex. I och med detta vill vi bland annat tillgodose målgruppens vilja till att testa sig utanför vården och utanför kontorstid och på drop-in-basis.

Ett tjugotal personer har utbildats och arbetar i dag som testare och/eller receptionister inom projektet. Alla som arbetar med testningen har gått en grundutbildning i MI (motiverande samtal) och en utbildning i handhavande av snabbtester hos Venhälsan. Personalen har även fått utbildning i administration och rutiner kring själva projektet.

Testpoint har under 2015 erbjudit testning i RFSL:s lokaler i Stockholm två kvällar i veckan, på nattklubben Candy två fredagskvällar/-nätter i månaden och på videoklubben Basement två lördagskvällar/-nätter i månaden. Under sommarmånaderna har testning erbjudits en gång i veckan på cruisingområdet vid Frescati. Under året har vi dessutom erbjudit testning på ett antal tillfälliga arenor runt om i Stockholmsområdet – under Eurogames, under Gaycamp och under transfesten i samband med Stockholm Pride. Under 2016 kommer vi även att erbjuda testning på fem olika tillfälliga arenor utanför Stockholms län.

Totalt 564 tester har gjorts inom Testpoint under 2015. Fem personer har testat reaktivt hos Testpoint under året. Ett reaktivt testresultat är inte diagnostiserande men ger en

stark indikation om att personen lever med hiv och innebär att besökaren behöver ta ett bekräftande labbtest inom vården för att en eventuell diagnos ska kunna ställas. Av de som testat reaktivt inom Testpoint har fyra sökt sig till vården för bekräftande labbtest, medan den femte bara var tillfälligt på besök i Sverige och valde att inte söka sig till vården för bekräftande test. 78 procent av de besökande har uppgett att de tillhör gruppen män som har sex med män och 6 procent uppger att de har transerfarenhet. 41 procent av besökarna hos Testpoint är födda utomlands och boende i Sverige. Av dessa är hälften nyanlända, det vill säga de flyttade till Sverige inom de senaste fem åren.

97 procent uppger att de är nöjda med sitt besök på Testpoint, resterande 3 procent att de är ganska nöjda. 80 procent lyfte fram bemötandet och 75 procent lyfte fram samtalet som särskilt positivt med sitt besök på Testpoint. 97 procent uppgav att de sannolikt eller ganska sannolikt skulle rekommendera Testpoint till någon annan. På frågan om besökaren skulle ha tagit hivtest inom vanliga vården om möjligheten att testa sig på Testpoint inte fanns svarade mer än en fjärdedel nej eller troligtvis inte.

Deltagande i externa arrangemang

Sommaren 2014 hölls Världsaids-konferensen i Melbourne. Från RFSL åkte Christian Antoni Möllerop, Jonas Jonsson och Mikael Jonsson. Även Maria Sundin från förbundsstyrelsen närvarade. Konferensen dominerades av diskussioner kring PrEP och för att sprida kunskaperna från konferensen arrang-

erades två seminarier under Stockholm Pride. Vi deltog också i en paneldiskussion på Organisationsforum för att sprida kunskaperna från konferensen till andra organisationer och landsting.

Carolina Orre deltog i Folkhälsomyndighetens utbildning om ”Att lyckas med hivprevention”, om kvalitetsutveckling i preventionsarbetet. Kunskapen från denna har på många sätt inkorporerats i förbundets arbete under hösten 2014.

Suzann Larsdotter deltog 2014 på RFSL Stockholms sexhälsokonferens om den tråkiga sexualiteten - sexuella beteenden som upplevs bidra till negativa konsekvenser för individen. Fokus var på riskfaktorer utifrån hivpreventionen och psykisk hälsa.

Kompetensutveckling för personal och förtroendevalda

Då många av våra medarbetare inom hiv- och hälsa är nya har vi arbetat mycket fokuserat med kompetensutveckling för de som specifikt jobbar med dessa frågor. Under 2015 har vi kompetensutvecklat våra hiv- och hälsohandläggare inom området Chem Sex bland msm. Carolina Orre deltog på en konferens anordnad av ECDC i Stockholm i februari, och Jon Gjønnnes och Caro Wikbro Carlén deltog i RFSL Stockholms Sexhälsokonferens som hade fokus på Chem Sex. Khalid Rashid deltog också i en tvådagarskonferens i Paris, anordnad av IAPAC, om PrEP och TAsP.

Inför 2016 skulle vi utforma en ny treårsplan för hivpreventionen. Då vi har många nya som ej varit med i LFA-processer förut valde vi att göra en tredagars workshop med Kari Örtgren som facilitator, vilket

gjorde dels att den nya treårsplanen blev väldigt bra och väl förankrad, men också att flera av våra hiv- och hälsohandläggare fick en utbildning inom LFA-metoden på samma gång.

Vi åkte till Oslo på den nordiska tjänstemannaträffen i september 2015, som hade fokus på testning utanför vården, alkohol- och droger, epidemiologi bland msm i Norden samt kunskapsutbyte mellan de nordiska hivpreventionsorganisationerna.

Suzann Larsdotter deltog i ESSM (European Society for Sexual Medicine) konferens i Köpenhamn i februari 2015.

Under vårens personaldag 2015 för anställda på förbundskansliet hölls en längre föreläsning för hela personalen på förbundskansliet om RFSL:s nya ställningstagande kring blodgivning samt om smittsamhet vid behandlad hiv. Cirka 30 personer deltog. Under året har regelbundna uppdateringar om nyheter inom hivprevention och hivpolitik givits på personalmöten.

För att sprida kunskaper inom RFSL, RFSL Stockholm och RFSL Ungdom gällande kvalitetsutveckling av hivprevention anordnades en utbildningsdag i verktyget Succeed för projektledare och hälsohandläggare under december 2015, som Carolina Orre höll i.

RFSL har som mål att hivprevention ska genomsyra hela vår verksamhet och vi vill att alla i personal och förbundsstyrelsen ska ha grundläggande kunskaper om hiv och RFSL:s hivprevention. För att mäta kunskapen hos personalen och förbundsstyrelsen har vi gjort en uppföljning av personalens och förbundsstyrelsens kunskaper med

hjälp av en webbenkät flera år i rad. Fem personer från förbundsstyrelsen svarade 2015 på enkäten, samt 20 personer ur personalen. En överväldigande majoritet av förbundskansliets personal och förbundsstyrelsen har bra koll på grunderna inom RFSL:s hivprevention, även om många också svarade fel på någon av våra grundpelare, vilket vi behöver utbilda mer kring. Anställda har goda kunskaper om RFSL:s politiska ställningstaganden och faktakunskaper om hiv. Enbart enstaka personer svarar fel på faktafrågorna när det gäller de flesta ämnen, vilket visar att den fortbildning som vi erbjuder personalen under åren har gjort att kunskaperna gällande hiv är höga. Några kunskapsluckor har identifierats, såsom att vissa tänker att RFSL rekommenderar skydd vid vissa former av sex som vi anser vara säkrare sex utan skydd, samt att viss kunskap om PEP och PrEP fattas. Förbundsstyrelsen har svarat i lägre utsträckning på enkäten och verkar ha lägre kunskap än förbundskansliet, något som behöver åtgärdas framöver.

Samverkansgrupper och referensgrupper

RFSL tog emot Helseutvalget från Oslo på ett studiebesök under våren 2014.

I mars 2014 hade vi ett samverkansmöte med Venhälsan, vilket ledde till att vi utformade primärinfektionskampanjen till RFSL:s avdelningar efter deras önskemål.

RFSL är med i Stop Hiv-gruppen som arrangerar testning under Stockholm Pride och som gör marknadsföringsinsatser gällande testning.

RFSL har inkommit med kom-

mentarer och förslag till förändringar av frågorna inför den nya Ung-KAB-enkäten som Folkhälsomyndigheten ansvarar för. Vi har även deltagit i utvärderingen som gjordes av Hiv-Sveriges arbete under våren.

Internationellt har Joakim Berlin från förbundsstyrelsen, i december 2014, deltagit på ett rundabords-samtal om hivprevention i Paris arrangerat av ILGA Europa. Vi har även haft kontakt med ett stort antal europeiska msm-organisationer och gjort en gemensam ansökan till EU för att få medel att arbeta med drogprevention riktad till män som har sex med män. Vi har också haft kontakt med europeiska forskare kring att samarbeta kring EMIS-studien som planeras till 2016.

RFSL har deltagit i ett utbytesprogram, Queer Health Care, via Grundtvig tillsammans med andra hbtq-organisationer från Europa. Syftet är att utbyta goda exempel gällande hbtq-personers hälsa. Möten har under 2014 hållits i Oslo, Budapest och Glasgow. Projektet fortsatte till och med juni 2015.

RFSL sitter med i Statens Institutionstyrelses brukarråd och bevakar där hbtq-personers intressen gällande bland annat hepatit C och hiv på institutioner. RFSL har också suttit med i Preventells referensgrupp och i ett nätverk för hbt-kvinnors hälsa.

RFSL har under både 2014 och 2015 funnits representerad av två representanter i Folkhälsomyndighetens Organisationsforum. RFSL har också funnits med i den beredningsgrupp som tillsammans med Folkhälsomyndigheten planerar och genomför dessa möten.

Under 2015 har ett pågående samarbete med ECDC förstärkts. I

början av året hade vi ett möte där RFSL presenterade sin hivpreventiva verksamhet och ECDC förlade ett av sina planeringsmöten till RFSL:s lokaler. RFSL är med i ECDC:s expertgrupp om msm och hivprevention i Europa och har under året förstärkt samarbetet med ECDC och andra europeiska organisationer mycket.

RFSL deltog i utvärderingen av klamydiahandlingsplanen som Konfigo utförde under våren 2015.

I september 2015 åkte en stor del av de som jobbar med hälsa och hivprevention till Oslo på Nordic Meeting, som hade fokus på testning och alkoholprevention. Vi åkte även till ILGA Europas årskonferens i Aten i oktober och spred våra kunskaper om hivprevention till andra europeiska hbtq-organisationer.

I juni 2015 hade vi ett Skypemöte med en hbtq-organisation från Belgien som ville få input kring hivprevention och vi har inlett samtal med Hiv-Norge om samarbete kring påverkansarbete kring PrEP.

Politiskt påverkansarbete

ECDC:s uppföljning av svensk hivprevention

RFSL har inkommit med synpunkter vid den uppföljning som ECDC gjorde under året gällande svensk hivprevention.

SRHR-strategin

RFSL har deltagit i möten kring framtagandet av underlaget för en ny svensk SRHR-strategi och också inkommit med kommentarer på det slutgiltiga förslaget.

Polishögskolan

Förbundsstyrelsen har haft kontakt med Polishögskolan angående deras

regler att personer som lever med hiv inte kunde bli antagna till utbildningen. Detta arbete resulterade i en ändring i deras riktlinjer.

Workshop hos Socialstyrelsen om smittskyddslagen

I slutet av januari 2014 anordnade RFSL en workshop om smittskyddslagen hos Socialstyrelsen som var mycket lyckad.

Smittskyddslagen och tillämpning av brottsbalken

RFSL arbetar för att förändra smittskyddslagstiftningen och instruktionerna från smittskyddsläkarna och för att Sveriges lagstiftning och rättstillämpning följer UNAIDS hållning, vilken innebär att endast avsiktlig överföring av hiv ska vara kriminaliserad.

Informationsplikten och tvångsisoleringen ska avskaffas.

RFSL arbetar för att förbättra rättsväsendets kompetens om utsattheten för personer som lever med hiv samt om hur hiv överförs, så att tillämpningen av lagstiftningen blir enhetlig.

Under 2013 lanserade Smittskyddsinstitutet ett kunskapsunderlag, *Smittsambet vid behandlad infektion*, om hiv och smittsamhet. Underlaget visade på att risken för att överföra hiv vid sexuella kontakter är minimal om personen som lever med hiv har en så kallad välinställd behandling med mycket låga virusnivåer. Rapporten fick mycket medial uppmärksamhet och har varit ett viktigt underlag i RFSL:s påverkansarbete. Utifrån Smittskyddsinstitutets kunskapsunderlag tog RFSL, i samarbete med Hiv-Sverige, fram en kampanj som

syftar på att hjälpa personer som lever med hiv att kräva nya förhållningsregler där informationsplikt inte finns med som krav. Hittills har ett flertal personer som lever med hiv och som har begärt en omprövning av sina förhållningsregler fått detta utifrån den nya kunskapen om hiv och överföringsrisker. Vi kan dock konstatera att tillämpningen av möjligheten att ompröva förhållningsreglerna varierar stort runt om i landet, vilket är problematiskt.

Under mandatperioden tog RFSL, i samarbete med RFSU och Hiv-Sverige, även fram ett faktablad där vi redogör för smittskyddslagens historia och presenterar exempel på hur smittskyddslagen kan omformuleras i enlighet med internationella rekommendationer och utan informationsplikt. Faktabladet har fått mycket uppmärksamhet, i synnerhet då vi fick möjligheten att presentera innehållet i faktabladet i en debattartikel i *Expressen*.

RFSL:s krav om mer medel till hivprevention, samt våra krav om ändringar i smittskyddslagen, var ett av flera prioriterade områden under 2014 och 2015 års politiska kampanjer. RFSL har haft ett flertal politiska kontakter med beslutsfattare och myndighetschefer i syfte att få till stånd en översyn av smittskyddslagen.

Under 2014 beslutade dåvarande Folkpartiet, numera Liberalerna, vid sitt landsmöte att partiet önskar en översyn av svensk smittskyddslagstiftning. Under 2015 fattade även Moderaterna på sin kongress ett beslut om att se över smittskyddslagen. I dagsläget är det därmed Miljöpartiet, Liberalerna, Moderaterna och Vänsterpartiet som har fattat tydliga beslut om att de vill se en översyn av

smittskyddslagen. Inom Socialdemokraterna har signalerna från partiets ledning varit att partiet också är för en översyn, vilket även var en del av Hbt-Socialdemokraternas hbt-politiska program under valrörelsen.

Mot slutet av 2015 producerade RFSL ett antal filmer om hiv och smittsamhet där personer som lever med hiv gav personliga berättelser om att leva med smittfri (behandlad) hiv. Kampanjen finansierades av Folkhälsomyndighetens informationsinsats som syftade på att öka kunskap om hiv och smittsamhet och därigenom reducera stigma. Kampanjfilmerna har fått mycket bra spridning och leder förhoppningsvis till ökad kunskap om överföringsrisker.

Under Stockholm Pride 2015 arrangerade RFSL, Hiv-Sverige och RFSU ett panelsamtal med riksdagsledamöter från Centerpartiet, Liberalerna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet om svensk hivpolitik. Teman som diskuterades var vikten av en ny nationell strategi på hivområdet då det gällande löper ut 2016, smittskyddslagen och det statliga anslag som går till hivprevention i Sverige.

Samuel Girma, Caro Wikbro Carlén och Khalid Rashid har under mandatperioden alla arbetat som hiv- och hälsohandläggare på RFSL. Foto: Tine Alavi.

Lika rättigheter och skydd mot hat/hets

Namnlagen

RFSL arbetar för att föräldrar ska kunna välja valfritt förnamn till sina barn, oavsett namnets traditionella koppling till kön. Alla individer, oavsett ålder, ska kunna välja att lägga till valfritt förnamn och stryka valfritt antal ursprungliga namn genom anmälan till Skatteverket. Inget av de ursprungliga förnamnen ska behöva behållas. Det ska också vara möjligt att välja -son och -dotternamn oavsett juridiskt kön.

Under 2014 och 2015 har frågor som rör namnlagen inte varit bland de högst prioriterade. Detta på grund av att regeringen ännu inte presenterat någon proposition om en reformerad namnlag utifrån den utredning, *En ny lag om personnamn* (SOU 2013:35) som 2013 överlämnades av namnlagskommittén, vilken RFSL skrev ett remissyttrande på. RFSL har uppmärksammat såväl den tidigare regeringen som nya nya på frågan.

Diskrimineringslagstiftningen

RFSL arbetar för att diskrimineringskyddet på grund av sexuell läggning, könsidentitet och köns-

uttryck är likställt med skyddet för andra diskrimineringsgrunder, vad gäller kravet på aktiva åtgärder.

RFSL arbetar för att öka kännedomen om hur diskriminering ser ut samt om det nuvarande diskrimineringskyddet och arbetar också för att möjligheterna för personer som blivit diskriminerade ska kunna få kompensation och upprättelse för detta stärks.

RFSL skapar opinion kring den negativa särbehandling BDSM-utövare, fetischister, asexuella och personer som lever i flersamma relationer, med flera, kan utsättas för på grund av sin sexuella praktik och/eller sina relationer och verkar för att stärkt diskrimineringskydd för dessa grupper utreds.

Representanter för förbundsstyrelsen och förbundskansliet har under mandatperioden fortsatt att ha regelbundna möten med tjänstemän hos Diskrimineringsombudsmannen (DO) för att diskutera hur de bäst ska kunna jobba med att komma tillrätta med diskriminering på grund av sexuell läggning och könsöverskridande identitet och uttryck. Bland annat har vi vid dessa möten

diskuterat vilka möjligheter det finns till samarbete mellan organisationer och myndigheten. Förslag som har lyfts har varit att DO skulle kunna göra avstämningar med organisationerna om inkomna anmälningar. Detta för att få hjälp i att bilda sig en uppfattning om ett visst ärende är strategiskt betydelsefullt. Andra förslag har varit att DO informerar organisationerna om hur en anmälan ska skrivas på bästa sätt, så att dessa sedan kan assistera personer som vill anmäla och på sikt kanske rekommendera detta i högre utsträckning än idag. Vid ett möte i augusti 2014 delade DO med sig av en lista med ärendekriterier som RFSL och andra organisationer kan sprida i syfte att öka kännedom i communityt om vilka ärenden som DO kommer, respektive inte kommer, att driva. RFSL har också under mandatperioden begärt uppvaktning av myndighetens generaldirektör utan att få detta. Organisationerna har bland annat kritiserat myndigheten för att antalet fall som tas upp är för få och att det är omöjligt att räkna ut vilka anmälningar som kommer att tas upp. Det är därför svårt för organisationerna att rekommendera personer som hör av sig att anmäla. På sikt anser bland andra RFSL att den nuvarande situationen kommer att urholka förtroendet för lagstiftningen. Att det tog DO över sex år att ta upp en anmälan med grunden könsöverskridande identitet och uttryck är allvarligt. Detta framförde RFSL bland annat vid ett seminarium på regeringskansliet med anledning av den förra regeringens hbt-strategi. DO närvarade där som en av de strategiska myndigheterna i strategin. Under hösten 2015 gick DO ut med

information om att myndigheten nu kommer att ta upp ett fall gällande både diskrimineringsgrunden sexuell läggning och könsöverskridande identitet och uttryck. Det är glädjande, men RFSL menar att det är anmärkningsvärt att detta tagit över sex år och kan också konstatera att ett par fristående antidiskrimineringsbyråer under samma tid tagit upp och vunnit fall gällande diskrimineringsgrunden könsöverskridande identitet och uttryck.

RFSL har också under mandatperioden fortsatt kontakterna med de fristående anti-diskrimineringsbyråerna, särskilt byrån i Uppsala. Bland annat har vi hjälpts åt att lyfta fall medialt som byrån drivit. Byrån i Uppsala har bland annat drivit och vunnit ett fall med en transkvinna som inte fick köpa en bröstförstoring av en privat plastikkirurg, ett fall som DO valde att inte ta upp.

RFSL har under mandatperioden fortsatt att driva frågan om ett jämställande av alla diskrimineringsgrunder så att alla ska omfattas av kravet på aktiva åtgärder från arbetsgivarens sida för att komma tillrätta med diskrimineringsproblemen. Under 2014 lämnade den statliga utredare som utrett saken över sin utredning, *Nya regler om aktiva åtgärder mot diskriminering* (SOU 2014:41), till regeringen med förslag som var i linje med RFSL:s önskemål. RFSL tillstyrkte förslaget i det remissyttrande som lämnades in i september samma år. Under 2015 efterfrågade vi en proposition i frågan bland annat vid utfrågningarna av kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke och justitieminister Morgan Johansson under Stockholm Pride.

RFSL har under mandatperioden

varit delaktiga i uppstartandet av en talerätsorganisation, på initiativ av Diskrimineringsbyrån i Uppsala, vars syfte är att ytterligare stärka organisationers möjligheter att driva diskrimineringsfall. Till organisationen har ett rättsnätverk knutits, med jurister som har möjlighet att vara delaktiga i att driva fallen. Organisationens namn är Lika Rätt och Ulrika Westerlund har fungerat som ordförande i interimstyrelsen. Arbetet med att komma igång med arbetet och stärka upp finansieringen pågår. Samtidigt har en annan organisation, Med lagen som verktyg, med ett snarlikt syfte, men med fokus på tillgänglighetsfrågor, startats. RFSL medverkade genom Ulrika Westerlund i uppstarten av organisationen och RFSL har också blivit stödmedlem i denna organisation.

Ulrika Westerlund har haft möten med olika företrädare inom hbtq-communityt för att diskutera riskerna med en växande nymoralism, som bland annat leder till att BDSM-utövande sammankopplas med våld och övergrepp, och formulera strategier framåt. Dessa kontakter fortsätter. Ulrika Westerlund har också träffat Sveriges Kvinnolobby ordförande Clara Berglund, tillsammans med Suzann Larsdotter, för att försöka lyfta diverse frågor som borde kunna vara gemensamma intressen för hbtq-rörelsen och den feministiska rörelsen att motverka. Bland annat nymoralism lyftes vid mötet.

Hetslagstiftningen och straffskärpningsparagrafen

RFSL arbetar för att hets- och hatbrotten mot hbtq-personer har minskat och samhällets insatser mot dessa brott ökat, bland annat genom

att arbeta för att regeringen tar fram en handlingsplan mot hatbrotten mot hbtq-personer.

RFSL driver också frågorna om att också könsidentitet och könsuttryck ska vara grund för straffskärpning i lagtexten och att transpersoner ska vara skyddade av hetslagstiftningen.

RFSL har kontinuerligt drivit frågan om hatbrott mot hbtq-personer medialt och gentemot politiker. Bland annat har vi fortsatt att framföra uppfattningen att regeringen borde utforma en handlingsplan för hur man avser att komma tillrätta med hatbrotten. I den förra regeringens hbt-strategi, som presenterades i januari 2014, ingick ett uppdrag till Rikspolisstyrelsen att följa upp polisorganisationens fortsatta förbättringsarbete gällande hatbrott. Representanter för RFSL träffade utredaren Håkan Sandahl i oktober 2014 och diskuterade de förslag som han hade för att förbättra arbetet. Bland annat föreslogs en stor ökning av de specialiserade hatbrottsjourerna. Detta förslag plockades inte upp av rikspolischefen. I början av hösten 2015 träffade Ulrika Westerlund och Christian Antoni Möllerop inrikesminister Anders Ygeman för att lyfta vikten av ett politiskt strategiskt arbete med hatbrottsfrågan och i regeringsförklaringen 2015 utlovade statsminister Stefan Löfven en handlingsplan mot rasism och hatbrott. I november 2015 träffade representanter för RFSL, tillsammans med RFSL Ungdom, Transformeringen FPES och KIM, kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke för att följa upp frågan.

RFSL har också vid ett flertal

tillfällen, bland annat i möten efter valet med den nya jämställdhetsministern Åsa Regnér, framfört vår uppfattning om det viktiga i att säkerställa att det finns resurser till de brottsofferjourer, som vår egen, som har hbtq-kompetens och kompetens att jobba med offer för alla former av våld, såväl relationsvåld som annat. Under hösten 2014 genomfördes en offensiv lobbyinsats för att säkerställa att finansieringen av RFSL:s Brottsofferjour inte skulle falla mellan stolarna när den nya regeringen inte fick igenom sin budget vid budgetomröstningen i riksdagen. Finansiering säkrades. Arbetet med att stärka finansieringen fortsätter, bland annat genom ytterligare kontakter med Åsa Regnér och hennes stab. Bland annat drev vi frågan att också vår brottsofferjour skulle kunna söka de extra 100 miljonerna som tillkom i vårbudgeten 2015, men som sedan endast kunde sökas av kvinno- och tjejjourer.

RFSL har under lång tid drivit frågan om att även transpersoner explicit ska skyddas i straffskärpningsparagrafen och inkluderas i hetslagstiftningen. Detta har bland annat gjorts genom kontakter med riksdagsledamöter under allmänna motionstiden och genom allmänt påverkansarbete gentemot politiker i framförallt Moderaterna, vilka under lång tid motsatte sig detta. I den enkätundersökning som RFSL i juni 2014 skickade ut till alla riksdagskandidater inför valet till riksdagen ingick båda dessa frågor. Under Stockholm Pride 2014 gick alla allianspartier ut med ett nytt gemensamt ställningstagande där de nu ville utreda frågan om inkludering av transpersoner i hetslagstiftningen och omedelbart

tillsatte en statlig utredning. RFSL välkomnade detta nya ställningstagande i ett pressmeddelande.

Under hösten 2014 inleddes kontakterna med den tillsatta utredningen och de fortsatte sedan kontinuerligt under utredningens hela arbete. RFSL ingick i utredningens referensgrupp och vi var också direkt inblandade i utredningens arbete på så sätt att vi genom praktikanten Alice Wahl under våren och sommaren 2015 aktivt letade upp exempel/bevis på att hets mot transpersoner förekommer på svenska sajter. Listan med exempel på uttalanden som borde kunna utgöra hets skickades över till utredningssekreteraren, som efterfrågat detta. I december 2015 överlämnades utredningens betänkande *Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner m.m.* (SOU 2015:103). Utredningens förslag gick på RFSL:s linje. Den föreslog att transpersoner explicit ska skyddas i straffskärpningsparagrafen och att könsidentitet eller könsuttryck ska inkluderas i lagen om hets mot folkgrupp. Samtidigt föreslog utredningen också bl.a. att diskrimineringsgrunden könsöverskridande identitet eller uttryck ska bytas ut mot att i stället kallas könsidentitet eller könsuttryck, vilket är en förändring av hur denna diskrimineringsgrund definieras som RFSL välkomnar.

Fler juridiska kön än två

RFSL arbetar för att det ska finnas möjlighet för människor att ha andra juridiska kön än man eller kvinna.

RFSL ska långsiktigt verka för att användandet av juridiska kön ska upphöra. Däremot kan det finnas behov av att registrera självupplevt kön till exempel av statistiska skäl.

RFSL verkar för en översyn av konstruktionen av pass och personnummer, vad gäller möjligheten att göra dem könsneutrala.

Vid RFSL:s kongress 2012 skrevs in i principprogrammet att RFSL ska verka för att juridiska kön ska vara fler än två och att möjligheten att helt avskaffa dem på sikt ska utredas. I denna fråga har representanter för förbundsstyrelsen sedan dess fortsatt att ha täta kontakter med framförallt Transföreningen FPES för att diskutera strategier för arbetet och vilken fråga som är mest prioriterad att driva och hur. Detta förutom direkta kontakter med politiker i frågan. Av riksdagspartierna stöder numera Miljöpartiet och Vänsterpartiet införandet av fler än två juridiska kön. Under Stockholm Pride 2014 uttalade också S partiledare Stefan Löfven att Socialdemokraterna övervägde att utreda frågan. Liknande uttalanden har också gjorts av den tidigare hbt-ministern Erik Ullenhag under 2014. Frågan diskuterades också med representanter för de ansvariga för hbtq-frågor vid de olika departementen vid ett möte i september 2014. RFSL har under mandatperioden fortsatt att upprätthålla en kontakt också med Göteborgs rättighetscenter i frågan om fler juridiska kön än två och även om intersexpersoners rättigheter. Bland annat har strategiska frågor diskuterats vid ett flertal tillfällen.

Under mandatperioden har frågan blivit aktuell i medierna ett flertal gånger sedan andra länder infört möjligheten för personer att ha ett annat kön än man eller kvinna. RFSL har vid ett flertal tillfällen fått uttala sig i frågan med anledning av

detta. Bland annat har vi då klargjort att det vi önskar se inte är en variant av den tyska lösningen, där barn som föds med oklart kön registreras med "X". Det vi vill se är att de som själva önskar ha ett annat juridiskt kön än man eller kvinna ska kunna välja detta själva. Förfrågningar från media har också ofta gällt frågan om utformningen av personnumren, idkort och pass och vilka problem som kan uppstå i vardagen på grund av systemet med binärt könade personnummer.

Fastställande av kön

RFSL arbetar för att alla transpersoner, oavsett ålder, har rätt till juridisk fastställelse i önskat kön utan krav på medicinsk behandling, kirurgiska ingrepp, diagnos eller andra krav som till exempel en viss typ av utredning.

Under mandatperioden har arbetet med skadeståndskravet för de personer som tvångssteriliserades av staten innan lagkravet om sterilisering ströks fortsatt. JK valde tyvärr i juni 2014 att avslå den begäran om skadestånd till drygt 160 individer som RFSL lämnat in med hjälp av juristen Kerstin Burman. Efter detta valde vi att avvakta riksdagsvalet 2014 och därefter ge den nya regeringen möjlighet att ta initiativ till en officiell ursäkt och utbetalning av skadestånd. I enkäten som skickades ut till alla riksdagskandidater inför riksdagsvalet ingick frågan om skadestånd till tvångssteriliserade transpersoner. Miljöpartiet och Vänsterpartiet är för utdelande av skadestånd och Socialdemokraterna har uppgett att de vill utreda saken. Detta har också representanter för

Liberalerna uttalat vid tidigare tillfällen. Direkt efter det att den nya regeringen tillträtt under hösten 2014 lämnades en begäran om uppvaktning i frågan in till den i regeringen ansvariga ministern folkhälsominister Gabriel Wikström. Uppvaktningen genomfördes i februari 2015 och har sedan följts upp av kontakter och möten med Wikströms stab. Vi fick inledningsvis besked om att ett beslut skulle komma under hösten 2015 men detta har inte skett. RFSL har nu därför gått vidare med vår stämningsansökan mot staten och planerar att lämna in en sådan under början av 2016. Ett mindre antal personer ur hela gruppen av skadeståndskrävande har valts ut för att täcka in alla tänkbara erfarenheter ur gruppen gällande bland annat när tvångssteriliseringen inträffade och hur gammal personen var när det hände. Om dessa tilldöms skadestånd kommer det att kunna användas av alla drabbade.

Efter det att lagen ändrades den 1 juli 2013 har RFSL fått information om att Socialstyrelsens rättsliga råd fortsatt att kräva en dokumenterad medicinsk kontakt för att personer ska få ändra sitt juridiska kön, trots att detta inte finns med som ett krav i lagen. Under början av 2014 beslutade vi att driva ett av dessa fall i domstol. Det gällde Michelle, som inte fått byta juridiskt kön, trots att hon uppfyllde de faktiska lagkraven. I maj kom domen från förvaltningsrätten i Stockholm som gav oss rätt och skickade tillbaka fallet med Michelle till rättsliga rådet för ny bedömning. Under hösten 2014 fick Michelle rätt att byta juridiskt kön, men oklarheterna i rättsliga rådets bedömningar kvarstod. Vi valde att

avvakta förslaget från den utredning som skulle utreda åldersgränsen innan vi beslutade om ny strategi, eftersom vi hört att utredningen också skulle föreslå andra förslag till ändringar av lagtexten.

Utredningen om åldersgränsen för juridiskt könsbyte aviserades av den förra regeringen i hbt-strategin i januari 2014. Utredningen arbetade under hela 2014 och arbetet följdes noga av RFSL tillsammans med RFSL Ungdom. Vi hade var sin representant i utredningens referensgrupp. Den utredning som överlämnades i slutet av 2014, *Juridiskt kön och medicinsk könskorrigering* (SOU 2014:91), följde i stort RFSL:s ståndpunkter, också när det gäller att ansökan ska kunna bli en helt administrativ process och att de juridiska och medicinska processerna helt skiljs åt. Vi hade hellre sett att åldersgränsen för byte av juridiskt kön helt skulle ha strukits, i stället för att sänkas från 18 år till 15 år, men valde att i vårt remissyttrande tillstyrka förslaget, eftersom vi ändå ser att det innebär en tydlig förbättring. I vårt remissyttrande lyfte vi vissa farhågor om att de föreslagna förändringarna skulle kunna innebära en viss risk för försämringar för intersexpersoner, men i samråd med INIS och en representant för Intersex Scandinavia, beslutades att alla organisationerna ändå skulle tillstyrka förslaget. För att samordna oss hade vi bland annat ett möte under Stockholm Pride 2015.

BDSM och fetischism

RFSL arbetar såväl internt som externt för att öka kunskapen och förståelsen för BDSM och fetischism.

RFSL arbetar för att påverka så att de sjukdomsdiagnoser som strukits

i Sverige också tas bort i WHO:s klassificeringssystem ICD.

RFSL bevakar enskilda rättsfall gällande BDSM och fetischism från ett normkritiskt sexualpolitiskt perspektiv.

Under mandatperioden har förbundsstyrelsen bland annat fortbildat sig i BDSM-frågor genom att delta i en seminariedag arrangerad av BDSM Community Stockholm. Styrelsen tog del av en föreläsning av Mollena Williams och pratade med företrädare för arrangörerna.

RFSL har under mandatperioden också fortsatt att agera rådgivande till rättsväsendets aktörer i rättsfall där BDSM-inslag förekommit eller där BDSM-inslag har hävdats förekomma. RFSL har arbetat för att skillnaden mellan BDSM-utövning med samtycke och övergrepp och misshandel ska tydliggöras.

Bilaga

Förteckning över avdelningsbesök 2014 och 2015

2014

	Januari	
12/1	RFSL Helsingborg, deltagande på årsmöte. Fredrik Nilsson	
15/1	RFSL Malmö, deltagande på styrelsemöte. Fredrik Nilsson	
16-17/1	RFSL Luleå, träff med personal och styrelse. Fredrik Nilsson	
22/1	RFSL Gävleborg, deltagande på extra årsmöte. Fredrik Nilsson	
25/1	RFSL Regnbågen, deltagande på årsmöte. Fredrik Nilsson	
28/1	RFSL Östersund, träff med styrelsen. Fredrik Nilsson	
29/1	RFSL Örnsköldsvik, träff med styrelsen. Fredrik Nilsson	
	Februari	
22/2	RFSL Borås, deltagande på årsmöte. Joakim Berlin	
23/2	RFSL Skaraborg, deltagande på årsmöte. Joakim Berlin	
23/2	RFSL Halland, deltagande på årsmöte. Fredrik Nilsson och Ulrika Westerlund	
26/2	RFSL Blekinge, deltagande på årsmöte. Fredrik Nilsson	

2/3

3/3

15/3

23/3

25-26/3

31/3

2/4

5/4

10/4

Mars

RFSL Göteborg, deltagande på årsmöte. Ulrika Westerlund
RFSL Kronoberg, möte med företrädare för avdelningen. Ulrika Westerlund
RFSL Dalarna, deltagande på årsmöte. Christian Antoni Möllerop
RFSL Malmö, deltagande på årsmöte. Fredrik Nilsson och Christian Antoni Möllerop
RFSL Luleå, träff med personal och styrelse. Fredrik Nilsson
RFSL Gävleborg, deltagande på årsmöte. Fredrik Nilsson

April

RFSL Göteborg, föreläsning för Newcomers om hiv och sexualitet, Carolina Orre
RFSL Rådgivningen Skåne, möte med avdelningarna i regionen med anledning av omorganisering av rådgivningen. Christian Antoni Möllerop
RFSL Borås, styrelseutbildning. Fredrik Nilsson

11-12/4	RFSL Umeå, avdelningsutbildning. Carolina Orre och Malinda Flodman	29-31/8	RFSL Helsingborg, deltagande i programpunkter under Helsingborg Pride. Ulrika Westerlund, Christian Antoni Möllerop och Lars Jonsson
14/4	RFSL Malmö, deltagande på styrelsemöte. Fredrik Nilsson		
23/4	RFSL Halland, träff med styrelsen. Fredrik Nilsson och Ulrika Westerlund	2/9	September RFSL Nyköping, valdebatt. Ulrika Westerlund
	Maj	3/9	RFSL Linköping, deltagande i seminarier under Regnbågsveckan. Ulrika Westerlund
22/5	RFSL Gävleborg, möte med ordförande. Carolina Orre	7/9	RFSL Gävleborg, deltagande på extra årsmöte. Fredrik Nilsson och Annika Lindberg
27-28/5	RFSL Luleå, träff med personal och styrelse. Fredrik Nilsson	7/9	RFSL Norrköping, deltagande på extra årsmöte. Joakim Berlin
	Juni	9/9	RFSL Luleå, träff med styrelse och Boden kommun. Fredrik Nilsson
2/6	RFSL Malmö, träff med styrelsen. Fredrik Nilsson.	9/9	RFSL Kiruna, styrelseutbildning. Fredrik Nilsson
12/6	RFSL Värmland, träff med styrelsen. Fredrik Nilsson	15/9	RFSL Jönköping, möte med avdelningens ordförande. Ulrika Westerlund
14/6	RFSL Luleå, deltagande i programpunkter under Luleå Pride. Emma Rasmusson, Jonas Jonsson, Khalid Rashid, Christian Antoni Möllerop	20/9	Falu Pride, presentation av Funkisprojektet (RFSL och RFSL Stockholm), Kristina Ullgren och Alex Bovbjerg Nielsen
	Juli	22/9	RFSL Malmö, deltagande på extra årsmöte. Fredrik Nilsson
2/7	RFSL Sundsvall, föreläsningar på Sundsvalls Pride. Sandra Schwartz	23/9	RFSL Hälsingland, deltagande på extra årsmöte. Annika Lindberg
5/7	RFSL Örebro, träff med styrelsen. Fredrik Nilsson	25/9	RFSL Östersund, föreläsning om lustfylld anatom och säkrare sex, Suzann Larsdotter
	Augusti		
13/8	RFSL Halland, deltagande på extra årsmöte. Fredrik Nilsson		
20/8	RFSL Stockholm, möte angående äldreprojekt. Christian Antoni Möllerop		

Oktober			December		
5/10	RFSL Kronoberg, träff med Newcomers i Växjö och avdelningens styrelse. Jasminé Mehho och Sooz Romero	14/12	RFSL Gävleborg, avdelningsbesök. Ulrika Westerlund och Maria Sundin		
10-11/10	RFSL Luleå, träff med personal och styrelse. Fredrik Nilsson	2015			
6/10	RFSL Jönköping, deltagande på medlemsträff. Gisela Janis och Fredrik Nilsson	14/1	Januari RFSL Stockholm, möte med ordförande och vice ordförande. Ulrika Westerlund		
14/10	RFSL Jönköping, deltagande på årsmöte. Fredrik Nilsson	15/1	RFSL Luleå, möte med styrelse. Fredrik Nilsson		
18-19/10	Avdelningsutbildning i Alvesta, Annika Lindberg och Fredrik Nilsson	20/1	RFSL Luleå, deltagande på årsmöte. Anna Galin		
19/10	RFSL Kiruna, deltagande på Sápmi Pride. Emelie Mire Åsell	21/2	Februari RFSL Skaraborg, deltagande på årsmöte. Fredrik Nilsson		
		22/2	RFSL Halland, deltagande på årsmöte. Lisa Olsson		
November			Mars		
1/11	RFSL Stockholm, lansering av transkalender. Ulrika Westerlund	2/3	RFSL Skellefteå, möte med styrelse. Anna Galin		
14/11	RFSL Luleå, deltagande i regnbågsdagen i Boden. Ulrika Westerlund	3/3	RFSL Borås, deltagande på årsmöte. Ulrika Westerlund		
23/11	RFSL Örebro, utbildning för Newcomers i Örebro. Jasminé Mehho, Sooz Romero, Aysun Yucel och Frida Olofsson	3/3	RFSL Umeå, deltagande på årsmöte. Anna Galin		
26/11	RFSL Norrköping, deltagande på medlemskväll med föreläsning om hiv och att leva med hiv. Joakim Berlin	4/3	RFSL Göteborg, möte med ordförande med flera. Ulrika Westerlund		
		7/3	RFSL Linköping, deltagande på årsmöte och Snuskbingo. Suzann Larsdotter		
26/11	RFSL Malmö, deltagande i extra årsmöte. Ulrika Westerlund	22/3	RFSL Piteå, deltagande på årsmöte. Anna Galin		
		22/3	RFSL Gotland, deltagande på årsmöte. Fredrik Nilsson		

24/3	RFSL Stockholm, möte med ordförande och vice ordförande. Ulrika Westerlund		
28/3	RFSL Norrköping, deltagande på årsmöte. Fredrik Nilsson		
29/3	RFSL Malmö, deltagande på årsmöte. Fredrik Nilsson		
	April		
9-10/4	RFSL Luleå, möte med personal och styrelse. Fredrik Nilsson		
	Juni		
11-14/6	Luleå Pride. Fredrik Nilsson, Christian Antoni Möllerop och Jasminé Mehho		
16/6	RFSL Malmö, möte med styrelsen. Christian Antoni Möllerop		
29/6	RFSL Örnsköldsvik, möte med styrelsen. Fredrik Nilsson		
	Juli		
4/7	Hudik Pride/RFSL Hälsingland, föreläsning Funkisprojektet. Johanna Nyberg, Emma Rasmusson		
23/7	RFSL Malmö, möte med styrelsen. Fredrik Nilsson		
	Augusti		
4/8	RFSL Gävleborg, möte med styrelsen. Fredrik Nilsson		
26/8	RFSL Nyköping, ordförande på årsmöte. Magnus Kolsjö		
	September		
2/9	RFSL Linköping, besök under Regnbågsveckan. Linnea Risinger		
8/9	RFSL Malmö, möte med styrelsen. Fredrik Nilsson		
12/9	RFSL Värmland, träff under Värmland Pride. Linnea Risinger		
25-26/9	RFSL Skaraborg, stöd till rekryteringsprocess. Linnea Risinger		
26/9	RFSL Göteborg, deltagande i utbildningsdag. Ulrika Westerlund		
29/9	RFSL Stockholm, föreläsning om familjefrågor. Ulrika Westerlund		
	Oktober		
1/10	RFSL Stockholm, möte om asylarbete. Ulrika Westerlund, Jasminé Mehho, Tine Alavi		
4/10	RFSL Gävleborg, deltagande vid extra årsmöte. Linnea Risinger		
8/10	RFSL Värmland, besök av Funkisprojektet. Johanna Nyberg och Emma Rasmusson		
9/10	RFSL Örebro, möte om testningsverksamhet. Carolina Orre		
20/10	RFSL Skaraborg, besök av Funkisprojektet. Johanna Nyberg och Emma Rasmusson		
23/10	RFSL Linköping, möte om RFSL Linköpings Regnbågsvecka. Linnea Risinger		
24/10	RFSL Roslagen, besök av		

Funkisprojektet. Johanna
 Nyberg och Emma 1/12
 Rasmusson
 27/10 RFSL Stockholm, besök
 på styrelsemöte. Linnea 1/12
 Risinger
 28/10 RFSL Blekinge, besök av
 Funkisprojektet. Johanna 9/12
 Nyberg och Emma
 Rasmusson
 29/10 RFSL Regnbågen,
 föreläsning om RFSL:s
 värdegrund. Linnea
 Risinger

November

4/11 RFSL Stockholm,
 information på
 kommunikationsmöte.
 Linnea Risinger
 11/11 RFSL Göteborg, besök av
 Funkisprojektet. Johanna
 Nyberg och Emma
 Rasmusson
 12/11 RFSL Borås, besök av
 Funkisprojektet. Johanna
 Nyberg och Emma
 Rasmusson
 12/11 Gotland Pride/RFSL
 Gotland, föreläsning om
 Funkisprojektet. Lisa
 Ericson
 21/11 RFSL Dalarna, besök
 av föreningsutvecklare.
 Linnea Risinger
 30/11 RFSL Östersund, möte
 med styrelsen. Linnea
 Risinger

December

RFSL Linköping,
 föreläsning på World Aids
 Day. Carolina Orre
 RFSL Hälsingland,
 föreläsning på World Aids
 Day. Jon Gjønnnes
 RFSL Nyköping, besök av
 Funkisprojektet. Johanna
 Nyberg och Emma
 Rasmusson

Årsredovisning 2014

För Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter. Räkenskapsåret 2014.

Styrelsen för Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2014.

Diane Baks (FARUG) Uganda, Jessica St Rose (United and Strong Inc) Saint Lucia och Donna Summer (GALCK) Kenya blev under 2015 utbildade av RFSL kring kapacitetsstärkande organisationsuppbyggnad och påverkansarbete inom Rainbow Leaders-projektet och deltog i Rainbow Leaders uppföljningsvecka i Kapstaden.

Förvaltnings- berättelse

Verksamheten

RFSL, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter, är en intresseorganisation som grundades 1950. Vid utgången av 2014 fanns 35 lokala avdelningar runtom i landet, en avdelning för teckenspråkiga och ett ungdomsförbund. Medlemsantalet i RFSL uppgick vid årsskiftet 2014/2015 till 7 151 personer, vilket är ett historiskt rekord och en ökning med 459 personer sedan föregående årsskifte.

RFSL:s verksamhet är mångsidig och består bland annat av politisk påverkan, informationsarbete och sociala och stödjande verksamheter. Det kan röra sig om allt ifrån att uppvakta politiker och myndigheter och erbjuda utbildningar till sociala aktiviteter för till exempel nyanlända och asylsökande. Förbundet bedriver även internationellt arbete för att påverka regelverk och förbättra för hbtq-personer tillsammans med syskonorganisationer i nio länder. Det finns en växande utbildningsverksamhet och förbundet erbjuder viss rådgivning och samtalsstöd till enskilda i form av en unik brottsofferjour. Förbundet arbetar också med juridiska processer, bland annat för att främja transpersoners rättigheter, se till att tvångssteriliserade får skadestånd och för att asylsökande ska få en rättssäker behandling av myndigheterna.

RFSL växte 2014 på många sätt till en större organisation och verksamhet än någonsin tidigare. Omsättningen var på 35 miljoner kronor och personalstyrkan på förbundskansliet motsvarade 40 heltidstjänster. RFSL gjorde också ett mycket positivt resultat på 1,1 miljoner kronor.

Under 2014 kan några omständigheter lyftas fram som innebär förändringar i ledningen för RFSL. Under året hölls en kongress och en ny förbundsstyrelse valdes.

Från februari tillförordnades Mikael Björk Blomqvist som verksamhetschef då ordinarie chef Maria Sjödin gick på tjänstledighet. Från oktober ersattes han av Pär Wiktorsson som ny ordinarie verksamhetschef. Mot slutet av året började en ny chefsorganisation implementeras i form av enhetschefer för sex olika enheter: utveckling och HR, medlemmar och administration, ekonomi, hälsa- och hivprevention, utbildning och internationellt arbete. Även utbildningsverksamheten omorganiserades, i syfte att bli mer effektiv och ekonomiskt självfinansierande, med sikte på att ge större intäkter som fritt kan disponeras av RFSL.

Den av förbundet grundade Insamlingsstiftelsen RFSL, som skapats i syfte att på ett effektivare och mer samordnat sätt kunna samla in pengar till ändamål inom bland annat det internationella arbetet, erhöll under 2014 ett 90-konto och har sedan dess mer effektivt kunnat samla in pengar.

Det internationella arbetet RFSL utför växte ytterligare under 2014, med tillskott av det omfattande Sida-finansierade projektet Eastern Coalition for LGBT equality. I projektet ingår 10 hbtq-organisationer från länder i det så kallade Östliga partnerskapet. Projektet leds av RFSL med ILGA Europa som samarbetspartner.

Under året påbörjades en utredning för att klargöra de skattemässiga reglerna mellan RFSL Media & Info AB och RFSL.

För en utförligare redovisning av förbundets verksamhet hänvisas till en separat verksamhetsberättelse.

Förbundets verksamhetsberättelse har inte granskats av förbundets auktoriserade revisorer.

Flerårsöversikt (tkr)	2014	2013	2012	2011	2010
Intäkter	35 844	28 134	35 630	31 669	33 739
Resultat efter förändring	1 151	-533	-299	246	804
ändamålsbestämda medel					
Eget kapital	2 355	1 301	1 947	2 855	2 954
Balansomslutning	23 787	23 298	12 918	11 745	12 394
Medelantalet anställda	40	28	26	22	23

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	760 501
årets vinst	1 151 407

1 911 908

disponeras så att	
till avdelningsfonden	
överförs	6 303
i ny räkning	
överföres	1 905 605

1 911 908

Föreningens resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning med tilläggsupplysningar.

Resultaträkning	Not	2014-01-01 – 2014-12-31	2013-01-01 – 2013-12-31
Verksamhetens intäkter	1	35 844 472	28 133 685
Övriga intäkter	1	1 100 226	924 501
		36 944 698	29 058 186
Verksamhetens kostnader			
Övriga externa kostnader		-19 431 063	-14 979 319
Personalkostnader	2	-16 344 778	-14 687 759
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-123 020	-58 417
Verksamhetens resultat		1 045 837	-667 309
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		10 174	20 177
Räntekostnader och liknande resultatposter		-354	-938
Resultat efter finansiella poster		1 055 657	-648 070
Årets resultat		1 055 657	-648 070
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel	3	152 036	130 891
Avsättning ändamålsbestämda medel	3	-56 286	-15 600
Resultat efter förändring av ändamålsbestämda medel		1 151 407	-532 779

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier och installationer	4	239 634	63 775
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	5, 6	100 000	100 000
Andra långfristiga fordringar	7	62 360	74 360
		162 360	174 360
Summa anläggningstillgångar		401 994	238 135
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		721 715	365 409
Fordringar hos koncernföretag		1 362 782	2 000 896
Övriga fordringar	8	1 161 314	717 370
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	3 331 470	979 529
		6 577 281	4 063 204
<i>Kassa och bank</i>		16 807 601	18 996 602
Summa omsättningstillgångar		23 384 882	23 059 806
SUMMA TILLGÅNGAR		23 786 876	23 297 941

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	10		
Balanserat resultat		760 501	1 293 280
Ändamålsbestämda medel		442 885	538 635
Årets resultat		1 151 407	-532 779
Summa eget kapital		2 354 793	1 299 136
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 360 687	926 108
Övriga skulder		1 989 571	1 393 250
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	11	18 081 825	19 679 447
Summa kortfristiga skulder		21 432 083	21 998 805
Summa eget kapital och skulder		23 786 876	23 297 941
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Tilläggsupplysningar

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd för ideella föreningar.

Övriga tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärden där inget annat anges.

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Förbundet är ett moderföretag, men med hänvisning till undantagsreglerna i årsredovisningslagens 7 kap 3§ upprättas ingen koncernredovisning.

Intäktsredovisning

Erhållna projektmedel periodiseras över den period projektet avser och intäktsförs i den takt de förbrukas.

Förbundet vinstavräknar utförda tjänsteuppdrag på löpande räkning i den takt arbetet utförs, i enlighet med BFNs huvudregel i BNFAR 2003:3.

Pågående, ej fakturerade tjänsteuppdrag tas i balansräkningen upp till det beräknade faktureringsvärdet av utfört arbete.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar.

Avskrivning sker linjärt över den förväntade nyttjandeperioden med hänsyn till väsentligt restvärde. Följande avskrivningstider tillämpas:

Datorer: 3 år

Övriga inventarier: 5 år

Fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Noter

Not 1	Fördelning av verksamhetens intäkter	2014	2013
	Förbundsavgifter	565 225	581 240
	Bidrag	31 624 457	23 875 120
	Gåvor och insamlingar	135 081	74 331
	Sålda tjänster	2 629 202	2 184 388
	Övriga verksamhetsintäkter	890 507	1 418 605
	Övriga intäkter, erhållna bidrag för personal	1 100 226	924 501
		36 944 698	29 058 186

Not 2	Anställda och personalkostnader	2014	2013
	Medelantalet anställda		
	Medarbetare (se nedan)	40	28
		40	28
	Löner och andra ersättningar		
	Löner och andra ersättningar	11 069 405	9 864 906
		11 069 405	9 864 906
	Sociala kostnader		
	Pensionskostnader	721 190	676 110
	Övriga sociala kostnader	3 925 751	3 547 353
		4 646 941	4 223 463
		15 716 346	14 088 369

Förbundets policy är att inte kategorisera sina medarbetare och förtroendevalda enligt biologiskt kön.

Not 3 Ändamålsbestämda medel

Disponering av medel ur arven till satsningar.

Med de arv som tillfallit RFSL kan förbundsstyrelsen finansiera satsningar, så länge de följer intentionerna i respektive testamente. Under 2014 har 0 kronor (2013: 20 000 kronor) ur arven utnyttjats för sådana satsningar. Kostnaderna bokförs och redovisas dock inte separat, utan som en del av RFSL:s totala verksamhet. Arven redovisas under eget kapital och årets utnyttjande på en egen rad i resultaträkningen

	2014	2013
Utdelade stipendier		7 064
Resefonden	19 268	7 757
HBT-jouren		339
Bidrag till film		20 000
Newcomer / Rights Now	112 768	37 231
Avdelningsfond	20 000	58 500
	152 036	130 891
Avsättning ändamålsbestämda medel		
tillfört resefonden	56 286	15 600
bidrag från Stiftelsen Rights Now	112 768	
	169 054	15 600

Not 4 Inventarier och installationer

	2014-12-31	2013-12-31
Ingående anskaffningsvärden	753 234	888 604
Inköp	298 879	95 663
Försäljningar/utrangeringar	-89 659	-231 033
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	962 454	753 234
Ingående avskrivningar	-689 457	-862 073
Försäljningar/utrangeringar	89 659	231 033
Årets avskrivningar	-123 020	-58 417
Utgående ackumulerade avskrivningar	-722 818	-689 457
Utgående redovisat värde	239 636	63 777

Not 5 Andelar i koncernföretag

	2014-12-31	2013-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden	100 000	100 000
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	100 000	100 000
Utgående redovisat värde	100 000	100 000

Av årets inköp har mindre än 0,1% (2013: 0,1 %) skett från dotterbolaget. Av årets försäljning av tjänster har 99% (2013: 92 %) skett till dotterbolaget. I och med att förbundets varulager överläts till dotterbolaget under året har även 94% av förbundets varuförsäljning 2014 skett inom koncernen.

Not 6 Specifikation andelar i koncernföretag				
Namn	Kapitalandel	Rösträttsandel	Antal andelar	Bokfört värde
RFSL Media & Info AB	100%	100%	100	100 000
				100 000
	Org.nr	Säte	Eget kapital	Resultat
RFSL Media & Info AB	556689-4209	Stockholm	206 265	107 361

Not 7 Långfristiga fordringar avseende medlemsavgifter från avdelningarna			
	2014-12-31	2013-12-31	
Ingående anskaffningsvärden	74 360	122 080	
Återbetalade fordringar	-12 000	-24 720	
Avskrivna fordringar		-23 000	
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	62 360	74 360	
Utgående redovisat värde	62 360	74 360	

Not 8 Övriga fordringar		2014-12-31	2013-12-31
Skattefordran		308 942	285 798
Övriga fordringar		852 372	431 572
		1 161 314	717 370

Not 9 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		
	2014-12-31	2013-12-31
Beviljade och förväntade men ej erhållna projektbidrag	671 526	134 857
Förutbetalad hyreskostnad	413 481	349 036
Övriga förutbetalda kostnader	132 001	270 135
Övriga upplupna intäkter	2 114 462	225 501
	3 331 470	979 529

Not 10 Förändring av eget kapital			
	Balanserat resultat	Ändamålsbest. medel	Årets resultat
Belopp vid årets ingång	1 293 281	538 637	-532 779
Disp av föreg års resultat	-532 779		532 779
Anv ändamålsbest medel		-152 036	
Insamlade/erhållna medel		169 954	0
Årets resultat			1 151 407
Belopp vid årets utgång	760 502	556 555	1 151 407

Not 11 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		2014-12-31	2013-12-31
Pågående projekt		8 303 348	13 331 315
Förutbetalda intäkter		6 263 577	4 052 698
Upplupna kostnader		3 514 900	2 344 427
		18 081 825	19 728 440

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners och queeras rättigheter
Org.nr 802011-9353

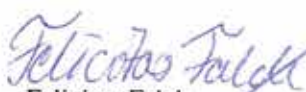
Stockholm

Ulrika Westerlund
Ordförande

Gisela Janis

Felicitas Falck

Joakim Berlin

Lisa Olsson

Deidre Palacios

Maria Sundin

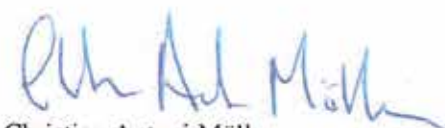
Thomas Secher

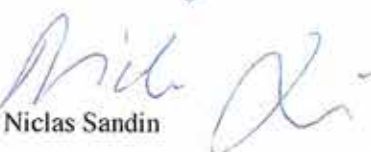
Maria Ramnehill

Anna Galin

Christian Antoni Möllerop

Niclas Sandin

Helena Westin

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter
Org.nr 802011-9353

Vår revisionsberättelse har lämnats 2015-09-30

Stefan Norell
Auktoriserad revisor

Vi, förbundets verksamhetsrevisorer, har avlämnat vår granskningsrapport 2015-

Johan Thornander

Ulf Härstedt

Eva Törnégren

Revisionsberättelse

Till kongressen i Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter (RFSL), org.nr 802011-9353

Rapport om årsredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter för år 2014.

Styrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur föreningen upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i föreningens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt stadgar

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Riksförbundet för homomsexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter för år 2013.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om förvaltningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag utöver min revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i föreningen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot har företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Uttalande

Jag tillstyrker att föreningsstämman beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Anmärkning

Föreningen har under räkenskapsåret inte i rätt tid och med rätt belopp vare sig betalat eller redovisat mervärdeskatt. Bristerna har inte medfört någon väsentlig skada för föreningen. Rättelse av mervärdeskatt för 2014 har gjorts under 2015.

Jag har i en särskild skrivelse till styrelsen påtalat brister i den interna kontrollen avseende löpande avstämningar av bokföringen. Det har även förekommit eftersläpningar i bokföringen. Styrelsen har därmed brustit i sina skyldigheter enligt bokföringslagen. Rutinerna har förbättrats efter räkenskapsårets utgång och bristerna har inte medfört någon väsentlig skada för föreningen.

Stockholm den 30 september 2015

Stefan Norell
Auktoriserad revisor

RFSL:s medlemschef Fredrik Nilsson samlar in pengar under Prideparaden i Stockholm 2015. Foto: Tine Alavi.

Årsredovisning 2015

**För Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas,
transpersoners och queeras rättigheter. Räkenskapsåret 2015.**

Styrelsen för Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2015.

Förvaltnings- berättelse

Verksamheten

RFSL, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter, är en intresseorganisation som grundades 1950. 2015 var alltså året då vi firade 65 års kamp för hbtq-personers rättigheter i Sverige och världen. Vid utgången av 2015 fanns 37 avdelningar i förbundet. Antalet medlemmar uppgick vid årsskiftet 2015/2016 till 6960, varav 1912 även var medlemmar i RFSL Ungdom. Jämfört med föregående år är det ett något lägre medlemsantal men trenden de senaste åren är tillväxt.

Organisation och verksamhet leds av förbundsstyrelsen mellan kongresserna som hålls vartannat år. Under 2015 höll förbundsstyrelsen 5 protokollförda möten.

För att förbättra hbtq-personers livsvillkor så bedriver RFSL en mångsidig verksamhet. Vi arbetar bland annat med politisk påverkan, information och sociala och stödjande verksamheter. Det kan röra sig om allt ifrån att uppvakta politiker och myndigheter till att ordna sociala aktiviteter för exempelvis nyanlända och asylsökande. RFSL bedriver även internationellt arbete för att påverka regelverk och förbättra för hbtq-personer tillsammans med syskonorganisationer i andra länder. Det finns en omfattande verksamhet för folkhälsoarbete och hivprevention, liksom utbildningsverksamhet och rådgivning och stöd till enskilda.

Omsättningen steg till nästan 44 miljoner och på förbundskansliet fanns motsvarande 38,5 heltidstjänster. Under året har också fler tjänster tagits över av förbundets helägda bolag RFSL Media & Info AB inom vilket en växande utbildningsverksamhet genomförs. RFSL gjorde liksom föregående år ett positivt resultat som landade på nästan 1,4 miljoner kronor. Finansieringen fortsätter vara starkt projektberoende och fortsatt tillväxt av eget kapital, liksom utvecklad finansiering från utbildningstjänster och från insamling, är mycket viktigt för en stabilare och mer oberoende ekonomisk situation.

Särskilda händelser inom verksamheten 2015:

Det asyljuridiska arbetet förstärktes med två asyljurister. De arbetar bland annat som biträden förordnade av Migrationsverket och erhåller likt alla biträden därmed en statlig ersättning. Eftersom de flesta asylärenden tar lång tid innan de kommer till avslut och ersättning utbetalas så har RFSL intäkter som genereras av arbetet 2015 men inte hunnit materialiseras innan årsskiftet.

RFSL Newcomers fortsatte att växa och räknade in 16 lokala grupper runt om i landet. På förbundskansliet finns två tjänster som nationella samordnare.

En skatteutredning genomfördes proaktivt på RFSL:s eget initiativ och med stöd av skattejurister från Grant Thornton, med resultatet att RFSL momsregistrerade en del av sin verksamhet som har med utbildningstjänster att göra, korrigerade deklarationer 2013 och 2014 och har fortsatt formalisera och tydliggöra ägarförhållandet och relationen till det helägda bolaget RFSL Media & Info AB.

Ny webbplats lanserades efter många år med det tidigare rfsl.se. Kommunikationsarbetet stärktes också med en kommunikatörstjänst på deltid och en ny grafisk profil togs fram.

Förbundskansliet fortsatte implementeringen av organisation med enheter och enhetschefer.

RFSL fick förtroendet att driva projektet ”En blommande priderörelse” för att stötta lokala pridearrangörer och fördela medel till några utvalda pridefestivaler, från PostkodLotteriets Kulturstiftelse. Detta bidrog till ökad omsättning.

Inom hälsoverksamheten tillkom tre nya projekt. Det ena projektet var ”Testpoint” för snabbtest av hiv och de två andra hade fokus på över- syn och metodutveckling av hivpreventionsinsatser gentemot nyanlända hbtq-personer. Medel kom från Folkhälsomyndigheten och från Stockholms Läns Landsting och bidrog till ökad omsättning.

Den internationella verksamheten fortsatte växa med finansiering från Sida. Fler ledarskapskurser än någonsin avslutades inom sista fasen av projektet ”Rainbow Leaders” och RFSL började vidareförmedla medel till syskonorganisationer i det så kallade Östliga partnerskapet inom projektet ”Eastern Coalition for LGBT equality”. Även detta bidrog till den ökade omsättningen. I samtliga länder där RFSL verkar har klimatet för hbtq-personer hårdnat och villkoren för hbtq-rörelsen och samarbeten blivit svårare. Under året har en ny internationell strategi tagits fram och det internationella påverkansarbetet har stärkts.

Ekonomihantering har effektiviserats och stärkts under året, med nya rutiner och system och förbättrad kapacitet. Som exempel kan nämnas flytt av lönehantering in house med ökad kontroll, tätare och mer systematisk uppföljning inom organisationen samt smartare IT-lösningar som digitalt fakturaattest-system.

För en utförligare redovisning av förbundets verksamhet hänvisas till en separat verksamhetsberättelse. Förbundets verksamhetsberättelse har inte granskats av förbundets auktoriserade revisorer.

Flerårsöversikt (tkr)	2015	2014	2013	2012	2011
Intäkter	43 870	35 844	28 134	35 630	31 669
Resultat efter förändring	1 332	1 151	-533	-299	246
ändamålsbestämda medel					
Eget kapital	3 730	2 355	1 301	1 947	2 855
Balansomslutning	22 169	23 787	23 298	12 918	11 745
Medelantalet anställda	38,5	40	28	26	22

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	1 911 908
årets vinst	1 331 976
	3 243 884

disponeras så	
att i ny räkning	
överföres	3 243 884
	3 243 884

Föreningens resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning med tilläggsupplysningar.

Resultaträkning	Not	2015-01-01 – 2015-12-31	2014-01-01 – 2014-12-31
Verksamhetens intäkter	1	43 869 513	35 844 472
Övriga intäkter	1	682 141	1 110 226
		44 551 654	36 944 698
Verksamhetens kostnader			
Övriga externa kostnader		-23 501 961	-19 431 063
Personalkostnader	2	-19 337 550	-16 344 778
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-153 119	-123 020
Verksamhetens resultat		1 559 024	1 045 837
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	286	10 174	
Räntekostnader och liknande resultatposter		-69 221	-354
Resultat efter finansiella poster		1 490 089	1 055 657
Skatt på tidigare taxeringsår		-48 221	–
Aktuell skatt		-66 502	–
Årets resultat		1 375 366	1 055 657
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel	3	42 560	152 036
Avsättning ändamålsbestämda medel	3	-85 950	-56 286
Resultat efter förändring av ändamålsbestämda medel		1 331 976	1 151 407

Balansräkning	Not	2015-12-31	2014-12-31
<i>Tillgångar</i>			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier och installationer	4	194 781	239 634
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	5, 6	100 000	100 000
Andra långfristiga fordringar	7	62 360	62 360
		162 360	162 360
Summa anläggningstillgångar		357 141	401 994
<i>Omsättningstillgångar</i>			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		494 067	721 715
Fordringar hos koncernföretag		2 020 179	1 362 782
Övriga fordringar	8	1 802 818	1 161 314
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	1 528 147	3 331 470
		5 845 211	6 577 281
<i>Kassa och bank</i>		<i>15 966 501</i>	<i>16 807 601</i>
Summa omsättningstillgångar		21 811 712	23 384 882
SUMMA TILLGÅNGAR		22 168 853	23 786 876

Balansräkning	Not	2015-12-31	2014-12-31
<i>Eget kapital och skulder</i>			
<i>Eget kapital</i>	10		
Balanserat resultat		1 911 908	760 501
Ändamålsbestämda medel		486 275	442 885
Årets resultat		1 331 976	1 151 407
Summa eget kapital		3 730 159	2 354 793
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		2 419 970	1 360 687
Övriga skulder		1 416 750	1 989 571
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	11	14 601 974	18 081 825
Summa kortfristiga skulder		18 438 694	21 432 083
Summa eget kapital och skulder		22 168 853	23 786 876
<i>Ställda säkerheter</i>		Inga	Inga
<i>Ansvarsförbindelser</i>		Inga	Inga

Tilläggsupplysningar

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd för ideella föreningar.

Övriga tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärden där inget annat anges.

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Förbundet är ett moderföretag, men med hänvisning till undantagsreglerna i årsredovisningslagens 7 kap 3§ upprättas ingen koncernredovisning.

Intäktsredovisning

Erhållna projektmedel periodiseras över den period projektet avser och intäktsförs i den takt de förbrukas.

Förbundet vinstavräknar utförda tjänsteuppdrag på löpande räkning i den takt arbetet utförs, i enlighet med BFNs huvudregel i BNFAR 2003:3. Pågående, ej fakturerade tjänsteuppdrag tas i balansräkningen upp till det beräknade faktureringsvärdet av utfört arbete.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar.

Avskrivning sker linjärt över den förväntade nyttjandeperioden med hänsyn till väsentligt restvärde. Följande avskrivningstider tillämpas:

Datorer:	3 år
Övriga inventarier:	5 år

Fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Noter

Not 1	Fördelning av verksamhetens intäkter	2015	2014
	Förbundsavgifter	570 070	565 225
	Bidrag	40 141 648	31 624 457
	Gåvor och insamlingar	50 258	135 081
	Sålda tjänster	2 336 255	2 629 202
	Övriga verksamhetsintäkter	771 282	890 507
	Övriga intäkter, erhållna bidrag för personal	682 141	1 100 226
		44 551 654	36 944 698

Not 2	Anställda och personalkostnader	2015	2014
Medelantalet anställda			
	Medarbetare (se nedan)	38,5	40
		38,5	40
Löner och andra ersättningar			
	Löner och andra ersättningar	12 638 471	11 069 405
		12 638 471	11 069 405
Sociala kostnader			
	Pensionskostnader	794 303	721 190
	Övriga sociala kostnader	4 471 356	3 925 751
		5 265 659	4 646 941
		17 904 130	15 716 346

Förbundets policy är att inte kategorisera sina medarbetare och förtroendevalda enligt biologiskt kön.

Not 3 Ändamålsbestämda medel

Med de arv som tillfallit RFSL kan förbundsstyrelsen finansiera satsningar, så länge de följer intentionerna i respektive testamente. Under 2015 har 0 kronor (2014: 0 kronor) ur arven utnyttjats för sådana satsningar. Kostnaderna bokförs och redovisas dock inte separat, utan som en del av RFSL:s totala verksamhet. Arven redovisas under eget kapital och årets utnyttjande på en egen rad i resultaträkningen.

	2015	2014
Resefonden	37560	19 268
Newcomer / Rights Now	–	112 768
Avdelningsfond	5 000	20 000
	42 560	152 036
Avsättning ändamålsbestämda medel		
tillfört skyddat boende	72 750	–
tillfört resefonden	13 200	56 286
bidrag från Stiftelsen Rights Now	–	112 768
	85 950	169 054

Not 4	Inventarier och installationer	2015-12-31	2014-12-31
	Ingående anskaffningsvärden	962 454	753 234
	Inköp	108 280	298 879
	Försäljningar/utrangeringar	-656 279	-89 659
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	414 453	962 454
	Ingående avskrivningar	-722 818	-689 457
	Försäljningar/utrangeringar	656 265	89 659
	Årets avskrivningar	-153 119	-123 020
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-219 672	-722 818
	Utgående redovisat värde	194 781	239 636

Not 5 Andelar i koncernföretag	2015-12-31	2014-12-31
Akkumulerade anskaffningsvärden	100 000	100 000
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	100 000	100 000
Utgående redovisat värde	100 000	100 000

Av årets inköp har mindre än 0,1% (2014: <0,1%) skett från dotterbolaget. Av årets försäljning av tjänster har 97% (2014: 99%) skett till dotterbolaget.

Not 6 Specifikation andelar i koncernföretag				
Namn	Kapitalandel	Rösträttsandel	Antal andelar	Bokfört värde
RFSL Media & Info AB	100%	100%	100	100 000
				100 000
	Org.nr	Säte	Eget kapital	Resultat
RFSL Media & Info AB	556689-4209	Stockholm	372 860	166 884

Not 7 Långfristiga fordringar avseende medlemsavgifter från avdelningarna			
	2015-12-31	2014-12-31	
Ingående anskaffningsvärden	62 360	74 360	
Återbetalade fordringar	–	-12 000	
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	62 360	62 360	
Utgående redovisat värde	62 360	62 360	

Not 8 Övriga fordringar	2015-12-31	2014-12-31
Skattefordran	219 467	308 942
Övriga fordringar	1 583 351	852 372
	1 802 818	1 161 314

Not 9 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2015-12-31	2014-12-31
Beviljade och förväntade men ej erhållna projektbidrag	–	671 526
Förutbetald hyreskostnad	400 482	413 481
Övriga förutbetalda kostnader	760 187	132 001
Övriga upplupna intäkter	367 478	2 114 462
	1 528 147	3 331 470

Not 10 Förändring av eget kapital			
	Balanserat resultat	Ändamålsbest. medel	Årets resultat
Belopp vid årets ingång	760 501	442 885	1 151 407
Disp av föreg års resultat	1 151 407		-1 151 407
Anv ändamålsbest medel		-42 560	
Insamlade/erhållna medel		85 950	
Årets resultat			1 331 976
Belopp vid årets utgång	1 911 908	486 275	1 331 976

Not 11	AUpplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2015-12-31	2014-12-31
	Pågående projekt	5 691 181	8 303 348
	Förutbetalda intäkter	5 232 945	6 263 577
	Upplupna kostnader	3 677 848	3 514 900
		14 601 974	18 081 825

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoner och querras rättigheter
Org. nr 802011-9353

Stockholm

Ulrika Westerlund
Ordförande

Frank Berglund

Felicitas Falck

Joakim Berlin

Lisa Olsson

Deidre Palacios

Maria Sundin

Niclas Sandin

Helena Westin

Anna Galin

Christian Antoni Möllerop

Niclas Sandin

Rapporter

Rapport 1:

Antirasistiskt- arbete 2014–2016

Föredragande: Deidre Palacios

Förbundsstyrelsens yrkande: att kongressen godkänner rapporten.

Vid RFSL:s kongress 2014 beslutades om flera åtgärder för att arbeta vidare med RFSL:s arbete med antirasism.

Kongressen 2014 beslutade:

- att** tillsätta en antirasistisk arbetsgrupp,
- att** gruppen ska bestå av representer från avdelningar, förbundsstyrelsen och utomstående,
- att** avdelningarna kan nominera personer till arbetsgruppen,
- att** förbundsstyrelsen beslutar vilka som ska ingå i gruppen,
- att** arbetsgruppen ges mandat att aktivt arbeta med antirasistiska metoder inom RFSL,
- att** arbetsgruppen delrapporterar i form av en workshop om sitt arbete under förtroenderådet 2015,
- att** arbetsgruppen återkommer med en rapport till kongressen 2016,
- att** majoriteten av arbetsgruppen ska bestå av rasifierade, och
- att** ett upplägg för en medlemsutbildning tas fram, som erbjuds

alla medlemmar, som även ska täcka området feminism i relation till RFSL:s verksamhet samt praktisk kunskap om vad strukturell rasism är och hur inkluderings- och exkluderingsprinciper fungerar i föreningsliv, med målet att alla medlemmar ska ha goda kunskaper i hur praktiskt antirasistiskt arbete kan genomföras

Förbundsstyrelsen delegerade till sitt verkställande utskott (VU) att utse personer att ingå i den antirasistiska arbetsgruppen. De som utsågs var:

Dorna Mitra Behdadi
Andrés Esteche
Johanna Grant Axén
Deidre Palacios
Miles Tanhira
Sara Quick

Arbetsgruppens uppdrag har varit att följa upp verksamhet i enlighet med verksamhetsplanen, att skapa en antirasistisk handlingsplan och att utforma medlemsutbildning om strukturell rasism och praktisk antirasism. Gruppen har utformat en antirasistisk handlingsplan, som nu läggs fram som en proposition från förbundsstyrelsen (se proposition 7). Vid RFSL:s förtroenderåd i Visby 2015 hölls en workshop om RFSL:s antirasistiska arbete. Vid ordförandekonferensen i Västerås i oktober 2015 hölls en föreläsning om antirasistiskt arbete. Det har även hållits föreläsningar om antirasistiskt arbete för enskilda avdelningar vid ett antal tillfällen. Slutligen har gruppen utformat en medlemsutbildning om antirasism.

Rapport 2:

RFSL: utbildnings- verksamhet 2008–2016

Föredragande: Christian Antoni Möllerop och Niclas Sandin

Förbundsstyrelsens yrkande:
att kongressen godkänner rapporten.

Inledning

Ofta får förbundet frågor som rör vilka beslut och regler som gäller för RFSL:s utbildningsverksamheter. För att tydliggöra detta och påminna oss själva om vilka beslut som RFSL har tagit över ett flertal år har förbundsstyrelsen valt att skriva en rapport till kongressen där vi ger en kronologisk översikt över samtliga beslut som rör RFSL:s utbildningsverksamheter över en period på åtta år (2008–2016).

Det är viktigt att understryka att majoriteten av de beslut som är fattade om utbildningsverksamheten är beslut som är fattade av RFSL:s kongress. Det betyder att besluten gäller för hela RFSL och att det i dessa fall är förbundsstyrelsen och förbundskansliet som fått i uppdrag att implementera besluten. Vissa mindre beslut har fattats av förbundsstyrel-

sen, främst frågor där tillämpningen av vissa beslut har varit oklara.

Det finns två olika block av beslut som rör vår utbildning. Det ena blocket rör hbtq-certifieringen och det andra blocket rör övrig utbildningsverksamhet, såsom skolinformation eller föreläsningar. För skolinformationen och övrig utbildningsverksamhet är det i huvudsak en särskild utbildningsstrategi som styr verksamhetens inriktning. Hbtq-certifieringen styrs av egna beslut och är undantagen från utbildningsstrategin.

RFSL, både på förbunds- och avdelningsnivå, har en enorm potential för att utveckla våra utbildningsverksamheter. Det kräver en insats från oss alla! Vi hoppas att vi med denna rapport har tydliggjort hur verksamheten har utvecklats över en åttaårsperiod, vilka beslut som är fatta-

de, vilka resonemang som låg bakom detta och hur förbundsstyrelsen och förbundskansliet tänker försöka åtgärda en del av de utmaningar som finns inom verksamheten idag.

Utbildningsverksamhetens utveckling 2008-2016

2008-2010: Hbtq-certifieringens början
2006/2007 tog RFSL Stockholm fram det som i dag heter hbtq-certifieringen och ett pilotprojekt genomfördes vid Riksby vårdcentral. Pilotprojektet väckte intresse och uppmärksamhet även utanför Stockholms gränser och det yttrades önskemål inom organisationen att verksamheter även utanför Stockholm borde kunna certifieras. Frågan om att lägga certifieringen under förbundet och därigenom etablera en gemensam struktur för hela organisationen aktualiserades därmed vid 2008 års kongress.

Kongressen 2008 beslutade:

1. **att** RFSL ska införa ett system för hbt-certifiering av verksamheter,
2. **att** uppdra till förbundsstyrelsen att utarbeta kriterier och metoder för en kvalitetssäkrad och samordnad hbt-certifiering utifrån följande generella principer:
 - a) all hbt-certifiering i RFSL:s namn ska utföras centralt och det ska finnas ett rikstäckande system för hbt-certifiering, b) hbt-certifiering ska innehålla såväl utbildningsmoment som planmässig genomgång av styrdokument och arbetsförhållanden mm, samt återkommande uppföljningar, c) hbt-certifiering ska enbart kunna utföras av

auktoriserade handledare
- planering, genomförande och uppföljning av hbt-certifiering samordnas centralt men i samverkan med berörd avdelning, d) prissättning av hbt-certifiering ska göras marknadsmässiga grunder, e) ett grundarvode ska alltid tillfalla berörd avdelning, oavsett om de medverkar i genomförandet eller ej, f) vid medverkan i genomförandet ersätts berörd avdelning enligt överenskommen offert.

3. **att** verksamheten ska utvärderas och återrapporteras till kongressen 2010.

På kongressen föreslogs det även att en särskild arbetsgrupp med representanter från avdelningar skulle tillsättas för att bistå förbundet i att utforma riktlinjerna och metoderna för certifieringen. Kongressen biföll förslaget och förbundsstyrelsen tillsatte en arbetsgrupp med avdelningsrepresentanter. En liknande arbetsgrupp finns kvar än idag.

Nationella kriterier, riktlinjer och övriga styrdokument för certifieringen togs fram, samt en modulmodell för ersättning till berörda avdelningar som deltog i certifieringarna. Modellen hade förhandlats fram mellan RFSL Stockholm och förbundet och var i hög grad anpassad till detta samarbete; ett samarbete där avdelningar hade resurser att ta ansvar för, eller delta i större insatser (moduler) inom en certifiering. RFSL:s kongress 2008 beslutade även att vid en hbtq-certifiering ska "ett grundarvode alltid tillfalla berörd lokalavdelning, oavsett om de medverkar i genomförandet eller ej".

Trots beslutet från 2008 fastställdes dock ingen praxis kring detta förrän 2011.

2011–2012 Certifieringen permanentas och en strategi för övrig utbildningsverksamhet ska tas fram

Utifrån den pilotverksamhet som skedde under perioden 2008–2010 vad avsåg certifieringsverksamheten valde förbundsstyrelsen att föreslå att verksamheten skulle permanentas.

Kongressen 2010 beslutade att: 1) permanenta verksamheten, 2) certifieringen genomförs enligt den struktur och organisation som varit under pilotperioden, 3) att arbetet utvecklas i samarbete med avdelningarna, 4) förbundet tillser att avdelningarna ges möjlighet till fortbildning för att få möjlighet att vara en aktiv del i processen, 5) förbundet tillser att bjuda in avdelningar, till att aktivt delta utifrån egna förutsättningar, 6) det genomförs en utvärdering och en uppföljning av verksamheten under kommande mandatperiod.

Inför kongressen 2010 hade även ett antal avdelningar och medlemmar motionerat om att RFSL hade behov av gemensamma regler och en strategi för utbildningar och föreläsningar. Detta då man 1) upplevde att organisationen hade mycket olika kvalitet på sina utbildningar runt om i landet, 2) man hade exempel på att det fanns utbildare som hade grovt misskött sig under utbildningsuppdrag och RFSL hade för tillfället ingen sanktionsmöjlighet förutom uteslutning ur organisationen. Mot bakgrund i de motioner som inkommit föreslog förbundsstyrelsen inför kongressen att en gemensam strategi samt regler för verksamheten skulle

tas fram under mandatperioden 2010–2012.

Kongressen beslutade 1) att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att presentera ett förslag till en strategi samt regelverk för utbildningsverksamheten inom RFSL, till kongressen 2012, 2) att det i denna strategi tydligt skulle framgå hur verksamheten ska kvalitetssäkras och att ett mål i strategin ska vara att stärka skolinformationen, skolinformatörernas kompetens och status, 3) samt att redan aktiva utbildare, samordnare och informatörer ses som en viktig resurs i framtagandet av strategin, 4) och slutligen att framtagandet ska ske i samråd med avdelningarna.

Certifieringen rullade vidare och en ny arbetsgrupp tillsattes för att följa och bistå kansliet i utvecklingen av verksamheten. Förbundsstyrelsen påbörjade arbetet med att ta fram en gemensam strategi och regelverk för skolinformationen och övriga utbildningsverksamheten. Strategin och regelverket skickades ut på två remissrundor i organisationen i syfte att säkerställa att förslaget var förankrat i organisationen.

2011 upptäcktes att det inte fanns någon praxis kring det grundarvode som skulle utgå till berörda avdelningar när någon certifiering genomfördes inom deras upptagningsområde. Förbundsstyrelsen fattade därför, efter underlag och förslag till beslut från arbetsgruppen för certifieringen följande beslut: 1) arvodet ska betalas ut per avtal, inte per certifierad verksamhet, 2) arvodet ska uppgå till 1,5 procent av intäkterna för uppdraget enligt avtalet, 3) arvodet betalas ut efter genomförd certifiering (dvs. tidigast efter certifieringsceremonin), 4) förbundskansliet ansvarar

för att berörda avdelningar erhåller arvodet. I övrigt fick avdelningar som deltog i certifieringar ersättning utefter den modell som togs fram under perioden 2008-2010 (se förklaring till denna modell under 2008-2010).

2012–2014 Gemensamt regelverk och strategi

Utifrån två remissrundor och flera vändor internt i organisationen fattade kongressen 2012 beslut om ett gemensamt regelverk och strategi för utbildningsverksamheten. Hbt-certifieringen undantogs från strategin med hänvisning till att certifieringen hade egna riktlinjer och styrdokument. Strategin och regelverket finns som bilaga 1 till denna rapport.

Det centrala i strategin var att 1) definiera mål för skolinformationen och övrig utbildningsverksamhet, 2) definiera indikatorer för uppfyllande av målen, 3) skapa ett regelverk för personer som utbildar i RFSL:s namn, 4) definiera en organisation för kvalitetssäkring av verksamheten, 5) ge tydliga sanktionsmöjligheter gentemot personer som grovt misskött sig vid genomförande av utbildningar.

Utöver den redan existerande referensgruppen/arbetsgruppen på certifieringsområdet tillsattes även en referensgrupp för övriga utbildningsverksamheten vars uppgift var att följa upp strategin och det gemensamma regelverket.

2014–2016 Gemensam referensgrupp, standardavtal, ny ersättningsmodell och kravspecifikation för certifieringsutbildare

Då många av de som var representanter i referensgruppen för certifiering även satt i utbildnings-

referensgruppen ansågs det administrativt tungrovt att ha två olika referensgrupper gällande strategin/regelverket å ena sidan och certifieringen å den andra. Detta då grupperna diskuterade samma frågor vid många tillfällen. Utifrån diskussioner i båda grupperna föreslog förbundsstyrelsen inför kongressen 2014 att slå ihop grupperna till en gemensam grupp och utefter detta konsekvensjustera den gemensamma strategin och regelverket. Den del av strategin som rörde referensgruppens arbete togs ut och reglerades i ett eget kongressbeslut. Förbundsstyrelsen fick i uppdrag att besluta om mandat och tillsätta den nya referensgruppen. Gruppen tillsattes i 2015. Den gällande utbildningsstrategin med regelverk finns att läsa som bilaga 1.

Men det var även andra frågor som behövde åtgärdas. Det fanns t.ex. ingen praxis kring avtalsrelationen mellan RFSL och dess avdelningar som var delaktiga i genomförandet av certifieringar, utöver att det fanns en ersättningsmodell (se förklaring till denna modell under 2008-2010) samt en princip om ett grundarvode. Det ansågs därför lämpligt att utveckla ett standardavtal som skulle upprättas mellan förbundet och avdelningarna i de fall där avdelningar skulle delta i genomförandet av en certifiering. Förbundsstyrelsen utvecklade därför ett utkast till ett sådant avtal där referensgruppen på utbildningsområdet var remissinstans och fick möjlighet att både komma med skriftliga kommentarer och att diskutera avtalets innehåll med förbundets politiska ledning.

I avtalet reglerades även en ny ersättningsmodell för avdelningar som deltar i certifieringen. Den nya

ersättningsmodellen kom till då den gamla modellen som utvecklades 2008/2009 inte hade visat sig fungera tillräckligt bra. Förvisso fungerade den tillfredsställande, men särskilt för mindre avdelningar som kanske inte hade resurser att delta i särskilt stor omfattning var modellen inte användbar. Det framkom även att det för andra avdelningar, samt samarbetsorganisationer som RFSL Ungdom, att man hellre ville skriva särskilda avtal som löpte över en längre tid. Det nya standardavtalet reglerade därför en ny modell för ersättning till avdelningar som deltar i genomförandet av en certifiering. Ersättningen låg på samma nivå som tidigare, men modellen är mer flexibel samt avtalet i sig möjliggör specifika och anpassade lösningar, t.ex. avtal som löper över en längre tid och där fler certifieringar ingår. Avtalet, inklusive ersättningsmodell, finns att läsa som bilaga 2.

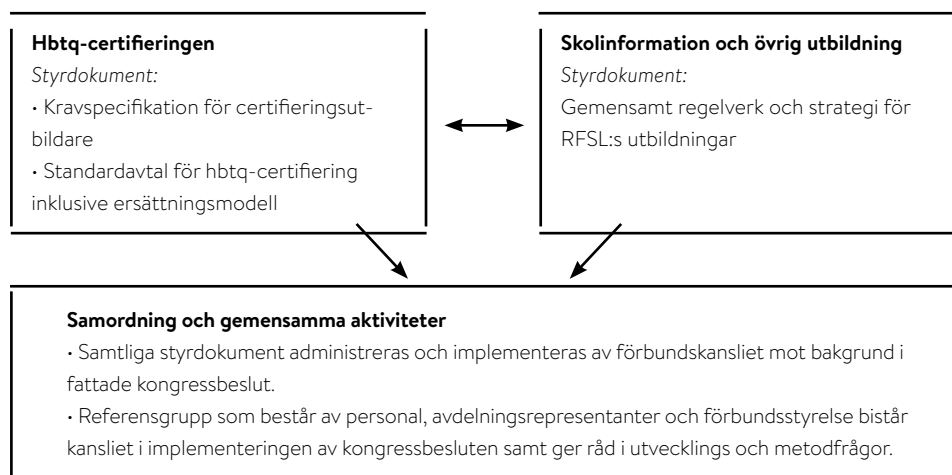
En ytterligare viktig aspekt i arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra certifieringen var att man kunde konstatera att det inte fanns liknande kompetenskrav för certifieringsutbildare som det fanns för övriga utbildare inom organisationen som redan var reglerat i det gemensamma regelverket som finns i bilaga 1. För-

bundsstyrelsen fattade därför beslut om en särskild kravspecifikation för certifieringsutbildare. Kravspecifikationen är nästan identisk med den kravspecifikation som finns för personer som gör andra utbildningsuppdrag inom RFSL och som regleras av nämnda regelverk. Bakgrunden till att en sådan kravspecifikation är nödvändig är att RFSL måste kunna ha möjlighet att ingripa mot personer som missköter sig vid utbildning. Till detta hör även den av kongressen beslutade uppförandekoden.

Standardavtalet och kravspecifikationen har ännu inte fullt ut implementerats då besluten fattades så sent som 2015 och det funnits kvardröjande frågetecken kring möjligheten att implementera dem. Förbundskansliets organisation för utbildningsverksamheten har varit under stark förändring, samtidigt som efterfrågan på utbildning och krav från kunder ökat väsentligt och det har även tagit tid att landa i den skatteutredning som RFSL genomfört och som satt utbildningsverksamheten i nytt ljus. I kapitel 3 redogör vi ytterligare för olika överväganden.

Utbildningsverksamhetens organisation

Som framgår i figuren ovan så styrs

verksamheterna av ett antal olika styrdokument. Vissa av dessa styrdokument består dock av ungefär samma innehåll, såsom den kongressbeslutade strategin och regelverket på utbildningsområdet och den kravspecifikation som gäller för utbildare inom certifieringen. Båda verksamheterna har också en gemensam referensgrupp som består av representanter från avdelningarna, personal samt förbundsstyrelsen. Referensgruppens mandat löper över två år och är att bistå kansliet med implementeringen av styrdokumenten, men även ge råd till hur verksamheten kan utvecklas. Förbundskansliet ansvarar för samordning och implementering av styrdokumenten och kongressbesluten. Förbundsstyrelsen ansvarar för att fatta beslut, skapa riktlinjer, beslut om praxis, tolkningar av kongressbeslut med mera. Gemensamma utbildningsträffar har även utvecklats i syfte att skapa en arena där personer från avdelningarna, men även externa personer, utbildas till att bli kvalificerad i enlighet med kravspecifikationerna. Strukturen med gemensamma utbildningsträffar ska fortfarande genomföras som en regelbunden och integrerad del av vår utbildningsverksamhet.

Utmaningar

Hbtq-certifieringen och den övriga utbildningsverksamheten har varit kantad av olika utmaningar. En av dessa har varit att få verksamheten att gå runt ekonomiskt. I medier framställs hbtq-certifieringen ibland som en kassako. Sanningen är att det har varit en kamp att få verksamheten att gå runt, då det krävs specialkompetens och omfattande personalresurser

för att genomföra en längre processledd utbildning, samtidigt som det inom RFSL funnits för liten erfarenhet av att organisera en verksamhet som måste fungera på kommersiella villkor. Verksamheten har i stort gått plus minus noll och vissa år med minusresultat. I praktiken har vi alltså till viss del skänkt bort utbildningstimmarna till de som köpt certifiering av oss. Vi har därför genomfört en hel del åtgärder för att effektivisera verksamheten och för att sälja fler certifieringar och utbildningar i övrigt.

Det finns en stark och kraftigt ökande efterfrågan på utbildning från RFSL, samtidigt som utbildningsmarknaden som helhet växer med fler aktörer som genomför hbtq-utbildningar och ökande kvalitetskrav från kunderna. Förändringar i verksamheten har varit nödvändiga för att kunna möta efterfrågan, förväntningar och konkurrens på ett sätt som gör att RFSL både kan fortsätta ha en utbildningsverksamhet och ta tillvara på en hittills outnyttjad potential att göra välbehövliga överskott till RFSL:s ofinansierade verksamheter.

Omorganisering har lett till att vi har fått på plats en enhetschef för utbildning och ett flertal anställda med specialkompetens som kan använda sin tid till fullo för att utveckla och genomföra våra utbildningar. Administrationen har förbättrats, med lägre kostnader och effektiv och professionell hantering av kunder från första kontakt till genomförande och uppföljning av utbildning.

På uppmaning av tidigare referensgrupper har vi utbildat ett antal utbildare som tillsammans utgör en utbildarpool med certifieringsutbildare som jobbar på timmar. Vissa av

dessas är från olika delar av landet och knutna till någon avdelning. Andra är externa men har stor utbildningskompetens och hbtq-kunskap. För att ytterligare professionalisera våra utbildningar har vi även anställda personer som har samma profession som vi utbildar. T.ex. vill vi gärna att pedagoger utbildar lärare, sjuksköterskor, hälso- och sjukvårdspersonal etc. Detta är en åtgärd som ökar utbildningarnas legitimitet och relevans för de som köper utbildningar av oss och har i många fall varit ett sätt att möta krav på skräddarsydd verksamhetsrelevant utbildning från kunder.

Med stöd av en egen skatteutredning, utförd av skattejurister på revisionsbyrån Grant Thornton, har RFSL också registrerat sin utbildningsverksamhet som näringsdrivande och skattepliktig för att undvika risken att råka ut för skattesmällor om vi skulle anses bedriva näringsdrivande verksamhet inom ramen för en ideell förening. Den risken ökar när verksamheten växer och bedrivs på en marknad med flera andra kommersiella aktörer, samtidigt som till exempel granskningen av föreningar som driver bolag ökat. Utredningen har också varit ett stöd i att förtydliga hur utbildningsverksamheten ska bedrivas inom RFSL:s helägda aktiebolag, RFSL Media & Info AB och har hjälpt till att professionalisera arbetet.

Att vi har ett specifikt utbildarteam, som jobbar antingen på timmar eller som anställda i anknäpning till RFSL:s förbundskansli, bidrar även till att ansvarsutkrävande underlättas. Om något skulle gå fel vid en utbildning (vilket vi har många exempel på) har förbundet möjlighet att agera. Våra kunder förväntar sig

samma kvalitet över hela Sverige, dvs. att alla får detsamma som de betalar för. Det är därför helt centralt för verksamhetens fortlevnad att den har kontrollfunktioner som säkerställer ansvarsutkrävande i fall något har gått fel.

Fokuset att ställa om utbildningsverksamheten till att möta dagens krav från de som köper utbildning och till att kunna gå runt ekonomiskt har tyvärr lett till att kommunikation med avdelningar och implementering av en del beslut inom RFSL fått stå tillbaka. Av de som idag jobbar på förbundskansliet eller som sitter i förbundsstyrelsen är det dessutom väldigt få som var en del av RFSL 2008 när det första beslutet om certifieringen togs. Just därför ser förbundsstyrelsen vikten av att, i och med denna rapport, försöka samla organisationen kring status och informera organisationens alla led om vilka åtgärder förbundsstyrelsen och kansliet kommer vidta framgent.

Grundarvode till avdelningar oavsett om de deltar i någon certifiering eller ej

Förbundsstyrelsen har under den senaste mandatperioden identifierat att det tidigare beslutet om att utdela ett grundarvode på 1,5 procent till avdelningarna är juridiskt tveksamt rent skattemässigt. I den näringsdrivande verksamheten inom RFSL Media & Info AB kan pengar inte delas ut till extern part. Det måste i så fall vara betalning för en tjänst. Däremot kan ett bolag, när ett räkenskapsår avslutats, dela ut en eventuell vinst, efter beskattning, till sin ägare. Det betyder i praktiken att något grundarvode på 1,5 procent inte kan ges löpande på samma sätt som skett förut. Förbundsstyrelsen utreder därför på

vilka sätt det går att kanalisera pengar till avdelningarna genom en årlig vinstutdelning från RFSL Media och Info AB istället (om bolaget går med överskott). Troligtvis kommer vi att använda oss av avdelningsfonden för detta. Gällande standardavtal som finns i bilaga 2 kommer därför att förändras.

En av grunderna för skattelagstiftningen för ideella föreningar är att näringsverksamhet ska beskattas. Vår hbtq-certifiering och utbildningsverksamhet är idag så stor, och det finns även idag en mångfald av andra aktörer som erbjuder utbildningar, så det finns fog för att säga att vi verkar på en konkurrensutsatt marknad. För att minska risken för att den ideella och vinstdrivande verksamheten blandas ihop har vår gemensamma utbildningsverksamhet flyttats över till ett aktiebolag.

Löpande kommunikation om pågående och kommande certifieringar och utbildningar

Enligt de kongressbeslut med mera som gäller för utbildningar så finns det en gemensam struktur för utbildningsverksamheten som RFSL är satt till att förvalta och implementera. Det har dock under arbetets gång inte varit glasklart hur förankring kring utvecklingsarbetet, samt kommunikationen kring pågående och kommande certifieringar och utbildningar ska ske. Det har därför beslutats om att det ska skickas ut regelbundna nyhetsbrev från utbildningsverksamheten med information om vad som är på gång så att avdelningar inte hamnar i en situation där informationen kommer via lokaltidningen.

”Rätten” att få vara med att utbilda
I vissa fall har det uppfattats som

att de beslut som har tagits kring certifieringen på något sätt ger en berörd avdelning rätt att delta i en certifiering. I och med de kravspecifikationer för utbildare som gäller på utbildningsområdet är det inte givet att en avdelning har någon person som innehar den nödvändiga kompetensen att utbilda i RFSL:s namn eller möter en kunds krav på specialkompetens. Bedömningen av kompetens och huruvida någon person når upp till våra kravprofiler är en bedömning som ska göras löpande av RFSL:s förbundskansli. Det är en del av det förvaltningsansvar som förbundet har i och med kongressbesluten.

I våra styrdokument finns det också reglerat att personer som ska delta i våra utbildningar måste ha närvarit på någon utbildning. Planen är att en sådan utbildning ska kunna ske en gång om året. Till denna utbildning har avdelningarna möjlighet att skicka representanter som man vill att ska bli ”certifierade” utbildare och därigenom får de verktyg man behöver för att kunna utbilda i RFSL:s namn. Implementeringen av denna modell har dock inte kommit igång på grund av det övriga utvecklingsarbetet, men vi hoppas detta kan sjösättas under 2016.

Skolinformationen och organisering av denna

En utmaning för RFSL, som med så många andra organisationer, är att styrdokument tas fram, men det är inte alltid de implementeras. Det finns i dagsläget inga anställda eller särskilda personer hos RFSL som jobbar specifikt med implementeringen av regelverket och den gemensamma strategin på utbildningsområdet. Tyvärr har vi haft exempel

på att man inom organisationen bedriver utbildningsverksamhet där det är oklart om strategin används i målstyrningen av verksamheten och i fråga om kontrollfunktioner kring ansvarsutkrävande.

Detta är en utmaning som gäller hela organisationen på alla nivåer. Vissa fortbildningsinsatser har dock skett gentemot personer som utbildar å avdelningarnas vägnar, men några kontrollfunktioner kring de krav kongressen har ställt på uppföljning och målstyrning finns i dagsläget inte. Det ser förbundsstyrelsen allvarligt på. Vi hoppas dock att de åtgärder som genomförts inom certifieringsverksamheten och effektiviseringen av utbildningsverksamheten de senaste två åren kan leda till ökade intäkter som i sin tur ger oss efterlängtade resurser som vi behöver för att styra upp erfarenhetsutbyte och kompetensutvecklingen inom hela organisationens, i syfte att göra strategin och regelverket till verklighet.

Slutreflektion

Det långsiktiga målet med RFSL:s utbildningsverksamheter, stora som små och nationella som lokala, är att öka hbtq-kompetensen i samhället och därigenom motverka fördomar, trakasserier och diskriminering. För att nå det målet är det essentiellt att vi har en tydlig utbildningsorganisation som erbjuder hög kvalitet. RFSL är en organisation som kontinuerligt granskas av våra kunder, av våra allierade, men kanske främst bland aktörer som inte vill RFSL och hbtq-personer väl. De senaste årens ”granskningar” från högerextrema rörelser, där samtliga bidragshandlingar med mera som

har rört RFSL har begärts ut ifrån myndigheter och bidragsgivare för att kunna hitta något att ”dyka ner RFSL på” när det gäller användande av skattemedel är ett sådant exempel. Vi har exempelvis religiöst konservativa grupper som utmålat certifieringen som en miljonfabrik där målet är att sprida sex till barn. Allt vad vi gör granskas kritiskt på gott och ont. Att vi sköter våra verksamheter väl är därför helt nödvändigt om vi verkligen vill förändra hbtq-personers livssituation i Sverige och i världen i övrigt.

RFSL, både på förbunds- och avdelningsnivå, har en enorm potential för att utveckla våra utbildningsverksamheter. Det kräver en insats från oss alla! Vi hoppas att vi med denna rapport har tydliggjort hur verksamheten har utvecklat sig över en åttaårs period, vilka beslut som är fattade, vilka resonemang som låg bakom och hur förbundsstyrelsen och förbundskansliet tänker försöka åtgärda en del av de utmaningar som finns inom verksamheten idag.

Bilaga 1:

En gemensam strategi och regelverk för RFSL:s utbildningsverksamheter

1.0 Strategi

RFSL har en bred utbildningsverksamhet som spänner över många olika områden. För att säkerställa att RFSL:s utbildningsverksamheter håller hög kvalitet och att verksamheterna ständigt utvecklas har RFSL:s kongress i Gävle 2012 fattat beslut om en strategi och regelverk för verksamheterna. Strategin reviderades vid RFSL kongress i Norrtälje 2014.

I enlighet med § 2. Organisation och verksamhet i RFSL:s stadgar där det läggs fast att avdelningar ”bedriver självständig verksamhet inom ramen för kongressen antagna stadgar, principprogram och andra kongressbeslut” är denna strategi och regelverk vägledande för alla delar av organisationen.

1.1 RFSL utbildningsverksamhet

RFSL bedriver olika former av utbildningsverksamhet. Utbildningsverksamheten kan delas upp i tre olika kategorier:

Internutbildning: den utbildning som riktar sig mot våra aktivister, förtroendevalda och utbildare.

Utåtriktad utbildning: den utbildning som riktar sig mot externa aktörer så som skolelever, yrkesverksamma osv.

Politisk utbildning: den utbildning som i första hand sker i regi av förtroendevalda, som är direkt kopplat till RFSL:s politiska påverkansarbete.

1.2 Strategin och regelverkets omfattning

Denna strategi och regelverket avser:

- 1 Ungdomsutbildning. Här avses den utbildningsverksamhet som riktar sig till elever i grund- eller gymnasieskolan, och/eller ungdomar i olika typer av verksamheter så som idrottsföreningar och fritidsverksamheter.
- 2 Utbildning som avser vuxenutbildning såsom utbildning av yrkesverksamma, eller övriga utbildningsinsatser riktad mot särskilda målgrupper som inte innefattas av ungdomsutbildningen.

Denna strategi och regelverk avser inte hbt-certifieringsverksamheten, utbildningar som sker inom ramen för hiv/sti-verksamheten eller utbildningar/föreläsningar som är direkt kopplade till RFSL:s politiska påverkansarbete, då dessa regleras genom kongressbeslut samt egna styrdokument. Utbildningar/föreläsningar som är direkt kopplade till RFSL:s politiska påverkansarbete ingår heller inte då detta arbete också styrs i enlighet med kongressbeslut, styrdokument och RFSL:s verksamhetsplan.

1.2 Mål och syfte med RFSL:s utbildningsverksamhet

1.2.1 Huvudmål

Utbildningsverksamhetens yttersta mål är ett samhälle fritt från heteronormativitet, ett samhälle där alla människor har samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter oavsett könsidentitet, könsuttryck och/eller sexuell läggning och andra queera identiteter och uttryck.

1.2.2 Syfte

Det övergripande syftet med alla RFSL:s utbildningsverksamheter är att öka kunskapen om hbtq-personers livsvillkor och normer i samhället som påverkar ens attityder till en själv, ens omgivning och personer som på något sätt bryter mot fastställda normer kopplat till kön, könsidentitet, könsuttryck och/eller sexuell läggning.

1.2.3 Utbildningsverksamhetens inriktning

Vår verksamhet grundas i ett intersektionellt perspektiv och för att nå våra uppsatta mål om ett samhälle fritt från heteronormativitet ämnar vi att genom vår utbildningsverksamhet öka kunskapen om hbtq-personers livsvillkor och att skapa analyserande och ifrågasättande processer gällande kön- och sexualitetsnormer och dess konsekvenser.

1.3 Delmål

1.3.1 Hög kvalitet

Mål: att genom internutbildning, erfarenhetsutbyte och kvalitetssäkring sträva mot att alla RFSL:s utbildningsinsatser håller hög kvalitet och därigenom att RFSL:s utbildningar

svarar mot de behov och den efterfrågan som finns från olika uppdragsgivare.

Indikatorer: Utvärderingar av genomförda utbildningar och internutbildningar.

RFSL ska genom utbildningsträffar, erfarenhetsutbyten, forskningsinlämning, möten och dialog utveckla sina verksamheter och därmed alltid sträva mot att hålla hög kvalitet på våra utbildningar.

1.3.2 En verksamhet i utveckling

Delmål 1: att RFSL strävar efter att löpande utveckla sina utbildningsmetoder och pedagogiska inriktningar.

Indikatorer: Regelbunden uppdatering av utbildnings- och skolinformationsmanualer, samt utvecklande av utbildningsverktyg som erbjuds RFSL:s avdelningar och våra utbildare fortlöpande.

Utbildning, pedagogik och metodik är inget statiskt och RFSL ska löpande utveckla sin verksamhet i enlighet med utvecklingen på området. Genom att driva erfarenhetsutbyte och internutbildning ska RFSL löpande analysera och utveckla de verksamheter som finns för att ligga i framkant både vad gäller pedagogik/metodik och kvalitet.

1.3.4 Attraktiva utbildningar och rekrytering

Delmål 2: RFSL:s utbildningar ska vara utvecklande att arbeta med för såväl nya som redan etablerade utbildare.

Indikatorer: att antalet nya och etablerade utbildare inom organisationen ökar.

För att utveckla verksamheten är det en förutsättning att RFSL:s

förbundskansli och avdelningar gör arbetet attraktivt och utvecklande och att förbundsstyrelsen bidrar med att ge rimliga förutsättningar för verksamheten. En attraktiv och utvecklande verksamhet beror i hög grad på att vi ständigt breddar vår erfarenhetsbas och våra kompetensområden. Nyrekrytering kan bidra till nya möjligheter och ny kompetens, vilket i sin tur bidrar till att vi når fram till nya målgrupper. Att stimulera redan etablerade utbildare till fortsatt engagemang bidrar till kontinuitet och en viktig erfarenhetsbas som är helt nödvändig för utvecklandet av verksamheten.

1.3.5 Att nå nya målgrupper

Delmål 3: att utbildningsverksamheten innehar en flexibilitet för att möta olika gruppers specifika behov.

Indikatorer: Variation bland aktörer som bokat in utbildningar av RFSL.

För att möta olika gruppers behov kan det vara nödvändigt att utveckla, ändra eller anpassa verksamheten. Ett delmål är därför att verksamheten är och ska vara flexibel och kan anpassas utifrån olika behov i syfte att nå ut till flera målgrupper som inte tidigare har nåtts av RFSL:s utbildningsverksamheter.

2.0 Regelverk och organisation

För att säkerställa en likvärdig kvalitet i våra utbildningsinsatser så finns det behov för ett ramverk och övergripande riktlinjer för verksamheterna. Regelverket syftar till att på ett övergripande plan ge några riktlinjer och förhållningsregler som den enskilda verksamheten måste följa, samt vilket uppföljnings- och kvalitetssäkringsansvar RFSL har internt.

Utbildningsverksamheten som omfattas av detta regelverk avser två kategorier:

- 1 Skolinformation. Här avses den utbildningsverksamhet som riktar sig till elever i grund- eller gymnasieskolan, och/eller ungdomar i andra typer av verksamheter så som idrottsföreningar och fritidsverksamheter.
- 2 Utbildning som avser vuxenutbildning såsom utbildning av yrkesverksamma, eller övriga utbildningsinsatser riktad mot särskilda målgrupper som inte innefattas av kategori 1.

2.1 Utbildningsverksamhet riktad mot skolelever och ungdomar

Utbildningsverksamheten riktad mot skolelever och/eller ungdomar i verksamheter så som idrottsföreningar och fritidsverksamheter. Verksamheten, som i vissa fall benämns skolinformationen, är en utbildningsinsats som har en lång historia inom RFSL. Utöver mål, syfte och inriktning, beskrivet i 1.2.1, 1.2.2 och 1.2.3, syftar verksamheten till att ge ökade kunskaper om normer i samhället som påverkar ens attityder till en själv, ens omgivning och gentemot personer som på något sätt bryter med fastställda normer kopplat till kön, könsidentitet, könsuttryck och/eller sexuell läggning. Utbildningsverksamheten syftar också till att verka identitetsstärkande.

2.2 Utbildning för yrkesverksamma och övrig utbildning för vuxna

Utöver mål, syfte och inriktning, beskrivet under del 1.2.1, 1.2.2 och 1.2.3, syftar utbildningsinsatserna

som riktar sig mot yrkesverksamma och övrig utbildning för vuxna till att ge ökade kunskaper om normer i samhället som påverkar ens attityder till en själv, ens omgivning och gentemot personer som på något sätt bryter med fastställda normer kopplat till kön, könsidentitet, könsuttryck och/eller sexuell läggning.

2.3 Regler för utbildare inom RFSL

Varje person som utbildar i RFSL:s namn:

- Är medlem i RFSL.
- Är införstådd med att det anses vara ett förtroendeuppdrag att vara utbildare inom RFSL och att man med detta förpliktigar sig att följa principerna i RFSL:s styrdokument så som principprogram, stadgar, samt denna strategi och regelverk, principerna reglerat i volontäravtalet, och andra relevanta riktlinjer. Se bilaga 1, 2 och 3.
- Har fyllt 18 år. (Personer som har fyllt 16 år men inte 18 kan utbilda tillsammans med person som har fyllt 18 år.)
- Har kunskap om, och följer, RFSL:s styrdokument såsom principprogram och stadgar.
- Har nödvändiga pedagogiska färdigheter för att utbilda och kommunicera med flera personer samtidigt, såsom till exempel i en föreläsningssal.
- Utbildar i enlighet med de regler och strategier som löpande utvecklas av RFSL, ens avdelning och/eller utbildningsverksamhetens referensgrupp, och i enlighet med den kunskap du tillägnar dig på utbildnings- och uppföljningsträffar i RFSL:s regi.

Den utbildare som bryter mot denna strategi/regelverk och dess principer kan tillfälligt eller permanent fråntas möjligheten att utbilda för RFSL. I särskilda fall beslutar RFSL:s förbundsledning i samråd med referensgruppen om tillfällig eller permanent fråntagelse av möjlighet att utbilda i RFSL:s regi. I fall där en avdelning har egna strukturer för detta och behöver stöd i en sådan process kan referensgruppen, i enlighet med punkt 2.4.2 Organisation - Referensgrupp, hjälpa avdelningen med ett sådant förfarande.

RFSL:s uppförandekod och alkohol- och drogpolicy medföljer detta regelverk som bilaga 1 och 2.

2.4 Ansvar och kvalitetssäkring

RFSL:s förbundsstyrelse ansvarar, genom förbundskansliet, för att bidra till kontinuerlig uppföljning av den utbildningsverksamhet som görs inom hela förbundet. Följande åtgärder och organisation för utbildningsverksamhet bidrar till att den utvecklas och löpande kvalitetssäkras.

2.4.1 Utbildning och uppföljning av utbildare

Utbildnings- och uppföljningsträffar

RFSL:s förbundsstyrelse förpliktigar sig, genom förbundskansliet, att möjliggöra minst två utbildningsträffar, en grund- eller påbyggnadsutbildning och en uppföljningsträff per år. Träffarna syftar till att utbilda nya utbildare som inte erhåller samma typ av utbildning genom sin avdelning och att vara ett forum för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling utbildarna emellan. Träffarna kan gå parallellt i syfte att nå hela utbild-

ningsgruppen samtidigt. Referensgruppen tar, i samarbete med RFSL:s förbundskansli, fram program för träffarna, baserat på de behov som finns bland deltagarna.

Regionala träffar

Kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och samarbete mellan avdelningar och verksamheter kan utvecklas genom att man väljer att träffas inom en specifik region. Redan inplanerade regionala träffar kan också användas, som nationella utbildnings- och uppföljningsträffar, om avdelningarna i fråga och referensgruppen är överens om detta. Träffarna arrangeras då i samarbete mellan referensgruppen, RFSL:s förbundskansli och berörda avdelningar, där samtliga aktörer involveras i planering, genomförande och utvärdering.

Som vuxenutbildare

Nya vuxenutbildare måste ha närvarat vid en grundutbildning innan de har möjlighet att utbilda. Om de inte har varit på en grundutbildning för vuxenutbildare tidigare kan de genomföra en utbildning om de genomför denna tillsammans med en person som har närvarat vid en RFSL-utbildning och hållit i utbildning i RFSL:s regi tidigare. Utbildare förpliktigar sig också att närvara på minst en uppföljningsträff vartannat år. När enskilda utbildare är redo att utbilda i RFSL:s regi bedöms av utbildningsansvarig på respektive avdelning (vid behov i samråd med referensgruppen).

Som ungdomsutbildare

Nya ungdomsutbildare måste ha

närvarat vid en grundutbildning innan de har möjlighet att utbilda. Om de inte har varit på en grundutbildning för ungdomsutbildare tidigare, kan de genomföra en utbildning om de genomför denna tillsammans med en person som har närvarat vid en RFSL-utbildning och hållit i utbildning tidigare. Utbildare förpliktigar sig också att närvara på minst en uppföljningsträff vartannat år. När enskilda utbildare är redo att utbilda i RFSL:s regi bedöms av utbildningsansvarig på respektive avdelning (vid behov i samråd med referensgruppen).

För avdelningar som har egna utbildningsträffar

Där en avdelning eller verksamhet själv har utbildningsträffar och löpande uppföljning av sina utbildare ska avdelningen årligen, genom en kortfattad rapport till referensgruppen, beskriva en plan för genomförande av utbildningen så att referensgruppen har översikt över vilka utbildningsinsatser som genomförs utöver förbundets egna utbildnings- och uppföljningsträffar. Även om avdelningen har egna strukturer för utbildning och uppföljning måste avdelningens utbildningsansvariga närvara på förbundets utbildnings- och uppföljningsträffar för att hålla sig uppdaterade om utvecklingen inom organisationen inom vuxenutbildning och ungdomsutbildning.

2.4.2 Organisation

Referensgrupp

Efter varje kongress väljer förbundsstyrelsen en referensgrupp som ansvarar för att följa upp strategin och reglerna som beskrivs i detta dokument samt hbt-certifieringsverksam-

hen. Förbundsstyrelsen fattar beslut om mandat för denna grupp.

Informationsdistribution

RFSL:s förbundskansli ansvarar för att, i samarbete med referensgruppen, sprida information om nya utbildningsmetoder, eller annan relevant information som kan bidra till att utbildningsverksamheterna utvecklar sitt arbete.

Utbildningsmanual

Vid behov genomför RFSL:s förbundskansli i samarbete med referensgruppen revideringar av utbildningsmanualen och utveckling av eventuellt nya utbildningsverktyg.

Ersättning till utbildare

Det är upp till RFSL-avdelningen att reglera huruvida man tar betalt för

utbildningsverksamheten men referensgruppen kan komma med vägledande rekommendationer. I fall där ersättning utgår ska utbildaren skriva på ett volontäravtal i enlighet med bilaga 1. I avdelningar där ersättning utgår ansvarar avdelningen själv för utbetalning och administration av detta. I de fall där en avdelning har bristande administrativa resurser kan RFSL:s förbundskansli tillfrågas om hjälp att lösa administrativa utmaningar kopplat till utbildning.

2.5 Samarbete med RFSL Ungdom

I fråga om all utbildning som riktar sig till ungdom följer RFSL och dess avdelningar de principer som är skrivna i samarbetsavtalet mellan RFSL Ungdom och RFSL.

Bilaga 2:

Samarbetsavtal avseende hbtq-certifiering

§ 1. Parter

Mellan nedanstående parter har följande avtal träffats:

RFSL Media och Info AB, Org. nr. 55 66 89-4209
Box 350
101 26 Stockholm
Kontaktperson:

och

Utbildaren, org nr.
Adress
Kontaktperson:

Ovan nämnda organisationer kallas nedan gemensamt för Parter, samt var för sig, RFSL respektive Utbildaren.

§ 2. Allmänna villkor

§ 2.1 Avtalets syfte

Avtalets syfte är att teckna villkor för genomförande av en hbtq-certifiering. Avtalet reglerar ansvar och ersättning för utbildningsuppdraget.

§ 2.2 Uppdraget

Parterna samverkar om en hbtq-certifiering av uppdragsgivaren: (arbetsplatsen som certifieras) i enlighet med bilaga 1, 2, 3 samt avtal med uppdragsgivaren.

RFSL som innehar, administration och samordningsansvar för hbtq-certifieringarna har slutet avtal med uppdragsgivaren där uppdragsgivarens totala kostnad för uppdraget uppgår till kronor.

§ 3 Parternas åtaganden

a) RFSL

RFSL åtar sig att genom personal på förbundskansliet ansvara för samordning, administration, planering, genomförande, uppföljning och organisering av uppdraget.

b) Utbildaren

Utbildaren åtar sig att inneha och ansvara för de uppgifter som överenskommit i bilaga 1 och se till att utbildningen sker i enlighet med bilaga 3.

c) Gemensamt

Certifieringen görs i överensstämmelse med dokumentet: Hbtq-certifiering – Kriterier och förutsättningar för RFSL:s hbtq-certifiering, bilaga 3 och eventuellt andra gällande styrdokument för certifieringen.

§ 4 Ekonomiska villkor

§ 4.1 Finansiering

Ersättning för utbildarens uppdrag (specificerat i bilaga 1) regleras utefter förbundets fastställda priser:

Utbildarens ansvarighetsgrad:

Huvudutbildare: 3 000 kr

Leder hbtq-gruppens arbete: 8 000 kr

Standardpris för utbildningar per tillfälle:

Halvdag: 4 200 kr

Heldag: 8 400 kr

Ersättning till utbildarens avdelning utgår ifrån RFSL:s verkställande utskotts fastställda ersättning till avdelningar i vars upptagningsområde en certifiering äger rum:

- arvodet ska betalas ut per avtal, inte per certifierad verksamhet
- arvodet ska uppgå till 1,5 % av intäkterna för uppdraget enligt avtalet
- arvodet betalas ut efter genomförd certifiering
- förbundskansliet ansvarar för att berörda avdelningar erhåller arvodet.

§ 4.2 Fakturering

Utbildarens uppdrag (bilaga 1) genomförs till en sammanlagd kostnad av kronor. Utbildaren fakturerar RFSL efter överenskommelse, bilaga 1.

§ 5 Formalia

§ 5.1 Avtalets ikraftträdande och giltighetstid

Detta avtal träder i kraft vid datum för dess undertecknande och gäller fram till dess att utbildaren har genomfört sina uppdrag enligt bilaga 1. Ett nytt avtal upprättas vid eventuell om certifiering av verksamheten.

§ 5.2 Hinder för uppdragets genomförande

Händelser utanför parternas kontroll som förhindrar uppdragets genomförande berättigar vardera parten att helt inställa uppdraget utan rätt till skadestånd.

I det fall utbildaren inte kan genomföra arbetet kopplat till avtalet och då parterna inte kan komma överens om lämplig ersättare inom utbildarens verksamhet äger RFSL rätt att säga upp avtalet.

§ 5.3 Hävning av avtalet

RFSL har rätt att häva avtalet om utbildaren:

- väsentligt misskött uppdraget
- i väsentligt hänseende har brutit mot avtalet

Utbildaren har rätt att häva avtalet om RFSL:

- I väsentlig grad har brutit mot avtalet
- Utan medgivande från RFSL överlåtit avtalet på någon annan.

§ 5.4 Överlåtelse av avtal

RFSL har inte rätt att utan utbildarens skriftliga medgivande överlåta avtalet på någon annan.

§ 5.5 Ändringar och tillägg i avtalet

Ändringar och tillägg till detta avtal skall göras skriftligen och vara under-
tecknade av behörig person för att vara gällande.

Appendixer

Till detta avtal hör följande bilagor:

Appendix 1

Utbildarens uppdrag

Appendix 2

Arbetsbeskrivning för hbtq-certifiering

Appendix 3

Hbtq-certifiering – Kriterier och förutsättningar för RFSL:s hbtq-certifiering

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar, varav parterna tagit varsitt.

För utbildaren

Datum:

.....
Namn, titel (Behörig firmatecknare eller motsv.)

För RFSL Media och Info AB

Datum:

.....
Namn, titel (certifieringsansvarig RFSL)

APENDIX 1

Hbtq-certifiering

Utbildarens uppdrag, omfattning och tidplan

1 Uppdraget

Generellt om uppdraget och uppdragsgivaren (dvs. arbetsplatsen som skall certifieras)

2 Kostnad och ekonomiska förutsättningar

Specifikation av överenskommit pris, enligt § 4.1 i avtalet

3 Tidplan

Beräknat startdatum

Beräknat tidpunkt för certifiering

4 Ingående aktiviteter

I certifieringen ingår det att utbildaren genomför följande aktiviteter:

5 Fakturering

Fakturering av uppdraget kan bara ske efter uppdragets genomförande.

(Tid för fakturering skrivs in, samt belopp om fakturering skall ske vid olika tillfällen)

6 Övrigt

Om det finns tillägg eller övriga frågor som parterna önskar reglera, skrivs detta in här.

APPENDIX 2

Hbtq-certifiering

Arbetsbeskrivning hbtq-certifiering

Förbundet äger och ansvarar för hbtq-certifieringsverksamheten. Det övergripande ansvaret för hbtq-certifieringens alla delar har utbildningschefen Tom Summanen. Det är han som leder och fördelar arbetet så att varje utbildningstillfälle inom hbtq-certifieringen håller en hög kvalitet. Det är också han som ansvarar för att kvalitetssäkra utbildningsinsatserna och att vidareutveckla utbildningsverksamhetens olika delar.

Förutom utbildningschefen finns det inom utbildningsverksamheten administratörer och utbildare. Här nedan är en arbetsbeskrivning för dessa två funktioner.

Administratören vid RFSLs förbundskansli ansvarar för:

- att** besvara frågor kring utbildningsverksamheten och hbtq-certifieringen.
- att** göra i ordning avtal.
- att** i samråd med utbildningsschefen boka och schemalägga utbildare till de olika certifieringsuppdragen.
- att** lägga in utbildningsuppdragen i Fort Knox och i Timezynk.
- att** boka hotell och flyg till utbildare.
- att** fakturera och bokföra för utbildningsverksamheten.
- att** administrera och skicka ut det avslutande webbaserade testet till samtliga utbildningsdeltagare efter uppdragets sista utbildning.
- att** administrera certifikaten och se till att de skrivs under och finns färdiga vid certifieringsceremonin.
- att** någon från förbundskansliet eller förbundsledningen medverkar vid certifieringsceremonin.
- att** uppdragets utbildare har tillgång till aktuella mappar och dokument på servern Alfresco.
- att** samla utbildningsstegens utvärderingar och se till att statistiken från dessa förs in i dokumentet för vår samlade statistik för alla utbildningsuppdrag.
- att** se till att uppdragsgivaren skickar samtliga anställdas e-postadresser inför det digitala sluttet som skickas ut efter sista utbildningstillfället. Dessa adresser ska skickas till uppdragets samordnare som administrerar och skickar ut testet.

Huvudutbildare

Varje uppdrag ska ha en huvudutbildare som i så stor utsträckning som möjligt följer gruppen genom hela processen. Denna får lite större ansvar för uppdraget än övriga inbokade utbildare och ska tillsättas i samband med att ett nytt uppdrag kommer in.

Huvudutbildarens ansvar och uppdrag är:

- att inför utbildningarna kontakta uppdragsgivaren för avstämning av de kommande utbildningstillfällena.
- att inför utbildningarna kontakta den andra utbildaren för att gå igenom utbildningsupplägget etc.
- att ha ansvar för deltagarlistan, dvs. att ta med den till utbildningar och sedan se till att den hamnar i uppdragets pärm (finns på förbundskansliet).
- att spara utbildningsupplägg med anteckningar på Alfresco.
- att ha kontinuerlig kontakt med administratör, utbildningschef och uppdragsgivare.
- att administrera och granska checklistor och återkoppla till uppdragsgivaren.
- att sköta all direktkontakt kring hbtq-grupparbetet med uppdragsgivaren.
- att ansvara för att ifyllda checklistor sätts in i uppdragets pärm eller skickas per e-post till administratör samt läggs upp digitalt i aktuell mapp på Alfresco.
- att följa och handleda hbtq-gruppens fortlöpande arbete och kontinuerligt återkoppla till aktuell samordnare.
- att samla mötesprotokoll i aktuell mapp på Alfresco.

Enskilda utbildningstillfällen

Avdelning och/ eller enskilda utbildare kan hämtas in för att föreläsa vid enstaka tillfällen, eller vid olika utbildningstillfällen. Detta ersätts enligt § 4.1 i samarbetsavtalet.

Bilaga 3:

Kravspecifikation för certifierings- utbildare

§ 1. Utbildaren har fyllt 18 år.

§ 2. Är införstådd med att det anses vara ett förtroendeuppdrag att utbilda i RFSL:s och certifieringens namn och att utbildaren därigenom har kännedom om, och följer de krav som ställs till förtroendevalda inom RFSL reglerat i RFSL:s uppförandekod.

§ 4. Har nödvändiga pedagogiska färdigheter och är van med att utbilda och kommunicera med personer i grupp.

§ 5. Har kännedom om, och är väl förtrogen med RFSL:s styrdokument så som principprogram, stadgar, uppförandekod och andra relevanta styrdokument- och policies.

§ 6. Utbildar i enlighet med de regler, strategier och metoder som löpande utvecklas inom ramen för certifieringsverksamheten.

§ 7. Har deltagit på en grundutbildning för hbtq-certifieringsutbildare (som arrangeras en gång per år, samt uppföljningsträffar) och är godkänd som hbtq-certifieringsutbildare av förbundet.

§ 8. Den utbildare som bryter mot dessa krav kan tillfälligt eller permanent fråntas möjligheten att utbilda för RFSL.

Rapport 3:

Riktlinjer för insamling inom RFSL

Föredragande: Niclas Sandin

Förbundsstyrelsens yrkande:
att kongressen godkänner rapporten.

Behovet av starka och aktiva hbtq-rörelser i Sverige och världen har aldrig varit större än nu. Trots stora framsteg för hbtq-personers rättigheter i många länder ser vi också att rörelser som vill bromsa den här utvecklingen växer sig starkare och vi kan konstatera att många hbtq-personer i Sverige möter hinder och utmaningar i att kunna leva sina liv på samma villkor som andra människor.

För att få ökad handlingskraft, fler valmöjligheter och större makt att påverka omvärlden behöver hbtq-samhället många olika typer av resurser, som kunskap, engagemang och tid. Vi behöver också ekonomiska resurser som vi kan styra över själva och som kan användas både för att stötta ett långsiktigt arbete att förändra samhället och för att hjälpa personer i akut nöd. Allt fler väljer

att stötta RFSL:s insamlingsarbete och bidra till ett bättre samhälle även om en inte har möjlighet till ett ideellt engagemang.

Resultat 2014–2015

Under kongressen 2014 beslutade RFSL att prioritera vårt gemensamma insamlingsarbete och satsa på att det utvecklas och sköts professionellt. Under de senaste två åren har RFSL:s Insamlingsstiftelse samlat in närmare 800 000 kronor, som bland annat har stöttat våra projekt i Indonesien och Uganda. Ett stort fokus har också varit att ge stöd till asylsökande hbtq-flyktingar och vårt nätverk Newcomers.

Struktur för insamling

Idag har RFSL en bättre struktur för insamling. Det handlar till exempel om att vi har tekniska system som

underlättar att veta vilka som skänker pengar till oss och vilken information de får eller att det nu finns möjlighet att skänka pengar via nätet eller att bli månadsgivare med Bank-ID. Vi har idag 90-konto och har sökt om medlemskap i Frivilligorganisationernas Insamlingsråd - FRIL. Vi har också ett nära samarbete med Postkodslotteriet och har sökt för att vi ska bli en av deras förmånstagare. Alla dessa satsningar innebär att RFSL:s Insamlingsstiftelse får tydliga regler att hålla oss till, vilka både underlättar för oss att styra verksamheten och tjänar som en garanti för våra givare att pengarna går till rätt ändamål.

Utforskande arbete

Under mandatperioden har vi genomfört en mängd olika typer av aktiviteter för att se vad som fungerar bra för oss. Vi har haft olika typer av insamlingar: med bössor, regnbågsloppisar, middagar, auktioner av konst, kläder osv. Gåvor har kommit in från företag och andra stiftelser och vi har också samarbetat med aktivister, volontärer, artister, musiker, politiker och andra för att ta fram kampanjer som både lyfter situationen för hbtq-personer och uppmanar människor att stötta vårt arbete med pengar.

Riktlinjer för insamlingen

Vårt sätt att arbeta på förändras hela tiden och vi hittar nya sätt att samla in pengar på. Det går därför inte att slå fast exakt hur insamlingen ska gå till, vilka aktiviteter som ska göras etc., utan det behöver kunna formas utifrån teknisk utveckling, erfarenhet och tillgängliga resurser. RFSL:s gemensamma insamling ska bedrivas

inom ramen för vår insamlingsstiftelse och därmed utifrån de regler som gäller för organisationer med 90-konto och medlemskap i FRIL. Detta innebär bland annat att få fler medlemmar och andra att stötta oss genom att bli månadsgivare eller att bedriva insamling tillsammans med andra aktörer, företag osv som vill samarbeta eller stötta oss. Den gemensamma insamlingen ska ske i linje med de stadgar, policies och riktlinjer, med mera, som kongressen och förbundsstyrelsen beslutar om.

När avdelningar gör insamling ska det så långt som är rimligt också vara i linje med de regler som gäller för föreningar med 90-konto. I de fall avdelningar gör insamling kan man med fördel stämma av med insamlingsstiftelsens styrelse eller med de som arbetar med den gemensamma insamlingen för att få förslag på vad som kan göras. Möjlighet ska också finnas att avdelningar, förbund och insamlingsstiftelsen gör gemensamma aktiviteter. Det är då av vikt att respektive styrelser tillsammans har diskuterat mål och genomförande av insamlingarna så att det finns samsyn i såväl hur mycket resurser som behövs och vad ändamålet ska vara.

Propositioner

Proposition 1:

Stadgeändringar

Föredragande: Magnus Kolsjö

Förbundsstyrelsens yrkanden:

att bifalla de av RFSL:s kongress 2014 i ett första beslut antagna ändringarna av stadgarnas § 1,
att anta en ny lydelse av § 3b i förbundets stadgar,
att anta en ny lydelse av § 9.7 i förbundets stadgar,
att anta en ny lydelse av § 10.1 i förbundets stadgar,
att anta en ny lydelse av § 10.2 i förbundets stadgar,
att anta en ny § 10.4 i förbundets stadgar,
att anta en ny lydelse av § 11.1 i förbundets stadgar,
att anse stadgeändringarna i § 1, § 3b, § 7.5, § 9.2, § 9.7, § 10.1, § 10.2 och § 11.1 omedelbart justerade.

Förbundsstyrelsens motivering:

Under kongressperioden har huvudsakligen tre olika frågor rörande förbundets stadgar aktualiserats. De rör:

- verksamhet som avdelningarna bedriver eller medverkar till genom externa organ så som ideella- eller ekonomiska föreningar, eller bolag,
- när ärende inför förbundsstyrelsemöten behöver meddelas till styrelsens ledamöter för att ett ärende ska kunna behandlas av styrelsen, och
- hur föreningens auktoriserade

revisor ska ersättas om denne lämnar sitt uppdrag under kongressperioden.

Förbundsstyrelsen har under hösten och vintern 2015/2016 utarbetat förslag på kompletterande ändringar av stadgarna. I fråga om revisorsval har styrelsen även samrått med förbundets auktoriserade revisor. För att ändra stadgarna krävs antingen att minst två tredjedelar av de röstande och mer än hälften av de i röstlängden upptagna ombuden röstar för det eller att två på varandra följande ordinarie kongresser fattar likadana beslut. För ändring i stadgarnas § 1 (ändamålsparagraf) och § 12 (upplösningsparagraf) krävs alltid beslut på två varandra följande ordinarie kongresser.

1. Vilande stadgeändringar av § 1

Vid RFSL:s förra kongress, 2014, antogs nya stadgar som i inte obetydlig omfattning skilde sig från de dittills gällande. Inga ändringar i stadgarnas § 1, den så kallade ändamålsparagrafen, kan dock börja gälla utan beslut på två varandra följande ordinarie kongresser. De ändringar i § 1 som fattades ett första beslut om 2014 innebär ingen större ändring i sak jämfört med vad som stod där tidigare, utan är närmast att betrakta som förtydliganden av RFSL:s ändamål. Nedan återfinns stadgarnas § 1 i sin helhet med de 2014 genom

ett första beslut vilande ändringarna i fet kursiverad stil.

§ 1. Förbundets namn och ändamål

§ 1.1 RFSL (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners och queeras rättigheter) är ett förbund som arbetar med och för homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer med queera uttryck och identiteter. Förbundet är partipolitiskt och religiöst obundet. Dess ändamål är

att verka för ett samhälle präglad av mångfald, öppenhet och respekt för människors olikheter, där alla, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet och oavsett hur de väljer att uttrycka denna läggning eller identitet, ska ha lika rättigheter och skyldigheter, lika värde samt lika möjligheter att leva och verka;

att *erbjuda hjälp till person som blivit illa behandlad eller hamnat i en besvärlig situation på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet eller på grund av hur personen väljer att uttrycka denna läggning eller identitet;*

att främja forskning samt främja och bedriva saklig upplysning om homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer med queera uttryck och identiteter;

att främja samarbete och samverkan mellan förbundets medlemsgrupper, dess avdelningar samt ungdomsförbundet;

att initiera och upprätthålla kontakter med liknande organisationer i och utanför Sverige.

2. Avdelningars verksamheter

RFSL har glädjande nog en växande lokal verksamhet och med det kommer det finnas fler verksamheter

som inte är en direkt del av avdelningen. Dessa verksamheter kan drivas som förening, stiftelse eller bolag men har gemensamt att de helt eller delvis ägs eller styrs av en eller flera avdelningar i RFSL.

Verksamheterna som startas lyder däremot inte automatiskt under RFSL:s stadgar eller andra principdokument, vilket kan vara problematiskt. Nuvarande stadgar ger inte heller kongressen eller förbundsstyrelsen direkt möjlighet att agera om verksamheten gravt skulle missköta sig.

Möjligheten att tvångsförvalta en avdelning som gravt missköter sig finns i stadgarna sedan 2014, men är ett ingrepp i avdelningens självständighet som naturligtvis så långt som möjligt bör undvikas. I de fall då det är avdelningens externa verksamhet som gravt missköter sig kan nya skrivningar hjälpa till att säkerställa att det inte ska gå att bedriva verksamhet som inte följer och rättar sig efter RFSL:s stadgar, principprogram och andra styrdokument.

Förbundsstyrelsen anser därför att det finns behov av att utöka förbundsstadgarna med bestämmelser om avdelningarnas externa verksamheter i en ny § 3b.

3. Ärenden att behandla vid förbundsstyrelsemöte

Det är idag otydligt hur och när handlingar till förbundsstyrelsemöten ska skickas ut för att ett ärende ska kunna behandlas av förbundsstyrelsen. Förbundsstyrelsen föreslår därför att andra stycket § 9.7 ändras enligt nedanstående förslag.

4. Ersättare till auktoriserad revisor

Revisorerna har påpekat att det är olyckligt att det i stadgarnas § 10.2 står

att det är förbundsstyrelsen som, efter samråd med de andra revisorerna, utser en ny auktoriserad revisor för resten av räkenskapsåret om den auktoriserade revisorn lämnar sitt uppdrag under pågående räkenskapsår. Förbundsstyrelsen har övervägt olika lösningar: att övriga revisorer utser en ersättare, att kongressen samtidigt med valet av revisor också väljer en revisorsersättare eller att kongressen utser ett revisionsföretag som i sin tur kan tillhandahålla en auktoriserad revisor och ersättare till denne.

Förbundsstyrelsen föreslår att stadgarna förändras så att kongressen antingen kan utse en auktoriserad revisor och ersättare för denne eller utse ett revisionsföretag som tillhandahåller en auktoriserad revisor. I det fall kongressen utser ett revisionsföretag föreslår förbundsstyrelsen att de två övriga av kongressen utsedda revisorerna ska godkänna den auktoriserade revisor revisionsföretaget föreslår. Detta innebär att stadgarnas § 10.1 och § 10.2 får en ny lydelse.

RFSL:s verksamhet blir allt mer omfattande och med det ökar även omsättningen. Detta ställer nya krav på förbundets revision. I den nya aktiebolagslagen får inte revisorer sitta i mer än sju år om det är en person som utsätts, eller tio år om det är en juridisk person som utses. Anledning är att säkerställa att revisorerna är självständiga och inte står organisationen "för nära". I enlighet med detta föreslår vi att § 10.4 läggs till där vi reglerar att en revisor, oavsett om det gäller auktoriserad revisor eller lekmanarevisor, kan sitta högst åtta år.

5. Förtydligande av reglerna för stadgeändring

I stadgarnas § 11 framgår att alla

paragrafer i stadgarna, utom § 1 och § 12, kan ändras ”genom beslut vid en kongress om minst två tredjedelar av de röstande och mer än hälften av de i röstlängden upptagna ombuden röstar för det”. För ändring av de övriga två paragraferna krävs alltid att beslut fattas av två på varandra följande ordinarie kongresser. Förbundsstyrelsen har uppmärksammat att det finns ett sätt att komma runt detta på, som inte avsetts, genom att, med två tredjedels majoritet vid en kongress, ändra i § 11 om hur § 1 och § 12 kan ändras, anse dessa stadgeändringar omedelbart justerade, och därefter gå vidare med att, vid samma kongress, fatta slutliga beslut om ändringar i § 1 och § 12. Det bör därför framgå i stadgarnas § 11 att inte heller § 11 kan ändras på annat sätt än genom att samma beslut om ändring fattas av två på varandra följande ordinarie kongresser, vilket förbundsstyrelsen föreslår.

Stadgeförslag

§ 3b. Avdelningarnas externa verksamheter

3b.1 Som en avdelnings externa verksamheter definieras föreningar, stiftelser eller bolag där en eller flera av RFSL:s avdelningar direkt eller indirekt har ett bestämmande inflytande. Med bestämmande inflytande avses att en eller flera RFSL-avdelningar tillsammans äger minst hälften av aktierna eller andelarna i ett bolag, utgör minst hälften av medlemmarna i en förening eller har rätt att utse minst hälften av styrelsens ledamöter i ett bolag, förening eller stiftelse. Detta gäller även övriga verksamheter som använder sig av namnet RFSL, juridiskt eller i extern kommunikation, och där RFSL har inflytande.

3b.2 För att få starta eller ansluta till en sådan extern verksamhet som avses i § 3b.1 krävs tillstånd från förbundsstyrelsen.

3b.3 Om verksamheten inte följer RFSL:s stadgar, principprogram eller kongressbeslut, eller motverkar förbundet eller avdelningarnas verksamhet, kan förbundsstyrelsen välja att överlåta, lägga ned eller på annat sätt avveckla verksamheten. Detta kan endast ske efter att berörd avdelning och verksamhet fått rätt att yttra sig. Ett sådant beslut ska fattas med kvalificerad majoritet där minst två tredjedelar av de i förbundsstyrelsen närvarande ledamöterna och tjänstgörande ersättarna stödjer förslaget. Beslutet sker efter samråd med förbundets revisorer och kan överklagas till kongressen. Vid överklagande kan förbundsstyrelsen besluta om att den externa verksamheten ska tvångsförvaltas fram till dess kongressen kan besluta i frågan.

3b.4 Om en avdelnings externa verksamhet grovt misskött sina åtaganden i förhållanden till stadgar, principprogram, kongressbeslut, bidragsgivare eller medlemmar kan förbundsstyrelsen ta över förvaltningen av avdelningens externa verksamhet. Beslutet sker efter samråd med förbundets revisorer. Förvaltningen kan endast pågå under en begränsad period till dess att ett årsmöte eller en årsstämma kan hållas i berörda avdelningar.

9.7 Förbundsstyrelsen är beslutsam om minst hälften av ledamöterna eller deras tjänstgörande ersättare är närvarande. Förteckning över ärenden som ska behandlas bör ha med-

delats samtliga ledamöter och ersättare en vecka före sammanträdet. Ett ärende som inte meddelats en vecka före sammanträdet kan upptas på dagordningen om förbundsstyrelsen medger det genom beslut fattat med enkel majoritet.

§ 10. Revision

10.1 Förbundets räkenskaper och förvaltning ska granskas av minst tre av kongressen utsedda revisorer, varav en ska vara auktoriserad revisor. Till auktoriserad revisor kan kongressen utse antingen en fysisk person eller en juridisk person som i sin tur tillhandahåller en auktoriserad revisor. Kongressen ska samtidigt utse minst en ersättare för revisorerna. Om kongressen utser en fysisk person till auktoriserad revisor ska även minst en ersättare utses för den.

10.2 Om kongressen utser en juridisk person att tillhandahålla en auktoriserad revisor ska den revisor som den juridiska personen föreslår godkännas av de två övriga revisorer kongressen utsett.

10.4 Förbundets revisorer, oavsett om de är fysiska eller juridiska personer, kan utses för som mest fyra mandatperioder.

§ 11 Stadgeändring

11.1 Dessa stadgar kan ändras endast genom likadana beslut vid två på varandra följande ordinarie kongresser. Ändringar av §§ 2-10 kan även göras genom beslut vid en kongress om minst två tredjedelar av de röstande och mer än hälften av de i röstlängden upptagna ombuden röstar för det.

Proposition 2:

Policy för sociala medier

Föredragande: Magnus Kolsjö

Förbundsstyrelsens yrkande:

att anta förslaget till policy för sociala medier.

Förbundsstyrelsens motivering:

I takt med att användningen av sociala medier som en kommunikationskanal har blivit en integrerad del av hur RFSL och dess avdelningar kommunicerar har förbundsstyrelsen definierat ett behov av att anta en policy för sociala medier. Förbundsstyrelsen föreslår att en policy inom RFSL för sociala medier antas enligt nedanstående förslag.

Policy för sociala medier

Internet skapar många möjligheter för att nå ut med vårt budskap och interagera med våra medlemmar och vår omvärld. Sociala medier är samlingsnamnet för webbplatser och mobila appar där människor kan interagera i sociala nätverk och bidra med användargenererat innehåll. Exempel på sociala medier är bloggar, Facebook, Twitter, Instagram, Youtube, Snapchat och Vine.

Sociala medier ger RFSL som organisation många möjligheter men de medför också risker.

RFSL:s policy för sociala medier

omfattar RFSL förbundet, avdelningarna samt avdelningarnas externa verksamheter. Policyn omfattar inte förtroendevaldas, aktivisters eller anställdas privata användning av sociala medier. För förtroendevalda finns dokumentet *Uppförandekod för förtroendevalda inom RFSL*. Såväl förtroendevalda och aktivister som anställda, liksom RFSL i sig, bör vid all användning av sociala medier beakta att RFSL är en organisation som ständigt utsätts för granskning både av seriösa aktörer och av homofoba, transfoba och rasistiska personer och organisationer. Det är därför viktigt att tänka igenom uttryckssätt och sammanhang. I detta kan denna policy vara till hjälp även för de som inte omfattas av den.

RFSL:s arbete med sociala medier utgår från förbundets ändamålsbeskrivning och ska bidra till ett samhälle präglad av mångfald, öppenhet och respekt för människors olikheter, där alla, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet och oavsett hur de väljer att uttrycka denna läggning eller identitet, ska ha lika rättigheter och skyldigheter, lika värde samt lika möjligheter att leva och verka.

Vid all användning av sociala medier ska vi uppträda korrekt mot alla och respektera personers integritet, oavsett exempelvis kön,

könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, politisk åskådning, hälsa, hiv-status, socioekonomisk bakgrund och funktionsförmåga. Det är aldrig acceptabelt att framföra till exempel rasistiska åsikter eller skämt, eller sådant som ger intryck av att RFSL inte respekterar andras könsidentitet eller sexuella läggning. Självklart använder vi till exempel det pronomen och namn som människor uppger att de önskar använda.

Vårt ansvar

Vid arbetet med sociala medier finns det ett antal lagar som vi behöver följa.

Enligt **personuppgiftslagen** (PUL) får vi inte publicera kränkande uppgifter. Lagen ger oss en skyldighet att hålla uppsikt över de kommentarer som andra gör i våra sociala mediekkanaler så att vi kan upptäcka kränkande uppgifter och personuppgifter som någon publicerar om andra utan dennes medgivande och ta bort dem. Om vi inte tar bort uppgifter som kan vara kränkande kan vi bli skadeståndsskyldiga.

Vad som är kränkande uppgifter måste bedömas från fall till fall. Här finns det inte någon tydlig beskrivning i lagen. Om en uppgift är kränkande i lagens mening beror också på syftet med publiceringen. På Datainspektionens sida kränkt. se finns vanliga frågor och svar som kan vara till hjälp för att bedöma om ett inlägg bör tas bort eller inte.

Enligt **lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor** (BBS-lagen) måste vi informera om vem som ansvarar för en viss kanal, exempelvis en sida på Facebook. Vi måste också

informera om hur publik kanalen är, i vilken utsträckning andra kan se det som postas där. Ett exempel kan vara: "Ansvarig för sidan: RFSL. Allt innehåll på sidan kan ses av alla men endast sidans medlemmar kan göra inlägg. Medlemskap måste godkännas av den sidansvarige."

BBS-lagen ger oss, liksom PUL, en skyldighet att hålla uppsikt över våra sociala mediekkanaler. Vi är också skyldiga att ta bort inlägg som innehåller uppvigling, hets mot folkgrupp, barnpornografi, olaga våldsskildring eller intrång i upphovsrätten. Om vi inte gör det kan den person som är ansvarig dömas till böter eller fängelse.

För webbplatser, bloggar och andra sociala media där vi själva ansvarar för den tekniska plattformen måste vi också följa **lagen om elektronisk kommunikation** (LEK). Det innebär att vi måste informera användarna om att vi använder så kallade kakor, dvs. små textfiler som sparas på användarnas dator. Användarna måste också ge sitt samtycke till att vi sparar kakor på dennes dator. Informationen om kakor måste innehålla kakans namn, vad den används för och hur länge den sparas på användarens dator.

Vårt arbetssätt

Arbetet med en social mediekkanal kan indelas i en inledande fas av förberedelser och en aktiv fas med det löpande arbetet med kanalen.

I den inledande fasen behöver vi tänka igenom och besluta vad som är vårt **mål** och **syfte** med den specifika kanalen. Vi behöver också **utse ansvariga** och ta fram den **information** som måste finnas om kanalen utifrån de krav som finns

i lagstiftningen. Informationen ska publiceras i kanalen och innehålla:

- Vem som ansvarar juridiskt och praktiskt för kanalen. (Förbundet, en avdelning, ett projekt, en aktivistgrupp etc. Om det är ett projekt, en aktivistgrupp eller liknande måste även förbund eller avdelning anges.)
- Vad som är syftet med kanalen.
- I vilken utsträckning inlägg blir tillgängliga för andra.
- Vad som inte får publiceras.
- Vad som händer om man bryter mot reglerna.

I arbetet med sociala media är det viktigt att **engagera** människor. För att göra det behövs regelbundna uppdateringar och ett personligt och lättbegripligt uttryckssätt. RFSL ska inte ha några övergivna kanaler. Kanaler som vi inte längre arbetar aktivt med ska stängas.

För att göra det lättare att hitta våra olika inlägg och koppla dem till ett sammanhang är det viktigt att använda relevanta hashtags som exempelvis #hbtqpol, #pride eller #hiv.

För att behålla en trygg miljö och främja en hög positiv aktivitet i våra sociala mediekkanaler svarar vi inte på uppenbara trollningar.

För att hålla upp användarnas engagemang, bevara den trygga miljön och säkerställa att vi följer det lagar som finns måste vi **hålla uppsikt** över våra sociala mediekkanaler. Vi arbetar för att upptäcka och ta bort kränkande personuppgifter och annat kränkande innehåll.

Vi ska inte lämna några direkta frågor obesvarade men vi ska undvika att svara om vi inte är säkra, då är det bättre att be om att få återkomma. Alla pressförfrågningar ska

hänvisas direkt till rätt person och de ska inte bevaras via våra sociala mediekkanaler.

Vårt uttryckssätt

RFSL:s sociala mediekkanaler ska, utifrån kanalens förutsättningar, erbjuda en trygg miljö på internet för hbtq-personer. Ingen ska behöva känna sig kränkt eller ifrågasatt på grund av vem de är och allas rätt till självidentifiering ska respekteras. Det innebär att vi använder det pronomen och namn som människor uppger att de önskar använda och att vi inte tillåter att någon outar någon annan.

I våra sociala media använder vi ett enkelt och lättbegripligt språk och vi är tydliga med vad som är våra privata kanaler och åsikter och vilka kanaler som tillhör RFSL.

Våra inlägg i sociala media ska utgå från RFSL:s värdegrund så som den uttrycks i våra stadgar och vårt principprogram. Vi är inte rädda för att ta ställning och drar oss inte för att framföra även hård kritik vid de tillfällen det är befogat. Däremot tar vi aldrig partipolitisk eller religiös ställning. Detta innebär dock inte att vi avhåller oss från att kritisera partier, eller politiska och religiösa företrädare, för homofoba, transfoba eller rasistiska åsikter.

Proposition 3:

Fler former för äldre hbtq-personers engagemang

Föredragande: Helena Westin och Christian Antoni Möllerop

Förbundsstyrelsens yrkanden:

- att** utse en referensgrupp med syfte att förbereda och om möjligt instifta RFSL Senior; ett nationellt seniornätverk inom RFSL,
- att** gruppen ska bestå av representanter från avdelningarna, förbundsstyrelsen och utomstående och spegla den äldre hbtq-gruppens mångfald,
- att** avdelningar, medlemmar och utomstående kan nominera till gruppen,
- att** förbundsstyrelsen beslutar om vilka som ska ingå i gruppen,
- att** gruppen får ansvar, mandat och resurser att ta fram ett underlag för att öka organisering och engagemang bland äldre inom RFSL,
- att** gruppen självständigt får forma sitt uppdrag, och
- att** gruppens arbete och förslag presenteras för förbundsstyrelsen senast under 2017.

Förbundsstyrelsens motivering:

RFSL är, med våra 65 år, en av världens äldsta hbtq-organisationer och det finns en rik historia i organisationen och hos de personer som genom åren varit medlemmar. Vad det innebär att åldras som hbtq-person är lika mångfacetterat som färgerna i regnbågen och om detta har det bl.a. skrivits en antologi: "LHBTQ-personer och åldrande: nordiskt perspektiv", och ett stort antal föreläsningar har under mandatperioden hållits runt om i landet. Seniorboenden för hbtq-personer har startats och intresset för organisering i olika former torde öka.

RFSL är en vital och dynamisk organisation som växer och där de flesta av våra aktivister, förtroendevalda och anställda är yngre än organisationen. Vi har inte till fullo lyckats hålla kvar engagemanget och inkludera äldre hbtq-personer. Formerna och möjligheterna för äldres engagemang i tillgängliga rum varierar kraftigt mellan RFSL:s avdelningar. Och på förbunds nivå finns det ingen enskild form som möjliggör eller tar

vara på äldre hbtq-personers engagemang, kompetens eller behov.

Med syfte att öppna dörrar och skapa nya rum för äldre hbtq-personer vill förbundsstyrelsen med denna proposition initiera ett nationellt nätverk för äldre hbtq-personer. Som ett första steg vill förbundsstyrelsen förutsättningslöst uppdra åt en referensgrupp att finna former för äldre hbtq-personers engagemang inom RFSL, såväl lokalt som nationellt. Nätverket ska vara tillgängligt för intresserade och engagerade seniora medlemmar och ska med stöd från avdelningar och förbundskansli arrangera verksamhet och kommunicera sin existens i syfte att inspirera, engagera och motivera äldre hbtq-personer att fortsätta ha glädje av RFSL både socialt och politiskt.

Proposition 4:

Utvecklat arbete med intersex-frågor

Föredragande: Emelie Mire Åsell

Förbundsstyrelsens yrkanden:

- att** RFSL tydligt ska arbeta för intersexpersoners rättigheter,
- att** RFSL internt i organisationen ska tydliggöra att vi arbetar för intersexpersoners rättigheter,
- att** RFSL ska verka för att inom vår organisation organisera fler intersexpersoner än vi gör idag, och
- att** RFSL till nästa kongress ska utreda om vi ska beskriva vår målgrupp som hbtqi-personer samt därmed också förändra vår utläsning av namnet RFSL.

Förbundsstyrelsens motivering:

Bakgrund

Under de senaste åren har fler och fler hbtq-organisationer närmat sig intersexrörelsen och i flera fall har hbtq-organisationerna valt att helt inkludera intersexfrågor i sitt rättighetsarbete.

Både hbtq-rörelsen och intersexrörelsen vill se en värld med en bredare norm kring kön. Dagens norm slår fast att ett spädbarn har anting-

en en flick- eller pojkkropp och är därför pojke eller flicka, har därefter en manlig eller kvinnlig pubertet och förväntas hela sitt liv utvecklas i enlighet med och identifiera sig endast med det juridiska kön som en läkare tilldelade det vid födseln. Denna norm skapar stora problem för både intersexpersoner och hbtq-personer. Det är därför inte konstigt att rörelserna har närmat sig varandra. Men intersexrörelsen, såväl globalt som i Sverige, innehåller flera olika organisationer som ligger olika nära RFSL:s rättighetsperspektiv.

Det finns en svensk organisation, Intersexuella i Sverige - INIS, där alla intersexpersoner kan vara medlemmar och organisationen arbetar för intersexpersoners rättigheter och behov av stöd inom familj, vård och samhälle. På en skandinavisk nivå finns nystartade nätverket Intersex Scandinavia med en tydlig normkritisk och rättighetsbaserad ingång i intersexfrågor. Utöver dessa två finns flertalet svenska patientorganisationer som fokuserar främst på stödverksamhet till patienter och familjer samt att förbättra vården. Patientorganisationerna organiserar endast de intersexpersoner som

ingår i en specifik diagnos. De två kanske största av dessa organisationer är Riksföreningen för Congenital Adrenal Hyperplasia och Svenska Turnerföreningen.

På kongressen 2007 valde RFSL att börja arbeta med intersexfrågor. Då beslutade kongressen att RFSL skulle jobba mot följande mål:

- att** ge förbundet i uppdrag att se över hur intersexuella ska inkluderas i förbundet och presentera detta på kongressen 2008,
- att** förbundet verkar för informations- och kunskapsspridning i frågor rörande intersexuella, både inom förbundet och i samhället,
- att** förbundet bevakar det lagstiftande arbetet som berör intersexuella,
- att** förbundet verkar för att en statlig utredning om intersexuella personers livssituation tillsätts,
- att** förbundet verkar för att intersexuella barn inte behöver genomgå medicinskt omotiverad behandling innan de är tillräckligt gamla för att delta i beslutet.
- att** förbundet ska utforma uttalanden och informationsmaterial i samråd med intersexuella medlemmar, och
- att** förbundet ska verka för att ingen medicinsk information från sjukvården undanhålls från vare sig föräldrar eller intersexuella själva.

Sedan dess har RFSL arbetat mer och mer med intersexfrågor, under den sista mandatperioden som mest aktivt, och då främst före och i samband med remissförfarandet kring förslag till ny könstillhörighets-

lag. Vi har instiftat en intersexpolitisk arbetsgrupp som är gemensam med RFSL Ungdom. Gruppen har fokuserat på att driva intersexpolitik, jobbat för att förbättra vår kunskap kring intersex, sprida information internt om intersex och upprätthålla och skapa nya kontakter med intersexrörelsen i Sverige och i världen.

Vi vill med RFSL:s nya utökade närvaro i intersexfrågorna stärka rättighetsperspektivet och bidra med en normkritisk syn på kön och kropp. Förbundsstyrelsen önskar med denna proposition förankra arbetet med intersexfrågor i större delar av organisationen samt ge konkreta möjligheter för fler medlemmar att påverka inriktningen på RFSL:s intersexarbete.

Intersex

Tvåkönsnormen är föreställningen om att det bara finns två kön: man och kvinna. Utifrån dessa kategorier finns också föreställningar om hur ens kroppsliga inre och yttre biologi förväntas vara och se ut, till exempel specifika hormonnivåer, gener, könskörtlar och könsorgan. Vilket juridiskt kön en tilldelas utgår generellt sett från vårdens subjektiva uppfattning om ett nyfött barns utseende.

Många personer som är födda med en kropp som på olika sätt inte överensstämmer med tvåkönsnormens förväntningar av biologiskt kön väljer att kalla sig intersex. Intersex kan ses som en samlingsterm som många intersexpersoner själva väljer att använda. Detta för att markera och synliggöra att inte alla passar in i den biologiska modell som utgår från ett binärt könssystem. "Inter" betyder "mellan" på latin och "sexus" betyder "kön". Intersex

betyder således ”mellan könen”. Intersex säger inte någonting om en persons sexuella läggning eller könsidentitet, utan enbart om att någon aspekt av personens könskaraktäristika faller utanför normen för könade kroppar. En person som inte är intersex kallas för dyadisk. De flesta som är födda med variationer i sina könskaraktäristika har könsidentitet kvinna eller man, medan andra ser på sin könsidentitet som icke-binär.

RFSL vill se ett samhälle där kroppsliga variationer och anatomisk mångfald erkänns och hyllas. Detta i kontrast till nuvarande system som endast erkänner människor med kroppar och kön som passerar inom ramarna för ”man” eller ”kvinna”. Alla personer med kroppar som inte stämmer överens med de standardiserade föreställningarna om ”kvinna” eller ”man” kallar sig inte för intersex och kan eller vill inte identifiera sig utifrån sin kropp på det sättet. Vissa ser istället på sina könskaraktäristika som främst fysiska yttringar av ett behandlingsbart hälsotillstånd och önskar normaliserande behandling. Det är därför också vanligt att inte identifiera sig med, eller utifrån, sina könskaraktäristika utan istället genomgå behandling och sedan önska lämna sin patientroll bakom sig.

RFSL:s perspektiv

RFSL:s ståndpunkter:

- RFSL ska ha en pågående kontakt med svenska och Internationella intersexorganisationer och organisationer som engagerar sig i intersexfrågor.
- RFSL ska kunskapshöja sin förbundsstyrelse och kanslipersonal i intersexfrågor.

- RFSL ska verka för att samhällets kunskap om intersex ska höjas.
- RFSL ska verka för att mer information om intersex ska göras tillgänglig på svenska.

Alla har rätt till kroppslig integritet, det vill säga en okränkbar rätt att bestämma över sin egen kropp och vad som ska hända med den gällande undersökningar och behandlingar likväl som att välja att avstå från undersökningar och behandlingar. En persons självbestämmande tar sin utgångspunkt i rätten till frihet och kan utövas såväl inom vården som i kontakten med samhället i övrigt. Självbestämmande innebär personens rätt att själv besluta kring sitt eget liv samt att få sin vilja lyssnad till och respekterad. Självbestämmande och kroppslig integritet är två viktiga begrepp i arbetet för intersexpersoners rättigheter.

Frågan om intersex framställs fortfarande som främst en medicinsk fråga, men rättighetsperspektivet måste bli mer framträdande och sättas i främsta rummet. Inom vården, såväl i Sverige som i den övriga världen, pågår fortfarande många praktiker som medför grova kränkningar av intersexpersoners mänskliga rättigheter. Även på ett juridiskt plan utsätts intersexpersoner för stora kränkningar av sina mänskliga rättigheter. Den så kallade könsnormaliserande behandlingen som idag pågår över stora delar av världen, inklusive Sverige, kränker intersexpersoners rätt till självbestämmande och kroppslig integritet om den görs utan samtycke av personen själv. Många intersexpersoner utsätts för inhuman och kränkande kirur-

gi, hormonbehandling och andra interventioner utan samtycke. Dessa så kallade normaliserande behandlingar görs utan förståelse för att kön är bredare än man och kvinna och resulterar i grova kränkningar av intersexpersoners mänskliga rättigheter, självbestämmande och värdighet.

Flertalet institutioner för mänskliga rättigheter, inklusive FN och Världshälsoorganisationen, har slagit fast att dessa medicinskt omotiverade ingrepp utgör en grov kränkning av intersexpersoners mänskliga rättigheter.

Många intersexpersoner har fått rådet av läkare att inte visa upp sina kroppar eller prata om sina erfarenheter med andra. Att intersexpersoners kroppar och erfarenheter har hållits hemliga, på grund av skam och skuld, har lett till att den medicinska professionen har getts stor makt, att intersexpersoners mänskliga rättigheter kränkts och att intersexrörelsen i Sverige och världen ännu är svag. Men intersexrörelsen växer sig starkare. Såväl patientorganisationer som rättighetsorganisationer bidrar till att intersexpersoners röster blir hörda. Precis som alla andra grupper behöver intersexpersoner involveras i alla beslut och politiska processer som berör gruppen.

Vård

RFSL:s ståndpunkter:

- RFSL:s utbildningar som riktar sig till vårdpersonal ska innehålla specifik information om intersex.
- RFSL ska aktivt följa och påverka Socialstyrelsens utredningsarbete om vård för intersexpersoner i Sverige i syfte att säkerställa

att intersexpersoners rättigheter tillgodoses.

- RFSL ska verka för att medicinskt omotiverade ingrepp på intersexpersoner som inte gett sitt eget samtycke aldrig ska ske i Sverige.
- RFSL ska verka för att intersexvården i Sverige ska överge binära idéer om normalvärden och förväntat utseende och istället ta utgångspunkt i personens önskemål och egna förutsättningar för att uppnå bästa möjliga hälsa.
- RFSL ska verka för att en intersexperson som vänder sig till transvården ska utredas och vid behov behandlas inom transvården.
- RFSL arbetar för att en förändring av en persons juridiska kön aldrig ska ske mot personens vilja, oavsett ålder och eventuella diagnoser.
- RFSL ska verka för att alla intersexpersoner har full tillgång till sin egen medicinska historia.

Tvåkönsnormen bygger på normer och antaganden om att människan biologiskt, juridiskt och socialt kan delas in i en av kategorierna kvinna eller man. Idag har dessa normer en stark påverkan på den medicinska behandlingen. Då våra kroppar och identiteter är så mycket mer än de förväntade kategorierna man och kvinna är det avgörande att vården, dess behandling och bemötande inte är könsnormativ. En viss kroppslig sammansättning får aldrig förutsätta en specifik könsidentitet och ett eventuellt behov av könsbekräftande vård kan därför inte förutsättas. Den medicinska information som idag finns tillgänglig på svenska är könsnorma-

tiv och begränsas inom tvåkönsmodellen, som osynliggör egenskaper hos mångfalden i intersexvariationer. Detta är oacceptabelt.

Olika variationer i könskaraktäristika har olika diagnoser i nationella och internationella diagnosmanualer. De flesta ryms inom de diagnoser som kallas Disorders of Sexual Development (DSD). En stor del av intersexrörelsen anser att dessa diagnoser är stigmatiserande, då variation av kroppar inte är en sjukdom utan att det istället är ofrivillig vård och övervård som skapar den främsta ohälsan i gruppen. Det finns också kroppsliga variationer som ofta leder till ingrepp i könsorganen som inte i nuläget inkluderas i de sjukdomsdiagnoser som vanligtvis förknippas med intersex. Detta gör att när rättigheter knyts till DSD-diagnoserna skyddas inte alla intersexpersoner. Detta kan resultera i att lagstiftningen skyddar personer med DSD-diagnoser från oönskade ingrepp samtidigt som andra intersexpersoner riskerar att fortsätta utsättas för oönskad könsnormaliserande behandling.

Medicinska idéer om "normaltillstånd" för det som kallas kvinnligt och manligt har lett till rutinmässiga medicinska interventioner utan samtycke. Dessa interventioner baserar sig på felaktiga idéer om att kön endast är binärt (manligt eller kvinnligt) och görs i syfte att normalisera intersexpersoners könskaraktäristika. Behandlingar och undersökningar som är medicinskt omotiverade ska aldrig kunna ske utan informerat samtycke från den berörda personen. Fysisk och psykisk behandling utan samtycke som syftar till att förändra könsidentitet, könsuttryck och/eller

könskaraktäristika är helt oacceptabelt. RFSL kräver att behandling utan patientens eget samtycke endast får genomföras om tillståndet hotar liv och/eller fysisk hälsa. Barn ska inte genomgå könsbekräftande behandling innan de själva är så gamla att de kan uttrycka en egen könsidentitet och ge ett informerat samtycke till de behandlingar som är förestående. Vårdnadshavare och den medicinska professionen får vänta med medicinskt omotiverade ingrepp tills barnet själv kan uttrycka sin vilja och sina önskemål, vilket kan innebära att barnet väljer att avstå från behandling eller att behandling genomförs med barnets samtycke. Idag görs fortfarande i Sverige medicinskt obefogade operationer och hormonbehandlingar på barn av kosmetiska skäl. Många intersexpersoner som opererats och/eller undergått andra medicinska åtgärder som barn, i syfte att "normalisera" deras kroppar, framträder i vuxen ålder och berättar om på vilket sätt de har skadats samt utsatts för skam och stigmatisering. Många vittnesmål från vuxna med erfarenheter från intersexvården berättar hur de är missnöjda med, eller har fått lida av, kirurgi och medicinska undersökningar som de gick igenom som barn. Exempel på dessa ingrepp kan vara genital kirurgi på spädbarn i syfte att normalisera funktion och utseende, hormonbehandling i så kallat normaliserande syfte samt psykologiska utredningar och behandlingar i syfte att befästa den könsidentitet som den medicinska professionen fastställt för barnet. Dessa ingrepp är stigmatiserande och kan leda till bland annat psykiskt obehag, förlust av känsel, ärr eller minskad möjlighet till sexuell lust.

Att undersökningar, behandlingar och i vissa fall könsstympningar som individen inte gett sitt samtycke till utförs på intersexpersoner i syfte att, i enlighet med samhällets normer, tilldela dem ett entydigt kön är oacceptabelt. Detta kan leda till svåra konsekvenser för individen såväl psykiskt, socialt som fysiologiskt.

De intersexpersoner som önskar könsbekräftande vård ska ges tillgång till det. En könsbekräftande vård får inte inskränkas till att vara binär och dyadisk. Könsbekräftande vård ska alltid utgå ifrån patientens identitet och uttryckta vilja, samt endast genomföras med patientens informerade samtycke.

Många av de barn som föds med synliga intersexvariationer i Sverige idag genomgår så kallad könsnormaliserande behandling. Läkare bedömer vilken av de två förväntade kategorierna som kroppen befinner sig närmast, det är fysiskt lättast att korrigera till eller som läkaren efter en biologisk utredning bedömer vara ”det rätta könet” och därefter påbörjas en könsnormaliserande behandling utan hänsyn till eller vetskap om barnets könsidentitet. En annan ”könsnormaliserande” behandling än den personen själv önskar eller kan ge samtycke till ska aldrig genomföras även om den medicinska professionen bedömer att det kommer ge ett bättre visuellt resultat eller ligger närmare ”könsspecifika normalvärden”.

Många intersexpersoner som önskar könsbekräftande vård vänder sig till transvården för behandling. Där finns stor samlad kunskap om könsbekräftande vård, men inom transdiagnoserna är vissa intersexvariationer så kallade ”kontraindikato-

rer”, vilket innebär att det ibland gör att intersexpersoner möter svårigheter att få tillgång till könsbekräftande transvård i brist på transdiagnos.

RFSL kräver att alla de personer som är i behov av könsbekräftande vård och själva vänder sig till transvården för att få könsbekräftande vård ska ges tillgång till det oavsett intersexdiagnos och eventuella kontraindikationer. De intersexpersoner som inte önskar könsbekräftande vård ska aldrig övertalas, pressas eller tvingas genomgå könsbekräftande behandlingar. De ska heller inte skuldbeläggas för sitt val att avstå utan stärkas och stöttas i sitt val att behålla könskaraktistika som går emot normativa förväntningar på mäns respektive kvinnors kroppar.

Då intersexpersoners vårdbehov, såväl den medicinskt nödvändiga vården som den könsbekräftande vården, ofta är komplicerat och antalet patienter är litet är det viktigt med specialiserade intersexteam där kunskap och erfarenhet kan samlas. Vården i Sverige ska enligt lag bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet, men i nuläget finns ingen definition av vad detta betyder för intersexvården. Det finns idag liten forskning och mycket bristande evidens kring vad som är den bästa medicinska behandlingen när det gäller till exempel hormonbehandling och kirurgi på barn som föds med variationer i sina könskaraktistika.

Flera intersexvariationer har medicinskt motiverade vårdbehov. Dessa ska självklart tillgodoseas, men det viktiga är att eventuell vård som sker utan eget informerat samtycke, till exempel på grund av patientens låga ålder, sker endast på en medicinsk grund och endast om tillståndet

hotar liv och/eller fysisk hälsa. Att istället ta sin utgångspunkt i juridik eller förväntningar om barnets könsidentitet är inte acceptabelt. Mot bakgrund av detta behöver intersekvården ses över och ett kunskapsunderlag med intersexpersoners mänskliga rättigheter i fokus produceras om vård av barn och vuxna med olika variationer i sina könskaraktäristika.

Det är vanligt att tidiga ingrepp hemlighålls för den de utförts på. Många vuxna intersexpersoner vittnar om att de inte själva visste varför de var på sjukhus eller varför de opererats eller tvingats ta tabletter. Det är helt oacceptabelt att sådan information undanhålls från den det berör. Ett annat problem är att intersexpersoner sällan får tillgång till tillräcklig och lättförståelig information om sitt tillstånd för att kunna ta välinformerade beslut om sin behandling. Det är därför av yttersta vikt att intersexpersoner får full tillgång till sina egna journaler samt att vården bidrar med information på ett språk och en nivå som gör den förståelig för den berörda personen och dess närstående.

I vården utöver den specialiserade intersekvården krävs också kunskap om intersex. Då många intersexpersoner har tidigare negativa erfarenheter av sjukvård är det extra viktigt med ett bra och professionellt bemötande. Tyvärr vittnar många om att vårdpersonal inom hälso- och sjukvården saknar relevant utbildning och erfarenhet av att arbeta på ett lyhört och respektfullt sätt. Det är också viktigt med medicinsk kunskap om intersex för att säkerställa att den medicinska behandlingen blir korrekt. Idag drar sig många intersexpersoner för att uppsöka sjukvård,

vilket måste förändras för att säkerställa att intersexpersoner får tillgång till relevant sjukvård.

Rättigheter

RFSL:s ståndpunkter:

- RFSL ska verka för att intersexpersoner får ett fullständigt skydd i lagstiftningen mot diskriminering.
- RFSL ska verka för att intersexpersoner får ett fullständigt skydd i lagstiftningen mot hat och hets.

Många intersexpersoner identifierar sig med och inom kategorierna man/kvinna och detta ska självklart återspeglas i deras registrerade juridiska kön oavsett hur kroppen ser ut och fungerar. Ytterligare en betydande andel intersexpersoner identifierar sig inte inom kategorierna man eller kvinna. Bland annat därför kräver RFSL att det ska vara möjligt att registrera ett annat juridiskt kön än man och kvinna i Sverige. Genom det får alla personer med en icke-binär könsidentitet, oavsett om en är dyadisk eller intersex, ett juridiskt och socialt erkännande.

RFSL motsätter sig starkt ett system där ett annat juridiskt kön än man och kvinna endast kan tilldelas personer med en intersexdiagnos eller fysiska könskaraktäristika utanför de strikta ramarna man och kvinna. RFSL vill att ett annat juridiskt kön än man och kvinna ska vara en juridisk kategori som den som känner sig hemma där ska kunna välja och som ingen ska tilldelas mot sin vilja. På sikt arbetar RFSL för att användandet av juridiska kön helt ska upphöra.

Idag finns liten kunskap om intersexpersoners livsvillkor, fysiska och psykiska hälsa. RFSL vill därför att studier och forskning med utgångspunkt i intersexpersoners välmående genomförs. Vi vill också se en utvärdering och uppföljning av de personer som genomgått eller avstått från intersexvård. Viktigt är också att utreda de sociala, psykiska samt medicinska konsekvenserna av tidig könsnormaliserande behandling utan samtycke.

Det händer att intersexpersoner utsätts för osaklig negativ särbehandling och negativa konsekvenser på grund av diagnos, utseende eller övriga könskaraktistika. Detta ska lagstiftningen skydda mot genom att fullt ut inkludera intersexpersoner i diskrimineringslagstiftningen. Intersexpersoner bör också inkluderas i lagstiftningens skydd mot hat och hets.

Det finns ett stort behov av att öka kunskapen om intersex i samhället, såväl bland professionella inom fysisk och psykisk vård och behandling som hos allmänheten. Den lilla kunskap som finns idag präglas starkt av fördomar. Att minska stigmatiseringen och diskrimineringen av intersexpersoner är avgörande för gruppens hälsa och möjlighet att fritt delta i samhället. RFSL vill bidra till ett samhälle där intersexpersoner ges och tar en mer självklar plats. Vi vill också att vårdpersonal får utbildning kring intersexfrågor med starkt fokus på intersexpersoners mänskliga rättigheter och kroppars variationer utan att sjukdomsstämpla.

Intersexpersoner, vårdnadshavare till intersexbarn och intersexpersoners närstående behöver erbjudas stöd och hjälp utöver läkarkontakten. Många intersexpersoner eller

vårdnadshavare till intersexbarn blir mycket isolerade då de ofta endast har kontakt med vårdpersonal och då främst kring intersexpatientens fysiska tillstånd. Då många intersexpersoner av vården uppmuntrats att inte tala om sitt tillstånd finns ofta starka känslor av skuld och skam. Att komma i kontakt med samt kunna träffa andra som har liknande erfarenheter och personer engagerade i stödgrupper vars perspektiv inte främst är medicinskt, utan socialt och rättighetsorienterat är därför mycket viktigt.

Vårdnadshavare till intersexbarn behöver ges stöd i beslut om medicinskt nödvändig behandling samt stöd i sin egen process för att i sin tur hjälpa sitt barn under uppväxten samt i eventuella negativa kontakter med omvärlden. Intersexpersoner ska under hela livet ha tillgång till stöd både i form av grupper med andra intersexpersoner samt individuellt intersexkompetent samtalsstöd fristående från den behandlande och diagnosticerande sjukvården.

Proposition 5:

En utökad asyl-politik för RFSL

Föredragande: Ulrika Westerlund och Magnus Kolsjö

Förbundsstyrelsens yrkanden:

- att** anta utgångspunkterna för RFSL:s interna arbete i stycket ”RFSL:s interna arbete för asylsökande hbtq-personer”,
- att** anta ställningstagandena i stycket ”En gemensam europeisk asyl- och migrationspolitik”,
- att** anta ställningstagandena i stycket ”Sverige ska välkomna de som söker skydd”,
- att** anta ställningstagandena i stycket ”Rättigheter för asylsökande och papperslösa”, och
- att** anta ställningstagandena i stycket ”Vård och hälsa”.

Förbundsstyrelsens motivering:

Bakgrund

Varje år tvingas många hbtq-personer fly från sina hemländer på grund av förföljelse från statsmakterna eller för att deras hemländers myndigheter inte erbjuder dem tillräckligt skydd mot förföljelse. En rättssäker asylpolitik och asylpraktik som respekterar mänskliga rättigheter samt ett välfungerande mottagande och goda möjligheter för nyanlän-

da hbtq-personer är därför viktiga frågor för RFSL. RFSL har sedan 1970-talet arbetat aktivt med att hjälpa hbtq-flyktingar. Idag har vi på förbundskansliet två anställda jurister som företräder hbtq-flyktingar i asylprocessen och erbjuder juridisk rådgivning samt verksamhet för nyanlända, Newcomers, inom ett stort antal avdelningar. På förbundskansliet finns också anställd personal som arbetar med att samordna Newcomers-verksamheten.

Tyvärr har vi under de senaste åren sett en utveckling både i Sverige och i övriga EU som går åt helt fel håll. Rasistiska åsikter vinner allt oftare gehör och allt färre säkra och lagliga möjligheter erbjuds för att finna skydd för personer som flyr undan förföljelse. RFSL har därför utökat sitt asylpolitiska arbete och samarbetar allt oftare med andra asylpolitiska organisationer. Vi är också sedan några år medlemmar i FARR, Flyktinggruppernas riksråd, och kontaktas ofta för att vara med i gemensamma aktiviteter och utspel på det asylpolitiska området. För att förtydliga var RFSL står i några av de aktuella asylpolitiska frågorna och förenkla samarbetet med andra organisationer föreslår förbundsstyrelsen kongressen att utvidga våra asylpolitiska ställningstaganden.

RFSL:s interna arbete för asylsökande hbtq-personer

RFSL ska erbjuda stöd till asylsökande och papperslösa, som förföljs för att de är hbtq-personer, med bland annat juridiskt rådgivning och sociala arenor. Stödet kan också fortsätta att ges efter ett avslag. För att förhindra verkställande av en avvisning av en sådan flykting bör RFSL kunna arbeta med icke-våldsmetoder. RFSL bör absolut inte bistå vid eller underlätta myndigheternas verkställande av en avvisning. Samarbetet med RFSL Ungdom i asyl- och migrationsfrågor är särskilt viktigt och ska stärkas.

Utgångspunkter för RFSL:s interna arbete:

- RFSL:s stödverksamhet till asylsökande, papperslösa och nyanlända hbtq-personer ska integreras i förbundets verksamhet och avdelningar ska uppmanas att bilda Newcomers-grupper.
- RFSL ska förbättra arbetet med information om vår stödverksamhet, så att fler får kännedom om denna. Bland annat ska arbetet med kontakter med asylboenden förstärkas.
- RFSL ska kunna skydda och hjälpa hbtq-flyktingar som fått ett felaktigt avslagsbeslut på sin asylansökan.
- RFSL ska kunna använda icke-våldsmetoder för att förhindra avvisningar av hbtq-flyktingar som fått ett felaktigt avslagsbeslut.
- RFSL ska inte bistå vid eller underlätta myndigheternas arbete med att verkställa avvisningsbeslut.

En gemensam europeisk asyl- och migrationspolitik

EU har i mer än 25 års tid arbetat med att försöka formera en gemensam asyl- och migrationspolitik, så att unionen åtminstone har gemensamma miniminormer. Idag regleras asyl- och migrationsfrågor i två förordningar som är direkt gällande i medlemsstaterna samt i ett antal direktiv som slår fast vissa minimiregler som varje medlemsstat måste föra in i sin egen lagstiftning. Under senare tid har EU-länderna också försökt att skapa en gemensam ordning för omfördelning av flyktingar och ett särskilt europeiskt system med kvotflyktingar. Samtidigt har flera medlemsländer, däribland Sverige, som tidigare haft mer generösa regler än EU-rättens minimiregler stramat åt sin asyl- och migrationspolitik. Sverige har bland annat infört tillfälliga ID-kontroller, vilket kraftigt försvårat möjligheterna för människor att ta sig in i Sverige för att söka asyl. Eftersom majoriteten av alla flyktingar, inklusive hbtq-flyktingar, saknar giltig ID-handling under sin flykt, hindras de i praktiken möjligheten att söka asyl i Sverige. Vi har också sett hur de länder som har en extern gräns bygger stängsel vid gränsen samt skärper gränsbevakningen och inte sällan har en hårdhänt behandling av de som försöker korsa gränsen in i EU. Detta är en utveckling som försvårar för människor på flykt och som undergräver asylrätten.

Den utveckling vi ser i Sverige och övriga EU svarar inte upp mot de krav på humanitet och rättssäkerhet som en kan förvänta sig av EU:s medlemsstater. Det är därför viktigt att vi tillsammans med våra

samarbetspartners och paraplyorganisationer, som exempelvis ILGA Europa och FARR, driver på för förbättringar av den gemensamma europeiska asyl- och migrationspolitiken. Viktiga frågor är bland annat att höja nivån på minimikraven i EU, att ansvaret för mottagande fördelas solidariskt mellan medlemsstaterna samt att det skapas säkra och legala vägar in i EU. Detta för att rädda människoliv. För att undvika problem med att länderna tillämpar reglerna för asyl- och migration olika bör den gemensamma asyl- och migrationspolitiken regleras genom förordningar snarare än genom direktiv. Det måste dock även i framtiden finnas möjlighet för medlemsstaterna att ha mindre restriktiva regler än de gemensamma minimireglerna.

RFSL:s ställningstaganden:

- Skapa säkra och legala vägar in i EU, exempelvis genom att sökande av asyl ska accepteras som giltigt skäl för att bevilja visum eller genom att skapa möjlighet att söka asyl på ambassad.
- EU:s familjeåterföreningsdirektiv ska vara tvingande, ej som idag frivilligt, även när det gäller sambos, makar och registrerade partners av samma kön, även i fall då par inte kunnat leva tillsammans i hemlandet men har för avsikt att göra det i EU.
- Den möjlighet som finns för EU-länder att neka asyl genom att förbjuda vissa former av sexuella praktiker ska avskaffas. EU:s skyddsgrundsdirektiv ska förändras så att det uttryckligen nämner personer som förföljs på grund av kön, könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning.

- Inför ”övrigt skyddsbehövande” som grund för asyl i EU:s skyddsgrundsdirektiv.
- Den sökandes avsikt att söka asyl i ett visst EU-land ska i alla lägen ha avgörande betydelse för vilket land som ska pröva ansökan. Detta innebär i praktiken ett avskaffande, eller ett radikalt omarbetande, av Dublinförordningen.
- I väntan på avskaffad eller omarbetad Dublinförordning ska medlemsstaterna använda existerande undantagsparagraf för att stoppa överföringar som den asylsökande motsätter sig, till exempel när det gäller avvisning till länder som inte juridiskt eller i praktiken lever upp till EU-direktiven om att sexuell läggning och könsidentitet är legitima asylskäl. Barnfamiljer och ensamkommande barn ska omedelbart undantas från förordningen.
- Avskaffa den möjlighet som finns i EU:s direktiv om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna att stänga ute asylsökande från arbetsmarknaden under tiden deras asylansökan prövas.
- Vapen eller gränshinder med avsikt att hindra, skada eller döda civila som vill passera en gräns ska inte vara tillåtet. Pushbacks, att fysiskt hindra personer från att försöka ta sig in i ett land, ska lagföras som brott mot internationell rätt.

Sverige ska välkomna de som söker skydd

De nya hårda reglerna för flyktingar som stegvis införts i Sverige sedan

hösten 2015 riskerar att drabba hbtq-flyktingar extra hårt. Hbtq-personers möjlighet att få uppehållstillstånd i Sverige försämras kraftigt eftersom asylsökande hbtq-personer ibland hamnar i kategorin ”övriga skyddsbehövande”, en grupp som med de föreslagna nya reglerna inte längre ska kunna få uppehållstillstånd. Utöver de regelförändringar som redan har genomförts eller aviserats har det även förts diskussioner om att upprätta listor över så kallade ”säkra länder”, det vill säga länder dit asylsökande ska kunna skickas tillbaka efter en summarisk utredning. Denna typ av listor innebär en ökad risk för hbtq-personer eftersom länder som generellt sett kan betraktas som säkra kan vara otrygga för hbtq-personer. Konceptet ”säkra länder” frångår varje asylsökande rätten och möjligheten att få en individuell prövning. Detta drabbar särskilt sårbara grupper, varav asylsökande hbtq-personer är en av dessa. Hbtq-personer skulle om listor över säkra länder införs riskera att skickas tillbaka till länder där de utsätts för hot och våld.

Sverige ska vara ett land som välkomnar de som söker skydd. De extra murar i form av tillfälliga ID-kontroller för att komma in i landet som införts måste avskaffas och de föreslagna förändringarna som planeras av utlänningslagen, vilka undergräver rätten till asyl och familjeåterförening, måste återställas. Inriktningen mot temporära uppehållstillstånd måste omprövas. Asyl- och migrationspolitiken får inte utformas så att integration och delaktighet i samhället försvåras. Tillfälliga uppehållstillstånd skapar en oro hos de personer som berörs,

samtidigt som personer med tillfälliga uppehållstillstånd utestängs från flera möjligheter till delaktighet i samhället genom arbete, utbildning och liknande satsningar.

RFSL har i samband med våra internationella projekt upplevt hur aktivister från länder där hbtq-personer lever i utsatthet har nekats visum till Sverige för att delta i utbildningar och andra aktiviteter. Detta innebär att arbetet med att stödja hbtq-aktivister som arbetar i länder där hbtq-personer förföljs, utsätts för våld och mördas undergrävs och att kampen för allas lika rättigheter försvagas. Sverige måste säkerställa att inte hbtq-aktivister nekats visum till Sverige även om den visumbeviljande myndigheten gör bedömningen att det finns en risk för att den sökande kommer att söka asyl här.

Migrationsverket behöver fördjupa sitt arbete med att förstå hbtq-personers situation och tillvarata allas rättigheter. För att tydliggöra Migrationsverkets betydelse för att hbtq-personer ska kunna åtnjuta sina mänskliga rättigheter bör regeringen utse Migrationsverket till en strategisk myndighet, på samma sätt som andra myndigheter blivit det inom ramen för arbetet med regeringens ”Hbt-strategi”. Detta skulle signalera en tydlig prioritering av asylsökande hbtq-personers situation och uppdrag om till exempel förbättrad statistik skulle kunna ges inom ramen för arbetet med strategin. Det är dock viktigt att också migrationsdomstolarna arbetar med till exempel kompetenshöjning om hbtq-personer bland domare och nämndemän. RFSL bör verka för att även domstolarna tar sitt ansvar för en rättssäker asylprövning för hbtq-personer.

Rättssäkerheten i hbtq-personers asylprocess måste stärkas. Ett viktigt steg är att förändra utlänningslagen för att garantera skydd för de hbtq-personer som behöver det. Utöver det behöver Migrationsverkets och UD:s hbtq-kompetens och kunskap om hbtq-personers situation i olika länder stärkas och kvaliteten på de tolkar som används i asylprocessen måste förbättras. Idag förekommer det tolkar som uppvisar tydlig homofobi och transfobi samt tolkar som inte behärskar språket på ett sådant sätt att de kan redogöra för hbtq-personers berättelse eller uttrycka begrepp som är vanliga i hbtq-samhället.

Personal som möter personer som flytt hit för att de förföljs på grund av sin sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck behöver få ett inkluderande bemötande och mer kunskap om målgruppens särskilda utsatthet och behov. Ett sätt att uppnå detta är att hbtq-certifiera Migrationsverkets boenden, men detta behöver även kompletteras med särskilda boenden för asylsökande hbtq-personer för de i målgruppen som önskar detta. Det är självklart alltid oacceptabelt att asylsökande hbtq-personer utsätts för övergrepp under sin asylprocess, också om detta sker av andra asylsökande. Det är migrationsmyndigheternas och asylboendepersonalens ansvar att arbeta för att detta inte sker, och att se till så att eventuella brott polisanmäls.

RFSL:s ställningstaganden:

- Kategorin "övriga skyddsbehovande" ska återinföras, om regeringens aviserade borttagande av skyddsgrunden genomförs.
- De tillfälliga, skärpta, reglerna i

utlänningslagen, som regeringen aviserat, vilka hotar möjligheterna till familjeåterförening ska avskaffas om de genomförs.

- Offentligt biträde ska utses även i Dublinärenden och den asylsökande ska alltid, både i normalärenden och i Dublinärenden, ha rätt och möjlighet att träffa biträdet innan asylutredning genomförs. Den sökande ska även ha rätt att byta biträde och tolk.
- Den sökande ska informeras om "trovärdighetsbrister" som uppstår under intervjun och ha möjlighet att undanröja missförstånd.
- Ett avslagsbeslut ska kunna få prövningstillstånd i Migrationsöverdomstolen på grund av att bedömningen i det enskilda ärendet kan vara felaktig.
- Ny bevisning, som till exempel ny landinformation, ska kunna ses som verkställighetshinder eller ge ny prövning även om omständigheten som bevisas har bedömts tidigare.
- Sverige ska inte införa en lista över så kallade "säkra länder". Ett land kan generellt sett vara säkert, men fortfarande vara otryggt för hbtq-personer. "Säkra länder" ska speciellt inte tillämpas på särskilt sårbara grupper, där hbtq-flyktingar ingår, som erkänns av EU-direktiven.
- Sverige ska avskaffa de tillfälliga ID-kontroller som införts och som i praktiken innebär ett transportöransvar även inom Schengen-området.
- Alla ensamkommande barn som beviljas uppehållstillstånd ska ha rätt att återförenas med sina föräldrar i Sverige.

- RFSL motsätter sig användandet av medicinska ålderstester.
- Regeln om ”sista länken”, det vill säga möjligheten för en ensam kvarvarande familjemedlem som är beroende av familjemedlemmar som bor i Sverige att få komma till Sverige, ska återinföras.
- Svensk asyl- och migrationspolitik ska utformas så att etablering och integration i samhället inte försvåras. Som huvudregel ska skyddsbehövande beviljas permanenta uppehållstillstånd.
- Hbtq-aktivister och andra människorättsaktivister som bjuds in till Sverige ska inte nekas visum även om ansvariga myndigheter bedömer att personen kan komma att söka asyl under sin vistelse i Sverige.
- Gör Migrationsverket till en strategisk myndighet i arbetet för hbtq-personers rättigheter.
- Utlänningslagens bestämmelser om hbtq-personers möjlighet att få asyl måste förtydligas för att öka rättssäkerheten och garantera skydd för de hbtq-personer som behöver det. Hbtq-personer ska inte avvisas till länder där hbtq-personer förföljs. Det är oacceptabelt att kräva att personer söker skydd hos myndigheter som stått för förföljelsen.
- Migrationsmyndigheterna ska följa UNHCR:s riktlinjer för bland annat trovärdighets- och tillräcklighetsbedömningar.
- Det ska finnas en reell möjlighet att få uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter i lagen, både för barn och vuxna. Vid bedömning gällande vård och hälsa ska bedömningen av vård i hemlandet avse vilken

vård personen i praktiken får tillgång till. Avgöranden om ömmande omständigheter ska innefatta en bedömning av om det är rimligt att en person utvisas. Omständigheter i ursprungslandet som till exempel diskriminering och social utstötning ska kunna vägas in bland ömmande omständigheter.

- Migrationsverkets, migrationsdomstolarnas och UD:s hbtq-kompetens och kunskap om hbtq-personers situation i olika länder måste stärkas.
- De tolkar som används för att bistå hbtq-personer måste ha hbtq-kompetens. Migrationsverkets handläggare bör vid sin bokning av tolk inför asylutredningarna efterfråga att tolken har hbtq-kompetens.
- Hbtq-certifiering och ytterligare insatser för att stärka hbtq-kompetensen och tryggheten på Migrationsverkets boenden måste göras. Det är oacceptabelt att asylsökande hbtq-personer utsätts för hot från andra boende och det är de ansvariga för boendet som har ansvar för att säkerställa att detta inte sker.
- Det behöver finnas särskilda flyktingboenden för de hbtq-personer som önskar detta. Om placering sker på könsuppdelade boenden eller förvar ska placeringen, oavsett juridiskt kön, utgå från personens könsidentitet.

Rättigheter för asylsökande och papperslösa

Svensk migrationspolitik ska skapa goda möjligheter för flyktingars och andra migranternas integration och delaktighet i samhället. Idag finns

det flera hinder för detta. Ett sådant hinder är att många asylsökande saknar ID-handlingar under tiden asylansökan prövas och att de därför inte har någon bekräftad identitet i Sverige som gör att de kan arbeta under tiden de väntar på beslut från Migrationsverket. För att åtgärda detta bör Migrationsverket, eller någon annan myndighet, få i uppdrag att utfärda ID-handlingar åt asylsökanden som även kan bygga på en förmodad identitet, det vill säga den identitet den asylsökande själv uppger. Utifrån denna identitet bör den asylsökande även ges ett så kallat samordningsnummer så att personen kan söka arbete, öppna bankkonto, betala skatt med mera.

Undervisningen i Svenska för invandrare (SFI) varierar stort i kvalitet över landet och det kan vara svårt att få gå en SFI-utbildning i en angränsande kommun även om detta skulle passa bättre med tanke på jobb-möjligheter, sociala aktiviteter eller liknande. För att skapa bättre möjligheter till en likvärdig utbildning över hela landet och för att den som söker asyl i Sverige inte ska behöva vänta med att lära sig språket tills efter Migrationsverket fattat beslut om asylansökan bör staten överta ansvaret för SFI-utbildningen. Den som söker asyl i Sverige ska kunna börja sin SFI-utbildning så snart personen kommer till Sverige. SFI-utbildningen bör också kompletteras med grundläggande samhällsorientering och utbildning om viktigare lagar, rättigheter och skyldigheter.

RFSL:s ställningstaganden:

- Migrationsverket, eller annan myndighet, ska utfärda ID-handlingar till asylsökande. Om den

asylsökandes identitet ännu inte kunnat fastställas ska handlingarna utfärdas utifrån den identitet som den sökande själv uppger.

- Alla asylsökande ska ges ett samordningsnummer och rätt att arbeta i Sverige. Samordningsnummer ska även kunna ges utifrån förmodad identitet. Detta ska ge möjlighet att till exempel öppna ett bankkonto.
- Utbildning i svenska och samhällskunskap ska erbjudas så snart en person ansöker om asyl.
- Papperslösa ska ha möjlighet att anmäla brott utan att riskera utvisning. Våldsutsatta papperslösa personer ska ha rätt till skyddat boende och boendena ska få ekonomisk ersättning för detta på samma sätt som för bosatta personer.

Vård och hälsa

Människor på flykt har samma och ibland större vårdbehov än befolkningen i övrigt. Det är viktigt att asylsökandes hälsoproblem kan upptäckas och behandlas så tidigt som möjligt, till exempel när det gäller människor som lever med hiv. Därför bör asylsökande uppmuntras att genomföra den erbjudna hälsoundersökningen samt alltid erbjudas ett hiv-test. Vid undersökningen är det viktigt att den asylsökande ges information om hiv och sexuellt överförbara infektioner och att det är tydligt att deras asylansökan inte påverkas av om de testar positivt för hiv.

Rätten till vård ska inte påverkas av om en person är asylsökande eller har tillfälligt eller nyutfärdat permanent uppehållstillstånd. Asylsökande och de som fått sin asylansökan eller

annan ansökan om uppehållstillstånd beviljad ska ha samma rätt till vård som svenska medborgare. Alla har rätt till ett gott bemötande i vården och därför är ett inkluderande och medvetet språk centralt. Hemsidor och annat informationsmaterial som innehåller information om hiv, sexuellt överförbara infektioner, säkrare sex och hälsofrågor behöver målgruppsanpassas och finnas tillgängliga på fler språk så att personer som inte har svenska som förstaspråk ska kunna tillgodogöra sig informationen. Informationen måste också ta hänsyn till att olika kategorier av personer, exempelvis asylsökande och papperslösa, har olika rätt till vård och läkemedel och tydligt informera om vad som gäller för de olika grupperna. Det är också viktigt att den information som skickas ut gällande exempelvis hälsoundersökningen finns tillgänglig på fler språk än svenska. Eftersom kallelsen idag kommer inom ett halvår efter att personen kommit till landet är det inte säkert att personen kan förstå innehållet i kallelsen.

RFSL:s ställningstaganden:

- Alla personer som söker asyl i Sverige eller invandrar hit ska, direkt vid ankomsten till Sverige, erbjudas en gratis hälsoundersökning där till exempel hiv- och hepatittest ingår.
- Alla som söker asyl i Sverige ska erbjudas information om hiv och sexuellt överförbara infektioner. De ska också informeras om att deras asylansökan inte påverkas av om de testar positivt för till exempel hiv.
- Asylsökande, papperslösa och personer med tillfälliga eller nyutfärdade permanenta uppehållstillstånd ska ha samma rätt till vård som svenska medborgare. Transpersoners möjlighet att påbörja eller fortsätta behandling som asylsökande eller som papperslös ska definieras som "vård som inte kan anstå".
- Information om hiv, sexuellt överförbara infektioner, säkrare sex och hälsofrågor ska vara målgruppsanpassad och finnas tillgänglig på flera språk.

Proposition 6:

Gör RFSL till en bättre allierad i arbetet för allas lika rätt oavsett funktionsvariation

Föredragande: Ulrika Westerlund

Förbundsstyrelsens yrkanden:

att RFSL konsekvent ska driva frågan om att tillgänglighet ska prioriteras, inklusive kostnader för detta, på Pridefestivaler och andra mötesplatser för hbtq-personer,

att RFSL ska stärka sitt samarbete med RFSL Regnbågen och arbeta för att fler personer med olika funktionsvariationer får förutsättningar att engagera sig inom RFSL,

att RFSL ska fortsätta arbeta för att skapa mötesplatser för hbtq-personer med normbrytande kognitiva funktionsvariationer som har rätt till assistans enligt LSS (lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade) och som jobbar på daglig verksamhet och/eller bor på gruppboende,

att RFSL ska arbeta för att få hbtq-certifiera LSS-verksamheter och funktionshinderorganisationer samt på andra sätt arbeta för att hbtq-personer ska få ett respektfullt bemötande inom alla LSS-verksamheter,

att RFSL kan medverka i arbetet

mot urholkning av LSS, vilket är den lag som möjliggör för personer med normbrytande funktionsvariation att ha ett arbete, engagera sig ideellt och på andra sätt välja hur de vill leva sina liv,

att RFSL kan medverka i arbetet för skärpningar i lagen om att bristande tillgänglighet utgör diskriminering samt arbeta för att säkerställa möjligheten att driva fall kring otillgänglighet i domstol,

att RFSL ska verka för att funktionshinderspolitiska lagar och insatser ska förtydligas för att stärka rättigheterna avseende hbtq-perspektiv, sexualitet och familjeliv, och

att se över hur RFSL framöver kan utöka sitt engagemang i funktionspolitiska frågor utifrån FN:s CRPD-konvention (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) och ett generellt MR-perspektiv.

Förbundsstyrelsens motivering:

Under de senaste åren har frågor om rättigheter för människor med normbrytande funktionalitet allt

oftare berörts av RFSL. Bland annat har detta skett inom ramen för projektet Funkisprojektet, men frågorna har också lyfts upp av medlemmar som själva berörs på ett eller annat sätt. Många har framfört önskemål om att RFSL, som är en organisation som under senare år velat börja jobba mer och mer intersektionellt, ska bli en bättre och mer tydlig allierad i rättighetskampen för personer med olika funktionsvariationer.

För RFSL är det tydligt att rättigheter för människor med normbrytande funktionalitet hänger ihop med rättigheter för hbtq-personer. Våra rättigheter är mänskliga rättigheter och många av oss har varit med om hur dessa har inskränkts baserat på vilka vi är. Verktygen för att nå resultat är ofta desamma. RFSL har också bland annat varit med vid uppstarten av en organisation som ska arbeta med att försöka nå framgång via domstolar för människor med normbrytande funktionalitet i fall där inte politikerna agerar: föreningen Med lagen som verktyg.

Det är viktigt att RFSL inte agerar ensamt på området, eftersom vi inte har mandat att uttala oss i funktionalitetspolitiska frågor utan att förankra våra uttalanden och vårt agerande med de organisationer som organiserar människor med normbrytande funktionalitet. Våra ställningstaganden ska endast användas för att agera som en allierad. Exempel på tillfällen under de senaste åren då detta har efterfrågats är i manifestationer och demonstrationer som protesterar mot neddragningar inom den personliga assistansen och för att diskrimineringslagen ska börja tillämpas i praktiken.

Vi har också behov av att förstär-

ka vårt organisationsinterna arbete på området. Detta tydliggörs i vår tillgänglighetspolicy, som ska följas upp med checklistor och handlingsplaner. Det är förbundsstyrelsen som ansvarar för att tillgänglighetspolicyn implementeras brett. Utgångspunkten är att hbtq-personer oavsett funktionsvariation ska få ett respektfullt bemötande inom RFSL, kunna delta på lika villkor och kunna mötas inom RFSL av kompetens kring funktionshinderpolitik. Erfarenheter av att leva med normbrytande funktionsvariation ska tillvaratas.

För att möjliggöra allt detta krävs nya ställningstaganden. Förbundsstyrelsen lägger därför nu fram sådana i denna proposition och föreslår kongressen att anta förslagen till en tydligare politik för att förbättra möjligheterna för RFSL att vara en tydlig och stark allierad till funkisrörelsen.

Proposition 7:

Antirasistisk handlingsplan 2016–2018

Föredragande: Deidre Palacios

Förbundsstyrelsens yrkanden:

att kongressen antar den antirasistiska handlingsplanen för åren 2016–2018,

att det kommande antirasistiska arbetet bör ses som en del av den ordinarie verksamheten inom förbundet, och

att förbundsstyrelsen utser en antirasistisk arbetsgrupp bestående av minst tre ledamöter från förbundsstyrelsen och minst tre andra kompetenser som kan bidra till det antirasistiska arbetet i RFSL.

som svenska och västerländska och missgynnar människor som uppfattas som något annat än detta. Detta skapar föreställningar kring, fientlighet mot och ett maktunderläge för personer som har en annan hudfärg än vit och/eller uppfattas ha ursprung från sammanhang med en annan kultur än den västerländska. Rasistiska strukturer är starka, ofta omedvetna, och måste belysas och motarbetas. Specifika former av rasism som drabbar särskilda grupper är bland annat antisemitism och islamofobi, men rasism genomsyrar hela samhället och tar sig oftast mer allmänna och djupgående uttryck.”

Förbundsstyrelsens motivering:

Förbundsstyrelsen önskar att en antirasistisk handlingsplan antas enligt nedan i syfte att lägga fast vilka grunder RFSL:s antirasistiska arbete vilar på och hur det bör utvecklas. RFSL:s syn på rasism som ett strukturellt problem i samhället kan belysas av hur förbundet formulerar sig kring detta i sitt principprogram: ”Vithet är också en stark norm i samhället. Vithetsnormen ger privilegier till människor som uppfattas

Antirasistisk handlingsplan

1. Inledning

Rasism är ett problem som genomsyrar alla samhällen och alla samhällsområden. Rasismens konsekvenser är stora och inskränker människors liv och handlingsutrymme. RFSL arbetar för att vara en inkluderande organisation som i sitt arbete tar till vara på alla erfarenheter och perspektiv som finns inom hbtq-samhället. Alla, oav-

sett kön, könsidentitet, könsuttryck, sexualitet, sexuell läggning, sexuella praktiker, etnicitet/nationalitet/ursprung, religion, klass, geografisk position, socioekonomisk bakgrund, funktionalitet, ålder, samlevnadsform och hivstatus ska känna sig välkomna och respekterade inom RFSL och ges samma rättigheter, förutsättningar och möjligheter. RFSL har beslutat att vara såväl en feministisk som en antirasistisk organisation och detta ställer krav på att vi kontinuerligt arbetar internt med att bekämpa rasistiska och sexistiska strukturer. För RFSL handlar begreppet antirasism om att aktivt ta ställning mot rasism, att definiera vilka olika uttryck rasism kan ta sig och hur vi aktivt kan förebygga och motverka rasism i alla dessa uttryck. RFSL ska i sitt arbete visa medvetenhet om att en individs position inom olika maktordningar har stor betydelse för möjligheten att utforma sitt liv och påverka sin omgivning och arbetar därför aktivt mot diskriminering inom organisationen.

På kongressen 2014 antogs flera åtgärder för att arbeta vidare med RFSL:s antirasistiska arbete och arbetet mot diskriminering. Ett av dessa beslut var att starta en antirasistisk arbetsgrupp som skulle se över organisationens nuvarande antirasistiska arbete och återkomma med en rapport till kongressen 2016. Arbetsgruppen har utarbetat förslag på var det behövs åtgärder och vilka metoder och strategier RFSL behöver för att utveckla och implementera sitt antirasistiska arbete i hela organisationen. Dessa förslag utgörs av denna handlingsplan.

2. Problembeskrivning

RFSL har ståndpunkten att alla som kommer till organisationen måste

känna sig välkomna och få reella möjligheter att påverka och medverka. Hbtq-samhällets bredd bör representeras i organisationens styrelser och personal såväl på ett nationellt plan som på ett lokalt. RFSL:s värdegrund och insikt om olika maktstrukturer är viktiga steg i rätt riktning men trots detta uppfattar RFSL att det finns brister i det antirasistiska arbetet och ibland brister i kunskap om rasism. Därför behövs det kunskapshöjning och även verktyg för hur man arbetar antirasistiskt i praktiken i organisationens alla led. Därför fokuserar handlingsplanen som just på handling, ansvar och åtgärder utifrån principprogram och styrdokument.

3. Övergripande mål

Verksamheten inom RFSL ska i praktiken vara tillgänglig för alla medlemmar och inkludera hela hbtq-samhället i sitt politiska påverkansarbete. RFSL ska säkerställa att verksamheten som bedrivs tillgodoser alla medlemmars behov och att RFSL uppfattas som en relevant och intressant organisation för alla hbtq-personer oavsett etnicitet, kultur och ursprung. RFSL ska därför kontinuerligt arbeta med att bekämpa rasistiska och sexistiska strukturer i organisationen genom att:

- utveckla nya metoder för att förbättra representativiteten inom organisationen,
- genomföra internutbildningar för att stärka antidiskrimineringsarbetet och öka kompetensen,
- kartlägga och regelbundet utvärdera den egna organisationen och verksamheten, och
- regelbundet se över styrdokument.

4. Ansvarsfördelning och uppdrag

RFSL är en organisation med många avdelningar och olika verksamheter. Att hela organisationen är delaktig och tar ansvar för att till fullo integrera det antirasistiska arbetet och inte bara se det som förbundsstyrelsens ansvar är viktigt. Förändringarna måste ske från alla delar av organisationen.

Förbundsstyrelsens ansvar

Förbundsstyrelsen har ett ansvar för att RFSL aktivt ska arbeta för att undanröja diskriminering och rasism i den egna organisationen. Förbundsstyrelsen ansvarar för:

- Att leda det antirasistiska arbetet i organisationen tillsammans med avdelningar.
- Att tillhandahålla verktyg till sina avdelningar såsom medlemsutbildning, kunskapshöjning och integrera antirasistiska metoder i avdelningshandboken.
- Att ge stöd och verktyg för avdelningar att skriva egna riktlinjer där man inkluderar antirasism och intersektionalitet i avdelningarna.
- Att alla avdelningar får kännedom om den antirasistiska handlingsplanen och uppmana dem att använda den i sitt arbete när det är relevant.
- Att skapa en funktion som medlemmar som upplevt rasism eller diskriminering och mobbning på grund av etnicitet, kultur eller rasistiska föreställningar och strukturer inom organisationen kan vända sig till. Den som upplever sig utsatt för rasism eller diskriminering ska alltid tas på allvar av organisationen såväl lokalt som nationellt.
- Att ordna så att det finns resurser att tillgå i det antirasistiska

arbetet och antidiskrimineringsarbetet till exempel i form av medel eller personal på förbundskansliet som kan stötta det antirasistiska arbetet.

- Att RFSL ska använda sig av rekrytering som bidrar till en bredd av erfarenheter och kompetenser på arbetsplatsen.

Förbundets politiska ledning förmedlar RFSL:s politik utåt. Därför bör den politiska ledningen i de lägen då det är relevant ha ett antirasistiskt perspektiv i problembeskrivningar, analyser och politiska förslag.

Avdelningarnas ansvar

Avdelningarna utgör en av de viktigaste aktörerna i arbetet med att rekrytera och ta hand om medlemmar. Avdelningarna ansvarar till stor del för att skapa en inkluderande organisation där många olika erfarenheter och kunskaper tas tillvara. Avdelningarna ansvarar för:

- Att motverka intern diskriminering och bredda representationen bland medlemmarna.
- Att jobba med kunskapshöjning och att en levande diskussion om maktstrukturer utifrån ett normkritiskt perspektiv förs.
- Att få en bred representation i styrelsen, valberedning och medlemsgrupper gällande etnicitet, ursprung, kultur, hudfärg och andra maktordningar.

Medlemmarnas ansvar

Vid arbete i en icke-diskriminerande organisation krävs det både kollektivt och individuellt ansvarstagande. Medlemmar åtar sig att i den mån de kan ansvara för:

- Att vara uppmärksamma på

maktstrukturer i organisationen.

- Att vara uppmärksamma på sin egen position och tillgång till makt i förhållande till andra.
- Att uppmärksamma om rasism eller diskriminering förekommer i föreningen.

Valberednings ansvar nationellt och lokalt

En valberednings arbete är avgörande i antidiskrimineringsarbetet när det gäller att skapa mångfald och representation. Valberedningen förbereder ett de mest betydelsefulla besluten för organisationen om vilka personer som ska väljas att företräda den. Valberedning i avdelningar och förbund är ansvariga för:

- Att använda sig av icke-diskriminerande urvalsprocesser i arbetet med att hitta förtroendevalda lokalt och nationellt.
- Att aldrig endast använda sig av nätverksrekrytering, det vill säga rekrytering som sker genom informella nätverk som vänner och bekanta, utan alltid annonsera offentligt.
- Att, i likhet med hela organisationen, anstränga sig för att få kandiderande och nominerade från grupper som är underrepresenterade.

Ansvar i kommunikationsarbete, medlemskontakter och gällande pr och varumärke

RFSL behöver ha strategier för hur kommunikationsarbetet ska ske på ett sådant sätt att den bild vi förmedlar av vår politik och vår organisation överensstämmer med vår värdegrund gällande rasism och andra maktstrukturer. I kommunikationsarbetet nationellt och lokalt ansvarar man för:

- Att motverka normer och stereotyper om vem som kan vara

aktiv och vem som är en potentiell RFSL-medlem.

- Att fundera över vilka målgrupper som kan identifiera sig med eller tilltalas av den kommunikation som förmedlas.

5. Tidsplan och åtgärder

För att följa upp arbetet och kunna implementera det i hela organisationen är det viktigt med aktiva åtgärder. Därför är det viktigt med en tidsplan och tydliga mål. RFSL ska enligt tidsplan genomföra:

- En kartläggning av organisationen under 2016/2017. I den ska det ingå en enkätundersökning till medlemmar om deras erfarenhet av RFSL och en enkätundersökning till förtroendevalda och personal om interna strukturer och processer.
- En rapport till förtroenderådet 2017.
- En uppdaterad handlingsplan till kongressen 2018.
- En antidiskrimineringspolicy som tydliggör process och ansvar vid diskrimineringsärenden till kongressen 2018.

6. Avslut

RFSL är en av de ledande organisationerna inom det civila samhället.

Att jobba med interna maktstrukturer kopplade till rasism, sexism, heteronormen, cisnormen och funktionalitetsnormen, med mera, är av högsta vikt för att kunna vara en ledande organisation i arbetet mot ojämlikhet i Sverige. Därför har RFSL arbetat fram denna handlingsplan som vi hoppas kommer att kunna förstärka vårt antirasistiska arbete ytterligare och därmed förstärka vårt arbete för ett jämlikt samhälle.

Motioner

Motion 1:

Medlemskap på löpande år

Motionär: RFSL Linköping

Yrkanden:

att RFSL redovisar vilket ekonomiskt resultat förändringen till medlemskap endast för kalenderår har gett, och

att RFSL återinför möjligheten att lösa medlemskap för löpande år.

Motivering:

På RFSL:s kongress 2012 avskaffades möjligheten att bli medlem i RFSL på löpande år. Detta ersattes med medlemskap endast på kalenderår; i praktiken återstående del av innevarande kalenderår. Detta innebär ett antal nackdelar. Motivationen att bli medlem minskar vartefter året går, vilket försvårar värvning av nya medlemmar.

Både förbund och avdelningar riskerar att börja varje nytt kalenderår med mycket få medlemmar, eftersom alla medlemskap går ut samtidigt den 31/12. Alla påminnelser om medlemskap som löper ut behöver då göras samtidigt. Hittills har detta problem hanterats med ett antal olika medlemskampanjer och erbjudanden med paketpris på medlemskap för den återstående delen av innevarande år plus hela det kommande året och med ett pris motsvarande medlemskap för mellan ett och två

kalenderår. Vi upplever att dessa lösningar blir mycket oöverskådliga.

Motivet att införa medlemskap endast på kalenderår var att det förväntades ge en ekonomisk besparing, vilket det är oklart om den gjort eller kommer att göra. Detta anser vi inte är tillfredsställande.

Förbundsstyrelsens yttrande:

Föredragande: Niclas Sandin

Förbundsstyrelsen är medveten om att det kan vara svårare att värva nya medlemmar mot slutet av året. Trots att RFSL har sänkt medlemsavgiften så att fler ska kunna välja att stötta oss och engagera sig i vårt arbete kan det ändå vara svårt att be någon att bli medlem i november när hen ändå skulle behöva förnya medlemskapet en kort tid därefter.

För att underlätta värvning av nya medlemmar arbetar förbundet med speciellt anpassade kampanjer under slutet på året. Det kan till exempel innebära att vi erbjuder ännu lägre avgifter för de som vill bli medlemmar under den korta tiden fram till årsskiftet, utan att det påverkar avdelningarnas ekonomi.

Bristande eller sen information om till exempel kommande kampan-

jer eller hur många medlemmar vi har kan ställa till problem för planeringen av vår verksamhet. Förbundsstyrelsen ser att det finns behov att förbättra hur förbundet arbetar med informationsflöden och service till avdelningarnas medlemsvärkning under hela året - till exempel i samband med Pridefiranden eller andra större evenemang. Avdelningarna ska förvänta sig och få ett gott stöd för medlemsvärningen.

Det nya medlemssystemet kommer att ha funktioner som gör det lättare att bli medlem. Till exempel genom Swish, QR-koder osv. Det kommer också att bli enklare för oss att värva månadsgivare till vårt insamlingsarbete med autogiro.

Det nuvarande systemet då medlemskap tecknas på kalenderår har underlättat kontakten med våra medlemmar, framför allt då medlemskapen ska förnyas. Tidigare skickades brev och påminnelser till medlemmarna löpande under året, vilket gjorde det svårare att planera våra resurser. När alla medlemskap nu förnyas vid samma tidpunkt förenklas arbetsplaneringen och planeringen av personalresurser för förbundskansliet. Ett effektivare användande av befintlig personal är i längden kostnadseffektivt.

När medlemskapen tecknas på kalenderåret kommer antalet medlemskap att växa under året för att nå en topp vid årsskiftet, sedan falla i januari och sedan växa igen. Gentemot bidragsgivare i kommuner, landsting och myndigheter som behöver veta antalet medlemmar finns det en fördel med att vi vet att antalet medlemmar alltid är som störst vid årsskiftet och att det talen vid det datumet som är mest rättvisande att använda utåt.

För de avdelningar som arbetar med mål för medlemsvärningen är det också enklare att bestämma hur många medlemmar man vill vara vid kommande årsskifte om medlemskap tecknas på kalenderår. Nuvarande system gör det också tydligt att tidsperioden från årsskiftet fram till årsmötet är viktig för att påminna medlemmar att förnya medlemskapet.

En mycket viktig anledning till att RFSL gått över till att medlemskap tecknas på kalenderår är att många av våra bidragsgivare kräver att vi redovisar antalet medlemmar vid årsskiftet. Tidigare system innebar en osäkerhet och merarbete då medlemsstatistiken behövde bearbetas för att passa mot bidragsgivarnas önskemål. Nuvarande system ger en större tydlighet gentemot externa parter.

Det är alltså helt riktigt att konsekvensen av nuvarande system blir att medlemstalet ofta faller i början av året till dess att våra medlemmar hunnit förnya medlemskapet. Det har dock ingen betydelse för våra bidragsgivare eller hur vi beräknar antalet kongressombud. I de fall då årsmöten ligger mycket tidigt på året kan det i enstaka fall vara så att medlemmar inte hunnit förnya avgiften.

Vi kan även konstatera att medlemsantalet överlag inte har påverkats negativt med nuvarande system.

År	Medlemsantal
2009	3607
2011	4845
2013	6692
2015	6960

Förbundsstyrelsen förslag till beslut:

att anse motionens första att-sats besvarad, och

att avslå motionens andra att-sats.

Motion 2:

Sammanställ ekonomiska förutsättningar för avdelningarna

Motionär: RFSL Linköping

Yrkanden:

att förbundet genomför en årlig kartläggning av avdelningars samt förbundets bidrag och ekonomiska förutsättningar och vilka slutsatser detta ger, som är ett internt dokument som inte får spridas utanför förbundet,

att en sekretesspolicy tas fram för användandet,

att det tas fram en kortare variant av dokumentet att använda i diskussioner och som underlag till ansökningar hos bidragsgivare, och

att den kortare varianten i pedagogiska ordalag förklarar RFSL:s finansiering på ett sätt som är korrekt men anpassat till att det kommer vara en offentlig handling.

Motivering:

Genom åren har vi suttit i flera timmar med kommunala och regi-

onala tjänstemän för att vi bedriver verksamhet som är viktig för att vårt område ska vara bra att leva i som hbtq-person, men som vi behöver ekonomiskt stöd för att genomföra. Dessa tjänstemän har haft uppfattningen att vår verksamhet bör finansieras av RFSLs stadsbidrag, att vi på olika sätt bör få medel ifrån staten och inte från vår kommun/region. När vi har förklarat hur RFSL är uppbyggt har vi mötts av förvåning. Samtidigt framgår det att andra avdelningar har helt andra förutsättningar, men eftersom detta endast bygger på hörsägen är det svårt att få en helhetsbild av hur det faktiskt ser ut.

Då högerextrema krafter och andra som motarbetar förbundets verksamhet bedriver en kampanj för att få insikt i just denna övergripande finansiering, trots att dessa dokument är offentliga handlingar, behövs en strategi för att ta fram ett dokument som fungerar att använda utan att information hamnar i orätta händer.

Förbundsstyrelsens yttrande:

Föredragande: Niclas Sandin

Det är av stor vikt att RFSL har god och stabil finansiering av våra verksamheter. Utan ekonomisk trygghet minskar våra valmöjligheter och vår förmåga att verka enligt de mål och riktlinjer som vi beslutat. I dagsläget får ingen avdelning ekonomiskt stöd från förbundet utan det nationella stödet organiseras till exempel genom föreningsutvecklare, utbildningar, gemensamma projekt, stöd till att söka bidrag etc. Förbundet har inrättat en avdelningsfond där avdelningar ska kunna söka projektmedel för att utveckla ny verksamhet. I många fall bidrar förbundet också med att ge råd och stöd till avdelningarna att söka bidrag.

RFSL och andra hbtq-organisationer får statligt stöd, ett så kallat organisationsbidrag, genom myndigheten MUCF. Detta bidrag fördelas till organisationerna utifrån framför allt hur många medlemmar och avdelningar de har. Vårt organisationsstöd används bland annat till vår demokratiska organisering (som till exempel kongressen), politiskt påverkansarbete och för att stötta nationella verksamheter utan annan finansiering, som till exempel RFSL Newcomers.

RFSL får också olika typer av projektstöd. Det kan till exempel vara för vårt hälsoarbete, internationellt arbete, brottsofferstödjande verksamhet etc. Dessa bidrag rapporteras bland annat vid våra kongresser.

Förbundsstyrelsen anser att motionens övergripande inriktning är bra. En gemensam sammanställning av vilka typer av bidrag som avdel-

ningarna söker och beviljas skulle ge oss bra underlag för olika typer av påverkansarbete och långsiktigt kunna stärka vår finansiering. Ett exempel på en rapport som varit till stor hjälp vid bidragsansökningar är RFSL-rapporten "En effektivare hivprevention" (2011) som ledde till förändringar i hur hivpreventiva medel fördelades regionalt och som gynnade RFSL:s verksamhet.

En gemensam sammanställning av våra bidrag kan sedan ligga till grund för till exempel fortbildning i hur avdelningar kan kommunicera gentemot bidragsgivare eller underlätta för förbundet att stötta avdelningarna utifrån de situationer som beskrivs i motionen. På sikt ser vi att RFSL till exempel kan arbeta med årliga sammanställningar av vad avdelningarna har för behov av utbildning, bidrag eller andra resurser.

Exakt hur resultaten ska sammanställas och i vilken form de ska spridas går inte att säga innan sammanställningen är gjord. Materialet ska givetvis vara i en sådan form att det kan spridas till olika typer av bidragsgivare och därmed också kunna bli en offentlig handling.

Förbundsstyrelsens förslag till beslut:

att anse motionens första att-sats besvarad,

att anse motionens andra att-sats besvarad,

att anse motionens tredje att-sats besvarad,

att anse motionens fjärde att-sats besvarad,

att anse motionens femte att-sats besvarad,

att anse motionens sjätte att-sats besvarad,

att en sammanställning av avdelningarnas och förbundets sökta och beviljade bidrag görs och att resultaten av denna ska kommuniceras till avdelningarna, och

att efter det sammanställningen är gjord det är förbundets intention att stärka arbetet med hur avdelningarna ska få råd och stöd med att söka bidrag.

Motion 3:

Basen för RFSL:s arbete är lokalt

Motionär: RFSL Kristianstad

Yrkanden:

- att** lokalt och regionalt arbete utförs av lokal eller regional del av RFSL i första hand,
- att** om en förfrågan kommer till förbundsstyrelsen eller förbundskansliet ska den förmedlas till lokal eller regional enhet,
- att** om den lokala eller regionala enheten inte har möjlighet att utföra ett uppdrag själv kan en förfrågan ske från denna om samarbete till närliggande avdelning eller förbundskansliet,
- att** om det inte finns möjlighet alls för den lokala eller regionala enheten kan förfrågan ske från denna till närliggande avdelning eller förbundskansliet om de kan ta uppdraget,
- att** förbundsstyrelsen och förbundskansliet ska verka samlande, stödjande och fungera som en katalysator för förbundets verksamheter, och
- att** förbundsstyrelsen och förbundskansliet ska uppdatera sig om forsknings- och kunskapsläge för att sprida det vidare genom kunskapsutjämnande insatser.

Motivering:

En avgörande del i att utveckla och

förankra RFSL är att de lokala och regionala delarna har frihet och ansvar för att utveckla sitt arbete. Förbundsstyrelsen och förbundskansliet ska verka nationellt samt stödja de lokala och regionala delarna.

RFSL lokalt, regionalt och centralt arbetar mot samma mål – hbtq-personers förbättrade hälsa och livsvillkor. De olika delarna har olika uppdrag som kompletterar varandra. Olika behov tillgodoses bäst nära beställaren. Målgruppens bästa är det vi hela tiden måste ha för ögonen.

Det är viktigt att ansvarsfördelningen är tydlig. Förbundsstyrelsen och förbundskansliet ansvarar för myndighetsuppvaktningar och andra insatser nationellt för att påverka. Lokala och regionala delar av RFSL ansvarar för myndighetsuppvaktningar och andra insatser lokalt och regionalt för att påverka. De senaste årens centralisering av tidigare lokala arbeten och projekt har inneburit en utmaning för det lokala och regionala arbetet. Dialog och samarbeten som skett lokalt har försvårats eller förbjudits, insatser som varit unika och välfungerande har tagits över.

Förflyttning av uppdrag från den lokala och regionala nivån till den centrala nivån har som konsekvens att entusiasm och engagemang på

lokal nivå utarmas. Ett exempel på sådan förflyttning är utbildningar. Dessa har alltid bedrivits på lokal nivå när så varit möjligt. Detta för att de lokala eller regionala aktörerna är de som bäst har kunskap om behoven hos hbtq- personer i sitt område. Idag utförs dock utbildningar lokalt även av centrala förbundet, ibland utan att de lokala eller regionala aktörerna informerats. Vi anser att den lokala och regionala nivån i första hand är de som ska utföra utbildningar i sin region men att RFSL centralt ska bistå dem då behov finns.

Hbtq-personer i Sverige har olika livsvillkor beroende på var de bor. Kompetenserna är i dagsläget högst varierande hos exempelvis kommuner. RFSL kan spela en roll både i utbildningssammanhang och som expert/dialogpartner. Detta arbete sker med fördel lokalt och regionalt. Den lokala förankringen kan inte nog värderas för att skapa sammanhang och utveckla framtida samarbeten även inom andra områden än utbildning. Den lokala kompetensen är ovärderlig när utbildningar genomförs på olika platser. Både för innehållet i utbildningen men också för fortsatt kontakt efteråt. Utbildningsinsatserna måste därför möta den olikheten – det går inte att erbjuda samma produkt över hela landet.

Intresset för hbtq-frågor i samhället är större än någonsin. Efterfrågan på mer kunskap inom fältet är växande. För att motsvara detta behov så krävs att förbundets alla delar involveras. Lokala och regionala samarbeten måste uppmuntras. Förbundsstyrelsen och förbundskansliet ska finnas med i att stötta detta, till

exempel genom att skapa forum för utbildare att mötas, utbyta erfarenheter och kompetenshöja varandra. Vi kan genom en mångfald av samarbeten, insatser och uppdrag svara mot behoven hos såväl målgruppen som uppdragsgivare och samarbetspartner.

Förbundsstyrelsens yttrande:

Föredragande: Niclas Sandin, Anna Galin och Lisa Olsson

Förbundsstyrelsen konstaterar att det i en snabbt växande organisation finns utmaningar och en ständig förbättringspotential. Vi är medvetna om att det har funnits och finns utmaningar kopplade till vår interna kommunikation. Vi är även medvetna om att vissa beslut kunde varit bättre förankrade i organisationens alla led. Vi är dock oerhört glada för att RFSL, tack vare politiska påtryckningar, har fått fler resurser för att bedriva stödinsatser till avdelningarna. Vi hoppas även kunna möjliggöra fler arenor där avdelningar och förbund kan mötas där frågor och verksamhet kan förankras. Det ser vi fram emot!

Motionärerna skriver att de anser att avdelningarnas engagemang har utarmats. Förbundsstyrelsen känner dock inte helt igen denna beskrivning av nuläget inom vår organisation. Detta beror på följande:

RFSL har de senaste åren upplevt en stor medlemstillväxt.
 2012: 5 042 medlemmar
 2013: 6 692 medlemmar
 2014: 7 151 medlemmar
 2015: 6 960 medlemmar

Medlemstillväxten har i sin tur lett till fler avdelningar.

2012: 31 avdelningar

2013: 34 avdelningar

2014: 36 avdelningar

2015: 37 avdelningar

Vi har också sett en enorm tillväxt i lokala evenemang såsom Pride-firanden. Vår upplevelse är att organisationen har tagit många steg framåt och att många avdelningar upplever framgångar. Vi är dock medvetna om att detta inte är fallet över hela landet, där vissa avdelningar har det tuffare än andra. Just därför är det så viktigt att vi hittar fler arenor där erfarenhetsutbyte och kunskapshöjande insatser kan ske.

Lokal och regionalt arbete utförs i regel av RFSL avdelningar i första hand. Detta regleras i RFSL:s stadgar

§ 2 Organisation och verksamhet, punkt 2.1:

”RFSL består av medlemmar, avdelningsvis sammanslutna i ett förbund. Förbundets centrala verksamhet utövas framför allt genom kongress och förbundsstyrelse. Avdelningar bedriver självständig verksamhet inom ramen för av kongressen antagna stadgar, principprogram och andra kongressbeslut”. I fall där någon avdelning kontakter RFSL och ber om stöd i exempelvis politisk verksamhet, möten med kommunen, landsting m.m. bistår förbundet gärna med detta, men som det framkommer i stadgarna så är utgångspunkten att avdelningen bedriver självständig verksamhet.

Bland våra avdelningar finns det en mångfald av verksamheter av olika karaktär och av olika omfattning. Vad som fungerar väl i Helsingborg fungerar kanske inte lika väl i Luleå. Förbundsstyrelsens uppgift är att i

en mångfaldig organisation representera och tillgodose avdelningarnas olika behov och intressen och driva organisationen framåt på uppdrag av kongressen. Vårt uppdrag är, vilket framgår i vår verksamhetsplan, och som motionärerna påpekar, att verka samlande, stödjande och fungera som en katalysator för förbundets verksamheter. För att möjliggöra detta behövs det självklart ständig kompetenshöjning och att kontinuerlig uppdatering av forskningsläget sker. Vi anser detta som prioriterat och en självklar del i vårt dagliga arbete.

Motionärerna föreslår även ett särskilt förfarande i fall ”förfrågningar” skulle inkomma till vår organisation. Förbundsstyrelsen upplever att det i de flesta fall redan går till på det sätt som motionärerna föreslår. Det är oklart för oss vilka förfrågningar motionärerna avser i sitt förslag, men med utgångspunkt i stadgarna kan vi konstatera att de flesta förfrågningar går, och ska gå, till avdelningarna.

Det finns dock vissa verksamhetsområden där tidigare kongresser har beslutat om gemensamma strukturer gällande för hela RFSL. Här finns några exempel:

- RFSL:s brottsofferjour startades upp av RFSL Stockholm. Då behovet för brottsofferstöd fanns över hela landet bestämde man sig för att lägga ansvaret för driften av jouren på RFSL förbundet istället för RFSL Stockholm.
- På kongressen 2010 permanentades hbtq-certifieringen, och ansvaret för att driva och kvalitetssäkra verksamheten lades till RFSL förbundet då man ansåg att verksamheten var av nationell

karaktär. Se även rapporten till kongressen om utbildningsverksamheten.

- På kongressen 2012 fattade RFSLs kongress beslut om ”Riktlinjer för nationella projekt och verksamheter”. Riktlinjerna syftar till två saker, 1) säkerställa att det finns en samordning av RFSLs bidragsansökningar till nationella bidragsgivare, 2) se till att flera delar av organisationen inte ansöker från samma nationella bidragsgivare om samma, eller liknande, projekt. Riktlinjerna var ett resultat av att ett flertal situationer där det uppmärksammades av bidragsgivare inför RFSL att olika delar av organisationen hade ansökt om pengar till ungefär samma projekt och från samma bidragspott.
- På kongressen 2012 fattades det även beslut om en nationell strategi och riktlinjer för vår utbildningsverksamhet. Strategin definierar mål för våra olika utbildningsverksamheter samt särskilda krav på kvalifikationer gällande våra utbildare som t.ex. genomför skolinformation ska ha. Bakgrunden till att denna strategi togs fram var att ett flertal avdelningar efterlyste nationell kvalitetssäkring av våra olika utbildningsinsatser då fler upplevt att det var stora skillnader runt om i landet och att skolor till exempel därför sökte sig till avdelningar i storstäderna. En annan aspekt var att vi hade haft enstaka exempel på tillfällen där personer varit berusade under skolinformationer och där RFSL inte hade någon sanktionsmöjlighet och personerna därmed

kunde fortsätta sitt engagemang. Strategin, samt kvalifikationskraven, reviderades på kongressen i 2014.

Det finns ett flertal olika orsaker till varför denna typ av gemensamma strukturer är värdefulla, men även nödvändiga. RFSL har i stort en mycket hög trovärdighet bland offentliga instanser och bland beslutsfattare, men det är dock en realitet att RFSL även är en utsatt organisation. Vi har de t.ex. senaste åren sett en ökande detaljgranskning av våra verksamheter om hur vi använder våra bidragsmedel, i synnerhet av högerextrema rörelser. Deras syfte med dessa granskningar är att visa på att RFSL använder skattemedel till att genomföra aktiviteter och verksamheter som de anser borde ifrågasättas i grunden, eller inte vara bidragsberättigade överhuvud taget. I fall där exempelvis en person möter upp berusade på en skolinformation, detta sprids och RFSL inte har sanktionsmöjligheter spår detta på bilden av en organisation som inte sköter sin verksamhet och använder bidragspengarna fel. RFSL har hög trovärdighet i många kretsar, men det finns även en skepsis till våra verksamheter och vår ”agenda”. En annan aspekt är att gemensamma strukturer kan ge både praktiska och verksamhetsmässiga fördelar. Genom att skapa en gemensam struktur tydliggörs även ansvarsutkrävandet. Det vill säga om något går fel så är det tydligt vem som bär ansvaret. Det man gör i RFSL:s namn i Värmland påverkar de förutsättningar RFSL i Piteå har att bedriva samma verksamhet. RFSL är ett varumärke som måste värnas om, och går något

bra någonstans gynnar det hela organisationen. Går däremot något fel skadar det hela organisationen. Vilket i sin tur påverkar vår trovärdighet. Något som kan få följder för vår politiska genomslagskraft.

Med detta sagt är det inte så att förbundsstyrelsen anser att RFSL Förbundet nödvändigtvis alltid är den rätta att genomföra och bedriva verksamhet av nationell karaktär. I vissa fall har avdelningar bedrivit verksamhet där förbundet har delegerat ansvaret för genomförandet av verksamheten till någon avdelning. Detta har oftast skett om ursprungsidén till projektet/ konceptet kom ifrån en avdelning från första början. Ett exempel på detta är Sexperterna. Sexperterna har blivit en oerhört viktig del av RFSL:s hivpreventiva verksamhet. Idén skapades av RFSL Stockholm och i dialog med RFSL Förbundet hittade man vägar att samarbeta så att det möjliggjordes nationella bidrag till verksamheten. Sexperterna skapades av RFSL Stockholm, bedrivs av RFSL Stockholm, men den nationella delen av verksamheten finansieras genom bidrag som kanaliseras via förbundets hivpreventiva projektbidrag, vilket i sin tur gör att avdelningarna över hela landet kan använda sig av Sexperterna som metod i sin hivprevention.

Ett annat, liknande exempel är RFSL Rådgivningens snabbtestningsmottagning, Checkpoint, som erbjuder hiv-test. Genom ett särskilt bidrag till RFSL Rådgivningen på 100 000 från förbundets statsbidrag ndteknade Rådgivningen metoden för Checkpoint. Tack vara detta har fler avdelningar nu använt sig av konceptet, såsom RFSL Göteborg.

RFSL Förbundet har också spelat en roll i den politiska påverkan för att landsting möjliggör snabbtestning. Exemplet visar på vikten av att sprida metoder och interventioner inom hela organisationen och RFSL Förbundets roll i detta.

Förbundsstyrelsens samlade slutsats att i de flesta fall gör förbundet redan det motionärerna föreslår i sina att-satser. I de fall där gemensamma strukturer för hela RFSL finns är detta reglerat i särskilda kongressbeslut där egen praxis gäller.

Förbundsstyrelsens förslag till beslut:

- att** anse motionens första att-sats besvarad,
- att** anse motionens andra att-sats besvarad,
- att** anse motionens tredje att-sats besvarad,
- att** anse motionens fjärde att-sats besvarad,
- att** anse motionens femte att-sats besvarad, och
- att** anse motionens sjätte att-sats besvarad.

Motion 4:

Inrätta en referensgrupp för beslut rörande avdelningar

Motionärer: Julle Bergenholtz, RFSL Stockholm; Kim Nygren, RFSL Stockholm och Mats Christiansen, RFSL Stockholm

Yrkanden:

att inrätta en permanent referensgrupp där representanter från minst tre avdelningar samt en sammankallande representant från förbundsstyrelsen kan diskutera och bereda beslut som inverkar på avdelningarnas arbete och/eller verksamhet, och

att förbundskansliet och förbundsstyrelsen får i uppdrag att i beslut som berör avdelningar skicka ett underlag till referensgruppen för input.

Motivering:

Inom RFSL sjuder det av liv på nationell och lokal nivå, där massor av projekt och verksamheter gör organisationen till en kompetent och kunnig kraft för att stärka hbtq-personers rättigheter. Mycket av den viktiga verksamheten som görs sker på lokal nivå, och mycket av det som genomförs på denna nivå påverkas av beslut som tas på förbunds nivå.

Sedan kongressen 2014 har RFSL förbundet tagit en hel del beslut som på olika sätt påverkar avdelningarna.

Det kan handla om hur insamlingsrutiner ser ut, nya interna system och den nya webbplatsen. I flera av dessa beslut känner vi motionärer att det hade blivit en bättre process om avdelningarnas röst tydligare hade kunnat höras i processen till beslut. Vi motionärer ställer oss exempelvis mycket frågande till att det antagligen kommer att krävas att alla avdelningar kommer att behöva ingå under RFSL webbplats istället för att ha en egen webbplats mer anpassad utifrån de olika avdelningarnas behov.

Vi motionärer anser därför att en åtgärd behövs för att fatta beslut med tydlig förankring. Det är inte hållbart att exempelvis nya system och tekniska lösningar införs uppifrån och ned, utan att avdelningar ges möjlighet att påtala deras behov och bidra i utvecklingsprocessen. Vi tror därför att en referensgrupp där minst tre avdelningar i olika storlekar finns representerade kan bidra med nödvändig input för beslut som påverkar avdelningarna och ge en nyansering som kan vara till god nytta för förbundsstyrelsen. Därför anser vi att en person från förbundsstyrelsen bör ingå i gruppen som sammankallande, för att föra vidare gruppens input och för att bidra med kunskap och information till gruppen för att den ska kunna ge så

god feedback som möjligt.

Förbundsstyrelsens yttrande

Föredragande: Magnus Kolsjö

RFSL är beroende av medlemmar-
nas och avdelningarnas engagemang
för att nå framgång i sin strävan mot
ett samhälle präglat av mångfald, öp-
penhet och respekt för människors
olikheter. Att få känna sig delaktig
är viktigt för känna lust att engagera
sig. Förbundsstyrelsen anser därför
att det är viktigt att ta till sig av den
kritik gällande bristande förankring
av beslut som påverkar avdelning-
ar och aktiva som framkommer i
motionen.

De förändringar motionärerna
lyfter fram i sin motion, förändrade
insamlingsrutiner, nya interna system
och den nya webbplatsen, handlar
om frågor som till stor del hante-
ras av förbundskansliet efter beslut
av förbundsstyrelsen och inom
ramen för den delegationsordning
som finns. Att organisera referens-
grupper mellan avdelningarna och
förbundsstyrelsen för denna typ av
frågor skulle riskera att ta fokus från
de strategiska och mer långsiktiga
frågor som bör vara mer prioriterade
i förbundsstyrelsen. Förbundsstyrel-
sen tror att denna typ av frågor bätt-
re samordnas mellan förbundskansli
och avdelningar, så som exempelvis
gjordes inför byte av mailsystem vin-
tern 2016 då en enkät skickades ut
för att kartlägga användarnas behov
och önskemål. Vi tror också att det
kan vara svårt att en och samma per-
manent referensgrupp ska svara för
all förankring mellan förbundet och
avdelningarna. En sådan ordning
leder dels till att det kommer vara

svårt att täcka alla de olika kompe-
tenser som behövs för den mångfald
frågor som kan uppkomma, och
dels till att det kommer vara samma
begränsade krets avdelningar som
kommer till tals i alla de frågor som
förankras i referensgruppen. Dessut-
om har det erfarenhetsmässigt visat
sig svårt att få deltagare till olika
referensgrupper.

Förbundsstyrelsen delar motionä-
rernas åsikt att de beslut och föränd-
ringar som påverkar avdelningarna
måste förankras bättre och att det
behöver bli enklare att driva föränd-
ringar nerifrån och upp. För att upp-
nå detta avser förbundsstyrelsen och
förbundskansliet arbeta mer aktivt
med olika typer av remissförfaran-
den för att inhämta synpunkter från
avdelningarna; förbundsstyrelsen
avser också att i större grad använda
ordförandekonferenserna för att
diskutera avdelningarnas behov och
förankra framtida förändringar som
har en inverkan på avdelningarnas
verksamhet. Slutligen avser för-
bundsstyrelsen också att inför större
beslut som påverkar avdelningarna
överväga att använda sig av referens-
grupper där en majoritet av medlem-
marna består av representanter från
avdelningarna.

Förbundsstyrelsens

förslag till beslut:

att anse motionens första att-sats
besvarad,

att anse motionens andra att-sats
besvarad, och

att uppdraga åt förbundsstyrelsen
att besluta hur en förankring i
avdelningarna inför större beslut
bäst sker, såsom via ordförande-
konferenser, referensgrupper,
fokusgrupper, remisser med
mera.

RFSL:s långa regnbågsflagga bärs i Prideparaden i Stockholm 2014.

Verksamhetsplan 2016–2018

RFSL:s vision och långsiktiga mål	229
RFSL:s prioriterade frågor 2016–2018	229
Internationellt arbete	230
Asyl och migration	232
Familjefrågor	236
Hbtq-personers hälsa	238
Lika rättigheter och skydd mot hat/hets	243
Utbildning, arbetsliv, fritidsliv och kultur	245
Organisatoriskt arbete	247

RFSL:s vision och långsiktiga mål

RFSL verkar för ett samhälle präglat av mångfald och respekt för människors olikheter, där alla människor, oavsett sexuell läggning och könsidentitet och oavsett hur de väljer att uttrycka denna läggning eller identitet, ska ha lika rättigheter och skyldigheter samt lika möjligheter att leva och verka.

RFSL:s prioriterade frågor 2016–2018

Hbtq-personers mänskliga rättigheter i Sverige och internationellt

På många platser i världen, inklusive i Sverige, ser vi en ökad närvaro av aktörer som aktivt motarbetar hbtq-personers rättigheter. RFSL vill därför under mandatperioden ytterligare utöka arbetet för bland annat hbtq-personers rätt till asyl och möjlighet att kunna leva i önskat land. De internationella kontakterna och samarbetena ska intensifieras. Vi ser också en ökad närvaro av rasistiska krafter i många europeiska länder och vill därför också vara en ännu tydligare röst för vikten av att

hbtq-rörelsen aldrig låter sig användas för rasistiska syften. En vunnen rättighet för hbtq-personer på någon annan grupps bekostnad är ingen seger.

RFSL är en väletablerad och uppskattad aktör inom den globala hbtq-rörelsen och är en av få nationella organisationer som har kapacitet att bedriva ett globalt påverkansarbete och biståndssamarbete med hbtq-aktörer i andra länder. Under mandatperioden ska vi konsolidera, stärka och expandera vårt internationella arbete och vidareutveckla dess hållbarhet. Vi vill säkerställa en fortsatt stark position från vilken vi kan bidra till att driva och förverkliga hbtq-personers rättigheter genom arbete på global, regional och nationell nivå i linje med den internationella strategin för 2016–2018 och dess mål om att hbtq-rättigheter ska respekteras på den globala arenan, att hbtq-rörelser är starka och välorganiserade, att Sverige stödjer hbtq-rättigheter internationellt och att RFSL är en stark och ansvarsfull internationell aktör.

En familjepolitik för alla

Barn kan aldrig vara en rättighet,

men det ska aldrig finnas några oskäligen hinder i lagstiftning eller praxis som omöjliggör för hbtq-personer att bilda familj på det sätt som önskas eller leva tryggt i de familjer som valts. RFSL ska under den kommande mandatperioden fortsätta vårt arbete för att säkerställa att alla ska kunna leva sina liv så som de vill, med eller utan barn; ensamt, tvärsamt eller flersamt, utan att förhindras av normativa lagar eller regler.

Hbtq-personers rätt till hälsa, idrott, stöd och omsorg

Rätten till bästa möjliga hälsa ska gälla för alla. Sveriges folkhälsopolitik måste utvecklas och förbättras med ett tydligt hbtq-perspektiv och arbete kring psykisk hälsa och suicidprevention intensifieras. Idrottsföreningar, ideella organisationer och religiösa samfund behöver liksom samhället i övrigt vara öppna för hbtq-personer. Vårdcentraler, mödravårdscentraler, BVC, specialistsjukvård och ungdomsmottagningar ska ha hbtq-kompetens och tillgången till vård, inklusive reproduktiv vård, ska inte begränsas av diskriminerande lagar eller praxis. Det ska vara lätt för transpersoner som behöver könsbekräftande vård att få det. Lagstiftning som bidrar till stigmatisering och kriminalisering av personer som lever med hiv måste avskaffas och insatserna för att begränsa virusöverföring bland särskilt utsatta grupper, som män som har sex med män, transpersoner och sexarbetare, måste intensifieras.

En ökad insamling

För att stärka RFSL:s arbete och oberoende ska RFSL prioritera utveckling och förstärkning av insam-

lingsarbetet, med syftet att framför allt kraftigt öka insamlingen av icke-öronmärkta pengar från privatpersoner och företag.

Internationellt arbete

RFSL:s internationella arbete under mandatperioden kan delas in i fyra huvudsakliga områden:

- partnerskap inklusive finansiellt stöd,
- samverkan och erfarenhetsutbyte med samarbetsorganisationer,
- kapacitetsstärkande av aktivister och organisationer, och
- påverkansarbete på global nivå med fokus på FN, regionalt samt på nationell nivå med fokus på svensk utrikespolitik och svenskt utvecklingssamarbete.

Arbetet ska präglas av ett rättighetsperspektiv där de prioriteringar som lyfts fram av våra partnerorganisationer och andra hbtq-organisationer och aktivister som vi är i kontakt med står i fokus och ligger till grund för arbetet. Fattigdomsperspektivet, ett genus- och jämställdhetsperspektiv samt transparens och ägarskap är andra centrala aspekter av arbetet. Den nyligen antagna internationella strategin för 2016-2018 ger struktur och strategisk styrning för arbetet och ligger till grund för planering och prioriteringar.

Hbtq-rättigheter respekteras på den globala arenan.

- RFSL arbetar för att globalt påverkansarbete för hbtq-rättigheter bedrivs av relevanta aktörer.
- RFSL stödjer och finansierar aktörer från den globala syd och öst så att de kan delta i möten på

global nivå (inklusive ILGA) där de verkar för sina egna mänskliga rättigheter och bygger vidare på sin kapacitet och sina nätverk. RFSL uppmuntrar användandet av sin status som FN-observatör (ECOSOC) för tillgång till relevanta arenor.

- RFSL ska bedriva påverkansarbete i nära dialog med sina partnerorganisationer. Påverkansarbetet grundar sig på en aktuell omvärldsanalys som bygger på en kontinuerlig kartläggning av hbtq-personers situation på global, regional och nationell nivå. Detta sker i samarbete med våra partners. Vi följer även utvecklingen kring hbtq-frågor i FN, EU, Europarådet och andra relevanta globala och regionala institutioner. Vi ska delta i, och arrangera, aktiviteter i samband med exempelvis FN- möten.
- RFSL fortsätter sprida information om utvecklingen i hbtq-frågor och erbjuda konsulttjänster för att skapa högkvalitativa landrapporter och annat material.

Internationella hbtq-rörelser är starka och välorganiserade

- RFSL arbetar för att hbtq-organisationer på lokal och nationell nivå har kapacitet att verka och utveckla sin verksamhet.
- RFSL fortsätter sitt samarbete med partnerorganisationer i Uganda, Indonesien, Armenien, Georgien, Moldavien, Vitryssland, Azerbajdzjan, Ukraina och Ryssland.
- RFSL ska undersöka möjligheten att expandera nuvarande projekt till större regionala och/eller tematiska program. Nya

partnerskap kommer initieras utifrån tidigare erfarenheter av programutveckling.

- RFSL bidrar till att stärka kapaciteten hos hbtq-ledare och -organisationer att arbeta effektivt genom kurser i ledarskap, internationell rätt med fokus på mänskliga rättigheter och andra relevanta ämnen. Möjligheten att skraddarsy utbildningar efter enskilda organisationers behov kommer att ses över.
- Utbytes-/praktikprogram erbjuds till anställda på hbtq-organisationer i det globala syd och öst där de får tillbringa en tid hos RFSL. Möjlighet för RFSL-volontärer och andra att göra praktik på organisationer i det globala syd och öst kommer också att utredas och om möjligt utveckla
- RFSL arbetar för att stärka regionala och globala nätverk genom att erbjuda en plats för organisationer och aktivister att mötas och föra en dialog och skapa nätverk mellan regioner. Vi vill också arbeta för att möjliggöra kontakt mellan regioner, där exempelvis erfarenheter av att vara beroende av finansiering och tvingad att anpassa sig till olika bidragsgivare kan delas och diskuteras.

Sverige stödjer hbtq-rättigheter internationellt

- RFSL arbetar för att den svenska regeringen, myndigheter, ambassader och andra relevanta aktörer, inklusive ideella organisationer, arbetar förebyggande för hbtq-rättigheter internationellt.
- RFSL arbetar för att öka kunska-

pen om hbtq-personers situation och hur det hänger samman med utvecklingssamarbetet för till exempel ambassader, utrikesdepartementet, mänskliga rättighetsorganisationer och andra relevanta aktörer. Målet är att stärka Sveriges arbete i den bilaterala, regionala och globala dialogen, att öka stödet till hbtq-organisationer som arbetar på en global, regional och nationell nivå och att främja samverkan mellan de olika nivåerna. Exempel på sådant arbete är att RFSL arrangerar olika aktiviteter, såsom seminarier, utbildningar, paneler och kampanjer, att RFSL kopplar samman lokala hbtq-organisationer med relevanta aktörer såsom ambassader, konsulat och delegationer och ordnar möten med relevanta aktörer och departement när aktivister besöker Sverige, och att RFSL för en dialog med Sida och utrikesdepartementet för att öka inkluderingen av hbtq-rättigheter i relevanta styrdokument såsom resultatstrategier och tematiska policies.

RFSL är en stark och ansvarsfull internationell aktör

- RFSL arbetar för att ha tillräcklig kapacitet att utveckla och upprätthålla vår expertis i internationella hbtq-frågor och är en nyckelaktör och betrodd partner i den globala kampen för hbtq-rättigheter.
- RFSL ska stärka sin interna kapacitet genom åtgärder som identifieras genom en behovsanalys som ska uppdateras årligen. Kapacitetsbyggandet

innefattar exempelvis utbildning, utveckling av arbetsordning och riktlinjer, förbättrad intern kommunikation, dokumentation och uppdatering av mjukvara.

- RFSL ska söka medel från olika givare, inklusive Sida, andra nationella utvecklingsorganisationer, EU-fonder och andra privata och statliga organisationer i Sverige.
- RFSL kommer att ta fram en verktygslåda för programutveckling i hbtq-frågor där metoder för ett ansvarsfullt internationellt engagemang inkluderas. Det här är ett steg mot att institutionalisera och sprida vår expertis och erfarenhet.
- RFSL har med sina avdelningar en stor potential att nå ut och öka sitt påverkansarbete i Sverige. Därför planerar vi att utforska hur vi bäst kan förvalta det engagemang och den expertis som finns hos avdelningarna i planerandet och genomförandet av kampanjer, kommunikationsinsatser, samlingsverksamhet och påverkansarbete med ett internationellt fokus. RFSL ska också se över hur vi kan stödja och underlätta för avdelningarna att lyfta globala hbtq-frågor lokalt.
- RFSL ska öka kommunikationen gentemot en svensk publik genom vår hemsida, våra landrapporter och pressmeddelanden och fortsätta att hålla öppna seminarier, paneler och andra evenemang med deltagare från partnerorganisationer och andra hbtq-aktivister.

Asyl och migration

RFSL arbetar för att alla hbtq-perso-

ner som flyr undan förföljelse ska ha rätt till asyl i Sverige. För att det ska bli verklighet måste utlänningslagen ses över och migrationsmyndigheternas praxis förändras. Den rådande rättsosäkerheten måste försvinna. Att Migrationsverkets boenden är trygga och säkra för hbtq-personer är en viktig fråga. RFSL vill även att specifika boenden för hbtq-flyktingar upprättas. RFSL erbjuder stöd till asylsökande och papperslösa som förföljs för att de är hbtq-personer, bland annat genom juridisk rådgivning och sociala arenor. Stödet ska kunna fortsätta att ges efter ett avslag. Den senaste utvecklingen i Sverige och övriga EU inom asyl- och migrationspolitiken svarar inte upp mot de krav på humanitet och rättssäkerhet som en kan förvänta sig av EU:s medlemsstater. Det är därför viktigt att vi tillsammans med våra samarbetspartners och paraplyorganisationer, som exempelvis ILGA Europa och FARR, driver på för förbättringar av den gemensamma europeiska asyl- och migrationspolitiken, liksom att vi inte accepterar försämringar av asyrrätten i Sverige.

RFSL:s stödverksamhet

- RFSL:s stödverksamhet till asylsökande, papperslösa och nyanlända hbtq-personer ska integreras i förbundets verksamhet och avdelningar ska uppmontras att bilda Newcomers-grupper.
- RFSL ska förbättra arbetet med information om vår stödverksamhet, så att fler får kännedom om denna. Bland annat ska arbetet med kontakter med asylboenden förstärkas.
- RFSL ska kunna skydda och hjälpa hbtq-flyktingar som fått

ett felaktigt avslagsbeslut på sin asylansökan.

- RFSL ska kunna använda icke-våldsmetoder för att förhindra avvisningar av hbtq-flyktingar som fått ett felaktigt avslagsbeslut.
- RFSL ska inte bistå vid eller underlätta myndigheternas arbete med att verkställa avvisningsbeslut.

Gemensam europeisk asyl- och migrationspolitik

- RFSL stöder ett tillskapande av säkra och legala vägar in i EU, exempelvis genom att sökande av asyl ska accepteras som giltigt skäl för att bevilja visum eller genom att skapa möjligheter att söka asyl på ambassad.
- EU:s familjeåterföreningsdirektiv ska vara tvingande, ej som idag frivilligt, även när det gäller sambos, makar och registrerade partners av samma kön, även i fall då par inte kunnat leva tillsammans i hemlandet men har för avsikt att göra det i EU.
- RFSL vill att den möjlighet som finns för EU-länder att neka asyl genom att förbjuda vissa former av sexuella praktiker ska avskaffas. EU:s skyddsgrundsdirektiv ska förändras så att det uttryckligen nämner personer som förföljs på grund av kön, könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning och genom att "Övrigt skyddsbehövande införs som grund för asyl.
- RFSL anser att det är den sökandes avsikt att söka asyl i ett visst EU-land som i alla lägen ska ha avgörande betydelse för vilket land som ska pröva ansökan. Detta innebär i praktiken ett

- avskaffande, eller ett radikalt omarbetande, av Dublinförordningen. I väntan på avskaffad eller omarbetad Dublinförordning ska medlemsstaterna använda existerande undantagsparagraf för att stoppa överföringar som den asylsökande motsätter sig. Barnfamiljer och ensamkommande barn ska omedelbart undantas från förordningen.
- RFSL vill att den möjlighet som finns i EU:s direktiv om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna att stänga ute asylsökande från arbetsmarknaden under tiden deras asylansökan prövas ska avskaffas.
 - Vapen eller gränshinder med avsikt att hindra, skada eller döda civila som vill passera en gräns ska inte vara tillåtet. Pushbacks, att fysiskt hindra personer från att försöka ta sig in i ett land, ska lagföras som brott mot internationell rätt.

Nationell asyl- och migrationspolitik

- RFSL verkar för att de tillfälliga, skärpta, reglerna i utlänningslagen, som regeringen aviserat, vilka hotar möjligheterna till familjeåterförening och avskaffar kategorin "övriga skyddsbehövande" ska avskaffas om de genomförs.
- Offentligt biträde ska utses även i Dublinärenden och den asylsökande ska alltid, både i normalärenden och i Dublinärenden, ha rätt och möjlighet att träffa biträdet innan asylutredning genomförs. Den sökande ska även ha rätt att byta biträde och tolk. Den sökande ska informeras om "trovärdighetsbrister" som uppstår under intervjun och ha möjlighet att undanröja missförstånd.
- Ett avslagsbeslut ska kunna få prövningstillstånd i Migrationsöverdomstolen på grund av att bedömningen i det enskilda ärendet kan vara felaktig.
- Ny bevisning, som till exempel ny landinformation, ska kunna ses som verkställighetshinder eller ge ny prövning även om omständigheterna som bevisas har bedömts tidigare.
- RFSL anser att Sverige inte ska införa en lista över så kallade "säkra länder". Ett land kan generellt sett vara säkert, men fortfarande vara otryggt för hbtq-personer. "Säkra länder" ska speciellt inte tillämpas på särskilt sårbara grupper, där hbtq-flyktingar ingår, som erkänns av EU-direktiven.
- RFSL anser att Sverige ska avskaffa de tillfälliga ID-kontroller som införts och som i praktiken innebär ett transportöransvar även inom Schengen-området.
- RFSL anser att alla ensamkommande barn som beviljas uppehållstillstånd ska ha rätt att återförenas med sina föräldrar i Sverige.
- RFSL motsätter sig användandet av medicinska ålderstester.
- RFSL anser att regeln om "sista länken", det vill säga möjligheten för en ensam kvarvarande familjemedlem som är beroende av familjemedlemmar som bor i Sverige att få komma till Sverige, ska återinföras.
- RFSL anser att svensk asyl- och migrationspolitik ska utformas så att etablering och integration

i samhället inte försvåras. Som huvudregel ska skyddsbehövande beviljas permanenta uppehållstillstånd.

- Hbtq-aktivister och andra människorättsaktivister som bjuds in till Sverige ska inte nekas visum även om ansvariga myndigheter bedömer att personen kan komma att söka asyl under sin vistelse i Sverige.
- RFSL anser att Migrationsverket ska göras till en strategisk myndighet i arbetet för hbtq-personers rättigheter.
- RFSL anser att utlänningslagens bestämmelser om hbtq-personers möjlighet att få asyl måste förtydligas för att öka rättssäkerheten och garantera skydd för de hbtq-personer som behöver det. Hbtq-personer ska inte avvisas till länder där hbtq-personer förföljs. Det är oacceptabelt att kräva att personer söker skydd hos myndigheter som stått för förföljelsen.
- RFSL anser att UNHCR:s riktlinjer konsekvent ska följas av migrationsmyndigheterna för bland annat trovärdighets- och tillräcklighetsbedömningar.
- RFSL anser att det ska finnas en reell möjlighet att få uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter i utlänningslagen, både för barn och vuxna. Vid bedömning gällande vård och hälsa ska bedömningen av vård i hemlandet avse vilken vård personen i praktiken får tillgång till. Avgöranden om ömmande omständigheter ska innefatta en bedömning av om det är rimligt att en person utvisas. Omständigheter i ursprungsland-

det som till exempel diskriminering och social utstötning ska kunna vägas in bland ömmande omständigheter.

- Migrationsverkets, migrationsdomstolarnas och utrikesdepartementets hbtq-kompetens och kunskap om hbtq-personers situation i olika länder måste stärkas. Även de tolkar som används för att bistå hbtq-personer måste ha hbtq-kompetens.
- Hbtq-certifiering och ytterligare insatser för att stärka hbtq-kompetensen och tryggheten på Migrationsverkets boenden måste göras. Det är oacceptabelt att asylsökande hbtq-personer utsätts för hot från andra boende och det är de ansvariga för boendet som har ansvar för att säkerställa att detta inte sker.
- Det behöver finnas särskilda flyktingboenden för de hbtq-personer som önskar detta. Om placering sker på könsuppdelade boenden eller förvar ska placeringen, oavsett juridiskt kön, utgå från personens könsidentitet.

Rättigheter och vård och hälsa för asylsökande och papperslösa

- RFSL anser att Migrationsverket, eller annan myndighet, ska utfärda ID-handlingar till asylsökande. Om den asylsökandes identitet ännu inte kunnat fastställas ska handlingarna utfärdas utifrån den identitet som den sökande själv uppger.
- RFSL anser att alla asylsökande ska ges ett samordningsnummer och rätt att arbeta i Sverige. Samordningsnummer ska även kunna ges utifrån förmodad identitet. Detta ska ge möjlighet att till

- exempel öppna ett bankkonto.
- RFSL anser att utbildning i svenska och samhällskunskap ska erbjudas så snart en person ansöker om asyl.
 - RFSL anser att papperslösa ska ha möjlighet att anmäla brott utan att riskera utvisning. Våld utsatta papperslösa personer ska ha rätt till skyddat boende och boendena ska få ekonomisk ersättning för detta på samma sätt som för bosatta personer.
 - RFSL anser att alla personer som söker asyl i Sverige eller invandrar hit direkt vid ankomsten till Sverige ska erbjudas en gratis hälsoundersökning där till exempel hiv- och hepatittest ingår.
 - RFSL anser att alla som söker asyl i Sverige ska erbjudas information om hiv och sexuellt överförbara infektioner. De ska också informeras om att deras asylansökan inte påverkas av om de testar positivt för till exempel hiv. Information om hiv, sexuellt överförbara infektioner, säkrare sex och hälsofrågor ska vara målgruppsanpassad och finnas tillgänglig på flera språk.
 - RFSL anser att asylsökande, papperslösa och personer med tillfälliga eller nyutfärdade permanenta uppehållstillstånd ska ha samma rätt till vård som svenska medborgare. Transpersoners möjlighet att påbörja eller fortsätta behandling som asylsökande eller som papperslös ska definieras som "vård som inte kan anstå".

Familjefrågor

Varje människa har rätt att själv definiera sin familj. Samhället ska underlätta för hbtq-personer att bil-

da familj på det sätt de själva önskar också när medicinska insatser behövs samt säkerställa att alla kan leva tryggt i den familj de valt. RFSL ska uppmärksamma och arbeta för att ett hbtq-perspektiv finns med i den svenska familjepolitiken, exempelvis vad gäller reproduktiva rättigheter, barn och ungas, och äldre och anhörigas situation.

Reproduktiv hälsa

- RFSL arbetar för att alla hbtq-personer, oavsett relationsstatus och hivstatus, ges samma möjlighet till assisterad befruktning som den övriga befolkningen också i praktiken. Regioner/landsting ska ha regelverk som inte i praktiken diskriminerar hbtq-personer och reglerna för patientavgift, antal försök, möjligheten att överlåta försök till partnern, syskonbehandling med mera ska vara lika över hela landet. RFSL ska också verka för att fler privata vårdgivare ska erbjuda behandlingar med donerade könsceller och att barnmorskor själva ska få genomföra insemination med donerad sperma. Tvättning av sperma ska erbjudas personer som lever med hiv.
- RFSL arbetar för att personer ska ges tillgång till assisterad befruktning med både donerad sperma och donerat ägg, så kallad embryodonation. Det ska också vara möjligt att donera inom en relation.
- En person som önskar lagra könsceller före eller under könskorrigering behandlingar ska ges rättighet och möjlighet att göra det, oavsett var i landet

personen bor. Önskan om att bevara den reproduktiva förmågan ska inte påverka tillgången till könskorrigering vård.

- RFSL verkar för att surrogatmödraskap, även kallat värdmödraskap, blir en juridiskt trygg möjlig väg till familjebildning i Sverige. I arbetet med att få en lagstiftning på plats finns det många aspekter kring makt, rättigheter och skyldigheter som måste beaktas för att skydda såväl surrogat-/värdmodern och barnet som de föräldrar som önskar ta emot barnet. Regleringar som ger juridiskt skydd för barn som föds genom surrogatmödraskap i utlandet måste säkerställas ur ett barnperspektiv. RFSL ska även verka för att Sverige, i syfte att stärka kvinnors och barns rättigheter, deltar i internationella samtal gällande transnationella surrogatmödraskapsöverenskommelser.
- RFSL arbetar för att vården för gravida och förlossningsvården ska vara tillgänglig för gravida personer oavsett kön.
- RFSL arbetar för att föräldragrupper och liknande stödstrukturer till nyblivna föräldrar som tillhandahålls genom offentliga medel ska ha ett inkluderande bemötande.

Äktenskap, adoption och juridiskt föräldraskap

- RFSL arbetar för att hbtq-personer också i praktiken har möjlighet att adoptera barn. Adoptionsorganisationerna och Myndigheten för internationella adoptioner, MIA, ska ha god hbtq-kunskap. Vid lämplighet

sprövning för föräldraskap och familjehem från socialtjänsten ska tillräckliga kunskaper finnas för att sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och samlevnadsform inte påverkar beslutet.

- RFSL arbetar för att Sveriges adoptionsbyråer inleder fler samarbeten med länder och organisationer som tillåter samkönade par och ensamstående att adoptera. RFSL arbetar för att Sverige deltar i, och bidrar till, internationella samtal om transnationella adoptioner.
- RFSL ska samarbeta med andra relevanta aktörer i frågan om inhemska adoptioner och verka för att inhemska adoptioner bör övervägas i högre utsträckning framför många och långa familjehemsplaceringar. RFSL sprider också kunskap inom hbtq-communityt om adoption.
- RFSL arbetar för att det ska finnas möjlighet för barn att ha fler än två juridiska vårdnadshavare. Barnens rätt till umgänge med medföräldrar ska stärkas.
- RFSL arbetar för en föräldraförsäkring som fungerar för barn med en, två eller flera föräldrar.
- Föräldraledighetsdagar ska kunna överlåtas till närstående, på samma sätt som tillfällig föräldrapenning kan överlåtas vid vård av sjukt barn.
- RFSL arbetar för att en könsneutral föräldraskapspresumtion införs, vilken innebär att barn som föds inom äktenskap i första hand tilldelas den person den som föder barnet är gift med som sin andra juridiska förälder, oavsett vilket kön den personen har.

- RFSL arbetar för att säkerställa att alla föräldrar blir registrerade med den föräldrakoppling de önskar till sitt barn, också efter byte av juridiskt kön.
- RFSL arbetar för att 1 kap, 1 §, andra stycket i Lagen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap upphävs, vilket skulle möjliggöra för alla utländska par, utan hemvist i Sverige, att ingå äktenskap i Sverige utan att rätten att ingå äktenskap behöver prövas mot rätten att ingå äktenskap enligt lagen där personen är medborgare eller har hemvist.
- RFSL arbetar för att även hbtq-personer och personer som lever i samkönade relationer ska ha en reell rätt till fri rörlighet inom EU.
- Samhället ska inte värdera relationer mellan samtyckande vuxna olika. Det gäller även avseende flersamma relationer. RFSL verkar därför för att lagstiftningen borde ses över för att garantera den juridiska tryggheten även för personer som lever flersamt.
- RFSL ska göra en översyn över befintliga ställningstagande vad gäller juridiskt skydd för olika samlevnadsformer och utreda om nya ställningstaganden behöver utformas.

Hbtq-personers hälsa

Hbtq-personer ska vara jämlika i hälsa jämfört med befolkningen i allmänhet. Hbtq-personer ska ha tillgång till vård på samma villkor som alla andra och känna trygghet i vården oavsett ålder och funktionalitet. Hbtq-personer ska inte diskri-

mineras, bemötandet ska vara bra och negativa attityder ska motverkas. Hälsofrågor där hbtq-personer kan behöva särskild uppmärksamhet, särskilda villkor eller resurser ska uppmärksammas av ansvariga för vården. RFSL ska också arbeta i nära samarbete med intersexorganisationer för att förbättra vården och bemötandet av intersexpersoner.

Folkhälsa, vård och omsorg

- I Sveriges folkhälsoarbete ska finnas ett tydligt hbtq-perspektiv och RFSL ska delta i arbetet med utarbetandet och uppföljningen av de nationella folkhälsomålen och annat arbete för en bättre hälsa, samt ställa kontinuerliga krav på uppföljningar av fattade beslut bland annat på folkhälsoområdet. RFSL ska inkluderas i referensgrupper och uppvaktar regelbundet beslutsfattare inom området.
- RFSL arbetar för införande av en särskild folkhälsolag i syfte att stärka samhällets arbete och organisering för en förbättrad folkhälsa.
- RFSL arbetar för att alla relevanta personalkategorier inom vård och omsorg, inklusive bland annat psykiatri, familjerådgivningen och skolhälsovården, har nödvändig hbtq-kompetens för att rätt kunna bemöta hbtq-personer på ett korrekt sätt. Hbtq-personers livsvillkor och delar av gruppens ökade risk för utsatthet genom trakasserier, våld, exkludering och diskriminering ska vara välkända hos yrkesverksamma inom vården.
- RFSL arbetar med att hbtq-certifiera verksamheter inom vården

och omsorgen. RFSL välkomnar att minst en vårdcentral i varje län (och flera i stora län) är hbtq-certifierade eller på annat sätt tillgodogör sig hbtq-kompetens. I den nödvändiga kompetensen ingår bland annat transkompetent gynekolog.

- RFSL arbetar för att regelbundet genomföra projekt som främjar hälsan för olika grupper inom hbtq-communityt. Vid beslut om projekt ska stor hänsyn tas till behov och bredd i vilka som gynnas av projektet.
- RFSL arbetar för att stat, kommuner och landsting inkluderar ett hbtq-perspektiv i revideringar av och i utvecklandet av nya lagförslag, strategier och handlingsplaner gällande till exempel äldreomsorgen, barnomsorgen, mödrahälsovården och ungdomsmottagningar.

Transpersoners vård

- RFSL arbetar för att Socialstyrelsens kunskapsstöd för vård av unga och vuxna med könsdysfori implementeras brett. Vården ska bygga på respekt och utgå från den enskilda individens behov och rätt till inflytande över vårdens genomförande.
- RFSL arbetar för att existerande könsutredningsteam får ökade resurser och att väntetiderna förkortas till att minst motsvara vårdgarantin, det vill säga 90 dagar.
- RFSL arbetar för att Socialstyrelsen förändrar de diagnoser i den svenska sjukdomsklassifikationen ICD10SE som berör transpersoner. Samtliga diagnoser som stigmatiserar hbtq-personer ska tas bort ur psykiatriavsnittet

och befrias från ett språk präglad av sjukdomssyn och stigma. Ett borttagande av den psykiska sjukdomsklassifikationen får dock inte ske till priset av försämrad tillgång till vård och behandling för transpersoner.

- RFSL följer Socialstyrelsens och WHO:s arbete med ICD11 och bevakar att samtliga diagnoser som stigmatiserar hbtq-personer ska tas bort. Detta sker i samarbete med internationella organisationer, som till exempel TGEU, STP2012 och GATE.

Intersexpersoners vård och rättigheter

- RFSL ska utöka sitt engagemang i intersexfrågor och, i samarbete med såväl svenska som internationella organisationer på området, säkerställa att den svenska politiken och praxisen ligger i linje med de krav som intersexrörelsen ställer internationellt. RFSL ska särskilt följa de diskussioner som förs bland intersexaktivisterna för att hålla kunskapen om vilka krav som ställs uppdaterad inom organisationen.
- RFSL ska aktivt följa och påverka Socialstyrelsens utredningsarbete om vård för intersexpersoner i Sverige, för att säkerställa att intersexpersoners rättigheter tillgodoses.
- RFSL arbetar för att medicinskt omotiverade ingrepp på intersexpersoner som inte gett sitt eget samtycke aldrig ska ske i Sverige.
- RFSL arbetar för att intersexvården i Sverige ska överge binära idéer om normalvärden och förväntat utseende och istället ta

utgångspunkt i personens önskemål och egna förutsättningar för att uppnå bästa möjliga hälsa.

- RFSL arbetar för att en intersexperson som vänder sig till transvården ska få utredas och vid behov behandlas inom transvården.
- RFSL arbetar för att en förändring av en persons juridiska kön aldrig ska ske mot personens vilja, oavsett ålder och eventuella diagnoser.
- RFSL arbetar för att alla intersexpersoner har full tillgång till sin egen medicinska historia.

Psykisk hälsa

- Hbtq-personer har sämre psykisk hälsa än majoritetsbefolkningen. RFSL arbetar därför för att hbtq-personer inkluderas inom arbetet kring psykisk hälsa och suicidprevention.
- RFSL arbetar för att RFSL kan arbeta direkt med målgruppen genom egna suicidpreventiva insatser, stärkande aktiviteter samt stöd till de som behöver det.
- RFSL arbetar för att samhällets insatser gällande psykisk ohälsa och suicidprevention har ett tydligt hbtq-perspektiv och att riktade insatser mot särskild utsatta grupper genomförs.

Alkohol och droger

- I det alkohol och drogpreventiva arbetet anser RFSL att ett skadereduktionsperspektiv är centralt. Som konsekvens av detta stödjer RFSL exempelvis sprututbytesprogram, inklusive för transpersoner som injicerar hormoner på egen hand.
- RFSL arbetar för att uppmärks-

samma hbtq-relaterad problematik på alkohol- och drogområdet och driver på för att särskilda insatser genomförs för att reducera riskbruk bland våra målgrupper.

- RFSL arbetar aktivt med implementering av organisationens alkohol- och drogpolicy.

Sexuell hälsa

Sexuell hälsa är en mycket viktig del för de flesta människors välbefinnande. Hbtq-personers sexuella hälsa behöver stärkas och främjas även i avseenden som inte enbart rör hiv/STI-prevention.

- RFSL arbetar för att främja den sexuella hälsan bland våra målgrupper, med särskilt fokus på kvinnor som har sex med kvinnor och transpersoner.
- RFSL arbetar för att sexologiska mottagningar med hbtq-kompetens bör finnas i varje landsting.
- RFSL arbetar för att särskilda ekonomiska bidrag ges till att arbeta med målgruppens sexuella hälsa, i synnerhet kvinnor som har sex med kvinnor och transpersoner.

Våld i nära relationer, hedersnormativt våld och förtryck och RFSL:s brottsofferjour

- RFSL arbetar för att hbtq-personer som utsätts för våld i en nära relation, hatbrott eller hedersnormativt våld och förtryck har tillgång till hjälp och stöd. RFSL:s brottsofferjour ska ge stöd till alla våldsutsatta hbtq-personer, också med skyddat boende, och samtidigt arbeta för att öka hbtq-kompetensen vid landets

brottsofferjourer och kvinnojourer. Transpersoners och mäns tillgång till skyddat boende kräver fortfarande särskilt fokus.

- RFSL arbetar såväl inom hbtq-samhället som externt, mot exempelvis polis och rättsväsende, för att öka kunskapen och kännedomen om de olika former av våld och andra särskilda brott som drabbar hbtq-personer.

Kriminalvården

- RFSL arbetar för att alla relevanta personalkategorier inom polisen, kriminalvården, Statens institutionsstyrelse, rättspsykiatri, psykiatriska tvångsvården och förvaret inom Migrationsverket har tillräcklig hbtq- och hiv/STI-kunskap för att kunna ge ett optimalt bemötande och rättssäkert omhändertagande.
- RFSL ska uppmärksamma problem med ett ensidigt fokus på nolltolerans mot till exempel droger och motverka ökningen av hiv/STI genom skadereduktionsarbete och krav på tillgång på till exempel kondomer.
- RFSL arbetar för att det vid placering på enkönade institutioner tas hänsyn till individens könsidentitet samt att alla hbtq-personers säkerhet måste garanteras vid placering. Visitation och kroppsbesiktning måste utföras av personal vars könskategori är bekväm för personen som kontrolleras. Transpersoner ska garanteras rätten att fullfölja påbörjade könskorrigeringar vid placering på institution.

Sexarbete

När sexarbete sker utifrån ett ekono-

miskt, socialt, psykosocialt eller fysiskt tvång innehåller det en rad riskfaktorer som kan skada. RFSL anser inte att kriminaliserande lagstiftning är en lösning på dessa problem. Kriminalisering förstärker stigmatiseringen, utsattheten och utanförskapet för den som säljer sexuella tjänster. Detta gäller inte minst migranter. RFSL förordar istället för kriminalisering en utveckling av det sociala arbetet inom området och ett aktivt motverkande av den sociala exkluderingen av de som säljer sexuella tjänster samt stöd till sexarbetares egna organisationer. Samtidigt ska det aldrig råda något tvivel om att RFSL självklart anser att det alltid är oacceptabelt att tvinga andra personer att sälja sex.

- RFSL arbetar för att stigmatiseringen, utsattheten och utanförskapet för den som säljer sexuella tjänster ska brytas. Detta uppnås genom insatser för social inkludering av sexarbetare och genom att den lag som förbjuder köp av sexuella tjänster har reformerats på så sätt att köp av sexuella tjänster inte längre under alla omständigheter är kriminaliserat.
- RFSL ska bedriva ett hälsofrämjande och hivpreventivt arbete gentemot säljare av sexuella tjänster.
- RFSL arbetar för att hivpreventivt arbete gentemot köpare av sexuella tjänster ska kunna bedrivas utan risk för att sådant arbete ska anses som straffbart.
- RFSL arbetar för en utveckling av det sociala arbetet inom området, och för social inkludering av sexarbetare och de som säljer sexuella tjänster, i individstärkande syfte. RFSL ska också

arbета för att samhället ger stöd till sexarbetares egna organisationer och tar de erfarenheter av sexarbete sådana organisationer förmedlar på allvar.

- RFSL arbetar för att motverka skadliga effekter av sexarbete, såsom övergrepp, och uppmuntrar en kraftig ökning och diversifiering av samhälleliga stödinsatser som hjälper ofrivilliga sexarbetare att upphöra med sexarbete.
- RFSL arbetar för att en mer nyanserad och icke-heteronormativ debatt i samhället kring sexarbete förs.
- RFSL ska, inom området sex mot ersättning, samverka med RFSL Ungdom i frågor som rör unga hbtq-personers särskilda utsatthet och insatser för att motverka detta.
- RFSL arbetar för att en oberoende och objektiv utvärdering görs av den svenska lagstiftningen på området. Detta för att allsidigt granska lagstiftningens konsekvenser och sätta in dessa konsekvenser i ett internationellt perspektiv. RFSL arbetar också för att mer kunskap om sexarbete i Sverige tas fram.

Hiv/STI-prevention

RFSL arbetar för en minskad spridning av hiv/STI inom gruppen homoseksuelle och bisexuelle män samt andra män som har sex med män (msm), ökad kännedom om personlig hiv-status samt ökat välbefinnande hos personer som lever med hiv. RFSL arbetar också med hiv-prevention för andra utsatta grupper, såsom hbtq-personer som köper och säljer sex, transpersoner och msm som lever med hiv, och bidrar till att öka

kunskapen om till exempel hiv-prevalensen i dessa grupper. Genom bland annat Newcomers-grupperna arbetar RFSL för att nå hbtq-personer med utländsk bakgrund. RFSL ska vara ett kunskapscentrum gällande hivprevention och en självklar samarbetspartner för andra organisationer, myndigheter och internationella aktörer. En målsättning är att RFSL:s påverkansarbete gällande sexuell hälsa får genomslag inom politiken och i media och myndighetsutövande.

- RFSL ska stärka sin kapacitet i hela organisationen för att förbundet, avdelningarna och aktivister ska kunna bedriva ett långsiktigt och stabilt hiv-preventivt arbete.
- RFSL arbetar för att msm och transpersoner som nås av RFSL:s verksamhet får stärkta förutsättningar att ha säkrare sex.
- RFSL ska förbättra förutsättningarna för msm och transpersoner att testa sig för hiv/STI.
- RFSL arbetar för att karenstiden för män som har sex med män att lämna blod sänks till fyra månader och att ansvariga myndigheter tar hand om kommunikationen om blodgivningsreglerna.
- RFSL arbetar för att Sverige implementerar PrEP som en del av hivpreventionen riktad till särskilt utsatta grupper.
- RFSL arbetar för att fler testningsaktörer ska erbjuda drop-in och hivtest med snabbt provsvar.
- RFSL arbetar för att även syfilis-, klamydia- och gonorré-tester görs lättillgängliga för särskilt utsatta grupper.

Smittskyddslagen och tillämp-

ning av brottsbalken

- RFSL arbetar för att förändra smittskyddslagstiftningen och instruktionerna från smittskyddsläkarna och för att Sveriges lagstiftning och rättstillämpning följer UNAIDS hållning, vilken innebär att endast avsiktlig överföring av hiv ska vara kriminaliserad.
- RFSL arbetar för att informationsplikten och möjligheten till tvångsisolering ska avskaffas.
- RFSL arbetar för att förbättra rättsväsendets kompetens om utsattheten för personer som lever med hiv samt om hur hiv överförs, så att tillämpningen av lagstiftningen blir enhetlig.
- RFSL arbetar för att Brottsförmyndighetens referatsamling som rör invaliditetsgrad vid hivinfektion uppdateras, då hiv numera ses som en kronisk, icke dödlig, sjukdom.
- RFSL verkar för att riksåklagaren tar fram riktlinjer för en enhetlig rättstillämpning kring riskbedömningar vad avser risken att överföra hiv.

BDSM och fetischism

- RFSL arbetar såväl internt som externt för att öka kunskapen och förståelsen för BDSM och fetischism.
- RFSL arbetar för att påverka så att de sjukdomsdiagnoser som strukits i Sverige också tas bort i WHO:s klassificeringssystem ICD.
- RFSL bevakar enskilda rättsfall gällande BDSM och fetischism från ett normkritiskt sexualpolitiskt perspektiv.

Lika rättigheter och skydd mot hat/hets

Namnlagen

- Alla individer, oavsett ålder, ska kunna välja att lägga till valfritt förnamn och stryka valfritt antal ursprungliga namn genom anmälan till Skatteverket. Inget av de ursprungliga förnamnen ska behöva behållas. RFSL arbetar för att föräldrar ska kunna välja valfritt förnamn till sina barn, oavsett namnets traditionella koppling till kön.

Arbete mot diskriminering och annan ojämlik behandling

- RFSL arbetar för att diskrimineringsskyddet på grund av sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck är likställt med skyddet för andra diskrimineringsgrunder vad gäller kravet på aktiva åtgärder.
- RFSL arbetar för att öka kännedomen om hur diskriminering ser ut samt om det nuvarande diskrimineringsskyddet och arbetar också för att möjligheterna för personer som blivit diskriminerade ska kunna få kompensation och upprättelse för detta stärks.
- RFSL arbetar för att stärka möjligheterna för personer som drabbats av felaktig myndighetsutövning ska få upprättelse genom exempelvis strategisk processföring.
- RFSL arbetar för att intersexpersoner får ett fullständigt skydd mot diskriminering.
- RFSL ska skapa opinion kring den negativa särbehandling BDSM-utövare, fetischister, asexuella och personer som lever i flersamma relationer, med flera, kan utsättas för på grund

av sin sexuella praktik och/eller sina relationer och verkar för att stärkt diskrimineringsskydd för dessa grupper utreds.

- RFSL kan medverka i arbetet mot urholkning av LSS (lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade), vilket är den lag som möjliggör för personer med normbrytande funktionsvariation att ha ett arbete, engagera sig ideellt och på andra sätt välja hur de vill leva sina liv.
- RFSL arbetar för att funktionshinderspolitiska lagar och insatser ska förtydligas för att stärka rättigheter avseende hbtq-perspektiv, sexualitet och familjeliv.
- RFSL kan medverka i arbetet för skärpningar i lagen om att bristande tillgänglighet utgör diskriminering samt arbeta för att säkerställa möjligheten att driva fall kring otillgänglighet i domstol.

Hetslagstiftningen och straffskärpningsparagrafen

- RFSL arbetar för att hets- och hatbrotten mot hbtq-personer har minskat och samhällets insatser mot dessa brott ökat. RFSL arbetar för att den handlingsplan som regeringen tar fram mot hatbrott och rasism har ett tydligt hbtq-perspektiv.
- RFSL arbetar för att det framlagda utredningsförslaget om att också brott på grund av en persons könsidentitet och könsuttryck uttryckligen ska utgöra grund för straffskärpning enligt brottsbalken ska bli verklighet, samt att även intersexpersoner inbegrips i straffskärpningsparagrafen.

- RFSL arbetar för att det framlagda utredningsförslaget om att transpersoner ska vara skyddade av hetslagstiftningen ska bli verklighet, samt att även intersexpersoner ska vara skyddade av hetslagstiftningen.

Juridiskt kön

- RFSL arbetar för att alla, oavsett ålder, har rätt till juridisk fastställelse i önskat kön utan krav på medicinsk behandling, kirurgiska ingrepp, diagnos eller andra krav som till exempel en viss typ av utredning.
- RFSL arbetar för att de administrativa processerna efter ett juridiskt könsbyte förenklas avsevärt.
- RFSL arbetar för att det ska finnas möjlighet för människor att välja att ha andra juridiska kön än man eller kvinna eller att inte behöva registrera juridiskt kön.
- RFSL arbetar för att en förändring av en persons juridiska kön aldrig ska ske mot personens vilja, oavsett ålder och eventuella diagnoser.
- RFSL arbetar för en översyn av konstruktionen av pass och personnummer, vad gäller möjligheten att göra dem könsneutrala.
- RFSL arbetar långsiktigt för att användandet av juridiska kön ska upphöra. Däremot kan det finnas behov av att registrera självupplevt kön till exempel av statistiska skäl.
- RFSL arbetar för att de personer som tvångssteriliserades av staten mellan 1972 och 2013, på grund av lagkrav i könstillhörighetslagen, ska tillerkännas skadestånd. RFSL använder sig i arbetet för att uppnå detta av såväl traditionellt politiskt

påverkansarbete som av att få till en lösning genom att stämma staten i domstol.

Utbildning, arbetsliv och fritidsliv

Utbildning och forskning

Skolan är en av de viktigaste platserna för att förhindra att kränkande och diskriminerande attityder och beteenden förs vidare. Skolan ska genomgående ha en inriktning som främjar ett demokratiskt synsätt. En trygg skolmiljö är en motvikt till andra miljöer, exempelvis hemmiljöer, där kränkningar mot unga hbtq-personer förekommer. RFSL samarbetar med RFSL Ungdom i utbildnings- och skolfrågor.

Den forskning som bedrivs om hbtq-personer ska ha ett normkritiskt perspektiv som inte bidrar till att heteronormativa föreställningar lever kvar. Forskningen om hbtq-personers livsvillkor ska öka så att de åtgärder som föreslås för att förbättra hbtq-personers liv baseras på fakta.

- RFSL arbetar för att skolorna använder material och läromedel som inkluderar hbtq-frågor och intersexfrågor på ett icke-heteronormativt sätt.
- RFSL arbetar för att lärare och personal som har till uppgift att vara stödpersoner för elever som utsätts för kränkningar, diskriminering eller har andra kurativa behov har hbtq-kompetens, bland annat genom att erbjuda utbildningar till redan yrkesverksamma personer, och genom att driva frågan om att denna kompetens skrivs in i examensförordningen.
- RFSL arbetar för att säkerställa

att skolornas likabehandlingsplaner är dokument som används på ett konkret sätt för att skapa en inkluderande och icke-diskriminerande skolmiljö fri från kränkningar.

- RFSL arbetar för att kartläggningar görs av hur skolans undervisning i hbtq-frågor bedrivs.
- RFSL arbetar för att säkerställa att namn och personnummer i skolbetyg och utbildningsbevis kan ändras retroaktivt.
- RFSL arbetar för att kunskapen om hbtq-personers livsvillkor i Sverige ökar genom att mer relevant forskning genomförs.

Arbetsliv och näringsliv

Hbtq-frågor ska ha en hållbar och etablerad ställning i arbetslivet. Diskriminering och särbehandling ska upphöra. För att kunna bedriva ett effektivt påverkansarbete har RFSL ett brett kontaktnät inom näringslivet.

- RFSL arbetar för att förbundets utbildningar och hbtq-certifieringar är efterfrågade av till exempel företag, offentlig sektor, skola, hemtjänst och organisationer. RFSL:s utbildningar ska vara etablerade, kända och självförsörjande, tillgängliga i hela landet och bedrivs med hög kvalitet.
- RFSL arbetar för att ha ett gott samarbete kring likabehandlingsfrågor med arbetsmarknadens parter, så att kompetensen om hbtq-frågor ökar och diskriminering motverkas.
- RFSL arbetar för att alla former av intyg från arbetsgivare ska kunna ändras retroaktivt, så att de överensstämmer med en persons aktuella namn och person-

nummer.

- RFSL initierar projekt och samarbeten som riktar sig till nyckelpersoner och nyckelorganisationer i det privata näringslivet.
- RFSL är pådrivande för att sprida kunskap om de olika fördelar som finns med en bred mångfald inom näringslivet.

Fritidsliv och kultur

RFSL arbetar för att alla hbtq-personer ska kunna ha en fritid utformad som personen själv önskar, fri från diskriminering och kränkande behandling. Deltagande på olika arenor och i aktiviteter ska kunna ske på lika villkor för alla hbtq-personer.

- RFSL arbetar för att kommuner och landsting avsätter medel för att säkerställa trygga mötesplatser för unga hbtq-personer. På platser där RFSL och/eller andra hbtq-organisationer finns ska dessa involveras i detta arbete.
- RFSL arbetar för att minst en offentligt finansierad aktivitet för unga transpersoner, eller annan grupp med särskilt behov av detta, genomförs årligen på nationell eller regional nivå.
- RFSL arbetar, i samarbete med andra hbtq-organisationer och med organisationer för äldres rättigheter, för att kommuner och landsting avsätter medel för att säkerställa mötesplatser för äldre hbtq-personer, med fokus på egenmakt och gärna i samarbete med RFSL och/eller andra hbtq-organisationer eller pensionsorganisationer.
- RFSL arbetar för att möjliggöra för avdelningarna att utveckla egna verksamheter/sociala arenor som riktar sig mot äldre

hbtq-personer, utvecklade av äldre själva. RFSL stödjer egenorganisering bland äldre hbtq-personer.

- RFSL initierar projekt och samarbeten som riktar sig till nyckelpersoner och nyckelorganisationer inom idrottsrörelsen, samt samarbetar med befintliga hbtq-inriktade idrottsklubbar. Frågor som kan lyftas är till exempel könsneutralt idrottande på juniornivå och andra frågor som särskilt berör trans- och intersexpersoner.
- RFSL arbetar för att de kommunala idrottsanläggningarnas och -arenornas samtliga lokaler, inklusive omklädningsrummen, är fullt tillgängliga för alla, inklusive trans- och intersexpersoner.
- RFSL arbetar för att samhällets stöd till hbtq-organisationer prioriteras på såväl nationell och regional som lokal nivå.
- RFSL har ett fortsatt konstruktivt och väl fungerande samarbete med andra hbtq-organisationer och arbetar för att hela hbtq-communityt inkluderas i de satsningar som görs från såväl offentligt håll som från organisationerna själva. RFSL ska också delta aktivt i Pridefiranden och liknande evenemang över hela landet och också då säkerställa att hela communityt inkluderas i det som organiseras. Ett särskilt fokus kan ibland behövas på till exempel frågor som rör bisexuella eller transpersoner.
- RFSL är en religiöst obunden organisation, men ska eftersträva att samarbeta med religiösa samfund i syfte att säkerställa att hbtq-personer som önskar delta

i samfundens verksamhet har möjlighet att göra det utan att diskrimineras.

- RFSL uppmuntrar dokumentation av hbtq-historia och hbtq-kultur, samt en livskraftig samtida hbtq-kultur.
- RFSL ska undersöka hur förbundet mer målmedvetet kan verka för mångfald inom kulturen.

Organisatoriskt arbete

RFSL:s arbete mot diskriminering

RFSL arbetar för att vara en inkluderande organisation som tar till vara alla erfarenheter och perspektiv som finns inom hbtq-samhället. Alla, oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, sexualitet, sexuell läggning, sexuella praktiker, etnicitet/nationalitet/ursprung, religion, klass, geografisk position, funktionalitet, ålder, samlivsnadsform och hivstatus ska känna sig välkomna och respekterade inom RFSL och ges samma rättigheter, förutsättningar och möjligheter.

RFSL ska i sitt arbete visa medvetenhet om att en människas position inom alla dessa maktordningar har stor betydelse för möjligheten att utforma sitt liv och påverka sin omgivning och arbetar därför aktivt mot diskriminering inom organisationen. Verksamheten inom RFSL ska också i praktiken vara tillgänglig för alla medlemmar och RFSL ska inkludera hela hbtq-samhället i sitt politiska påverkansarbete. I syfte att uppnå detta ska RFSL bland annat erbjuda internutbildningar för att stärka antidiskrimineringsarbetet och öka kompetensen, samt regelbundet utvärdera den egna verksamheten för att säkerställa att verksamheten som

bedrivs tillgodoser alla medlemmars behov och att RFSL uppfattas som en relevant och intressant organisation för alla hbtq-personer.

- RFSL ska arbeta med att utveckla nya metoder för att förbättra representativiteten inom organisationen när det gäller till exempel styrelseledamöter. Bland annat skulle mentorsprogram kunna utvecklas, där personer som är nya medlemmar, eller nyligen har börjat engagera sig aktivt, kan uppmuntras och stödjas för att utveckla sitt engagemang. Sådana individinriktade insatser kan dock aldrig ersätta åtgärder som handlar om att förändra strukturer i organisationen.
- RFSL:s material ska vara inkluderande och tillgängligt. RFSL ska eftersträva att tillhandahålla till exempel bilder och en grafisk profil som alla avdelningar kan använda sig av.
- RFSL har beslutat att vara såväl en feministisk som antirasistisk organisation. Detta ställer krav på att vi kontinuerligt arbetar internt med att bekämpa rasistiska och sexistiska strukturer, att vi arbetar med kompetenshöjning och att vi regelbundet ser över vår verksamhet och våra styrdokument, samt hur representativiteten ser ut i organisationen, för att säkerställa att RFSL är inkluderande för alla. Rasistiska och sexistiska yttringar är oacceptabla och ska motverkas.
- RFSL ska externt bemöta rasistiska och sexistiska organisationer och partier och delta i samhällsdebatten i dessa frågor. Det är strategiskt viktigt för

RFSL att visa att hbtq-rörelsen aldrig kan gå med på att utnyttjas i rasistiska syften.

- I RFSL:s antidiskrimineringsarbete ska ingå samarbeten med organisationer som driver frågor som till exempel antirasism och funktionsfrågor, för att säkerställa att RFSL:s kompetens i dessa frågor kontinuerligt uppdateras.
- En kartläggning av organisationen ska göras under mandatperioden utifrån ett antidiskrimineringsperspektiv. I kartläggningen ska det ingå en enkätundersökning till medlemmar om deras erfarenhet av RFSL och en enkätundersökning till förtroendevalda och personal om interna strukturer och processer.
- En antidiskrimineringspolicy som tydliggör process och ansvar vid diskrimineringsärenden ska utarbetas till kongressen 2018.
- RFSL ska konsekvent driva frågan om att tillgänglighet ska prioriteras, inklusive kostnader för detta, på Pridefestivaler och andra mötesplatser för hbtq-personer.
- RFSL ska stärka sitt samarbete med RFSL Regnbågen och arbeta för att fler personer med olika funktionsvariationer får förutsättningar att engagera sig inom RFSL.
- RFSL ska fortsätta arbeta för att skapa mötesplatser för hbtq-personer med normbrytande kognitiva funktionsvariationer som har rätt till assistans enligt LSS-lagen (lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade) och som jobbar på daglig verksamhet och/eller bor på gruppboende.
- RFSL ska arbeta för att få

hbtq-certifiera LSS-verksamheter och funktionshinderorganisationer samt på andra sätt arbeta för att hbtq-personer ska få ett respektfullt bemötande inom alla LSS-verksamheter.

- RFSL ska se över hur förbundet framöver kan utöka sitt engagemang i funktionspolitiska frågor utifrån FN:s CRPD-konvention (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) och ett generellt MR-perspektiv.

RFSL:s interna arbete med intersex

- RFSL ska tydligt arbeta för intersexpersoners rättigheter och internt inom organisationen tydliggöra att vi gör det.
- RFSL ska verka för att inom vår organisation organisera fler intersexpersoner än vi gör idag.
- RFSL ska ha en pågående kontakt med svenska och internationella intersexorganisationer och organisationer som engagerar sig i intersexfrågor.
- RFSL ska kunskapshöja sin förbundsstyrelse och kanslipersonal i intersexfrågor.
- RFSL ska verka för att samhällets kunskap om intersex ska höjas
- RFSL ska verka för att mer information om intersex ska göras tillgänglig på svenska
- RFSL ska till nästa kongress utreda om vi ska beskriva vår målgrupp som hbtqi-personer samt förändra vår utläsning av namnet RFSL.

Medlemmar och avdelningar

RFSL är till för sina medlemmar och vill vara en viktig och relevant aktör för hbtq-personer i hela Sverige. Vi

behöver vara starka tillsammans nationellt och lokalt. Därför ska RFSL kontinuerligt arbeta för att medlemmarna och avdelningarna ska bli fler och att avdelningarna kan samla fler resurser i form av finansiering och aktiva medlemmar. Medlemsvärningskampanjer ska genomföras såväl enskilt som gemensamt av förbundet och avdelningarna och medlemskapets betydelse ska framhållas. Utvärderingar ska göras regelbundet om till exempel varför personer väljer att avsluta sitt medlemskap, varför en viss kampanj var extra lyckad eller vilka hinder som medlemmar upplever finns för att starta en ny avdelning.

- Antalet medlemmar i RFSL ska öka, med målet att nå minst 10 000 medlemmar 2018,
- RFSL ska kontinuerligt informera medlemmarna om organisationens arbete och utveckla olika metoder för hur medlemmar ska kunna engagera sig i organisationen och ta del av RFSL:s kunskap och utbildningar och hur deras egen kunskap i detta arbete kan tas tillvara.
- Förbundsstyrelsen och förbundskansliet ska tillhandahålla avdelningarna stöd för att bedriva en bred kvalitativ hbtq-verksamhet samt effektivt påverkansarbete gällande såväl politiska frågor som möjlighet till ekonomiskt stöd.
- Den nationella verksamheten i RFSL:s namn ska ske i enlighet med de fastslagna riktlinjerna för nationella projekt.
- RFSL ska arbeta med att implementera och sprida den framtagna medlemsutbildningen.
- RFSL ska delta i externa nätverk

som stödjer icke-urban organisering av hbtq-personer samt delta i utvecklingen av landsbygdsaktivistiska metoder.

- RFSL ska undersöka hur kulturutövande och kulturintresserade hbtq-personer ska kunna ha större möjligheter att verka inom RFSL.
- RFSL ska genomföra en årlig översyn av hur förbundets avdelningar fungerar och vad dessa behöver för hjälp och stöd. Förbundsstyrelsen ska sedan ta fram en strategi för hur dessa behov ska mötas.

Samarbete mellan RFSL och RFSL Ungdom

- RFSL och RFSL Ungdom ska vara varandras närmaste samarbetspartners, ha god kännedom om varandras arbete och gemensamt driva aktiviteter och opinionsbildning, lokalt, nationellt och internationellt när så bedöms lämpligt. Samverkansavtalet ska följas upp i enlighet med avtalets intentioner.

Utbildningar och föreläsningar i RFSL:s regi

- RFSL arbetar för att ständigt implementera förbundets utbildningsstrategi och regelverket för all utbildningsverksamhet inom RFSL, inklusive skolinformationer och föreläsningar i RFSL:s regi. Dessa ska kunna användas för att ge stadga på lokal och nationell nivå och garantera en kvalitetssäkring av verksamheten och de ska uppdateras kontinuerligt. Aktiva utbildare, samordnare och informatörer är viktiga resurser i upprätthållandet och vidareutvecklandet av strategin och regelverket.

- RFSL:s utbildningar som riktar sig till vårdpersonal ska innehålla specifik information om intersex.

RFSL:s varumärke och kommunikation

- RFSL eftersträvar en så stor och varierad synlighet som möjligt för både förbundets politiska påverkansarbete och övriga arbete. RFSL ska arbeta konsekvent med att synliggöra organisationen på så sätt att våra grundvärderingar och vår identitet tydligt framgår i extern och intern kommunikation.
- RFSL deltar i debatten och kommunicerar på andra sätt ut organisationens budskap genom såväl debattartiklar och pressmeddelanden som medverkan i sociala och traditionella medier. RFSL ska vara den självklara organisationen för journalister och andra som vill belysa olika hbtq-politiska frågor att vända sig till.
- RFSL arbetar för att hålla sin egen hemsida, rfsl.se, liksom olika tillfälliga kampanj- och projektbloggar uppdaterade, aktuella och relevanta. RFSL ska eftersträva att vara den viktigaste källan för information och kommunikation om hbtq-frågor i Sverige och våra åsikter och vår verksamhet ska vara enkla att hitta.

Kom Ut

- RFSL ska under mandatperioden verka för skapa ekonomiska

och andra resursmässiga förutsättningar för att åter ge ut en medlemstidning.

RFSL:s bibliotek

- RFSL ska säkerställa att de historiska samlingarna av litteratur och pressklipp är en tillgänglig resurs för forskare och studenter.

Finansiering och insamling

- Stärka RFSL:s ekonomi är ett prioriterat område för förbundet under mandatperioden, framför allt när det gäller icke öronmärkta medel från privatpersoner och företag. RFSL har därför som mål att kraftigt öka insamlingen under mandatperioden. Ett led i detta arbete är etableringen av RFSL:s Insamlingsstiftelse, med ett professionellt och långsiktigt hållbart insamlingsarbete till förmån för RFSL:s verksamhet.

Utvärdering och uppföljning

- RFSL:s verksamhet ska vara transparent och RFSL:s förbundsstyrelse ska utvärdera sin verksamhet i samband med den ekonomiska uppföljningen. En noggrann ekonomisk uppföljning och avstämning görs fortlöpande och avrapportering sker till kongressen, samt till bidragsgivare på de sätt som dessa efterfrågar.

Styrdokument

Nationella riktlinjer

Riktlinjer för nationella projekt och verksamheter inom en RFSL-avdelning eller motsvarande verksamhet

§ 1: Syfte

För att det inte ska uppstå målkonflikter mellan RFSL och RFSL-avdelningarnas, RFSL Rådgivningen Skåne eller motsvarandes projektarbete och projektutveckling gentemot nationella bidragsgivare har förbundsstyrelsen, efter uppdrag av RFSL:s kongress 2010, beslutat om riktlinjer för verksamheter av nationell karaktär, där avdelningar står som huvudmän för nationella projekt eller får bidrag genom en nationell bidragsgivare till genomförande av projekt eller verksamheter.

Undantag från dessa riktlinjer är bidrag som till exempel erhålls av Allmänna Arvsfonden och som syftar på projektverksamhet inom avdelningens ”geografiska upptagningsområde”. I de fall där avdelningar samarbetar är det avdelningarnas samlade ”geografiska upptagningsområde” som är gällande.

§ 1.1 RFSL och avdelningars geografiska upptagningsområde

RFSL-avdelningars geografiska upptagningsområde regleras genom förbundsstyrelsens beslut i § 7 i pro-

tokoll nr 2 2011.

Med ”RFSL” avses i dessa riktlinjer RFSL-förbundet med organisationsnummer 802011-9353.

§ 1.2 Dialog och förankring

En viktig princip är att nationella projektidéer eller planer om projekt skall förankras hos förbundet innan man utvecklar projektansökan. Syftet är att inhämta kunskap om huruvida andra delar av organisationen, eller förbundet har liknande projekt på gång, eller redan genomfört liknande projekt eller verksamheter. Det är också viktigt att förbundet är inblandat om en avdelning vill genomföra projekt som sträcker sig utanför avdelningens eget geografiska upptagningsområde, eller som syftar till att nå personer utanför det egna upptagningsområdet via exempelvis internet.

I de fall där förbundet planerar att bedriva lokala projekt/ pilotprojekt ska samarbetsavtal enligt § 3.1 slutas med berörda avdelning/ avdelningar eller Rådgivningen Skåne.

Förbundet förpliktigar sig att erbjuda hjälp till utvecklande av ansökan eller projektplan, och erbjuder även

hjälp till ändringar i en projekttid i de fall andra delar av organisationen har liknande verksamheter eller projekt.

§ 2: Godkännande

All verksamhet av nationell karaktär i RFSL:s namn, skall i förväg godkännas av förbundsstyrelsens utsedda Verkställande utskott (VU). Handläggning av ärendet sker i enlighet med RFSL:s delegationsordning.

§ 2.1 Underlag för bedömning

RFSL ska inför sitt godkännande och sin bedömning kontakta berörda avdelningar eller verksamheter om projektet eller verksamheten ska bedrivas i ett område utöver avdelningens, eller de samarbetande avdelningarnas, ”geografiska upptagningsområde” för att inhämta synpunkter.

§ 2.2: Frister

För att VU skall ha möjlighet att göra en ordentlig bedömning av förslaget till verksamhet eller projekt skall projektplan/konceptplan, eller ansökan vara förbundskansliet till handa minst en månad innan en eventuell ansökningsfrist **om inte annat överenskommits**. Med fördel kan en dialog påbörjas och de väsentligaste punkterna kommuniceras redan innan en färdig ansökan finns – det är bra om en initial kontakt tas redan när idén om att söka om ett projekt uppstår.

§ 3: Avdelningar som huvudman

Principen är att projekt eller verksamheter som går utöver avdelningens eller samarbetande organisationers ”geografiska upptagningsområde” är att anse som nationella. En dialog om detta måste därför påbörjas enligt principen om dialog och förankring i § 1.1.

I fall där avdelningar vill ansöka om nationella medel direkt från en nationell myndighet skall ansökan gå via RFSL i enlighet med dessa riktlinjer. Det innebär att RFSL skall stå som projektansvarig och respektive avdelning som projektledare/huvudman.

Detta gäller inte för ansökningar om nationella bidrag som går via ens kommun eller landsting eller bidrag för lokala projekt från andra ”nationella” bidragsgivare som riktas mot ett projekt eller verksamhet i enlighet med ens geografiska upptagningsområde.

3.1: Samarbetsavtal

Där en avdelning är huvudman för ett projekt eller en verksamhet skall det skrivas ett samarbetsavtal mellan RFSL, i enlighet med dessa riktlinjer, avdelningen eller RFSL Rådgivningen Skåne som reglerar rättigheter och skyldigheter hos båda parter. Samarbetsavtal skrivs från fall till fall, men skall innehålla principer kring:

- a Mål med samarbetet
- b Hur parterna ska stämma av med varandra under projekt/ verksamhetsperioden
- c Tidfrister för redovisning och vem som ansvarar för redovisningen
- d Ekonomiska förhållanden
- e Eventuella krav och principer som bidragsgivare har till projektet eller verksamheten
- f Hur utvärderingen av verksamheten skall gå till

3.2: Ekonomiska förhållanden

Projekt- eller verksamhetsbidraget skall gå via RFSL där avdelningen fakturerar för projektkostnaderna

enligt beviljat bidrag och i enlighet med samarbetsavtal § 3.1. Bidrag ska sökas för att täcka administrativa kostnader även för RFSL. Vad avser administrative kostnader är detta kostnader förbundet har i förbindelse med registrering, redovisning och uppföljning av bidraget, samt kontakt med bidragsgivaren. Syftet är att underlätta avdelnings administrativa börda och flytta denna till den projektansvariga, i detta fall RFSL.

Andra avtal kan göras med respektive avdelning om så anses rimligt av båda parter – RFSL, avdelning och/eller Rådgivningen Skåne.

§ 4: Övriga förhållanden

Vid allvarigare brott mot dessa riktlinjer eller samarbetsavtalet mellan parterna kan RFSL, efter beslut i förbundsstyrelsen, bryta samarbetet och ta över projektet eller verksamheten. Om den avdelning (eller i förekommande fall RFSL Rådgivningen Skåne) som är huvudman för projektet anser att RFSL brutit mot samarbetsavtalet kan de begära att frågan tas upp i förbundsstyrelsen.

4.1 Tvister

Vid tvister om förståelse av innehållet i samarbetsavtalet mellan samarbetsparter ska parterna skriftligt meddela förbundsstyrelsen om tvisten via VU. Förbundsstyrelsen fattar därefter beslut.

Dessa riktlinjer fastställdes av RFSL:s förbundsstyrelse vid sammanträde 110617–110619.

Förhållningssätt Sverige- demokraterna

RFSL ser med oro på Sverigedemokraternas rasistiska, homofoba och transfoba politik, liksom på det ökade stödet för denna politik. Att denna utveckling bryts är av central vikt för att RFSL:s vision om ett samhälle präglad av mångfald och respekt för människors olikheter, där alla har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter, ska kunna uppnås.

RFSL är Sveriges största och äldsta organisation för hbtq-personers rättigheter. Vi är partipolitiskt och religiöst obundna, vilket innebär att vi inte har någon tillhörighet till något parti eller något religiöst samfund. Det innebär inte att vi inte starkt kan markera mot till exempel politiska partier som står för värderingar som står i direkt motsättning till våra.

RFSL är en del av en bredare rörelse för mänskliga rättigheter för alla. En av våra viktigaste frågor är frågan om asylrätten. RFSL är också, enligt kongressbeslut, såväl en feministisk som en antirasistisk organisation. Med stöd i dessa beslut ska förbundet, förutom att arbeta för alla hbtq-personers rättigheter, också aktivt motarbeta strukturer och åsikter som verkar sexistiskt och rasistiskt, såväl i vår egen organisation som utanför den.

Sedan 2010 har RFSL:s förbundsstyrelse vid flera tillfällen fattat beslut om organisationens förhållningssätt till Sverigedemokraterna. Här sammanfattas och förtydligas besluten och våra ståndpunkter i relation till partiet.

1 RFSL bedriver inte påverkansarbete mot Sverigedemokraternas politiker

Det betyder till exempel att vi inte generellt begär uppvaktningar av Sverigedemokraterna eller skickar remissvar, underlag eller tips om frågor och interpellationer till dem. Undantag kan förekomma om synnerliga skäl föreligger. Detta kan till exempel vara att en representant för partiet innehar en post som innebär att denne representerar en myndighet och/eller en politisk majoritet och agerar och utövar makt i den rollen. Initiativ till kontakter ska i sådana fall ske först efter samråd med förbundsstyrelsens politiska ledning.

2 RFSL bjuder inte in Sverigedemokraterna till möten och mingel av social karaktär.

Närvaro av Sverigedemokraternas politiker skapar otrygghet för våra

medlemmar och vi vill inte bidra till att legitimera partiet och dess politik eller representanter.

Detta uppdaterade förhållningssätt är fastställt av RFSL:s förbundsstyrelses verkställande utskott 160308.

3 RFSL kommenterar endast Sverigedemokraternas åsikter och utspel när så bedöms lämpligt.

Fundera noga igenom vad effekten av en kommentar blir. Leder den till ökad uppmärksamhet för en person inom Sverigedemokraterna som inte har en central position är det generellt inte att rekommendera att göra utspel enbart för att markera att vi har en annan uppfattning.

4 RFSL debatterar endast med Sverigedemokraterna i offentliga sammanhang när så bedöms lämpligt.

Se ovan. Debatter med partiets representanter tas endast efter samråd med förbundsstyrelsens politiska ledning. Tänk på att du med din närvaro alltid riskerar att legitimera att till exempel rasistiska åsikter framförs publikt. RFSL tar inte initiativ till debatter och erbjuder på så sätt inte Sverigedemokraterna ytterligare plattformar för att framföra sina åsikter.

5 Att genom medlemskap eller annan aktiv publik handling stödja Sverigedemokraternas politik är inte förenligt med att inneha förtroendeuppdrag inom RFSL.

Det här är en fråga både om trygghet för alla medlemmar och om RFSL:s trovärdighet. Att öppet stödja Sverigedemokraterna tyder på politiska uppfattningar som direkt strider mot RFSL:s ståndpunkter i en mängd frågor.

Uppförandekod för förtroende- valda inom RFSL

Antagen av RFSL:s kongress 140502-0504.

När du är förtroendevald inom RFSL eller på annat sätt representerar organisationen, exempelvis vid skolinformation, är det viktigt att du uppträder på ett lämpligt sätt, inför såväl samarbetspartners som medarbetare och medlemmar. Det gäller såväl under den tid du lägger på ditt uppdrag som i andra sammanhang där du kan kopplas ihop med RFSL, dock ej privata sammanhang såsom tillsammans med familj och vänner. Detta eftersom du som förtroendevald för RFSL uppfattas företräda RFSL i många olika sammanhang, inte bara när du rent formellt uppträder i den kapaciteten. Därför gäller vår uppförandekod också i till exempel sociala medier.

Det är viktigt och självklart att du som förtroendevald eller representant i ditt agerande och din attityd tydligt visar att du på intet sätt drar fördel av din ställning eller dina privilegier. Det är också viktigt att du uppträder korrekt mot alla och respekterar personers integritet, oavsett exempelvis kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, ålder, etnisk tillhörighet,

religion eller annan trosuppfattning, politisk åskådning, hälsa, hiv-status, socioekonomisk bakgrund och funktionsförmåga. Det är aldrig acceptabelt att framföra till exempel rasistiska åsikter eller ”skämt”, eller sådant som tyder på att du inte respekterar andras könsidentitet eller sexuella läggning. Självklart använder du till exempel det pronomen och namn som människor uppger att de önskar använda.

Som förtroendevald förväntas du handla i enlighet med fattade beslut inom organisationen, så som principprogram, stadgar och kongressbeslut, liksom med organisationens arbete i stort. Om du har en motsatt uppfattning än RFSL i någon politisk fråga är det lämpligast att du avstår från att offentligt debattera denna fråga och överlåter det till annan representant från till exempel din avdelning. Det är självklart helt i sin ordning att inte dela alla de ställningstaganden som RFSL har i alla politiska frågor, men du kan då inte i din roll som företrädare för RFSL driva en motsatt linje. Vill du förändra organisationens hållning i någon

fråga görs detta genom påverkansarbete internt i organisationen. Du har självklart möjlighet att till exempel debattera sakfrågor i din avdelning, på konferenser, på förtroenderåd och genom kontakt med förbundsstyrelsen. Organisationens politiska linje förändras ytterst genom motion till kongressen.

Om du har uppfattningen att RFSL vid något tillfälle inte har genomfört ett uppdrag eller en arbetsuppgift på ett bra sätt, ska du också då i första hand framföra din kritik internt. Då ska du kunna förvänta dig att få ett bra och intresserat bemötande, så att liknande misstag inte ska upprepas.

Ett olämpligt uppträdande kan innebära att du kränker andra människors rättigheter. Du riskerar även att skada såväl din egen som RFSL:s trovärdighet.

